

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ
Danışman: Füsun SOKULLU-AKINCI

**ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI SUÇU ve İKİNCİL MAĞDURİYET
SORUNU**

SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

YAKUP YILDIZ
İSTANBUL-2012

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

2002 yılında başlamış olduğum meslek hayatım boyunca tüm ceza mahkemelerinde hakim olarak görev yaptım. Bu zaman sürecinde, çocukların suç sonrası süreçte karşılaşmış olduğu problemlerin göz ardı edilemeyecek kadar ciddi ve önemli boyutlarda olduğunu gördüm. Toplumun yarınları olan çocukların, suç sonrası süreçte gerek soruşturma gerekse kovuşturma aşamalarında karşılaştıkları problemler, eksiklikler ve hatalı uygulamalar nedeniyle yaşadıkları travmanın ürkütücü boyutlarda olması sebebiyle “Çocuk Mağduriyeti”nin giderilmesine katkı sağlanması, çocuk istismarı konusunda farkındalığın artırılması amacıyla bu alanda çalışma ve araştırma yapma gereğini duydum.

Araştırma konusunun tespitinden itibaren gerek Yüksek Lisans Tez çalışmamda, gerekse Doktora çalışmamda danışmanlığımı yapan ve benden sevgi ve desteğini esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Füsün SOKULLU- AKINCI'ya ve tez izleme komitesinin değerli üyeleri hocalarım Prof. Dr. M. Fatih YAVUZ ile Yard. Doç. Dr. Neylan ZİYALAR'a gösterdikleri destek, kolaylık ve yardımları için sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam sırasında, Çanakkale Adliyesi Ağır Ceza Mahkemesi'nde mübaşir olarak çalışan, değerli zamanını ve hafta sonu tatilini bana ayırarak dosya inceme konusunda çok önemli desteğini gördüğüm mübaşir Bilal TUTAR'a, tez yazımı sırasında bilgisayarla ilgili her türlü teknik desteği ve yardımı sağlayan Bodrum 3. Asliye ceza Mahkemesi zabıt katibi Veysel BAYAR'a, doktora çalışmam boyunca her zaman yardım ve desteğini gördüğüm öğretim görevlisi Yard. Doç. Dr. Y. Tunç DEMİRCAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın arka planında benden yardımlarını ve desteğini esirgemeyen kardeşim, arkadaşım hakim Eyüp YILDIZ'a ve bu süreçte bana her türlü desteği veren, sabrını, özverisini ve yardımını benden esirgemeyen sevgili eşim Ferhan YILDIZ'a, sabır ve olgunluk gösteren çocuklarım Yusuf Cihan YILDIZ ve Zehra Naz YILDIZ'a ve tüm çalışma aşamalarında maddi ve manevi desteğini gördüğüm emeği geçen herkese en kalbi duygularıyla teşekkürlerimi sunarım.

Yakup YILDIZ

İstanbul,2012

İÇİNDEKİLER

Sayfa

1.GİRİŞ VE AMAÇ	1
2.GENEL BİLGİLER	3
2.1.Çocuğun Tanımı	3
2.2.Çocuk İstismarının Tanımı	5
2.2.1.Fiziksel İstismar	7
2.2.1.1.Aletsiz Saldırıları	8
2.2.1.2.Aletli Saldırıları	8
2.2.2.Duygusal İstismar (Şiddet)	8
2.2.3. Cinsel İstismar	9
2.2.4.İhmal	9
2.3.Çocuklarda Cinsel İstismar	10
2.3.1.Cinsel İstismar Kavramı	10
2.3.2.Cinsel İstismar Tipleri	12
2.3.3.Cinsel İstismarın Tarihçesi	14
2.3.4.Çocuklarda Cinsel İstismarın Görülme Sıklığı ve Yaygınlığı.....	16
2.3.5. Fail ve Mağdur Profili	18
2.3.5.1.Fail Profili	18
2.3.5.2.Mağdur Profili.....	21
2.3.6.Ensest	22
2.3.6.1.Ensest Vakalarında Mağdurun Genel Özellikleri	24
2.3.6.2.Ensest Vakalarında Saldırganın Genel Özellikleri	25
2.3.7.Çocuklarda Cinsel İstismara Adli Tıbbi Yaklaşım	25
2.3.7.1.Cinsel İstismar Olgusunda Anamnez (Öykü) Alınması	27
2.3.7.2.Cinsel İstismar Olgusunda Fizik Muayene	28
2.3.7.3.Cinsel İstismar Olgusunda Adli Tıbbi Rapor	30
2.4. Cinsel İstismarın Mağdur Üzerindeki Etkileri	31
2.5.Çocuk Cinsel İstismarı ve İkincil Mağduriyet	36
2.5.1.Mağdur ve Suçtan Zarar Gören Kavramı	36
2.5.2.Mağduriyete Yol Açan Nedenler ve Mağduriyetin Tespiti	38
2.5.2.1. Genel Olarak Mağduriyete Yol Açan Nedenler	38
2.5.2.2.Çocukların İdeal Mağdur Olma Nedenleri (Saldırgan Bakış Açısıyla).....	40

2.5.2.3.Mağdur Olma Riskini Artıran Nedenler	41
2.5.2.4.Mağduriyetin Tespiti ve Gizli Mağduriyet	46
2.5.2.4.1.Cinsel Suç Mağdurları ve Gizli Kalma Nedenleri	49
2.5.3.Genel Olarak İkincil Mağduriyet Sorunu	50
2.5.3.1.Cinsel İstismarın Bildirimi, Tanı, Tedavi ve Yasal Süreçte	
Karşılaşılan Sorunlar	52
2.5.3.1.1.Bildirim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	52
2.5.3.1.1.1.Ailenin Bildirim Yapmak İstememesi	52
2.5.3.1.1.2.Mağdurun Söyleyememesi	53
2.5.3.1.1.3.Ailenin Açıklamaması	54
2.5.3.1.2.Sağlık Personeli Tarafından Tanı Konulamaması	54
2.5.3.1.3.Delillerin Alınması ve Yollanması Sırasında Yanlışlıklar Yapılması.....	55
2.5.3.1.4.Kolluk Kuvvetlerine Bildirim Sonrası Süreçte Karşılaşılan Sorunlar.....	55
2.5.3.1.5.Çocukla Görüşme ve İfadesini Alma Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar.....	56
2.5.3.1.6.Mahkeme Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	56
2.5.3.1.7. Mahkeme Sonrası Süreçte Karşılaşılan Sorunlar	59
2.5.3.1.8. Kayıtların Yetersizliği.....	62
2.5.3.2.Cinsel İstismarın Bildirimi, Tanı, Tedavi ve Yasal Süreçte Karşılaşılan Sorunlara	
Yönelik Alınması Gereken Önlem ve Koruma	
Tedbirleri.....	62
2.5.3.2.1.Bildirim Sırasında Karşılaşılan Sorunlara Yönelik	
Öneriler.....	62
2.5.3.2.2.Çocukla Görüşme Ve İfadesini Alma Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik	
Öneriler	64
2.5.3.2.3.Çocuk İstismarı ile İlgili Çalışanların Duyarlılıklarının Artırılmasına Yönelik	
Öneriler	66
2.5.3.2.4.İstismar Mağduru Çocuğun Süreç İçinde Daha Fazla İstismara Uğramaması	
İçin Çocuk Koruma Merkezi Modeli Geliştirilmesi.....	66
2.6.Cinsel İstismarın Hukuksal Boyutu	70
2.6.1.Evrensel Bildirilerde Çocuk İstismarı.....	70
2.6.1.1.Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS).....	70

2.6.1.2.Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi	71
2.6.1.3. Birleşmiş Milletler Çocuk Adaletinin Yönetimi Hakkında Asgari Standart Kurallar ("Beijing Kuralları")	73
2.6.1.4.Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri ("Riyad İlkeleri")	74
2.6.1.5.Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları (Havana Kuralları)	76
2.6.2.Karşılaştırmalı Hukukta Cinsel İstismarı Düzenleyen Hükümler.....	77
2.6.3.Türk Hukukunda Çocukların Cinsel İstismarını Düzenleyen Hükümlerin İncelenmesi.....	80
2.6.3.1.Anayasa.....	80
2.6.3.2.Ceza Hukuku Hükümlerinin İncelenmesi.....	80
2.6.3.2.1.Çocukların Cinsel İstismarı Suçu (TCK md.103).....	82
2.6.3.2.1.1.Genel Olarak.....	82
2.6.3.2.1.2.Korunan Hukuksal Yarar.....	83
2.6.3.2.1.3.Maddi Unsur.....	83
2.6.3.2.1.3.1.Fail.....	83
2.6.3.2.1.3.2.Mağdur.....	84
2.6.3.2.1.3.3.Suçun Konusu.....	85
2.6.3.2.1.3.4.Hareket-Netice.....	85
2.6.3.2.1.3.4.1.Basit Cinsel İstismar Suçu.....	85
2.6.3.2.1.3.4.2.Nitelikli Cinsel İstismar Suçu.....	89
2.6.3.2.1.4.Suçun Manevi Unsuru.....	91
2.6.3.2.1.5.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	92
2.6.3.2.1.6.Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	93
2.6.3.2.1.6.1.Teşebbüs.....	93
2.6.3.2.1.6.2.İştirak.....	95
2.6.3.2.1.6.3.İçtima.....	95
2.6.3.2.1.7.Cinsel İstismar Suçunda Cezayı Artıran Nitelikli Haller.....	96
2.6.3.2.1.7.1.Cinsel İstismar Suçunun Çocukla Aralarında Akrabalık İlişkisi Bulunan Kimseler Tarafından İşlenmesi.....	97

2.6.3.2.1.7.2.Cinsel İstismar Suçunun Vasi, Eğitici, Öğretici, Bakıcı, Sağlık Hizmetleri Veren veya Koruma ve Gözetim Yükümlülüğü Bulunan Diğer Kişiler Tarafından İşlenmesi.....	98
2.6.3.2.1.7.3.Cinsel İstismar Suçunun Birden Fazla Kimse Tarafından Birlikte İşlenmesi	101
2.6.3.2.1.7.4.Cinsel İstismar Suçunun Onbeş Yaşından Küçüklere veya Onbeş Yaşından Büyük Olmakla Beraber Fiilin Hukuki Anlam ve Sonuçlarını Algılama Yeteneği Gelişmemiş Olan Çocuklara Karşı Cebir veya Tehdit Kullanmak Suretiyle İşlenmesi.....	102
2.6.3.2.1.8.Cinsel İstismar Suçunun Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Halleri	103
2.6.3.2.1.8.1.Cinsel İstismar Suçunun Sonucunda Mağdurun Beden veya Ruh Sağlığının Bozulması.....	103
2.6.3.2.1.8.2.Cinsel İstismar Suçunun Sonucunda Mağdurun Bitkisel Hayata Girmesi veya Ölmesi.....	108
2.6.3.2.2.Reşit Olmayanla Cinsel İlişki.....	109
2.6.3.2.2.1.Genel Olarak.....	109
2.6.3.2.2.2.Korunan Hukuksal Yarar.....	110
2.6.3.2.2.3.Maddi Unsur.....	110
2.6.3.2.2.3.1.Fail.....	110
2.6.3.2.2.3.2.Mağdur.....	111
2.6.3.2.2.3.3.Suçun Konusu.....	112
2.6.3.2.2.3.4.Hareket – Netice.....	112
2.6.3.2.2.3.5.Manevi Unsur.....	112
2.6.3.2.2.3.6.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	112
2.6.3.2.2.3.7.Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	113
2.6.3.2.2.3.7.1.Teşebbüs.....	113
2.6.3.2.2.3.7.2.İştirak.....	113
2.6.3.2.2.3.7.3.İçtima.....	114
2.6.3.3.Özel Hukuk Hükümlerinin İncelenmesi.....	114
2.6.3.3.1.Türk Medeni Kanun.....	114
2.6.3.3.2.Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usüllerine Dair Kanun.....	115
2.6.3.3.3.Çocuk Koruma Kanunu.....	116

2.6.3.3.4.Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun.....	119
2.6.3.3.5.Sosyal Hizmetler Kanunu.....	112
2.6.3.3.6.Diğer Mevzuat.....	125
2.7.İstismara Maruz Kalan Çocukların Korunması.....	125
2.7.1.Çocukların İhmal, İstismar ve Şiddet Suçlarına Karşı Ceza Hukukunda Korunması.....	126
2.7.1.1.Çocuğun Yaşam Hakkı ve Vücut Dokunulmazlığının Korunması.....	126
2.7.1.2.Çocuğun Cinsel Dokunulmazlığının Korunması.....	127
2.7.1.3.Çocuğun Kötü Muameleye ve Disiplin Yetkisinin Kötüye Kullanılmasına Karşı Korunması.....	128
2.7.1.4.Çocuğun Kaçırılma ve Alıkonulma Suçuna Karşı korunması.....	128
2.7.1.5.Çocukların Cinsel Sömürü Suçlarına Karşı Korunması.....	129
2.7.1.5.1.Çocuk Fuhuşu.....	129
2.7.1.5.2.Çocuk Pornografisi.....	130
2.7.1.5.3.Çocuğun Fuhuş ve Pornografide Kullanılmak Amacıyla Kaçırılması.....	130
2.7.2.Çocukların Yargılanması Bakımından Özel Usuller (Çocuk Mahkemelerinin Varlığı) Nedeniyle Çocukların Korunması.....	131
2.7.3.Çocukların Ceza Muhakemesi Kanununda Yer Alan Düzenlemeler Nedeniyle Korunması.....	132
2.7.3.1.Mağdurun Haklarının Öğretilmesi.....	133
2.7.3.2.Mağdurun Dinlenmesi.....	134
3.MATERYAL ve METOD.....	136
4.BULGULAR.....	138
4.1.Anket Çalışmasına İlişkin Bulgular.....	139
4.2.Çanakkale Adliyesi Asliye Ceza Mahkemeleri ve Ağır Ceza Mahkemesindeki	

Dosya İnceleme Sonuçları.....	158
4.2.1.Asliye Ceza Mahkemelerine İlişkin Sonuçlar.....	158
4.2.2.Ağır Ceza Mahkemesi'ne İlişkin Sonuçlar.....	163
4.3.Türkiye Geneline Çocuk İstismarı Suçuna İlişkin Karara Çıkan Dosyalara Ait Bilgiler (Uyap Veritabanı Bilgileri).....	169
5.TARTIŞMA.....	171
6.SONUÇ.....	178
7.ÖZET.....	183
SUMMARY.....	184
8.KAYNAKÇA	185
EK: ANKET FORMU	201

1.GİRİŞ VE AMAÇ

Çocukların cinsel istismarı, insanlık tarihi boyunca bilindiği halde bu alandaki çalışmalar ancak 1970’li yıllarda gelişmeye başlamıştır. Geneline çocuk istismarı, özelinde ise çocukların cinsel istismarının bir sorun olarak algılanması ile tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çocukların istismarının önlenmesi, tedavi yollarının geliştirilmesi için çalışılmaktadır. Türkiye’deki çalışmalar oldukça yeni olup, bu konudaki çalışmalar 1980 yılından sonra başlamış, ancak henüz istenen seviyeye ulaşmamıştır.

Çocukların cinsel istismarı, çocukların hastalanmasına neden olan fiiller olarak değerlendirildiğinde, söz konusu fiiller aynı zamanda hukukun yasakladığı ve suç saydığı eylemler olduğundan bu durum, hem tıbbi hem de adaleti ilgilendiren bir durumdur. Konu yargıya iletilindiğinde çocuğun yargılama sürecinde yaşadıklarının da “travmatik” olduğu gözden kaçırılmaktadır. Yasal gerekler tam olarak yerine getirilmediği için bu süreç çocuğu travmatize ederek; yaşananların ortaya çıkarılmasını önleyici bir sonuca da varmaktadır. İstismara maruz kalan çocuğun hukuki sürecinde genellikle emniyet, savcılık, adli tıp ve mahkeme aşamaları izlenmektedir. Bu aşamaların her birinde çocuk, istismarı anlatmaya zorlanmaktadır. Suçtan dolayı mağdur duruma düşen kişilerin bir de suç sonrası yapılan müdahalelerde haksızlığa uğraması, kötü muamele görmesi, gereksiz yere meşgul edilmesi veya yeterince ilgilenilmemesi gibi nedenlerden dolayı tekrar mağdur olmaları, diğer bir ifadeyle ikincil mağduriyet yaşamaları söz konusudur.

Tezimizin konusunu, çocukların cinsel istismarı suçu ve cinsel istismar eylemleri sonucunda mağdurların yaşadığı ikincil mağduriyet sorunu oluşturmaktadır. Özellikle, cinsel istismarın özellikleri, yaygınlığı, olaya müdahale etmek ve önlemek için başvurulabilecek yollar, cinsel istismarın çocuklar üzerinde doğrudan meydana getirdiği etkiler yanında, istismar sonrasında gerek muayene, gerekse yargılama aşamasında karşılaşılan sorunlar nedeniyle çocuklar üzerindeki ikincil mağduriyet problemi ve cinsel istismarın hukuki boyutu, bu kapsamda çocukların cinsel istismarı suçu bütün yönleriyle anlatılmaya çalışılmıştır.

Alan çalışmasında Çanakkale Asliye Ceza Mahkemeleri ve Ağır Ceza Mahkemesi'ne 2006 - 2010 yılları arasında “çocukların cinsel istismarı suçu” nedeniyle açılan tüm dava dosyaları incelenmiş; yine aynı yılları kapsayan Türkiye genelinde açılan dava bilgileri Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığından talep edilmiş, UYAP veri tabanından gönderilen bilgiler ile tüm adalet çalışanları, özellikle Hakim – Savcılarla yapılan anketlerden elde edilen bilgiler bütün olarak değerlendirilerek, elde edilen verilerin analizi yapılmıştır.

Bu çalışma ile, çocukların cinsel istismarının tanımlanmasının kolaylaştırılması, çocukların cinsel istismarı suçunun tüm yönleriyle anlatılması, mağdurların korunmasına yönelik yapılan düzenlemelerin açıklanması; özellikle suç sonrası süreçte mağdurların karşılaştığı travmatize edici, yanlış ve hatalı uygulamalar nedeniyle cinsel suç mağduru çocukların yaşadığı ikincil mağduriyetlere yönelik farkındalığın artırılması suretiyle çocukların ikincil mağduriyetinin önlenmesine katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Çocuğun Tanımı

Tarihsel süreç içerisinde, çocuğun tanımı değişik coğrafyalarda ve değişik kültürlerde farklı yapıldığı gibi çeşitli bilimsel disiplinlerde de değişik şekilde tanımlanmıştır (Polat, 2001; Serozan, 2000). “Çocuk kimdir ve çocukluk dönemi nedir”? sorularına verilen cevapların çocuk haklarının ve çocuk hukukunun belirlenmesinde belirleyici olduğu görülmektedir. Çocukluk kavramına değişmeyen bir tanım belirlemek oldukça zordur: Zira çocukluk, sürekli değişen ve ilerleyen bir olgunlaşma çağıdır. Doğumla başlayan ve erişkinlik dönemine kadar süren olgunlaşma ve gelişim süreci “Çocukluk Dönemi” olarak adlandırılmaktadır (Apak, 1984).

Gelişim psikolojisinde ise psikologlar gelişimi dört döneme ayırmaktadırlar:

- Oral Dönem (Bebeklik Dönemi, 0-2 yaş)
- İlk Çocukluk Dönemi (2-6 yaş)
- Orta Çocukluk Dönemi (Okul Çağı, 6-12 yaş)
- Ergenlik Dönemi (12-18 yaş)

Çocukluğun sonu ile ergenliğin başlangıcı arasındaki kısa süre (bir veya iki yıl) 'erinlik' olarak tanımlanmaktadır. Psikologlar erinliğin başlaması ile çocukluk döneminin sona erdiğini belirtmektedirler (Akyüz, 2000). Bu sınıflandırmaya göre psikolojide çocuk denince doğumdan başlayarak erinliğe kadarki dönemde bulunan kişi anlaşılmaktadır (Akdoğan, 2005)

“Çocuk (İng. Child, Fr. Enfant,.)” kelimesi sözlükte; küçük yaştaki erkek veya kız, soy bakımından oğul veya kız, bebeklik ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan

veya kız uşak, büyükler arasında daha az yaşlı olan kişi, belli bir işte yeteri kadar deneyimi ve yeteneği olmayan kimse olarak tanımlanmaktadır (TDK Büyük Türkçe Sözlük). Ülkemizde halk dilinde ise çoğu zaman aşağılayıcı anlamda çocuk, tıfıl (çoğulu eftaldir), velet, sabi ya da sübyan olarak kullanılmaktadır (Serozan, 2000).

20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. maddesi; “çocuğa uygulanabilecek kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır” hükmünü getirmiştir.¹ Bununla birlikte çocukluk döneminin tam olarak hangi yaş dönemine karşılık geldiği ile ilgili evrensel bir kabul bulunmamaktadır.

Çocuk tanımının yapılmasında, kimi toplumlarda yaş faktörünün göz önüne alındığı, kimi toplumlarda ise yasal, biyolojik ve geleneksel ölçütlerin kullanıldığı görülmektedir (Sevük, 1998)

Ceza Hukuku açısından çocuk, belli bir yaşın altında olan kişidir. Bu yaş sınırı toplumların tarih ve kültürüne bağlı olarak ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, genellikle 18 ile 21 yaşlar arasında tespit edildiği görülmektedir (Sevük, 1998).

Hukuk sistemimizde ise çocuk kavramı, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye uygun olarak açık ve net bir şekilde ilk defa, 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 Sayılı TCK'nun 6. maddesinde ve 15.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanu'nun 3. maddesinde tanımlanmış olup; buna göre çocuk, daha erken yaşta ergin olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış kişidir.

¹ Çocuk Haklarına Dair Sözleşme; Türkiye tarafından 14.9.1990 tarihinde imzalanmış, 09.12.1994 tarihli ve 4058 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 22.01.1995 tarihli 22184 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

2.2.Çocuk İstismarının Tanımı

İstismar konusu 1962 yılında “Hırpalanmış (dövülmüş) Çocuk Sendromu” teriminin kullanımı ile geniş çapta ilgi çekmeye başlamıştır (Kara ve Ark., 2004). Çocuk istismarı 1974 yılında kanun haline gelen Child Abuse Prevention and Treatment Act (CAPTA)'da; çocuğun bakımını üstlenen bir kişinin gerçekleştirdiği ve ölüm, ciddi fiziksel veya emosyonel zarar, cinsel istismar veya kullanma ya da çocuğa yönelik ciddi zarar oluşturan ve önlenemeyen risk oluşturan herhangi bir davranışta bulunma veya bulunmaya teşebbüs olarak tanımlanmaktadır (Swerdlin ve Ark., 2007)

Çocuk istismarı çok geniş manada, belirli bir zaman dilimi içerisinde bir yetişkin tarafından çocuğun o kültürde kabul edilmeyen bir davranışa maruz kalması şeklinde de tanımlanabilir. Maruz kalınan bu davranışlar ülke içerisinde veya ülkeler arasında farklı ağırlık ve derecelerde gözlenebilir (Aydemir, 1994; Aksoy ve Ark., 1999; Ziyalar, 1998).

Çocuk istismarı konusunda pek çok tanımlama yapılmıştır. Genel olarak 18 yaşın altında bulunan çocuklara karşı girilen ve onların fiziksel, duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişmelerini zedeleyen her türlü eylem çocuk istismarı; onların beslenme, bakım, gözetim, eğitim gibi ihtiyaçlarının karşılanmaması gibi durumlar da çocuk ihmali olarak değerlendirilmektedir (Çavuşoğlu ve Algier, 1992; Özdemir, 1992; Kozcu, 1991; Egemen, 1993; Bahçecik, 1995; Polat, 1997; Canbaz ve Ark., 2005; Korkusuz ve Ark., 2006; Altıparmak, 2008; Akt., Gökler, 2006).

Kempe ve Helfner (1972), çocuk istismar ve ihmali “ana babaların veya çocuktan sorumlu kişilerin giriştiği veya yerine getirmeyi ihmal ettiği eylemler sonucunda çocukların kaza dışı hasara uğramasıdır” şeklinde tanımlamışlardır (Ziyalar, 1998'den naklen).

Finkelhorn'a göre, çocuk istismar ve ihmali, çocukların maruz kaldıkları zararların bir

türüdür. Ancak bu zararlar insan davranışından kaynaklanmalı, çocuğa zarar verici etkiye bulunmalı ve önlenebilir olmalıdır (Finkelhorn, 1984).

Çocuk istismarı, dünyadaki bir çok bilim literatüründe yer alan bir olgu olmasına rağmen, çeşitli toplumlarda ve kültürlerde farklı şekilde algılanmakta ve tanımlanmaktadır. Kültür, bir toplumun inanç ve davranışlarının birikimidir. Farklı kültürlerde, o kültürün çocuğa verdiği değerden ve yaygın olarak kabul gören ve uygulanan disiplin yöntemlerinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle, çocuk istismarını evrensel bir biçimde tanımlamak oldukça zordur (Kozcu, 1991). Değişik kültürlerde ailelerin çocuklarına karşı davranışları, terbiye şekilleri, sevgi ve şefkat gösterileri farklı olabilmektedir. Bu durum yapılan davranışın normal, ihmal veya istismar olarak değerlendirilmesinde farklılıklara yol açmaktadır (Topbaş, 2004). Örneğin bazı İskandinav ülkeleri çocukların hangi amaçla ve şiddetle olursa olsun dövülmesini bir istismar olarak kabul ederken; bazı toplumlarda belirli sınırlar içerisinde atılan dayak, bir eğitim aracı olarak görülmektedir. Bu kapsamda örneğin bir batılının, Türkiye'deki bazı geleneksel çocuk yetiştirme yöntemlerini (kundaklama, sünnet, kupa çekme) çocuk istismarı olarak algılaması mümkünken; söz konusu kültürde bu uygulamaları daha kapsamlı inceleyen bir başka batılı araştırmacı ise bu uygulamaları istismar dışı bırakabilmektedir (Zeytinoğlu, 1999; Kozcu, 1991).

İstismar tanımına kültür boyutu ilk kez 1975 yılında Parke ve Colimer tarafından katılmıştır. Bu tanıma göre çocuk istismar ve ihmali “ana-babaların ve çocuğa bakmakla yükümlü olanların giriştiği, çocuk yetiştirme ile ilgili kültürel standartlara uygun olmayan, eylem ve eylemsizlikler sonucu çocuğun kaza dışı hasara uğraması”dır (Ziyalar, 1998). Devam eden yıllarda Gabarino ve Gilliam (1980) kültür boyutuna ilave olarak uzman görüşünün de tanıma katılmasının uygun olacağını düşünmüşler ve tanımı, “ ana-baba ve çocuktan sorumlu kişiler tarafından girişilen, toplumsal değerler ve uzman görüşünün birleştirilmesi sonucu çocuğun sağlığı açısından uygunsuz olduğuna hükmedilen tüm eylemlerdir” şekline dönüştürmüşlerdir (Akt: Ziyalar, 1998).

WHO'nun 1985 yılında yapmış olduğu en geniş kapsamlı tanıma göre çocuğun,

sağlığını, fizik gelişimini, psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen bir yetişkin, toplum veya ülke tarafından bilerek veya bilmeyerek yapılan davranışlar çocuk istismarı olarak kabul edilir. Tanım aynı zamanda çocuğun istismar veya şiddet olarak algılamadığı veya yetişkinlerin istismar olarak kabul etmediği davranışları da içine alır. Yapılan davranışın mutlak olarak çocuk tarafından algılanması veya yetişkin tarafından bilinçli olarak yapılması şart değildir (Turhan ve Ark., 2006; Ziyalar, 1998).

Çocuk istismar çeşitleri ayrı ayrı ele alındığında, fiziksel, cinsel ve duygusal istismar ile ihmal ayrı ayrı incelenmelidir (Polat, 1995; Polat, 2000; Hilal ve Çekin, 2011; Kazez, 2010; Turhan ve Ark., 2006; Tıraşçı ve Gören, 2007; Ünal, 2008; Kara ve Ark., 2004; Işıқтаç, 1995).

2.2.1.Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar en geniş anlamda, "çocuğun kaza dışı yaralanması" şeklinde tanımlanabilir. Finkelhor ve Korben'e göre fiziksel istismar; bir çocuğun gelişim ve fonksiyonlarındaki sürekli bozukluklar ve yaralanmalara neden olan, çocuğa acı veren ve kaza dışı meydana gelen, insanın çocuğa yönelttiği şiddet olarak tanımlanır (Kars, 1995).

Polat da değişik zamanlardaki çalışmalarında fiziksel şiddeti; çocuğa bakan veya bakmakla yükümlü olan birinin çocukta ekimozlar, deri sıyrıkları, kırıklar, yanıklar, kesiler ya da tıbbi bakım gerektiren herhangi bir lezyon yaratan cezalandırması olarak tanımlamıştır (Polat, 2000; Polat, 1995).

Fiziksel istismar konusunda çeşikli tanımlar bulunmasına karşın, hepsinin üzerinde birleştiği nokta; çocuğun sağlığını olumsuz etkileyen ve vücutta iz bırakan lezyonların ve yaralanmaların bulunmasıdır.

Fiziksel şiddet uygulanış biçimine göre iki başlık altında incelenebilir.

2.2.1.1.Aletsiz Saldırılar:

Bunlar bir alet ya da cisim kullanılmaksızın çocukta lezyon oluşturan durumlardır. Tokat atma, yumruk vurma, itip-kakma, ısırma, çimdikleme şeklinde olabilirler (Polat, 1997).

2.2.1.2.Aletli Saldırılar:

Bu tür saldırılar ise istismarın bir alet kullanılarak yapılan çocukta çeşitli lezyonların olduğu durumlardır. Kullanılan araçlar ise genellikle kemer, kayış, herhangi bir ev eşyası (telefon, tava, hortum, ütü, süpürge vb.), sigara, ütü, sıcak su ve sıcak yiyeceklerdir.

Yukarıda sözü edilen yöntemlerle -aletli ve aletsiz- uygulanan fiziksel istismarın çocuk üzerindeki temel bulguları; sıyrıklar, ekimozlar, kırıklar, yanıklar ve hematomlardır. Ancak bu bulguların lokalizasyonları ile oluşum zamanları olayın gerçek bir kaza yaralanması olup olmadığını belirleyecek en önemli ip uçlarıdır (Polat, 2000; Ziyalar- Kesim, 1993).

2.2.2.Duygusal İstismar (Şiddet)

Duygusal şiddet ya da istismar, çocukların, kendilerini etkileyen tutum ve davranışlara maruz kalarak ya da gereksindikleri ilgi, sevgi ve bakımdan mahrum bırakılarak toplumsal ve bilimsel standartlara göre psikolojik hasara uğratılmaları durumudur. Bu davranışlar, yaş statü, bilgi, konum gibi özellikleri ile çocuk veya gencin üzerinde etki sahibi olan kişi ya da kişiler tarafından uygulanır (Polat, 1995).

Erkmen'e göre duygusal istismar veya psikolojik örselenme diğer tüm kötü muamele biçimlerini bir şemsiye altında toplayan bir olgudur. Yani duygusal istismar davranışı tek başına olabileceği gibi, bunun yanında diğer istismarlar da olabilir demek ve ana-babanın çocuklarının fiziksel ihtiyaçlarını karşılamak ve onları fiziksel hasarlardan korumak görevi kadar; onların ihtiyaçları olan sevgi, sıcaklık ve ilgiyi sağlamak ve duygusal hasarlardan korumak, ahlaki değerlerini oluşturmada model ve destek olmak görevlerinin de bulunduğu belirtilmektedir (Erkmen, 1995).

Duygusal istismarın temelinde çocuğun psikolojik hasarı yaşaması bulunmaktadır

(Aksoy ve Ark., 1999). Bunlar da genel olarak, çocuğa gerekli olan sevgi, ilgi ve sıcaklığın gösterilmemesi, aksine; duygusal, sosyal ve kişilik gelişimini engelleyici şekilde aşağılanma, korkutulma, eleştirilme, reddedilme davranışlarında bulunmadır (Yıldız, 2001).

Duygusal istismara yol açtığı düşünülen davranışlar sekiz başlık altında toplanmaktadır (Erkmen, 1995; Kars, 1995).

*Reddetme: Cami avlusuna bırakmada olduğu gibi, çocuğa sahip çıkmama, değer vermeme, isteklerini hiçe saymadır.

*Aşağılama: Küçümsemek, sürekli eleştirmek, sözle hakaret etmektir.

*Ayırma: Yalnız bırakmak, normal gelişimi için gerekli olan ilişkileri kurmasını engellemektir.

*Korkutma: Tehdit, yıldırma, fiziksel ceza doğa üstü güçlerle korkutmaktır.

*Kışkırtma: Suça ve toplumda hoş görülmeleyen hareketlere yöneltmektir.

*İstismar: Çıkarları için kullanmaktır.

*Duygusal Engelleme: Duygusal gereksinimleri karşılamamak, sıcaklık göstermemek, önemsememektir.

*Yetişkinleştirme: Çocuktan yaşının ve yeteneklerinin üstünde hareketler beklemektir.

2.2.3. Cinsel İstismar

Cinsel istismar konusunda pek çok tanım bulunmakla birlikte en basit tanımlamayla, bir yetişkinin cinsel doyum sağlamak için bir çocuğa yaklaşması ve onu bu amaçla kullanmasıdır (Ziyalar, 1998; Egemen, 1993).

2.2.4. İhmal

Çocuk ihmali veya pasif çocuk istismarı, ana-baba veya bakıcılar tarafından çocuğun iyi yetişmesi, iyi durumda olabilmesi için gerekli temel gereksinimlerinin örneğin bakım, koruma, beslenme, giyim, tıbbi bakım ve eğitiminin ihmal edilmesidir (Aksoy ve Ark., 1999; Baktır, 2000; Polat, 1995). İstismarı ve ihmali birbirinden farklılaştıran öge, birincisinin aktif, ikincisinin ise pasif bir olgu olmasıdır (Kozcu, 1991; Başkan, 1995). İhmal üç ayrı boyutta-fiziksel, cinsel ve duygusal-incelebildiği halde, bu boyutları istismarda olduğu gibi

birbirinden ayırmak oldukça güçtür. Çocuğun terkedilmesi, gerektiği gibi beslenip giydirilmemesi, denetlenmemesi ve sağlık kontrolünün yapılmaması fiziksel ihmale; sevilmemesi ve ihtiyacı olan duygusal ilgi ve yakınlığın gösterilmemesi duygusal ihmale; cinsel sömürüye karşı yeterince korunmaması da cinsel ihmale örnek eylemsizlikler arasında sayılmaktadır (Kozcu, 1991 ; Kars, 1995).

Genelde ihmal, daha çok toplumsal ve ekonomik nedenlere bağlı olarak düşünülür. Bir çevrede ihmal sayılan bir olay başka bir çevre ve ortamda ihmal sayılmayabilir. Örneğin; kültürlü bir çevrede çocuğun okul öncesi eğitime gönderilmemesi ihmal olarak nitelenebilirken, kırsal kesimde bu durum ihmal olarak nitelenmez. Yargıtay, eski bir kararında bir çocuğun hiç öğrenime gönderilmemesini ana baba için aşırı ihmal kabul etmiştir (Baktır, 2000).

2.3.Çocuklarda Cinsel İstismar

2.3.1.Cinsel İstismar Kavramı

Çocuğa yönelik "cinsel istismar" konusunda pek çok tanıma rastlanmaktadır. Baktır'a göre, "çocukların cinsel istismarı", ana-babanın bizzat kendisinin veya kendisinin bilgisi dahilinde bir kimsenin cinsel haz duyması amacıyla, çocuğun cinsel organlarının oynanması, ırzına geçilmesi, teşhir edilmesi, pornografi aracı olarak kullanılmasıdır" (Baktır, 2000).

Görak ve Ark.'na göre cinsel istismar, "bir erişkin ya da yaş ve güç olarak daha büyük bir çocuğun cinsel uyarı veya doyum sağlamak amacıyla belli bir olgunluğa erişmemiş olan çocuğa yaklaşarak ondan yararlanması durumudur". Cinsel istismar; açık saçık konuşma, teşhir, cinsel ilişkiye şahit olma, röntgencilik, saldırı olmaksızın dokunma, ırza geçme, ensest olmak üzere geniş bir dağılım göstermektedir (Görak ve Ark., 1995).

Polat'a göre ise cinsel istismar; cinsel doyumluğa kavuşmak için çocuğun araç ve amaç olarak kullanılmasıdır (Polat, 1995). Bu durumda psikososyal gelişimini tamamlamamış bir çocuk, bir yetişkin tarafından cinsel stimülasyon için kullanılmaktadır. Bu durum, dokunma olmaksızın ya da dokunmanın yer aldığı ve/veya şiddetin kullanıldığı bir istismar biçiminde olabilir. (Egemen, 1993; Polat, 1995).

Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmali Merkezinin (NCCAN) tanımına göre; "çocuk ve erişkin arasındaki temas ve ilişki o erişkinin veya başka birinin seksüel stimülasyonu için kullanılmışsa, çocuğun cinsel istismarından söz edilebilir. Cinsel istismar, eğer bir çocuğun diğeri üzerinde belirgin bir gücü veya kontrolü söz konusuysa veya bariz bir yaş farkı varsa, iki çocuk arasında da gerçekleştirilebilir". Bu tanımlama özellikle yetişkinler tarafından çocuklar üzerinde oluşturulabilecek her türlü cinsel istismar ve sömürü için yapılmıştır.

"The National Center on Child Abuse and Neglect" tanımına göre ise, "bir büyüğün çocukla temas kurarak cinsel stimülasyon için çocuğu kullanması cinsel istismardır". Başka bir tanıma göre, bir yetişkin ile psikoseksüel gelişimi tamamlanmamış bir çocuğun, bir yetişkinin cinsel haz duymasına yönelik ilişkisine cinsel istismar denir. Bu tür bir ilişki yetişkin tarafından zor kullanma olmadan gerçekleştirilse bile, çocuğun rızası geçerli kabul edilemeyeceği için cinsel istismar olarak değerlendirilir (Finkelhorn, 1984).

CAPTA'ya göre "çocuğun cinsel istismarı" terimi:

1 - istihdam etme,

- kullanma,
- ikna etme,
- teşvik etme,
- baştan çıkarma yolları ile, herhangi bir çocuğu açıkça cinsel davranışlarda bulunmaya zorlamayı,
- ya da bu tür davranışları görsel amaçlara hizmet için taklit etmeyi,

2 - ırza geçmeyi,

- sarkıntılığı,
- fahişeliği,
- çocuğun cinsel sömürsünün diğeri türlerini,
- ve ensesti içerir (Akt., Ziyalar, 1998).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere cinsel istismar en basit tanımlamayla, bir yetişkinin cinsel doyum sağlama amacı ile çocuğa yaklaşması, cinsel çıkarları için çocuğu kullanmasıdır.

2.3.2.Cinsel İstismar Tipleri

Çocuk cinsel istismarı farklı şekillerde olabilir. Cinsel istismarın görünüş şekli ile ilgili pek çok sınıflama yapılmıştır. Literatür cinsel istismar olayını sataşma veya saldırı şekline göre 2 grupta toplamaktadır (Görak ve Ark., 1995)

1.Dokunma Olmaksızın Yapılan İstismar (sataşma):

a) Sözel İstismar : Sözle cinsel konularda konuşarak çocuğu şaşırtmak,şoka sokmak onda cinsel uyarımlar meydana getirmek gibi durumlar genel anlamda suç sayılmayabilirse de çocuğa zarar verici nitelikte olması nedeniyle önemlidir (Aydemir, 1994).

b) Açık – saçık konuşma (cinsellik çağrıştıran telefon konuşmaları) : İstismarcının çeşitli cinsel öneri ve yorumlarda bulunduğu konuşma türüdür. Yüz yüze olabildiği gibi daha çok telefon konuşmaları şeklinde gerçekleşebilir (Ziyalar, 1998). Görünüşte pek zararlı olmadığı düşünülebilirse de zaman içerisinde çocuğu ve ailesini huzursuzluklara sürükleyebilir. Mağdur çocuklar olayı hemen konuşamadıkları için telefonu kapatmadan bir süre dinlerler, bu durum saldırganı cesaretlendirir ve telefonlar tekrarlanabilir (Aydemir, 1994).

c) Teşhircilik (Exhibitionizm): İstismarcının mağdura genital bölgelerini ve/veya mağdurun önünde masturbasyon yaptığı istismar türüdür (Ziyalar, 1998). Genellikle genç kız ve çocukları seçen ve onlara dokunmaksızın cinsel organlarını gösteren bu insanlar, onlarda yarattıkları korku, şaşkınlık ve şoktan keyif alırlar.olaya tanık olan mağdur çocuklarda ise oldukça derin izler bırakan korku şoku yaşanmaktadır (Aydemir, 1994).

d) Röntgencilik (Voyerizm): İstismarcının mağdurun cinsel organlarını yada cinsel eylem ve ilişkilerini ona görünmeden izleme olayına röntgencilik denilmektedir.

Telefon sapıkları, teşhirciler ve röntgencilik doğrudan tehlikeli olmasalar bile, meydana getirdikleri korku ve huzursuzlukla çocuğa zarar vererek onu istismar etmiş olurlar (Aydemir, 1994).

e) **Cinselliği izlettirme, şahit olma:** Bu ifade bir çocuğun yetişkinlerin cinsel ilişkilerine (cinsel birleşme) şahit olması olgusu için kullanılmaktadır. Olayın aile içinde olması durumunda aslında istismar amacı güdülmese de, çocukta yarattığı duyguların ilerde normal dışı cinsel gelişmeye neden olabileceğinden hemen önlem alınması gerekir.

2.Dokunma İle Yapılan İstismar:

a) Cinsel içerikli dokunmalar: Mağdur giyinirken ya da üzerinde giysilerin olmadığı durumlarda istismarcını mağdurun vücudunun özellikle erojen bölgelerine dokunması, okşaması, masturbasyon yapması yada yaptırmasıdır. Bu olay çocuğun cinsel organına dokunmayla başlayıp, cinsel birleşmeye teşebbüs, tam cinsel birleşme, ağız- cinsel organ teması ve anüsten yapılan cinsel temasa kadar değişik biçimlerde görülebilir

b) Oral – genital ilişki: Ağız cinsel organ temasına dayalı ilişki türüdür. Saldırgan aktif olabilir ya da mağdurdan aktivite göstermesini isteyebilir. Karşılıklı oral-genital birleşme şeklinde olabilir.

c) İnterfemoral ilişki: Kuru ilişki ya da vulvar ilişki de denen bu türde istismarcı, penisini çocuğun bacakları arasına yerleştirir. Küçük yaştaki çocuklarda vaginal girişin çok dar olması nedeni ile, daha ileriki yaştaki çocuklarda ise hamilelik tehlikesini engellemek için bu yöntem kullanılır (Ziyalar, 1998). Bu tür istismar penetrasyonun olmadığı sürtünmenin olduğu istismar şeklidir (Göker ve Ark., 2009).

d)Seksüel penetrasyon:

1-Digital penetrasyon: Saldırganın parmaklarının mağdurun vagina ve / veya anüsüne yerleştirilmesidir. Çoğunlukla anal ya da genital ilişkinin başlangıç devresinde görülür.

2-Objekt penetrasyonu: İstismarcının mağdurun vagina, anüs ya da ağızına herhangi bir objeyi yerleştirilmesidir. Oldukça seyrek rastlanan bir istismar türüdür.

3-Genital penetrasyon : Penisin vaginaya penetrasyonudur. Genellikle istismarcının erkek olduğu durumlarda görülmesine karşın tam tersi olgular da bildirilmiştir.

4-Anal penetrasyon: İstismarcının cinsel organının mağdurun anüsüne penetrasyonudur. Bu durumda mağdur genellikle erkektir; ancak hymenin korunması ya da hamileliğin engellenmesinin istenildiği durumlarda kız kurbanlara da rastlanmaktadır (Ziyalar, 1998).

e) Cinsel sömürü: Çocuk pornografisi ve çocuk fuhuşunu kapsar (Avcı ve Tahiroğlu, 2007).

2.3.3.Cinsel İstismarın Tarihçesi

Cinsel şiddet ya da cinsel istismar (kötüye kullanım); insana yönelik şiddet ve saldırının en ağır türlerinden biridir. İnsanlık tarihi ile yaşıt olan bu durum; dini inanç, kültür ve sosyo-ekonomik düzey farkı olmaksızın bütün toplumlarda kişinin mahremiyetine, kişiliğine, ruhsal ve fiziksel varlığına karşı işlenen en ağır suçlardan olan bir şiddet şeklidir (Akcan ve Çekin, 2011). Tarih boyunca kişilerin cinsel özgürlüğünü ihlal eden, ailenin toplumdaki itibarını zedeleyen eylemler cezalandırılmıştır (Yokuş Sevük, 2005).

Devlet otoritesinin genel adaba ve özellikle cinsel özgürlüğe karşı saldırı ve tecavüz hareketlerine karşı aldığı tutum; çağlar boyunca, zaman içerisinde farklı toplumlar bakımından çok değişik şekillerde olmuştur. Örneğin Roma Hukuku'nda VIII. Yüzyıla kadar bir – iki istisna dışında cinsel özgürlüğe yönelik suçlardan dolayı cezalandırma yetkisi aile babasına veya Censörlere bırakılmıştı. Zamanla evlenmelerin azalmasıyla birlikte ahlak ve adabın zayıflaması dolayısıyla, bizzat devletin esas ve temellerinin sarsılmaya başladığı görülünce genel yarar endişesi ile “Lex Julia de Adulteris ” adlı bir kanun yapılmış ve bu kanunla; zina (adulterium), evli olmayan bir kadınla cinsel ilişki (stuprum), eşlerden birinin, diğerinin edep ve iffete aykırı fiilinden faydalanması, cinsiyete ilişkin fiillerin işlenmesi amacıyla evini vermek, kocanın-karının suçüstü zina halinde yakaladığı ortağını bırakması ve boşanmaması, açılmış bir zina davasının terki için pazarlık, stuprum ya da zina nedeniyle mahkum bir kadınla evlenmek (lenocium), ensest (incestus) yada eski tabirle “fücur” eylemleri suç olarak kabul edilerek cezalandırılmıştır (Yarsuvat, 1964; Dönmezer, 1983). İmparatorluk dönemi hukukunda ise, kadınlara karşı gerçekleştirilen adaba aykırı fiiller cezalandırılmış, ırza geçme eylemi ise kişi özgürlüğüne karşı bir suç olarak kabul edilmiştir.

Son dönem Roma Hukukunda ise, vesayeti altındaki kişilerin ırzına geçen kişilerin cezalandırıldığı hükümlere rastlanmaktadır (Yarsuvat, 1964).

Ortaçağda ise, genel ahlakı korumak ve bireysel ahlakileşmeyi sağlayabilmek amacıyla cinsel özgürlüğe yönelik fiiller suç olarak kabul edilmiştir. Bu dönem ceza kanunlarının cinsel suçlarla ilgili bölümlerinde dinsel ağırlıklı bir düzenleme kendini hissettirmiş, suç ile günah arasında kesin bir sınır çizilmeyerek bu iki kavram iç içe düşünülmüştür. Ahlaksızlığın günah olarak kabul edilmesi ve ahlaka aykırı düşüncelerin dahi cezalandırıldığı Kanonik Hukuk'taki cinsel suçların içeriği ile günümüzdeki cinsel suçların içerikleri oldukça farklıdır (Yarsuvat, 1964).

Avrupa ülkeleri mevzuatının XVIII. Yüzyıl ortalarına kadar ahlak ve adaba aykırı suçlarla ilgili ortak özellikleri ise; ülke mevzuatları dinin etkisi altında kalmış, günah ve suç kavramlarını birbirinden ayıran sınırların farkına varılmayarak, mevzuatlar bu günahı en ağır ve şiddetli cezalarla cezalandırmış, hatta bazen evlilik dışı ilişkiler (zina) için ölüm cezası verecek kadar ileri gitmiştir (Dönmezer, 1983).

İslam hukukunda ise, evlilik dışı gerçekleştirilen tüm cinsel ilişkiler “zina suçu” olarak kabul edilmiştir. Cinsel suçlar had suçlarından olup; basit zina suçu celde², nitelikli zina suçu recm,³ ensest ilişki suçu ise idam cezası ile cezalandırılmıştır. Zina eyleminin bir kişiye zorla gerçekleştirilmesi durumunda, üzerinde cebir ve şiddet uygulanan kadının zina suçundan dolayı cezalandırılmayacağı kabul edilmiştir. Küçük çocuklar ve akıl hastaları rızalarıyla cinsel ilişkide bulunsalar dahi, bundan dolayı sorumlu tutulmazlar, ancak küçük çocuklar ve akıl hastalarının rızaları geçerli sayılmadığı için faile had cezası⁴ verilir (Yokuş Sevük, 2005).

Osmanlı Devleti'nde Kanuni Kanunnamesi ile söz atma, sarkıntılık ve tasaddi suçları cezalandırılmıştır (Yokuş Sevük, 2005). Irza geçmek suçu ise ilk defa Türk Hukukunda 1274 tarihli Ceza Kanunname-i Hümayunu ile düzenlenmiştir. 765 sayılı TCK'nun 2. kitabının 8.

² Bir fıkıh terimi olarak kırbaç veya değnekle uygulanan bir tür cezayı ifade etmek için kullanılmıştır(<http://www.bilmiyorsanogren.com/dinler/dini-terimler/630-celde-nedir.html>)

³ Sözlükte "taşla öldürmek, birine taş atmak, taşa tutmak, sövmek, lanet etmek, kovmak, birinin namusuna iftira etmek" gibi anlamlara gelen recm, klasik fıkıh kitaplarında zina eden evli erkek ve kadınlara uygulanan bir nevi cezayı ifade etmektedir(<http://www.mumsema.com/islami-kavramlar/117080-recm-ne-demektir.html>)

⁴ Klasik fıkıh kaynaklarında had cezası; kamu hukuku olarak yerine getirilmesi gerekli olan, miktar ve keyfiyeti nasla belirlenmiş cezâi müeyyideler anlamında kullanılmaktadır (<http://www.bilmiyorsanogren.com/dinler/dini-terimler/989-had-cezalari-nedir.html>).

babında “Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler” başlığı altında düzenlenen ırza geçme, ırza tasaddi, söz atma, sarkıntılık suçları gibi cinsel suçlar, mehzaz 1889 İtalyan Ceza Kanunu’ndan değiştirilerek alınmıştır (Dönmezer, 1983).

2.3.4.Çocuklarda Cinsel İstismarın Görülme Sıklığı ve Yaygınlığı

Yapılan araştırmalara göre, şiddet suçları içerisinde en hızlı artış gösteren suç türü cinsel suçlardır. İstatistik verileri, suç mağdurlarının büyük bölümünün çocuk olduğunu ve özellikle küçük yaştaki çocuklar arasından seçildiğini göstermektedir. Araştırmacılar eldeki istatistiki verilerin yetersiz olduğunu ve istismarın büyük kısmının gizli kaldığını düşünmektedirler (Polat, 2007).

Çocukluk çağı cinsel istismarı çoğu zaman hiç kimseye söylenmez. Gerçekler yetişkinliğe kadar saklanabilir. Başına gelenlerden dolayı korkan, kendini suçlayan çocuk, cezalandırılacağı ya da terk edileceğine dair hislerle, günah işlediği inancı, utanç ve suçluluk duyguları ile yaşadıklarını saklayabilir. Bunun yanı sıra ailelerin bildirim konusundaki kaygıları ve isteksizlikleri istismarın gerçek sıklığını belirleyebilmenin önündeki en önemli engellerin başında gelmektedir (TBMM Kayıp Çocuk - Türkiye Raporu, 2010).

İstismarın neden olduğu utanç duygusu, maruz kalınan istismarın meydana getirdiği suçluluk psikolojisi ve çevrenin cinsel suç mağdurlarına yaklaşım tarzı nedeniyle cinsel istismar, çoğu kez gizli kalmakta ve sır olarak saklandığı için de gerçek istatistiksel verilere ulaşmak zor olmaktadır. Cinsel istismara uğrayanların yalnızca %15’inin bildirildiği dikkate alınırsa ulaşılabilen olguların buzdağının üzerinde kalan kısmı yansıttığı düşünülebilir (Aktepe, 2009).

Çocukluk çağı cinsel istismarına ait gerçek oranların saptanmasını etkileyen başlıca nedenler; çocuğun yaşadığı olayı söyleyememesi, söylediğinde şüpheyile karşılanması, ya da kendisine inanılmaması, ailenin farkedip kabul etmesine karşın olayı yetkili mercilere bildirmemesi şeklinde sıralanabilir (Göker ve Ark., 2010).

Cinsel istismar sıklığı ile ilgili araştırmalarda; kadınların yaklaşık % 20’si, erkeklerin ise % 5–10’u çocukken cinsel istismara uğradığını ifade etmektedir. Finkelhor tarafından

yapılan bir çalışmada; Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'nın da dâhil olduğu 20 ülkede yapılmış 24 araştırmanın analizi sonucunda, kadınların % 7–36'sının, erkeklerin de % 3-29'unun çocukluk döneminde cinsel istismara uğradıkları bildirilmiştir. Çalışmaların çoğunda istismar edilen kadınların erkeklerden 1,5–3 kat daha fazla olduğu görülmektedir (Finkelhor, 1994).

İstatistikler kız çocuklarının erkek çocuklara oranla daha çok cinsel istismara uğradığını göstermektedir. Erkekler ise kadınlara oranla daha fazla cinsel istismar uygulamaktadırlar (Polat, 2007). ABD'de ve Almanya'da yapılan araştırmalardan elde edilen verilere göre, her dört çocuktan biri cinsel istismara uğramaktadır. Saldırgan %90 erkek ve çocuğun iyi tanıdığı biridir. Sıklıkla ailenin bir üyesidir (baba, üveybaba, büyükamca, amca, dayı, erkek kardeş) ya da çocuğun güven beslediği bir kimsedir (papaz, öğretmen, doktor ,çocuk bakıcısı). Saldırganla mağdurun arasındaki ilişki ne denli yakınsa, cinsel şiddet o denli yoğun ve uzun süreli yaşanmaktadır. Vakaların çoğunda, mağdurun cinsel istismarı uzun yıllar sürer. Çocuklara yönelik cinsel istismar, bütün sosyo-ekonomik sınıflarda görülür (Teegen, 1991).

En sık zarara uğrayan çocuklar 6-11 yaşları arasındadır. İkinci sırada 0-5 yaş grubu, üçüncü sırada da 12-15 yaş gurubu yer almaktadır. Çok küçük çocuklar en sık oral ve anal istismara uğrar, vaginal ilişki daha çok 6-8 yaşlarında olur. Cinsel istismara maruz kalanların % 75'inin kız çocuğu olduğu bilinmektedir (Teegen, 1991).

Türkiye'de çocukların cinsel istismarının boyutlarını yansıtabilecek yeterli sayıda geniş ölçekli araştırma bulunmamaktadır. Bununla birlikte bazı çalışmalar yerel düzeyde olsa da Türkiye'deki sorun hakkında bilgi verebilir. Göker ve Arkadaşları Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları polikliniğine 2005-2007 yılları arasında başvuran toplam 4664 olgudan 62 kişinin "cinsel istismar" tanımını karşıladığını, bunlardan erkeklerin % 0,6'sı (19 kişi), kızların %2,8'inin (43 kişi) cinsel istismar mağduru olduğunu tespit etmişlerdir (Göker ve Ark., 2010).

Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kurulan Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayları Araştırma Komisyonu tarafından 2007 yılında Türkiye'de orta öğrenime devam eden 13–18 yaş grubu 26.009 öğrencinin karşılaştığı

şiddetin incelendiği araştırmada, öğrencilerin son üç ay içinde fiziksel, sözel, duygusal ve cinsel şiddetle karşılaşma durumları değerlendirilmiştir. Bu araştırmada öğrencilerin % 15,8'i cinsel şiddetle karşılaştığını ifade etmiştir (TBMM Meclis Araştırma Raporu, 2007).

Görak ve arkadaşlarının İstanbul'da 1994 yılında üniversite öğrencilerinin çocukluk yaşlarında karşılaştıkları, tecavüz dışı cinsel istismar durumlarını tanımlamak ve olayın çocuktaki etkisini incelemek üzere raslantısal örneklem yöntemiyle seçilen toplam 366 üniversite öğrencisi arasında yaptıkları çalışmada, araştırma kapsamındaki üniversite öğrencilerinin %20,9'unun tecavüz dışı cinsel istismarla karşılaştığı belirlenmiştir (Görak ve Ark., 1995).

Yılmaz'ın İzmir'de alt-orta sosyo ekonomik çevredeki okullarda okumakta olan 12–17 yaşlar arasındaki 1607 öğrenciyi kapsayan araştırmasında fiziksel istismar sıklığı % 48, cinsel istismar sıklığı % 8, duygusal istismar sıklığı % 60 ve ihmal sıklığı % 17 olarak belirlenmiştir (Yılmaz, 2009).

Ülkemizde yapılan pek çok çalışmanın gözden geçirildiği bir literatür taramasında, çocukların % 15–75'inin fiziksel istismara, yaklaşık olarak % 20'sinin de cinsel istismara uğradığı belirtilmektedir (Aksel ve Yılmaz Irmak, 2005).

Yukarıda özetlenen çalışmaların sonuçlarından da görülmektedir ki ülkemizdeki çocuk istismarı ve ihmali için kesin bir sıklık bildirmek mümkün değildir. Ancak bu çalışma sonuçlarına göre çocuklarımızın % 13–62'si fiziksel istismara, % 8–28'i cinsel istismara uğramaktadır.

2.3.5. Fail ve Mağdur Profili

2.3.5.1. Fail Profili

Cinsel istismarda bulunan grupta; baba, anne, üvey baba, büyük amca, dayı, daha uzak akrabalar, kardeşler, aile ile ilişkili insanlar, arkadaşlar, bebek bakıcıları, öğretmenler ya da yabancılar yer alabilmektedir. Saldırgan, mağdurla aynı yaşlarda veya yakın yaşlarda olup genellikle erkek ve tanınan bir kişidir. Toplumun her kesiminde özellikle düşük sosyo-

ekonomik seviyeli ailelerde görülür (Ziyalar, 1998; Akduman ve Cantürk, 2010; Gölge ve Ark., 2006; Teegen, 1991; Polat, 2007).

Cinsel istismar fiillerini genellikle yaşlı, pis, sarhoş ve serseri kişilerin gerçekleştirdiği genel inanın aksine, yapılan araştırmalar normal sayılan, genç yetişkinlerin ve daha çok aileden biri ya da aileye yakın çevreden biri tarafından cinsel istismarın gerçekleştirildiğini, çok nadiren yaşlı ve yalnız kalmış kişilerin de bu olaylara karıştığını göstermektedir (Aydemir, 1994; Ziyalar, 1998; Günçe, 1999).

Çocuk istismarı konusunda yol gösterici nitelikte olan bir araştırma "Vincent De Francis" tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmaya göre;

- Saldırganların yaş ortalaması 32'dir. Bunların %21'i yirmi yaşın altında, yalnızca %10'u elli yaşın üstünde bulunmuştur.
- Saldırganların %7'si cinsel suçlardan mahkum olmuştur.
- Saldırganların %75'inin önceden çocuk tarafından tanındığı ve bilindiği belirlenmiştir (Günce 1999'den naklen).

Oates'in, cinsel istismara maruz kalmış 46 çocuk üzerinde yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre ise; saldırganların olayların %39'unda çocuğun bir akrabası, %49'unda çocuğu iyi tanıyan biri ve yalnızca %22'sinde bir yabancı olduğu saptamıştır. Bu oranlar yayınlanmış diğer araştırmaların bulgularıyla da tutarlı görülmektedir (Oates, 1999).

Cinsel saldırı faillerinin çocuksu, olgunlaşmamış, zayıf heteroseksüel becerileri olan, izole, bağımlı, kolay incinebilir, impulsif kontrolleri zayıf kişiler olması özellikle dikkati çekmektedir. Ayrıca bu kişilerin, kronik kişiler arası çatışmalar yaşadıkları, ekonomik sıkıntı içinde buldukları ve düzenli bir işlerinin bulunmadığı görülmektedir (Polat, 2007). Saldırgan genellikle saygın görünüşünün arkasında kendisine güveni ve saygısı olmayan, utangaç ve ürkek bir bireydir. Yetişkinlerle dengeli bir ilişki sürdürme konusunda beceriksizdir. Genellikle kendisine cinsel partner olarak yetişkinleri seçemeyen bir kişidir (Ziyalar 1998'den naklen). Çocuğu kullanır çünkü, çocuk hem el altındadır hem de ergin bir partneri idare etmekten daha kolaydır. Çoğu kez vicdanı rahatsızlık duymaz çünkü, çocuğun sahibi olduğuna ve ona her istediğini yapma hakkının bulunduğuna inanır. Çocuk ve ergin

rollerinin arasındaki farkı ayırt etmekten acizdir. Saldırgan çocuğun duygularıyla ilgili değildir, acı ve korku belirtilerine dahi aldırılmaz. Çocuğun bedensel ve psikolojik hakları umurunda değildir (Teegen, 1991).

Çocuk istismarı alanındaki en önemli çalışma konularından birisi de istismarı uygulayan kişinin kimliği ve onu bu davranışa iten nedenlerdir. Demografik veriler de dahil olmak üzere çok sayıda faktörün rol oynadığı ve istismarcı profilini oluşturduğu görülmektedir. Aşağıdaki faktörler, istismar için belirleyici faktörler olarak dikkati çekmektedir (Polat, 2007).

1. Anne – baba genç yaşta evlenmiştir
2. Evlilikte bazı sorunlar bulunmaktadır
3. Çocuğa evlenmeden önce hamile kalınan olguların sayısı yüksektir.
4. İstismarda bulunan anne babaya da çocukluklarında kendi anne babaları tarafından istismarda bulunulmuştur.
5. Anne baba çoğunlukla izole bir hayat sürmektedirler.
6. İstismarda bulunan annenin yaşı yapılan araştırmalara göre Amerika'da ortalama 26, babanınki ise 30 olarak belirlenmiştir.
7. Hangi ebeveynin istismarda aktif olduğunu her zaman tespit etmek mümkün olmayabilir.
8. En ciddi hasarlar babanın yaptıklarıdır.
9. İstismara çoğunlukla düşük sosyo – ekonomik düzeylerdeki evlerde rastlanır.
10. Ailenin sosyal durumu ne olursa olsun finansal problemler yaşanmaktadır.
11. İstismar sırasında alkol ve uyuşturucu madde kullanma söz konusudur.
12. En sık kullanılan istismar aleti toplumlara göre farklılıklar göstermektedir. Örneğin Amerika'da yapılan bir araştırmada annelerin istismarcı oldukları konumda en sık kullanılan aletin saç fırçası olduğu görülmüştür.

Abel ve Blanchard, cinsel suçlar nedeniyle mahkum olmuş erkeklerde yaptıkları çalışmada bu erkekleri belirleyen üç özellik tanımlamaktadır.

1. Şiddet/zor kullanmayı içeren, sapmış bir cinsel uyarma söz konusudur.
2. Şiddet uygulanmasından keyif aldıkları inancı gibi, cinselliğe ilişkin çarpık

varsayımları vardır.

3. Karşı cinsle ne zaman ve hangi koşullarda ilişki kurabileceğine ait becerileri eksiktir (Aydemir 1994'den naklen Kuttchinsky, 1990).

Ebeveynin çalışma koşulları nedeniyle sık bakıcı değiştirmesi, evde sıklıkla yabancıların bulunması, ziyaretlerin fazla olması ailede kontrol eksikliğini ortaya çıkarmakta ve çocuğun herhangi biri tarafından istismar edilebilme olasılığını artırmaktadır. Bunun yanında kalabalık ve az odalı evlerde yaşamın sürdürülmesi, çocuğun ebeveyn, kardeş, ya da misafir ve diğer akrabalarla aynı oda ve yatakta yatması da istismarı hazırlayıcı faktörler arasındadır. Ailede akıl hastalığı, depresyon, kişilik bozuklukları, intihara kalkışmış ya da intihar etmiş kişilerin bulunması, alkol ve madde bağımlılarının bulunması da istismarı hazırlayıcı nedenler arasındadır (Polat, 2007),

Tüm bu açıklamaların ışığında belirtmek gerekirse; cinsel istismar faili -saldırgan-, çocuksu ve olgunlaşmamış, zayıf kişilikli, toplumdan kopmuş, bağımlı ve kolay incinebilen bir kişidir. Kendine güveni azdır bu nedenle başkaları tarafından yönetilmeye ihtiyaç duyar. Bu yüzden kurbanlarını güçsüz, yeterince olgunlaşmamış kişiler arasından seçer. Saldırgan, kendi güç ve iktidar duygusunu yüceltmek için mağduru kullanır ve eyleminden zevk duyar.

2.3.5.2.Mağdur Profili

Cinsel istismar olaylarında saldırıya maruz kalan çocukların genel olarak korunmaya muhtaç yaşlarda oldukları ve korunmasız bırakıldıkları görülmüştür. Cinsel istismara maruz kalan çocuklar istismarın etkilerini duygularında ve kişiliğinde yıllarca taşımaktadır.

Cinsel istismar, sosyo-ekonomik seviyesi ortanın altındaki ailelerde daha çok olmak üzere her tür sosyo-ekonomik seviyedeki ailelerde görülmektedir. Çocukları cinsel istismara uğramış ailelerde genellikle anne-baba arasında evlilik sorunları ile cinsel uyum sorunları olduğu bildirilmektedir. Annenin yetersiz, bağımlı, güçsüz ya da yaşlı olması, eşine cinsel partner olarak görünmemesi istismarı hızlandıran faktörler arasındadır (Ziyalar 1998'den naklen).

Cinsel istismar mağduru çocuklar genel popülasyonun her grubuna ait olabilirler.

İstatistikî veriler cinsel istismara maruz kalan çocukların büyük oranda kız çocukları olduğunu göstermekle birlikte, erkek mağdurların sayısı da gözardı edilemeyecek boyutlardadır. Araştırmalar yalnız, depresif ve izole çocuklar ile ebeveynlerinden birinin olmadığı çocukları riskli çocuklar olarak göstermektedir (Finkelhor, 1994).

En sık zarara uğrayan çocuklar 6-11 yaşları arasındadır. İkinci olarak 0-5 yaş grubu, üçüncü olarak da 12-15 yaşlarındakiler gelir. Çok küçük çocuklar en sık oral ve anal istismara uğrar. Vajinal ilişki daha çok 6 ile 8 yaşlarında olur (Teegen, 1991). Her yaştaki çocukta cinsel istismar olabilir. İlk istismara uğrama yaşı ortalama 8-12 yaşları arasında en yüksek noktaya çıkmaktadır (Özen ve Şener, 1997).

Aydemir'in (1994) yılında yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre; cinsel istismara maruz kalan mağdurların %57.6'sı kız, %42.4'ü ise erkektir. Araştırmada kendileriyle görüşülen çocukların %44.1'inin 12 yaşından önce cinsel istismara maruz kaldığı, cinsel istismara uğrama ortalama yaşının ise 11 olduğu ve cinsel saldırıya uğrayan çocukların daha düşük sosyo-ekonomik gelir grubundan olan ailelerde yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca bu çocukların güç kullanılmak ve korkutulmak suretiyle istismara uğratıldığı belirtilmektedir. Bu sonuçlar, aynı konuda daha önce yapılmış araştırma sonuçlarına benzemektedir (Aydemir, 1994).

2.3.6.Ensest

Cinsel istismarın aile içinde yaşanan şekli olan ensest, evlenmeleri ahlakça, hukukça ve dince yasaklanmış yakın akraba olan kadın ile erkeğin cinsel ilişkide bulunmalarıdır. Ensest kelimesinin latince aslı incestus olup; sıfat olarak pis, kirlenmiş temiz olmayan anlamına gelmektedir. Ayrıca ahlaksız, uygunsuz, iffetsiz, suçlu karşılığında da kullanılmaktadır. Dilimizde karşılığı bulunmayan bu kelimenin arapçadaki karşılığı "fücur"dur (Polat, 2007).

Ensest geleneksel anlamda biyolojik akrabalığı olan aile bireyleri arasındaki ilişki olarak değerlendirilmektedir. Bu ilişki tarihte hep yasaklı ve bir tabu olarak görülmüştür. Klasik ensest ilişki sadece kan bağına dayanmaktadır. Yakın ilişkilerin kurulduğu, ebeveyn bağınının ve güveninin olduğu veya ebeveynlerle olan ensest ilişki kavramı yıllar boyunca

görmezden gelinmiştir (Polat, 2007).

Aile içi cinsel istismar ya da kan bağı olan kişilerin çocukla cinsel faaliyette bulunması (ensest), genelde toplumsal olarak kabul edilmeyen ve duygusal olarak da en yoğun yaşanan cinsel istismar türü olarak kabul edilir (Kozcu, 1991).

Sezgin'e göre encest, "ana-baba otoritesine sahip bir erişkin ile çocuk veya ergen yaştaki genç arasındaki her çeşit cinsel ilişki"dir. Son dönemlerde yapılan çalışmalarda üzerinde birleşilen tanıma göre encest; "birbiriyle evli olanlar dışındaki aile üyeleri arasında sözlü-sözsüz, fiziksel, görsel her türlü erotik davranıştır" (Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009). Encestte çocuğun en temel güven duygusuna ihanet edilmektedir. Çocuk kendisini güvende hissettiği, dışarıdaki tehlikelere karşı korunduğunu zannettiği ortamda güvensiz ve korumasız kalmakta, güven duyduğu ve onu koruyacağını düşündüğü kişi/kişiler tarafından ihanete uğramaktadır. Böyle bir durumda hiç kuşkusuz çocuk üzerinde son derece etkili ve örseleyici izler bırakılmaktadır (Sezgin, 1995).

Çocuk cinsel istismarı, sanıldığı gibi aksine genellikle çocuğun tanıdığı kişiler tarafından yapılmaktadır (baba, üvey baba, büyük amca, amca, dayı, erkek kardeş, dede). Sıklıkla baba veya üvey baba ile kız çocuğu arasında olur. Anneler ve oğulları arasındaki olgular nadirdir, erkek çocukların istismarında da sıklıkla baba ile homoseksüel ilişki yer almaktadır (Sezgin, 1995; Öztürk-Kılıç, 1993; Teegen, 1991; Yüksel, 1993; Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

Saldırganla mağdur arasındaki ilişki ne denli yakınsa, cinsel şiddet o denli yoğun ve uzun süreli yaşanmaktadır. Bu durum da insan için en gerekli olan güven duygusunun yıkımına yol açmaktadır (Sezgin, 1995; Teegen, 1991).

Genellikle encest ilişkiler, ilişkinin taraflarına göre sınıflandırılır. Baba- kız encesti en çok karşılaşılan tür olarak gözüktüğü de, kardeşler arasındaki ilişkinin daha çok olduğunu belirten çalışmalar da bulunmaktadır. En çok üzerinde çalışılan tip, baba-kız ilişkisidir. Genellikle babanın 35-45 yaşlarında, eğitim düzeyi düşük, geçmişinde evden kaçmış ya da ailesiz büyümüş, daha önce suç işleme oranı fazla olan, zeka düzeyi orta ve ortanın altında olan ve başka cinsel saldırıda bulunma ihtimali yüksek olan kişilerden olduğu görülmektedir.

Ensest mağduru kızların ise 5-16 yaş aralığında olduğu görülmektedir (Aydemir, 1994; Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

Çoğu ensest olgusu tesadüfen başka bir araştırma ya da bir hastalığın semptomlarının araştırılması sırasında ortaya çıkmaktadır. Olayın kurbanlarının yaşadığı suçluluk psikolojisi, utanma ve dışlanma korkuları, ensest olayının bildirilmemesi ve gün ışığına çıkmamasına neden olur. Çoğunlukla da annelerin çocuklarını okuldaki davranış problemlerinin sonucu bir uzmana götürmeleri nedeniyle yapılan araştırmalarda tesadüfen ortaya çıkmaktadır (Polat, 2007; Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

Ensestin çocuk üzerindeki kalıcı ve en ciddi etkileri, uzun süreli ensest mağdurlarında görülmektedir. Özellikle, cinsel istismar çocuk küçükken başlayıp bir kaç yıl sürmüştü, fail baba veya üvey baba ise, cinsel birleşme ve benzeri durumlar olmuşsa, olayda zor kullanılmış ve uzun süre gizli kalmışsa sonuçlar çok daha ciddi olmaktadır. Ancak, suçlunun ana baba olmadığı tek seferlik olaylarda bile; eğer fail çocuğun güvendiği, çocuk üzerinde nüfuzunu kötüye kullanan biri ise, özellikle çocuğun olayı kimseye söyleyemediği durumlarda çocuk üzerinde uzun süreli rahatsızlıklara yol açabilir (Aydemir 1994'den naklen).

2.3.6.1. Ensest Vakalarında Mağdurun Genel Özellikleri

- Her yaşta kız ve erkek çocuk taciz ve tecavüze maruz kalabilmektedir. Ancak daha önce yapılmış çalışmalarda aktarılan ensest vakaları arasında mağdurun kız çocuk olduğu olaylar daha fazladır.

- Aynı evde birden çok kız ve erkek çocuk, aynı zamanda ya da farklı zamanlarda istismar edilebilmektedir.

- Saldırgan, çocuklar büyüdükçe, büyük çocuktan küçüğüne yönelerek cinsel istismarın uzun yıllar gizli kalmasını sağlayabilmektedir.

- Ensestte istismar genellikle dokunma, okşama gibi təcizlerle başlamaktadır. Bazı vakalar uzun süre bu şekildeki təcizlerle devam ederken bazılarında təciz artarak devam etmektedir. Kimi vakalarda ise cinsel saldırının doğrudan tecavüzle başladığı görülmektedir.

- Saldırganlar genellikle mağdurun direncini ortadan kaldırmak için ödüllendirme ya da tehdit yollarını kullanmaktadırlar (Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

2.3.6.2.Ensest Vakalarında Saldırmanın Genel Özellikleri

- Araştırmalarda verilen örneklerde öncelikle baba, ardından dede, ağabey, amca, dayı gibi erkek akrabalar sıralanmaktadır.
- Her yaşta ve farklı sosyo ekonomik özelliklere sahip saldırmanın, her yaştan kız ve erkek çocuğuna taciz ve tecavüzü mevcuttur.
- Saldırmanın sosyo ekonomik veya sosyokültürel özelliklerinden ziyade kişilik özellikleriyle ilgili olduğunu belirtmişlerdir.
- Ensest saldırımları sosyolojik olarak belirli kategorilerde kişiler değildirler.
- Görüşülen ruh sağlığı uzmanları ensest saldırımlarının çoğunlukla pedofil olmadıklarını, her zaman fiziksel şiddete başvuran kişiler olmadıklarını, gündelik hayatlarını devam ettirmelerini engelleyen psikolojik problemleri olmadığını, doğru ve yanlış ayırdedebildiklerini, alkolik ya da devamlı işsiz olmadıklarını belirtmişlerdir.
- En sık yaşanan, baba-kız ve baba-oğul arasındaki istismar ilişkisidir. Bu babalar dışarıdan bakıldığında birbirlerine benzer özelliklere sahip değillerdir. Dede-torun arasındaki cinsel istismar da bildirilen türler arasında yer almaktadır. Kardeşler arasındaki ensest ilişki de sıklıkla dile getirilmektedir: Bu tür ensestlerde saldırımları genellikle büyük yaştaki erkek kardeş iken, mağdur genellikle daha küçük yaştaki kız ya da erkek kardeş olmaktadır. Ayrıca amca-yeğen, dayı-yeğen arasında cinsel istismar olayları yaşanmaktadır.
- Bazı durumlarda çocuklar aile içerisinde baba ve ağabey, birkaç ağabey, amca ve ağabey, dayı ve ağabey gibi birden fazla kişi tarafından istismar edilmektedirler.
- Ensest olaylarında karşılaşılabilen bir durum da saldırımların kendisinin de daha önce ailesi tarafından taciz edilmiş bir kişi olmasıdır.
- Bazı uzmanların gözlemleri; faillerin istismar ettikleri kişi ya da kişileri nesneleştirdikleri, istismarı normalleştirerek bir suç veya kötülük olarak kabul etmedikleri ve istismarı tüm kanıtlara rağmen reddettikleri yönündedir (TBMM Kayıp Çocuk – Türkiye Raporu, 2010; Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

2.4.Çocuklarda Cinsel İstismara Adli Tıbbi Yaklaşım

Çocuğa yönelik istismar, yapılan araştırmalara göre giderek artan bir ivme kazanmasına rağmen, büyük bir bölümü gizli kalmaktadır. Çocuk istismarının -özelinde çocuk cinsel istismarının- farkedilmesi çoğu zaman tesadüfidir. Hekim, herhangi bir bedensel

yada ruhsal şikayetlerle muayeneye getirilen çocukta, cinsel istismar kuşkusu uyandıracak bir belirti tespit etmesi halinde bu durumu, Türk Ceza Kanununun 280. maddesi kapsamında derhal yetkili makamlara bildirmek zorundadır.⁵ Aynı yükümlülük kamu görevlileri için "Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi" suçu olarak TCK madde 279'da düzenlenmiştir.⁶

Cinsel istismara maruz kaldığı iddia edilen çocukta, cinsel istismarın varlığının tespit edilmesi yargılama sürecinin en önemli aşamasıdır. Bu aşamanın başlangıcında cinsel istismara maruz kalan çocuğun genital muayenesinin yapılabilmesi için mutlaka Türk Ceza Kanununun 287. maddesi kapsamında karar gereklidir.⁷

Genital muayene kararı olabildiğince kısa sürede çıkarılmalıdır. Tüm cinsel saldırılarda olduğu gibi çocuk cinsel istismarında da mağdurun ve saldırganın, suç teşkil eden fiilin yapılmasından hemen sonra muayene edilmesi çok önemlidir. Cinsel istismar nedeniyle yapılan muayenenin, cinsel saldırıdan hemen sonra yapılması ne kadar önemli ise, muayenenin işin uzmanı tarafından yapılması da bir o kadar önemlidir. Muayenede nelere dikkat edileceği, olayı aydınlatacak delillerin neler olduğu, bu delillerin usulüne uygun olarak nasıl toplanıp muhafaza edileceğini bilen bir uzmanın varlığı hem yargılama makamlarının işini kolaylaştıracak hem de cinsel suç mağdurunun tekrar tekrar muayenesinin önüne geçerek çocuğun hatırlamak istemediği geçmişini ve saldırıyı yeniden yaşayarak ruhsal yönden yeniden travmatize olmasını önleyecektir (Kök, 2006).

Cinsel saldırı olaylarında adli tıp açısından yapılan muayenenin üç temel amacı vardır (Aksoy ve Ark, 1999).

1. Olayda fiziksel şiddet kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi,

5 **TCK Madde 280** -(1) Görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmeyen veya bu hususta gecikme gösteren sağlık mesleği mensubu, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Sağlık mesleği mensubu deyiminden tabip, diş tabibi, eczacı, ebe, hemşire ve sağlık hizmeti veren diğer kişiler anlaşılır.

6 **TCK Madde 279-** (1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun, adli kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

7 **TCK Madde 287** -(1) Yetkili hakim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur

2. Cinsel ilişkinin gerçekleşip gerçekleşmediği, derecesi ve sonuçlarının belirlenmesi,
3. Saldırının kimliğinin saptanması.

2.4.1.Cinsel İstismar Olgusunda Anamnez (Öykü) Alınması

Cinsel istismar olaylarında, olay hakkında çocuk tarafından verilen bilgiler çok önemlidir. Mağdurun cinsel istismarla ilgili söyleyeceği herşey önemle değerlendirilmelidir. Olayın hikayesi çocuğun kendi anlatımıyla alınmalıdır. Öykü doğrulanmış ise, çocuğu yeniden travmatize etmemek, incitmemek için ebeveynden ya da ilgili kişiden dinlenmelidir (Kök, 2006).

Anamnezde kısa bir tıbbi hikayenin alınması gerekmektedir. Evli veye bekar olduğu, geçirdiği hastalık, ameliyatlar, halen devam eden tedavi altında olup olmadığı, son 24 saatte alkol veya başka bir ilaç kullanıp kullanmadığı not edilmelidir (Aksoy ve Ark, 1999).

Saldırı ile ilgili olarak saldırı zamanı, yeri çevre koşulları ile şikayetin ne zaman yapıldığı, saldırıdan sonra giysilerin değiştirilip değiştirilmediği, mağdurun olaydan sonra yıkanıp yıkanmadığı, saldıran kişi sayısı ile saldırıda zor kullanılıp kullanılmadığı ve saldırıda ejakulasyon olup olmadığı sorularak not edilmelidir (Aksoy ve Ark, 1999).

"Cinsel istismar kurbanlarının güvensiz ortamdan uzaklaştırılmaları ilk adımdır. Bu nedenle failin kimliği son derece önemlidir. Çocuğa yöneltilen sorular çocuğu yönlendirici nitelikte olmamalıdır. Örneğin çocuğa "neden buradasın" diye sormak, "seni kim incitti" sorusundan daha anlamlıdır. Bilgiler çocuğun kendi sözleriyle ve dikkatle kaydedilmelidir. Ayrıntılı bir hikâye arzu edilse de, hastaya sürekli tekrar ettirmekten kaçınılmalıdır. Çocukların kelime haznesinin darlığından v.s. nedenlerden dolayı ortaya çıkabilecek sorunları bertaraf etmek amacıyla oyun veya anatomik bebekler gibi değişik yöntemler geliştirilmiştir. Bu teknikleri uygulayan kişi konusunda deneyimli olmalı, çocuğa cevabı açık olan sorular sormalı ve çocuğu kendi istediği cevabı vermeye yönlendirmemelidir. Çok küçük kurbanlardan bu yöntemlerle bile ayrıntılı bir hikaye elde etmek mümkün değildir. Bu durumda görüşmeyi yapan kişi çocuğun akrabalarından, polis memurlarından, komşulardan ve diğer çocuklardan bilgi alabilir. Hekim çocukla bu karşılaşma sırasında çocuk istismarının genel belirtilerine

karşı uyanık olmalıdır. Örneğin gece korkuları, uyku alışkanlıklarında değişiklikler ve buna bağlı davranışlar. Çocuğu inceleyen kişi çocuğun ruh halini, davranışlarını, mental durumunu olduğu kadar, çocuğun anne-babasıyla ve diğer insanlarla olan ilişkilerini de kaydetmelidir. Hikayede, şüpheli olayın ayrıntıları, tüm tıbbi hikaye, ailede daha önce yaşanan benzeri olaylar tüm detayıyla sorulmalıdır" (Aksoy ve Ark, 1999).

2.4.2.Cinsel İstismar Olgusunda Fizik Muayene

Cinsel istismara uğrayan çocuğun hekim tarafından bedensel muayenesi genellikle hoş karşılanmayan, incitici bulunan ve bu nedenle istenmeyen bir durumdur. Çocuk istismarında genital muayene, Türk Ceza Kanunu 287. madde kapsamında alınan yetkili hakim ve savcı kararı ile yapılabilir. Şüpheli veye sanığın beden muayenesi ve vücudundan örnek alınmasına ilişkin düzenleme Ceza Muhakemesi Kanununun (CMK) 75. maddesinde⁸, suç mağduru ve diğer kişilerin beden muayenesi ve vücudundan örnek alınmasına ilişkin düzenleme ise "Diğer kişilerin beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması" başlığıyla CMK'nun 76. maddesinde düzenlenmiştir.⁹

8 Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) Madde 75- (Değişik madde: 25/05/2005-5353 S.K./2.mad)

(1) Bir suça ilişkin delil elde etmek için şüpheli veya sanık üzerinde iç beden muayenesi yapılabilmesine ya da vücuttan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; Cumhuriyet savcısı veya mağdurun istemiyle ya da re'sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Cumhuriyet savcısının kararı, yirmidört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, yirmidört saat içinde kararını verir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller kullanılamaz.

(2) İç beden muayenesi yapılabilmesi veya vücuttan kan veya benzeri biyolojik örnekler alınabilmesi için müdahalenin, kişinin sağlığına zarar verme tehlikesinin bulunmaması gerekir.

(3) İç beden muayenesi veya vücuttan kan veya benzeri biyolojik örnekler alınması, ancak tabip veya sağlık mesleği mensubu diğer bir kişi tarafından yapılabilir

(4) Cinsel organlar veya anüs bölgesinde yapılan muayene de iç beden muayenesi sayılır.

(5) Üst sınırı iki yıldan daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda, kişi üzerinde iç beden muayenesi yapılamaz; kişiden kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınamaz.

(6) Bu Madde gereğince alınacak hâkim veya mahkeme kararlarına itiraz edilebilir.

(7) Özel kanunlardaki alkol muayenesine ve kan örneği alınmasına ilişkin hükümler saklıdır

9 CMK Madde 76 - (Değişik madde: 25/05/2005-5353 S.K./3.mad)

(1) Bir suça ilişkin delil elde etmek amacıyla, mağdurun vücudu üzerinde dış veya iç beden muayenesi yapılabilmesine veya vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; sağlığını tehlikeye düşürmemek ve cerrahî bir müdahalede bulunmamak koşuluyla; Cumhuriyet savcısının istemiyle ya da re'sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının tarafından karar verilebilir. Cumhuriyet savcısının kararı, yirmidört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, yirmidört saat içinde kararını verir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller kullanılamaz.

(2) Mağdurun rızasının varlığı halinde, bu işlemlerin yapılabilmesi için birinci fıkra hükmüne göre karar alınmasına gerek yoktur.

(3) Çocuğun soy bağının araştırılmasına gerek duyulması halinde; bu araştırmanın yapılabilmesi için birinci fıkra hükmüne göre karar alınması gerekir.

Fizik muayene ailenin izni (mağdurun rızası) ve mahkeme (savcılık) emri olmadıkça yapılmamalı, çocuğun annesi aksi gerekmedikçe muayenede hazır bulunmalı, adolesan çağdakilere ise annelerini muayene sırasında yanlarında isteyip istemedikleri sorulmalıdır. Koopere olmayan, direnen bir çocuğun muayenesi ertelenmeli, fizik muayenenin tekrarından kaçınılmalı, hikayede fiziksel belirtilerin de var olduğuna dair bir şüphe varsa veya olay son 72 saat içinde meydana gelmişse adli tıp uzmanına haber verilmelidir. İlk görüşmede hekim çocuğu genital muayeneye hazırlamalı, fakat mahremiyeti korunmalıdır. Muayenede mümkün olduğu kadar az kişi bulunmalıdır. Cinsel saldırı mağdurlarını çoğunun fiziksel muayeneyi travmatik bulmaları da dikkate alınarak, tıbbi personelin olaya yaklaşımı yumuşak ve güven verici olmalı, eğer çocuk çok küçük ise muayene genel anestezi altında yapılmalıdır (Aksoy ve Ark, 1999).

Cinsel istismara maruz kalan çocuğun bedeninde oluşmuş fiziksel şiddet bulguları anatomik yerleşimlerine göre vücut şeması üzerine öncelikle kaydedilmelidir. Muayenenin ikinci aşamasında uygun bir aydınlatma ortamında suç mağduru çocuğun tüm vücut bölgeleri haricen muayene edilerek cinsel istismar bulguları tespit edilmelidir (Kök,2006).

Genel fiziksel muayenede travmatik lezyonların buldukları bölgeler ve bunların renkleri belirtilmelidir. Bu bulgulardan özellikle kol, ense ve bacakta görülenler istismar açısından anlamlıdır. Genel fiziksel muayene sonrası genital bölge muayenesine geçilir (Aksoy ve Ark, 1999).

Küçük çocukları muayene etmek üzere donatılmış bir odada çocukların çoğunu muayene etmek mümkündür. Çoğu çocuk bu muayenede zorluk çıkartmaz. Dış genital muayenesi sırasında çocuğa neler yapılacağını anlatılması, kendisinden yardımcı olmasının

(4) Tanıklıktan çekinme sebepleri ile muayeneden veya vücuttan örnek alınmasından kaçınılabilir. Çocuk ve akıl hastasının çekinmesi konusunda kanunî temsilcisi karar verir. Çocuk veya akıl hastasının, tanıklığın hukukî anlam ve sonuçlarını algılayabilecek durumda olması hâlinde, görüşü de alınır. Kanunî temsilci de şüpheli veya sanık ise bu konuda hâkim tarafından karar verilir. Ancak, bu hâlde elde edilen deliller davanın ileri aşamalarında şüpheli veya sanık olmayan kanunî temsilcinin izni olmadıkça kullanılamaz.

(5) Bu Madde gereğince verilen hâkim veya mahkeme kararlarına itiraz edilebilir.

istenmesi önemlidir Çocukların muayenesinde önce çocuğun güveni kazanılmalıdır. Çocukların genital muayenesi dahil tüm muayenesi gerekirse annesinin kucağında yapılabilir. Bu konuda ısrarlı olmamak gerekmektedir. Ayrıca küçük çocukların muayenesini bir kerede bitirilecek şekilde organize olunmalıdır. Teknik olanaklar ve tecrübe eksikliği durumunda çocuğun muayenesinin ve tedavisinin daha geniş olanakların bulunduğu bir kadın hastalıkları ve doğum uzmanına veya bu konuda çalışan bir merkeze sevk edilerek yaptırılması çocuğun tekrar tekrar muayenesini engelleyecektir. Özellikle sağlık ocaklarına başvuran ve genital bölgede ciddi yaralanmaları bulunan olguların, muayene bulguları ve tedavi amaçlı girişimlerin kaydedildiği bir rapor ile birlikte konu ile ilgili en yakın merkeze sevk edilmesi daha uygun olacaktır (Aksoy ve Ark, 1999; Sözen ve Aksoy, 2009).

2.4.3.Cinsel İstismar Olgusunda Adli Tıbbi Rapor

Cinsel saldırılarda rapor en önemli delillerden birisini oluşturmaktadır. Sanığın itiraf ettiği durumlar dışında önemi daha da artmaktadır. Bu nedenle muayeneden hemen sonra tamamlanmalı, hem pozitif hem de negatif bulguların yazılmasına dikkat edilmelidir. Muayenede ve rapor yazılmasında hazır formların kullanılması hem lezyonların atlanmamasına hem de yapılacak işlemlerin hatırlanmasına yardımcı olmaktadır. Raporun sonuç bölümünde, elde edilen bulgular ışığında tıbbi yorum veya öneriler yazılmalıdır (Sözen ve Aksoy, 2009).

Bir cinsel saldırı olgusunda cevap aranan sorular şöyle sıralanabilir:

- 1. Vucut dokunulmazlığı ihlal edilmiş midir?
- 2. Vücuda organ veya sair bir cisim penetrasyonu var mıdır?
- 3. Saldırı beden veya ruh sağlığının bozulmasına neden olmuş mudur?

Cinsel istismar olgularında tıbbi rapor içeriğinde bulunması gerekenler:

- **Kimlik bilgileri** : Muayenesi istenen ile muayene edilen çocuğun aynı kişi olduğunu gösterir kimliklendirilmenin bulunması gereklidir.

- **Öykü** : Ayrıntılı olarak istismarın gerçekleşme tarihi, yeri kim tarafından gerçekleştirildiği, kullanılan zorlama türü, eylemin türü ve eylemin şeklini içermelidir.
- **Fiziksel şiddet bulguları** : Karşılıklı fiziksel mücadele olmuşsa ekstragenital muayenede, özellikle yüzde, boyunda göğüs bölgesinde ve kollarda olmak üzere tüm vücutta karşılıklı fiziksel mücadeleye bağlı travmatik lezyonlar saptanabilir.
- **Cinsel şiddet bulguları**: Oral, anal veya vajinal penetrasyona veya penetrasyon girişimine bağlı olarak meydana gelen travmatik değişimler saptanabilir (Yavuz, 2000)

2.4. Cinsel İstismarın Mağdur Üzerindeki Etkileri

Cinsel istismarın her türü psikolojik olarak zarar verici, mağdur çocuğu yaralayıcı ve çocuğun içinde bulunduğu güven ortamını sarsıcıdır. Çocuğun istismardan etkilenmesi ve zarar görmesi bazı faktörlere göre değişmektedir. Bunlar :

- Çocukla istismarcı arasındaki ilişkinin içerdiği cinsellik,
- İstismarcının, çocuğun ona duyduğu güvene ihanet etmesi,
- Çocuğun kendisini korumadaki güçsüzlüğünü fark etmesi,
- Çocuğu aile ve akran grubundan ayıran saldırganın ona sır saklama ve kusur kavramlarını benimsetmesi.

Bu faktörlerin en zararlı yönü çocuğun dünyaya, çevresine ve kendine güvenini sarsması ile duygusal ve kişisel ilişkilerini olumsuz etkilemesidir (Polat, 2007).

Cinsel istismar ile yaşanan kötü tecrübe çoğu çocuk için nahoş ve korkutucudur. Kısa süreli, rastlantısal ve fiziksel sonuçları olmayan çoğu olayda bu etkiler, neredeyse tümüyle çocuğun böyle bir olaya hazırlanmışlığına ve eğer başkasına söz edilmişse, çevrenin tepkilerine bağlıdır. Zor kullanılarak işlenen cinsel istismarın mağduru olan çocuklar, olaydan sonra bir süre anksiyete, depresyon, uykusuzluk gibi psikolojik şok belirtileri gösterebilirler ve bu nedenle kısa süreli psikoterapiye ihtiyaç duyabilirler (Kutchinsky, 1999).

Kliniğe gelen ve gelmeyen örneklerle yapılmış çalışmaları özetleyen Brown ve Finkelhor şu sonuca varmıştır: "Uzmanların gördüğü cinsel istismara uğramış çocukların beşte biri ile beşte ikisi arası, olayın hemen sonrasında farkedilebilen rahatsızlıklar gösterir. Çocukluğunda cinsel istismara uğramış yetişkinler, bu deneyimi geçirmiyenlerle

karşılaştırıldığında, bunların daha çok (iki misli) kalıcı izler taşıdıkları görülmüştür. Ancak ciddi psikopatoloji belirtileri gösterenler bunların beşte birinden azdır” (Kutchinsky, 1999).

İstismarın en ciddi ve kalıcı etkileri uzun süreli ensest (fücur) mağdurlarında görülür. Özellikle cinsel istismar çocuk küçükken başlayıp uzun süre devam etmişse, fail (saldırgan) baba veya üvey baba ise, cinsel penetrasyon ve benzer olaylar olmuşsa, olayda zor kullanılmış ve uzun süre gizli-saklı kalmışsa sonuçlar çok daha ciddi olmaktadır. Ancak, failin ana-baba olmadığı tek seferlik olaylar bile, eğer fail çocuğun güvendiği, çocuk üzerindeki nüfuzunu kötüye kullanan bir kişi ise, özellikle çocuğun olayı kimseye söyleyemediği hallerde, uzun süreli rahatsızlıklara yol açabilir (Kutchinsky, 1999).

Finkelhorn ve Brown 1985'te yayınladıkları makalelerinde; çocuğa yönelik cinsel sataşma ve saldırıların çocukta meydana getirdiği zedelenmeleri, "traumagenic dynamics" "zedelenmenin dinamikleri" kavramı altında açıklamışlardır. Bu araştırmalara göre cinsel zedelenme çocukta dört önemli etkiyi aynı anda yaratmaktadır. Böyle bir olayda yapılacak inceleme ve araştırmaların bu etkileri mutlaka gözönüne alması gerekmektedir (Finkelhorn ve Browne, 1985).

1. Zedelenmiş cinsellik: Cinsel yönden istismara uğramış olan çocukta hem cinsel duygular hem de cinsel tutumlar normal gelişimlerinden sapor ve uygun olmayan biçimler alabilirler. Özellikle çocuk, bir cinsel sataşmaya birçok defa katlanmak zorunda kalmışsa bu durum ortaya çıkar. Çocuğa cinsel doyum amacı ile yaklaşan kişi onun sevgisinden yararlanmış ve ona hediyeler vermişse bu onda cinsel davranış ve ahlak karmaşası yaratacaktır. Cinselliği böyle bir alışveriş gibi değerlendirmesine yol açacaktır.

Çocuk böyle bir eyleme zorlanarak ve hırpalanarak itilirse yaşam boyu cinsellik onda korku yaratacak, korkuyla yaşayacaktır. Çocuğun yaşı küçükse olan biteni kavrayıp değerlendiremez. Yaşı büyüdükçe toplum değerlerini ve ahlak kurallarını bildiği oranda zedelenmesi artacaktır.

Çocuklarda zedelenmiş cinsellik bir takım belirtiler verir. Bunlar klinik çalışanlarınca görülüp saptanmıştır. Çocuk cinsellikle normalden fazla ilgilidir, tekrarlayan cinsel davranışlara girer (mastürbasyon gibi) ve cinsel oyunlara fazla eğilim gösterir. Arkadaş ve

akranlarına karşı cinsel yönden saldırgan davranıp biraz büyüyünce kendisi istismara yönelebilir ya da fahişelik eğilimi gösterebilir. Böyle bir istismara uğramış çocuklar kendi vücutlarına ve cinselliğe karşı olumsuz tutumlar geliştirip yetişkinlikte, cinsel yaşam sorunları ile karşılaşabilirler. Bu çocukların yetişkinliklerinde kendi çocuklarını bu yönlerden gereği gibi korumadıkları da görülmüştür. Cinsellikle fazla uğraşmalar bu alanda tekrarlayan uyarılar sonucu olabilir, yani bir çeşit şartlanmadır. Ancak bu tip bir istismar çocukta kendi hakkında ve kişiler arası ilişkiler hakkında karmaşaya neden olur. Erkek çocuklar eşcinsel olup olmadıkları gibi şüphelere düşebilir. Kızlar ise cinsel çekiciliklerini kayb ettikleri şüphesindedir.

Cinsel zedelenme cinsel norm ve standartlarda karmaşa yaratır. Saldırgan, sevgi gösterileri ile çocuğu kandırmışsa yaşam boyunca sevgi elde etmek için cinsellik gerekeceği kanısına varabilir. Diğer yandan cinsellik onun belleğinde korku, öfke, güçsüzlük duyguları ile birleşebilir. Yani sonuç olarak cinsel yaşamı ve yakınlıkları böylece harap olabilir.

2. İhanet duygusu: Cinsel zedelenmenin ikinci dinamiğidir. Çocuklara cinsel amaçla sataşanlar genellikle onların iyi tanıdığı ve hatta sevdiği kişiler arasından çıkmaktadır. İşte böyle biri çocuğa saldırdığında, çocuk herşeyden önce ihanete uğramış olma duygusuna kapılacaktır. Yani güvendiği, sevdiği kişi ona yalan söylemiş ve ahlaksızca davranmıştır.

Saldırgan yabancıysa bu duygu nisbeten daha hafif olacaktır. Ancak böyle bir durumda çocuk, onu korumakla yükümlü olan ailesine, bu görevlerini yeterince yerine getiremedikleri için, öfkelenecek ve onlar tarafından ihanete uğratıldığı duygusuna kapılacaktır. Ayrıca aile, olan bitenden dolayı çocuğa inanmaz ve onu ayıplar bir tavır alırsa, bu durumda çocukta şiddetli bir ihanete uğramışlık duygusu ortaya çıkacaktır.

Bu duygular içinde çırpıman çocukta klinikte görülebilen belirtilere gelince, bunlar; korku, üzüntü, güven kaybı ve ruhsal çöküntü olmaktadır.

Burada başlayan güven kaybı yetişkinlik yaşlarına kadar uzayabilir. Bu kişilerin diğer insanlara güvenebilmesi çok zordur. Cinsel istismar kurbanları ciddi bir biçimde çekiciliklerini ve güzelliklerini kayb ettiklerine inanırlar. Bunları yeniden kazanabilmek için aşırı bağımlı ve yapışkan tutumlar gösterirler. Küçükken böyle davrananlar; büyüdükçe bu

yıkılmış, dağılmış yargılarla kendi çocuklarını birlikte oldukları kişilerin cinsel sataşmalarından koruyamazlar.

İhanetin doğurduğu tepkiler; düşmanlık ve öfke olmaktadır. Kendilerini diğer insanlardan ayırma, onlarla içten ilişkiler kuramama bu duyguların sonuçları olmaktadır.

Bu öfke ve güvensizlik, topluma ters düşen davranışlar ve suça yönelmeyle de ortaya konabilir.

3. Acizlik: Çocuk, isteği ve iradesi dışında cinsellik amacıyla kullanıldığı ve kendisi bunu engelleyemediği zaman kendini yoğun bir biçimde aciz ve çaresiz hissedecektir. Olay devam edip de buna son vermedikçe acizlik duyguları artar. Nasıl ve ne yolla olursa olsun istismarı durdurabilir, bunu başarabilirse bu duygu yerleşip kalmaz. Çocuk başına gelenleri anlattığında ona inanılmazsa bu duygu artar ve derinleşir. Bu duyguya bağlı olarak öfke ve endişe gelişmektedir. Korkular, gerginlikler, korkulu rüyalar, hatta bazı bedensel şikayetler bundan kaynaklanmış olabilir.

Acizlik duygularının, çocukta neden olduğu ikinci çok önemli belirti, etkinlik ve mücadele etme yeteneğini kaybetmedir. Bu duygular öğrenme zorluklarına neden olur. Eğitimde ve işte devamlılığa engel olur, okuldan kaçmalar, durmadan iş değiştirmeler başlar. Acizlik duygusunun, bu duyguyu yenebilmek için saldırgan ve suça yönelik davranışlar ortaya çıkardığı da olmaktadır.

Kişi kendine yönelmiş olan zorbalığı bir başkasına yönelterek acısını ve acizliğini yenmeye çalışabilir. Bu davranışın aksine kendine yönelik saldırganlık ve intihar bu kişileri bekleyen sonuçlardan biri olabilmektedir.

4. Damgalanmak: Çocuğun cinsel istismar olayına eşlik eden "kötülük, utanç, suçluluk" gibi kavramlar zamanla onun benlik algısına karışır ve kendini böyle algılamaya başlar. Bu olumsuz kavramlar bazen saldırgan tarafından çocuğa yöneltilir. Saldırgan onu ayıplayıp utandırıp aşağılayarak olanları saklamasını sağlamaya çalışır.

Damgalanma duygusunu güçlendiren, toplum ya da ailenin diğer üyelerinin çocuğu ayıplamalarıdır.

Küçük yaşlardaki çocuklar cinselliği ve ahlak kurallarını bilemedikleri için damgalanma duygusu geliştiremeyebilirler. Toplum kurallarının katı ve din baskılarının yoğun olduğu toplumlarda yaşayan çocuklarda bu duygular daha kolay gelişmektedir. Bu duygular içindeki çocuk kendini diğer insanlardan farklı bulacaktır. Ancak diğer pek çok çocuğun da başına böyle olaylar geldiğini öğrendiğinde biraz rahatlayacaktır. Cinsel istismarın tüm etkileri bu damgalanma duygusuyla birleşince büyük bir soyutlanma duygusuna yol açmaktadır. Bu duyguyu, ilaç ve alkol alışkanlıkları, suç eylemleri ve fahişelik izler. Bu yaşantılar birçok defa kişinin kendini yok etme isteği ve intiharı ile son bulacaktır.

Cinsel istismar nedeniyle damgalanmış olan kişinin kendine saygısı azalır. Bu duyguya diğerlerinden farklı olma duygusu da eklenince davranışlardaki sapmalar kaçınılmaz olabilir.

Yukarıdan beri açıklanmaya çalışılan zedelenme dinamikleri ve ortaya çıkan belirtiler her zaman bire bir karşı gelme ilişkisi göstermeyebilir. Ancak gene de çocuk ve gençlerdeki belirtilerin kökeninde, güçsüzlüğün mü, damgalanmanın mı, ihanetin mi yoksa zedelenmiş, cinselliğin mi yattığının bilinmesi tedaviyi etkileyeceği için önemlidir ve dikkatli bir araştırma ve çalışma gerektirmektedir. (Finkelhorn ve Browne, 1985).

Cinsel istismara bağlı duygusal ve davranışsal reaksiyonlar yaşa göre değişebilir. Yaşlara göre gözlenen davranışsal değişiklikler şunlardır:

- **0-3 yaş:**

Davranışsal Reaksiyonlar : Yeme ve uyku bozuklukları, yabancılardan korkma, üzerini giyinip çıkarırken sorun çıkarmaya başlama.

Duygusal Reaksiyonlar : Korku, konfüzyon (Ne olup bittiği ile ilgili kafa karışıklığı)

- **3-6 yaş :**

Davranışsal Reaksiyonlar : Bebeklik dönemine geri dönüş (parmak emme, bebek gibi

konuşma vb.), içe kapanma, sözel ifadede azalma, anneye bağımlılık, enürezis, yeme ve uyku bozuklukları, cinsel oyun, masturbasyon yapma.

Duygusal Reaksiyonlar : Korku, konfüzyon, utanma, öfke, suçluluk duygusu, çaresizlik, zarara uğrama ve kirlenme duygusu.

• **6-12 yaş :**

Davranışsal reaksiyonlar : Tek başlılık ve sosyal içe kapanma, evden - okuldan kaçma, yeme ve uyku bozuklukları, öğrenme bozukluğu, obsesif kompülsiyon, otoagresyon, kendinden küçüklere cinsel istismarda bulunma, durup dururken ağlama, hassaşlaşma, karın ve baş ağrıları, huzursuzluk.

Duygusal Reaksiyonlar : Korku, utanma, öfke, güvensizlik, suçluluk, depresyon, intihar düşüncesi, kirlenmiş hissetme.

• **13-18 yaş :**

Davranışsal Reaksiyonlar : Bağımlılık yapan maddelere düşkünlük, fobi, evden - okuldan kaçma, başkalarını istismar etme, obsesif kompülsiyon, duygusal ve fiziksel yakınlıktan kaçınma, yeme bozukluğu (anoreksiya nervroza), sinirlilik, rastgele cinsel ilişkide bulunma, sosyal içe kapanma, psikoz, intihar.

Duygusal Reaksiyonlar : Öfke, korku, suçluluk, utanma, güvensizlik, çaresizlik, kirlenme duygusu (Akduman ve Ark., 2005; Tükbay ve Ark., Çocuk ve Ergenlerde...).

2.5.Çocuk Cinsel İstismarı ve İkincil Mağduriyet

2.5.1.Mağdur ve Suçtan Zarar Gören Kavramı

Mağdur ve suçtan zarar gören kavramı Ceza Muhakemesi Kanununda tanımlanmamış olmakla birlikte "mağdur", aleyhine suç işlenen kişiyi yani suç kurbanını ifade etmektedir (Kunter ve Ark., 2008). Başka bir ifade ile mağdur, suçun icra hareketlerinin üzerinde

gerçekleştiği kişidir (Dönmezer ve Erman, 1999). "Suçtan zarar gören" ise, bir suçun işlenmesiyle hukuken korunan menfaatleri doğrudan veya dolaylı olarak ihlal edilen kimsedir. Böylece, "suçtan zarar gören" kavramının "mağduru" kapsayan daha geniş bir mana taşıdığı anlaşılmaktadır (Öztürk ve Ark., 2009; Artuk ve Ark., 2009). Ceza Hukuku ve kriminoloji bilimleri açısından mağdur, suçun maddi unsurunun etkilediği kişidir (Açıkgözoğlu, 2000). Bu açıdan mağdurun özel ve dar bir anlamı vardır. "Suçtan zarar gören" ise mağdurdan farklı ve daha geniş bir anlam içermektedir. Mağdur, eylemden ilk etkilenen; suçtan zarar gören ise, eylem nedeniyle hakkı zedelenen ve hak ileri sürebilecek olan kimsedir (Özek, 1984; Açıkgözoğlu, 2000)

Mağdur ile suçtan zarar gören kişinin aynı olması durumunda, suçtan doğrudan doğruya zarar görme söz konusu olmaktadır. Örneğin, kasten öldürme suçunun mağduru (öldürülen) ile suçtan zarar gören (ölenin mirasçıları) farklı kimseler iken kasten yaralama suçunun mağduru aynı zamanda suçtan doğrudan doğruya zarar görendir (Yıldız, 2008).

Suç olarak tanımlanan ve cezai yaptırıma tabi tutulan her eylemin, korunan bir hukuksal değere zarar verdiği veya zarar tehlikesi yarattığı kabul edilmektedir. Dolayısıyla her suçun bir ya da birkaç tane mağduru vardır. Suç mağduru ancak suçun işlendiği sırada hayatta olan gerçek kişi olabilir. Birey dışında; devlet, aile, tüzel kişi, kişi ya da devlet topluluğu gibi kurum ve organlar bir suçtan zarar görmüş olabilirler, ancak suçun mağduru olamazlar. Pek çok suçun belirli bir mağduru yoktur. Kamu güvenine ya da kamu düzenine karşı suçlar böyledir. Ancak bu suçlarda toplumu oluşturan ve güvenli ve düzenli bir toplumda yaşama hakkına sahip olan tüm kişilerin suç mağduru olduğunu kabul etmek gerekir (Özgenç, 2006).

Mağdur kavramına ilişkin tanımlara uluslararası pozitif metinlerde de rastlanmaktadır. 29 Kasım 1985 tarihinde 40/34 sayılı Genel Kurul Kararı ile kabul edilen Birleşmiş Milletler Deklarasyonu'nun 1'inci paragrafında yapılan tanımlamaya göre mağdur; üye ülkelerde yürürlükte olan ceza kanunlarını ihlal eden eylemlerden dolayı fiziksel, ruhsal veya duygusal olarak zarara uğrayan, ekonomik kayba maruz kalan veya temel hakları önemli ölçüde zarar gören kişi veya topluluklardır. Avrupa Birliği Konseyi'nin 15 Mart 2001 tarih ve 2001/220/JHA sayılı Çerçeve Kararı'nın "*Tanımlar*" başlıklı 1. maddesinde mağdur; "*Üye Devletlerin ceza hukukunu ihlal eden icrai ya da ihmali bir eylemden doğrudan fiziksel,*

ruhsal veya manevi zarar gören veya ekonomik kayba uğrayan gerçek kişi” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımın, Birleşmiş Milletler Bildirgesi’nde yer alan tanımdan farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Kararda, “*gerçek kişi*” ibaresi kullanıldığından, tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan diğer topluluklar mağdur kavramına dahil edilmemektedir. Bu kapsamda; cezai eylemden kaynaklanan bir zarara uğrayan tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan topluluklar mağdur kavramı içinde değerlendirilemeyecektir (Değirmenci, 2008).

Ceza Muhakemesi Kanununda "mağdur" kavramı açıkça tanımlanmamışsa da, "**Suç Mağdurlarına Yardım Hakkında Kanun Tasarısı**"nın¹⁰ 2. maddesinde kanunun kapsamı “suç mağduru olan veya onun ölümü hâlinde bakmakla yükümlü olduğu kişilerin uğradığı maddî zararların giderilmesi amacıyla yapılacak nakdî ödemelere ilişkin esas ve usuller” olarak belirlendikten sonra, mağdur kavramı da buna uygun biçimde “kendisine karşı işlenen suç nedeni ile zarar gören veya bu suretle ekonomik kayba uğrayan kişi” olarak tanımlanmıştır. Biz de çalışmamızda "mağdur" kavramını cinsel istismara maruz kalan, bu nedenle bedensel ve ruhsal yönden zarar gören, incinen, bedensel ve ruhsal bütünlüğü bozulan kişi olarak değerlendireceğiz.

2.5.2. Mağduriyete Yol Açan Nedenler ve Mağduriyetin Tespiti

2.5.2.1. Genel Olarak Mağduriyete Yol Açan Nedenler

Mağduriyet; türü, büyüklüğü, kaynağı, doğrudan olup olmaması gibi bir çok yönü olan bir kavramdır. Bu nedenle mağduriyet bir sebepten oluşmamakta; kaynağına bağlı olarak, farklı sebeplerle, farklı türlerde ortaya çıkmaktadır.

Birey kaynaklı mağduriyetlerde en önemli sebep, mağduriyete neden olan failin kastıdır. Şiddet suçlarını fail, genellikle karşısındakini mağdur etmek amacıyla işlemektedir. Bazı suçlarda ise fail mağduru şahsen tanımamakta, yaptığı eylemde kişi/kişilerin mağdur olması amacıyla değil; ancak mağdur olunacağını bilerek eylemini gerçekleştirmektedir. Sayılan her iki mağduriyet şekli de insan iradesinin bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. İlkinde yoğun bir kast vardır ve kişi ya da kişilerin mağduriyeti, acı ve ızdırap çekmeleri istenmektedir. İkincisinde doğrudan bir zarar verme amacı yoktur; ancak gerçekleştirilen

10 Tasarı metni için bkz. <http://www.kgm.adalet.gov.tr/gg/sucmagdur.pdf> (28 Aralık 2010)

eylemin neticesinde mağduriyete neden olunacağı bilinmektedir. Birinci tür "seçilmiş mağdur", ikincisi "tesadüfi (random) mağdur" olarak adlandırılabilir. Her ikisinde de mağduriyetin nedeni kast¹¹; insan iradesinin bir neticesidir (Dinler, 2006).

İnsan kaynaklı mağduriyetin ikinci nedeni ihmaldir¹². İhmal yapılması gerekip de yapılmayana ifade eder. İnsan kaynaklı mağduriyetler kimi zaman hatadan kaynaklanmaktadır. Kişi esas itibariyle yanlış bir iş yapma ve herhangi bir kişiyi mağdur etme niyetinde değildir. Bununla birlikte, tecrübesizlik, dikkatsizlik, meslek ve sanatta acemilik nedeniyle, çeşitli meslek alanına giren iş ve faaliyetlerden insanların mağdur olmaları söz konusu olmaktadır (Dinler, 2006).

Ön yargılı tutum ve davranışlar, insan kaynaklı mağduriyete yol açan başka bir nedendir. Ülkemizde çingenelere, dul kadınlara, sabıkalı kişilere yönelik ön yargılar, bazen bu gruptaki kişilerin mağduriyetine neden olmaktadır. Bunun yanında gelenek ve görenekler, adetler ile toplumsal baskı insan kaynaklı mağduriyetin başkaca nedenleridir. Türkiye'de "töre mağduru" olarak bilinen insanlar yüzyıllardır töre baskısı sonucu zarara uğramışlardır. Kan davası, namus cinayeti gibi nedenlerle yüzlerce insan hayatını kaybetmiştir (Dinler, 2006).

11 **TCK Madde 21-** (1) Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.

(2) Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır. Bu halde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda müebbet hapis cezasına, müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir; diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir.

12 **TCK Madde 22 -** (1) Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.

(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleştirilmesidir.

(3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

(5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.

(6) Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.

2.5.2.2.Çocukların İdeal Mağdur Olma Nedenleri (Saldırgan Bakış Açısıyla)

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kişilere karşı gerçekleştirilen cinsel saldırı ve cinsel istismar içeren şiddet eylemlerinin büyük kısmı çocuklara yönelik işlenmektedir. Çocukların bu derece cinsel saldırıya maruz kalmasının değerlendirilmesinde, saldırganın bakış açısından çocuklar, kendilerini ideal mağdur konumuna iten belirli özellikler içerirler. Bunlar:

- **Merak:** Çocukların çevrelerindeki dünyaya yönelik doğal ve yoğun bir merak duygusu bulunur. Büyüdükçe meraklarının yoğunlaştığı konuların başında da cinsellikleri gelir ve cinselliğe yönelik merakın yoğunluğu, cinselliğin toplumda halen bir tabu olmasından dolayı çocuğun merakını giderecek bilgileri yakın çevresinden öğrenememesi sonucu gittikçe artar. Çocuk çevresinde (aile, televizyon, basın, çeşitli konuşmalar) kendisinin dışlandığı ve kendisine hiç veya çok az bilgi verilen bir şeylerin olduğunun farkına varır. Çocuğun doğal merakı ve bu merakı giderecek bilgilerin verilmeyişi, saldırgan tarafından kolayca çocuğun kullanılmasını sağlayabilir.
- **İlgi ve sevgi ihtiyacı:** Çocukları cinsel saldırı ve istismar için yüksek risk konumuna iten en önemli özellik, çocuğun ilgiye ve sevgiye olan gereksinimidir. Tüm çocuklar ilgi ve sevgiye gereksinimleri olduğu için, cinsel suçlar açısından risk altında olmakla birlikte, bu risk özellikle ailesinden yeterli ilgi ve sevgiyi görmeyen veya ailesinden uzakta olan çocuklarda daha belirgindir.
- **Erişkinler tarafından kolayca yönlendirilebilmesi ve savunmasızlığı:** Çoğu anne-baba çocuklarının eğitiminde özellikle büyükleri saymanın ve onların dediklerini yapmanın önemi üzerinde dururlar. Bu şekilde bir eğitim ve terbiye verilme bile, çocuklar çok geçmeden çevrelerindeki dünyada gücün yetişkinlerde olduğunun farkına varır ve yaşamlarının bu güçlü yetilişkin kişilere bağlı olduğunu öğrenirler.
- **Olayı gizleme eğilimi:** Bu duygunun risk oluşturmada en az etkisi olsa da, çocukların çoğu adölesan dönemde anne ve babalarının yapmamalarını söyledikleri birçok şeyin tam tersini yaparlar. Bu durum belki de büyümenin ve bağımsız olmanın doğal bir parçasıdır. Ne yazık ki bu durum, saldırgan tarafından amacına uygun olarak kullanılabilir. Bu nedenle cinsel istismara maruz kalan çocuklar genellikle olayı saklamaya meyillidir. Bu durum, özellikle adölesan dönemindeki çocuklarda, bu tür

bir olayın mağduru olmaları nedeniyle, özgürlüklerinin bir kısmını kaybedecekleri korkusuyla belirgindir.

- **Çocuklar kötü şahittir:** Bu en çok tartışılan husustur. Çocuklar kötü şahit midir? Geçen 25 yıl ve öncesinde bu fikir geniş çapta kabul görmekteydi. Çocukların gerçekleri ayıramadıkları bir fantezi dünyasında düşünülürdü ve özellikle cinsel istismar konusunda söylediklerine inanılmazdı. Ancak son yıllarda çocuk cinsel istismarında hakim görüş, çocukların maruz kaldıkları cinsel istismar konusunda yalan söylemedikleri ve söylediklerinin doğru olduğu şeklinde değişti. "Çocuklar bir sorundan kurtulmak için yalan söyler, bir sorunun içine girmek için değil" ve " eğer çocuk tarif ediyorsa, mutlaka olmuştur" şeklindeki fikirler birçokları tarafından kabul edilmekteydi ve onlar için çocuk ideal bir şahitti. Ancak bu düşünce de, çocukların güvenilirmez olduğunu savunan eski görüş kadar hatalıdır. Çocuklar kötü şahit değildir, ancak ideal şahit de değildir. Farklı bir şahittir. Bu farklılık çocuklara daha profesyonel bir yaklaşım ve anlayış gerektirir. Çocuklar cinsel istismar olayında saklama amacı dışında nadiren yalan söylerler, ancak olayları yanlış değerlendirebilirler. Günümüzde çok küçük çocuklar televizyon, basın veya yakın çevrelerden cinsellik hakkında birçok şey öğrenebilmektedirler. Ancak yetersiz ve eksik olan bu bilgi nedeniyle mağdur çocuk, soruşturma veya tedavi aşamasında eğitimsiz ve aşırı gayretli görevlilerden yanlış olarak etkilenebilirler. Ayrıca özellikle mağdur küçük çocuklarda; fiziksel temas ve okşama , sevgi amaçlı mı, yoksa cinsel amaçlı mı gibi sorularla karşılaşmakta olup, cinsel içerikli eylemin tanımındaki zorluklar ve çocuğun olayı anlatabilmesinde görülen güçlükler, yine çocukların bu eylemin mağduru olma riskini artıran unsurlardır (Yavuz, 2000; Yavuz, 1996).

2.5.2.3.Mağdur Olma Riskini Artıran Nedenler

Mağdur olma riski, suç mağduru olabilme tehlikesiyle karşı karşıya olma anlamına gelmektedir. Yapılan çalışmalar mağdurların belirli özelliklerinin, belirli davranışlarının, kişiliklerine ilişkin bazı unsurların, suça ve suçluya karşı tutumlarının suçun işlenmesine önemli etkileri olduğunu göstermektedir (Sokullu-Akıncı, 2008).

Mağdur olma riski ya da viktimizasyon potansiyelini oluşturan faktörler şunlardır:

1. Kişisel Faktörler: Bu gruba yaş, cinsiyet, akıl ve beden sağlığı gibi biyolojik faktörler ile; saldırganlık, ihmalkarlık ve yabancılaşma gibi psikolojik faktörler girer.
2. Sosyal Faktörler: Göçmenler, azınlıklar, bazı meslek mensupları ve kişiler arası ilişkiler bu kapsamda değerlendirilmelidir.
3. Duruma İlişkin Faktörler: Çatışma durumları, ikamet edilen yer gibi (Sokullu-Akıncı, 2008).

Kişilerin sahip oldukları bazı özelliklerin onların mağdur olmalarını kolaylaştırdığı bilinmektedir. Bu özellikler sebebiyle bazı insanlar, suç faili ya da saldırganın hedefi veya tercihi olmaktadır (Demirbaş, 2001). Mağdur olma riskini artıran nedenler şunlardır (Sokullu-Akıncı, 2008).

- Cinsiyet:

Araştırmalar erkeklerin suç mağduru olma olasılıklarının, kadınlara göre daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Mağdurlara yönelik çalışmalar ve suç istatistikleri erkeklerin özellikle şiddet suçlarının mağduru olmaya daha yatkın olduklarını belirtmektedir. Bu mağduriyetler daha çok genel yerlerde ve yabancı saldırganlar tarafından gerçekleştirilir. Bunun yanında erkeklere işyerinde saldırılar söz konusu olabilir. Bu, iş arkadaşlarından ya da amirlerinden kaynaklanabileceği gibi; hizmet verilen kitleden de gelen bir saldırı olabilir. Güvenlik görevlileri, bar, lokanta gibi yerlerde çalışanlar bu tür saldırılarla karşılaşabilirler (Sokullu-Akıncı, 2008).

Cinsiyet, suç mağduriyetinde en önemli faktörlerden biridir. Bazı suç türlerinde; özellikle cinsel saldırı ve taciz suçlarında kadınlar, suç faili erkeklerin hedefi olmakta, bu suçlarda kadınlar suç mağdurlarının neredeyse tamamını oluşturmaktadırlar. Cinsel suçlar dışında erkeklerin hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik ve yağma gibi suçların mağduru olma risklerinin de daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine erkeklerin, yaralama suçunun mağduru olma risklerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Erkeklerin yaralama suçunun mağduru olmaları olasılığı kadınlara göre dört kat fazladır. Halbuki aynı araştırmada kadınların daha büyük bir bölümünün suç mağduru olma korkusu taşıdıkları ortaya çıkmıştır. (Sokullu-Akıncı,

2008; Dinler, 2006)

- **Yaş**

Mağduriyeti kolaylaştıran nedenlerden biri de yaştır. Fiziksel güç ve bilişsel seviyeyle yaşın yakın bir ilgisi vardır. Özellikle bazı suçlarda fiziksel ve bilişsel olarak zayıf durumda bulunan çocuklar, yaşlı ve kimsesiz insanlar hedef seçilmektedir. Erkek olsun, kız olsun cinsel saldırıya ve istismara maruz kalan en önemli grup çocuklardır (Dinler, 2006).

Avustralya'da yapılan araştırmalar, 19 yaşından küçük ve 60 yaşından büyük kişilerin herhangi bir suç nedeniyle mağdur olmaları riskinin, 19-60 yaş grubuna göre daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Üstelik 60 yaşın üstündeki kişiler, suç mağduru olmaktan en fazla korkan gruptur. 19-60 yaş grubunda ise, risk dağılımı suçlara göre farklılık göstermektedir. 30-39 yaşları arasında kapı ya da pencere kırarak hırsızlık suçlarının mağduru olma riski daha fazla olduğu halde, 25-29 yaşları arasında dolandırıcılık veya sahtecilik suçlarının mağduru olma riski artmaktadır. 20-24 yaşlar arasında ise yaralama suçunun mağduru olma riski yüksektir. Yine bu grup mağdurlar sıklıkla, motorlu taşıt aracı sürücülerini tarafından işlenen hırsızlık ve yağma suçlarına maruz kalmaktadırlar (Sokullu-Akıncı, 2008).

- **Medeni Durum**

Kişilerin medeni halleri de bazı durumlarda mağdur olmalarında etkin olmaktadır. Araştırmalara göre, boşanmış ya da ayrılmışlar yüksek risk grubuna giren mağdurlardır. Örneğin evlerden yapılan hırsızlık suçlarında, hiç evlenmemiş, evli ya da eşi ölmüş olanların mağdur olma riskine nazaran, boşanmış kişilerin mağdur olma riskinin üç veya dört kat daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Sokullu-Akıncı, 2008). Ülkemizde bazı bölgelerde yaygın olan bir gelenek ya da uygulama, bekar erkeklere kiraya ev verilmemesidir. Eşlerinden boşanmış veya başka nedenle dul kalmış kadınlar, çoğu zaman evli erkeklerin yuvalarını yıkmaya çalışan kişiler olarak suçlanıp, arkadaş çevrelerinden dahi dışlanmaktadır. Bu kadınlar salt kadın olmaları nedeniyle değil, özellikle dul olmaları nedeniyle cinsel saldırılara ve tacize

uğrayabilmektedirler. Boşanmış insanlara iyi gözle bakılmaması, boşanan erkeklere kız verilmemesi, boşanan kadının adından kolayca "kötü kadın" olarak bahsedilebilir olması, medeni halin mağduriyete neden olduğunu gösteren başkaca örneklerdir (Dinler, 2006).

• Yerleşim Durumu

Yapılan araştırmalarda konutlarını sıkça değiştirenlerin, yerleşik yaşayanlara kıyasla mağdur olma risklerinin daha fazla olduğu kanıtlanmıştır. Bir mahallede veya semtte uzun yıllar oturan kişilerin, komşuları ve civar esnaf tarafınadn çok iyi tanınıyor olmaları, onları daha güvenli bir duruma getirmektedir. Gerçekten de, nüfusta hareketliliğin az olduğu yörelerde, komşular arasında resmi olmayan karşılıklı birbirini koruma ve kollama mekanizmaları gelişmektedir. Bu gerçekten hareket ederek, bazı ülkelerde “neighbourhood watch” gibi organize çalışmaların da bulunduğu bilinmektedir (Sokullu-Akıncı, 2008).

• Meslek ve Sosyal Sınıf

Belli bazı mesleklere mensup olan kişilerin mesleklerinin kendilerine sağladığı dezavantaj nedeniyle bazı suç tiplerinde mağdur olmaları kolaylaşmaktadır (Demirbaş, 2001). Ülkemizde sıklıkla gazetelerin üçüncü sayfa haberlerinde ve televizyonların ana haber bültenlerinde özellikle taksicilerin, zaman zaman da hayat kadınlarının gasp suçuna maruz kaldıkları ya da cinayete kurban gittiklerine rastlanmaktadır. Mesleklerini yaptıkları sırada en çok hayatlarını kaybedenler güvenlik güçleri (polis-asker) ile itfaiyeciler ve şoförler olmaktadır. Bunun yanında devlet hizmetlerinde önemli görevlerde bulunanlar, yazarlar, sanatçılar ve akademisyenler; buldukları görevleri, siyasi düşünceleri ve temsil ettikleri gruplar nedeniyle, terör örgütlerinin hedefi olabilmektedirler (Dinler, 2006).

Bilinenin aksine, toplumda orta sınıfa mensup ya da varlıklı kişilerin mağdur olma riski çok da fazla değildir. Özellikle düşük gelir grubu mensupları ve işsizlerin daha fazla suç mağduru oldukları görülmüştür. Hem Amerika’da hem de Avustralya’da yapılan araştırmalar benzer sonuçlar vermektedir. Bu durum, işsizlerin zamanlarının daha büyük bir bölümünü

sokaklar ve parklar gibi genel yerlerde geçirmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Buna karşılık çalışan kesim zamanın çoğunu, işyerlerinin ve evlerinin güvenli ortamında geçirmektedir. Diğer yandan gelir düzeyi nispeten daha yüksek kişiler evlerini daha güvenli hale getirmek ve korumak için alarm sistemleri, çelik kapılar, pencere demirleri yaptırmaktadırlar. Bu tür kişilerin oturdukları semt açısından da mağdur olma riskleri daha düşüktür. Zira gecekondu bölgeleri ve yoksul kişilerin yerleşme bölgeleri, suç işleme eğiliminde olan kişilerin daha yoğun olduğu bölgeler olduğundan, hem civar yerlerde suç işlemek ve kaçıp saklanmak suçlarına daha kolay gelmekte, hem de bölgeyi daha iyi tanıyor olmaları onlara kolaylık sağlamaktadır (Sokullu-Akıncı, 2008).

• İkamet Edilen Semt

Avustralya'da yapılan araştırma, viktimizasyon oranlarının, kırsal bölgelerde oturanlar açısından düşük, kentlerde oturanlar açısından ise yüksek olduğunu belirlemiştir. Ancak şehirleşmenin suçluluğu artırdığı da artık herkesçe bilinen bir durumdur. Suçluluğun artması ise doğal olarak mağduriyet sayılarının da fazlalaşması anlamına gelir. Ancak yapılan araştırma, kentler arasında da bazı farklılıklar saptamıştır. Örneğin bazı kentlerde hırsızlık mağdurları daha fazlayken, diğer bazılarında ise cinsel saldırı suçlarından mağduriyet daha fazladır (Sokullu-Akıncı, 2008).

• Eğitim (Tahsil) Durumu

Kişilerin eğitim durumları mağduriyete etkili diğer bir unsurdur. Dolandırıcılık suçlarında ve son zamanlarda "kontör" dolandırıcılığı gibi bazı spesifik suçlarda failer daha çok eğitimsiz kişileri hedef grup olarak seçmektedirler. Eğitimsizlik, okur-yazar olmamak bazı hakların kullanılmasında veya kaybedilmesinde etkili olabilmektedir. Kişilerin haklarını daha etkin kullanabilmelerinde ve sorumluluklarını yerine getirebilmelerinde eğitim durumunun (tahsilin) oldukça fazla yeri vardır (Dinler, 2006).

2.5.2.4.Mağduriyetin Tespiti ve Gizli Mağduriyet

Bir suç nedeniyle ya da sair nedenlerle yaşanan mağduriyetler çoğu zaman açık yaşanmakta, başka insanlar ve devlet kurumları tarafından bilinmektedir. Mağdurların bilinmesi; yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi, mağdurlara yönelik sosyal politikaların belirlenmesi ve istatistiklerin doğru tutulması bakımından önem taşımaktadır.

Genel olarak istatistikler, gerçek suçluluk durumunu ortaya koymaktan, suçluluğun gerçek boyutlarını belirlemekten oldukça uzaktırlar. Çünkü; işlenen suçları kayıt altına almak ayrı şey, tutulan bu kayıtların gerçek durumu yansıtması ise bambaşka şeydir. Suçluluk üç bölümde incelenebilir (Sokullu-Akıncı, 2011):

- **Kanuni suçluluk:** Ceza yargılamasına konu olmuş ve mahkûmiyetle sonuçlanmış suçlar,
- **Görünen suçluluk:** Yargılanan suçlar,
- **Gerçek suçluluk:** Yalnızca ortaya çıkan suçlar değil, gerçekten işlenen suçlar.

Asıl olan ve toplumu ilgilendiren gerçek suçluluktur. Çünkü gerçek suçluluk, işlenen suçların gerçek toplamıdır. Ancak bu suçluluk tam olarak bilinmez (Sokullu-Akıncı, 2011). Gerçek suçluluğun bilinmeyen ve istatistiklere yansımayan bölümüne, "siyah sayılar" adı verilmektedir (Dönmezer, 1994).

Gizli kalmış suçu yada suçluları ifade eden siyah sayıların oluşmasının bazı nedenleri vardır. Bunlar (Sokullu-Akıncı, 2011):

A-Suçta Siyah Sayıların Oluşmasına Mağdurun Kendisinin Yol Açması

- Suçun failinin mağdur tarafından tanımlanamaması; suçlunun (karanlık vb. çevre koşulları nedeniyle) tam olarak görülemeyişi, mağdurun yaşça küçük olması yahut şok, korku, tehdit ve şaşkınlık yüzünden faili tarif edemeyişi hallerinde ortaya çıkabilen bir durumdur. Mağdurun suça bizzat rıza gösterdiği haller de siyah sayıların artışına hizmet eder. Örneğin, cinsel suçlarda mağdur çoğu zaman suçluluk ve utanma duyguları ile açığa çıkma ve toplumdan dışlanma korkuları yüzünden polise başvurmaktan kaçınır. Hele mağdur ile suçlu arasında önceden doğmuş bir ilişki varsa

(işçi-işveren, hükümlü-gardiyan veya akrabalık ilişkisi gibi), bu çoğu zaman suçun açığa çıkarılmasına engel bir durum olarak karşımıza çıkar. Zaten küçük çocuklara karşı işlenen cinsel suçlarda küçük, içinde bulunduğu durumu kavrayacak durumda değildir. İdrak edecek yaş ve olgunluğa geldiğinde de çoğu kere unutmaya yoluna gider, zihnine ket vurur ve olayı geçmişe gömme isteğiyle kolluk güçlerine gitmez.

- Mağdurun rızası; mağdurun rızasıyla oluşan siyah sayılarda en çok görülen durum aile içi şiddet vakalarıdır. Örneğin, eşinden dayak yiyen kadın "kocanın vurduğu yerde gül biter", "kocamdır, döver de sever de" gibi toplumumuzda yer etmiş olumsuz kabul ve inanışların etkisiyle çoğu kez polise başvurmaz.
- Mağdur ve suçlu arasında önceden var olan ilişkiler de mağduru suçu ihbardan alıkoyar. Aile yaşantısı, aile içinde oluşan bazı suçların gizli kalmasına sebep olur. Örneğin, işkence yapan kocasını, kadın çok da kolay bir şekilde ihbar edemez; çünkü, ya bir suçu gizleyecek ya da geçimini sağlayan kişiyi ihbar edecektir.
- Önemsememe, korkma, çekinme gibi nedenlerle de mağdur suçu polise bildirmez. Mağdur suçu polise bildirmeyecek kadar önemsiz bulabilir. Bu, değeri çok düşük malların çalınması ve söz atma (cinsel taciz) gibi cinsel suçların varlığı halinde söz konusu olur.

Bir yargı yoluna başvurmanın kaybettireceği zaman ve paranın, suçun neden olduğu zarardan daha fazla olacağını hesaplayan büyük iş sahipleri, avukatlar, doktorlar şikâyet etmemeyi tercih ederler. Özellikle tanınmış bazı kişiler, sade vatandaşların açıklamakta sakınca görmediği ve şikâyet konusu yaptığı suçların aleniyete dökülmesini başkaları tarafından bilinmesini istemezler.

Mağdurlar bazen suçtan zarar gördüğünün açıklanmasını utanç verici bulabilirler. Örneğin, iş yolculuğu sırasında parası fahişe tarafından çalınan evli bir erkek, bu durumu değil polise, en yakın dost ve arkadaşlarına dahi söylemekten çekinebilir. Örf ve adetler nedeniyle de cinsel suçların çoğu gizli kalır. Cinsel saldırı suçlarının mağdurları, failleri cesaretlendirdiği suçlamasından ve başlarına gelenin mahkemede herkesçe öğrenileceğinden korkarak şikâyetçi olmazlar.

Suçlunun mağdurun gözünü korkuttuğu durumlarda, örneğin şantaj ve tehdit yoluyla para istenmesi durumlarında, mağdurun polise ya da diğer kolluk birimlerine

başvurması olasılığı çok düşüktür.

Suçların gizli kalmasının diğer bir nedeni de, bağımlılık ilişkisinin bulunmasıdır. Kişisel veya ekonomik bağımlılık olunca, kanunun uygulanması ya sınırlanmış ya da tamamen ortadan kalkmış olur. Hükümlü- gardiyan ilişkisi bunun tipik örneğidir. Gardiyanın hakaret ya da müessir fiil niteliğindeki suç teşkil eden fiillerine karşı hükümlü genellikle hiç bir tepki göstermez; çünkü, şikayet etmesi durumunda gardiyanın daha ağır nitelikteki fiillerine maruz kalacağını bilir.

- Mağdur polis yöntemlerini yeterli görmez ve polise güvenmezse suçluluk yine gizli kalır. Suç mağduru olan insanlar faillerin yakalanabileceği kanısında değilse ya da faillerin ceza göreceği ihtimalinin az olduğu düşüncesinde ise polise bilgi vermeyerek kolluk birimlerini harekete geçirmeyebilirler. Mağdurlar herhangi bir olumlu sonuç alacağı inancını taşııyorsa, hiçbir sonuç sağlamayacak soruşturma ve kovuşturmayaya neden olmaksızın, işlenen suçların gizli kalmasını tercih edebilirler.
- Mağdur bir suçla ilişkisi olduğunun farkında değildir; ya da ihbar edebilecek durumda değildir. Birçok hırsızlık olayında mağdur kaybının bir kaza sonucunda olduğunu sanır ve bu durumu kolluk birimlerine bildirmez. Yine zimmet gibi bazı suçlarda alınıp zimmete geçirilen para daha sonra başka şekilde temin edilerek yerine konulursa bu suçlarda fark edilmeyebilir.

B-Suçta Siyah Sayıların Oluşmasına Mağdurun Dışındaki Nedenlerin Yol Açması

- Mağdursuz Suçlar: Pek çok suçun mağduru bulunmamaktadır ya da faille mağdur aynı kişidir. Bunlara mağdursuz suçlar denir ve yalnızca fail bu suçun işlendiğini bilir.
- Polis ve diğer kolluk birimlerinin bilmediği suçlar olduğu gibi bilmek istemedikleri suçlar da vardır. Polislerin bilip de kaydetmediği suçlara özellikle, polislerden birinin suçluları koruduğu durumlarda rastlanmaktadır. Ayrıca polis tarafından işlenen suçlar da polisçe kaydedilmeklerinden siyah sayı olarak kalır (Sokullu-Akıncı, 2011).

2.5.2.4.1.Cinsel Suç Mağdurları ve Gizli Kalma Nedenleri

Cinsel istismar suçları insanların cinsel dokunulmazlığına saldırı teşkil eden, insanları aşağılayıcı, onurlarını kırıcı ve kişiliklerini zedeleyici suçlardır. Cinsel suçların mağdurları kendilerini aşağılanmış, küçük düşürülmüş olarak görmektedirler. Ceza adalet sistemine girildiğinde, yani suç sonrası soruşturma ve kovuşturma sürecinde ise, bu duygular yeniden canlanmakta, mağdur adeta travmayı ve istismarı yeniden yaşamak durumunda bırakılmaktadır. Bu suç, insan doğasına aykırı, insanın onurunu kıran, şeref ve saygınlığını zedeleyen adeta insanın kişiliğini ve kendisine saygısını yok eden bir suçtur (Sokullu-Akıncı, 2008).

Cinsel suç mağdurlarının, mağdurlar arasında en yoğun acı çekenler olduğu, ancak bunların diğer suçlara oranla daha yüksek oranlarda "siyah sayı" olarak kaldığı bilinmektedir (Sokullu-Akıncı, 2011; Sokullu-Akıncı, 2008). İnsan öldürme, yaralama ve gasp gibi şiddet içeren suçlara nazaran, cinsel istismar ve saldırı suçlarının daha fazla oranda siyah sayı olarak kalmasının başlıca üç nedeni bulunmaktadır:

1. Bazı mağdurlar cinsel saldırının meydana getirdiği travmanın etkisinden daha çabuk kurtulabilmek için şikayette bulunmazlar; çünkü, suçun işlenmesi sonrasında soruşturma ve kovuşturma makamlarına bildirilmesi ile birlikte poliste ve mahkeme sürecinde olayın defalarca tartışılması, yaşanan travmanın sürekli olarak gündemde kalmasına yol açmaktadır.
2. Bu suça ilişkin kültürel ön yargılar bulunmaktadır. Bunun nedeni gelenek ve görenekler ile toplumda yerleşmiş olan cinsel rollere ilişkin erkek egemen yapıdır. Genellikle cinsel suçların mağdurları, faili kendilerinin kışkırttığı, cesaretlendirdiği suçlaması ile karşılaşabildikleri ya da bu olayı başkalarının öğrenmemesi için şikayette bulunmazlar (Sokullu-Akıncı, 2011; Sokullu-Akıncı, 2008). Toplumumuzda hala çok yaygın bir şekilde, mağdur rıza göstermedikçe cinsel saldırı ve cinsel istismar suçunun işlenemeyeceği ya da mağdurların bazı davranışları ile suçu tahrik ettiklerine inanılır bulunmaktadır (Safran, 1998). Bu tür tutum ve davranışlar ile, "keçi kuyruğunu sallamasa teke peşinden gitmez" şeklindeki olumsuz kabul ve inanışlar ile çeşitli mitler cinsel suç mağdurlarını toplumun gözünde damgalamakta, adeta onları suçun mağduru değil bizzatihi

cezalandırılan tarafı durumuna düşmesine neden olmaktadır. Yine bu olumsuz mitler cinsel saldırı faillerini cesaretlendirmekte, onları kışkırtmakta; failin hoş görülmesi, onun haklı çıkarılmaya çalışılması faillerin yaptıkları saldırıya mazeret bulmalarına neden olmaktadır (Sokullu-Akıncı, 2008).

3. Mağdurun yaşadığı utanma duygusu; soruşturma ve kovuşturma makamlarının duyarsızlığı, yani polis-jandarma ve savcının mağdura anlayış göstermemesi ile savunma avukatlarının ahlaki olmayan taktikleri, müvekkillerini kurtarmak pahasına giriştikleri yol ve yöntemler nedeniyle katmerli olarak artacaktır. Bütün bunlar yaşadığı cinsel saldırı nedeniyle mağdurun içine kapanmasına, sessizlik içinde acı ve ızdırap çekmesine, işlenen suçun gizli (siyah sayı) olarak kalmasına yol açar (Sokullu-Akıncı, 2011; Sokullu-Akıncı, 2008).

2.5.3.Genel Olarak İkincil Mağduriyet Sorunu

Hukuk sistemleri bazı durumlarda mağdura gerekli önemi vermeyerek zararının daha da artmasına yol açmakta ve mağduru bir kez daha zarara uğrayan taraf haline getirmektedirler. Bu durum mağdur bilimi açısından ikincil mağduriyet olarak adlandırılmaktadır (Sokullu-Akıncı, 2008).

Çocuğun cinsel istismarı, çocuk ve ailesi için travmatik ve örseleyici olduğu kadar, Ceza Adalet Sistemi (CAS) için bu olaylara hakemlik etmek, hüküm vermek de o kadar zordur. Suç şüphesiyle başlayıp, polis-jandarma, savcılık, adli tıp ve mahkeme aşamalarındaki birçok faktör bu konuyu çözülmesi zor bir sorun haline getirmektedir.

Özellikle ülkemizde, hukuk ve ceza davaları o kadar uzun sürmekte ve mağdurlar için o kadar çok külfete neden olmaktadır ki, dava açarak hak talebinde bulunmak mağdurun uğrayacağı ikinci bir mağduriyet halini almaktadır. Cinsel istismar nedeniyle karakolda başlayan serüvenin savcılıkta ve ardından mahkemelerde devam etmesi, mağdurun yaşadığı olumsuz durumu tekrar tekrar anlatmasının istenilmesi travmanın defalarca yaşanmasına sebep olmaktadır (Yıldız, 2001).

Cinsel istismar, farklı bedensel ve ruhsal gelişim düzeyindeki bireyler (yetişkin-çocuk,

yetişkin-ergen, ergen-çocuk) arasında gerçekleştiği için, doğası gereği, gelişim açısından daha alt seviyedeki birey için travmatik bir nitelik taşıdığından gerek tıbbi, gerekse adli açıdan olaya ve kişilere farklı bir yaklaşım gerektirir. Başka bir ifadeyle cinsel istismar, gelişim halindeki bireyleri konu aldığı ve gelişimi doğrudan etkilediği için, sağlıklı bireylerde hastalık yaratan bir etken gibi ele alınabilir. Ancak istismarı uygulayanın bir başka birey olması, yaptığı eylemin ceza kanununda tanımlanan ve cezai yaptırımını gerektiren bir fiil olması, olguya suç niteliği kazandırır (TTB Çocukların Cinsel İstismarı Konusundaki Bilirkişilik ve Adli Tıp Kurumu Raporu, 2008).

Cinsel saldırı ve istismar eylemi nedeniyle, bir insanın başka bir insanın hastalanmasına neden olabildiği bu durum, sonuçları itibariyle hem tıbbi hem de adaleti ilgilendiren bir durumdur. Tıp bilimi mağdurun hastalığını saptamak ve tedavi etmekle yükümlüken, adalet de suç niteliği kazanmış bu fiilleri ve olayın faillerini cezalandırmak, böylece hem adaleti tesis etmek, hem de olası failleri caydırmakla yükümlüdür.

Cinsel saldırı eyleminin gerçekleşmesiyle birlikte, bunun kaçınılmaz sonucu olarak konu soruşturma makamlarına intikal ettiğinde, çocuğun gerek soruşturma gerekse kovuşturma aşamasında yaşadıklarının da “travmatik” olduğu gözden kaçırılmaktadır. Yasal gerekler tam olarak da yerine getirilmediği için, bu süreç çocuğu travmatize ederek yaşananların ortaya çıkarılmasını engelleyici bir sonuca da varmaktadır. İstismara maruz kalan çocuk, hukuk sürecinde karşı karşıya kaldığı emniyet - jandarma, savcılık, adli tıp ve mahkeme aşamalarının her birinde, istismarı defalarca anlatmaya zorlanmaktadır. Genellikle istismarın varlığını ve etkilerini nesnel olarak değerlendirebilecek bir uzmana ulaşabildiğinde bile çocuk, yeterince korkmuş / korkutulmuş, akli karışmış, kaygısı ve endişesi artmış, yaşananlardan bezmiş ve bilgi vermeye iyice isteksizleşmiş duruma gelmektedir. Bu nedenle usulen çocuğun, eğitilmiş bir çocuk ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanı tarafından sürecin en başında değerlendirilmesinin sağlanması, bu değerlendirmenin uzmanla baş başa yapılması, uzmanın tıbbi değerlendirilmesinin yasal süreçte esas alınması gerekmektedir. Ayrıca yasal süreçte kesin gizlilik koşuluna uyulmalı, istismar bilgisinin çocuğun sosyal çevresine ve medyaya yansımamasına özen gösterilmelidir. Çocuğun yalnızca değerlendirilmesi değil, ailesiyle birlikte sağaltımının derhal başlatılması için gerekli önlemler ivedilikle alınmalıdır (TTB Çocukların Cinsel İstismarı Konusundaki Bilirkişilik ve Adli Tıp kurumu Raporu,

2008).

Ceza adalet sistemi içerisinde karşılaşılan türlü zorluklar, mağdurlardan olayların defalarca anlatılmasının istenmesi nedeniyle ana-babaların, ceza yargılamasındaki yargıçlardan sık sık olanları yeni yeni unutmaya başladığı için, çocuğun dinlenmesinden vazgeçmelerini istedikleri belirtilmektedir. Ceza yargılamasında, özellikle duruşmada karşılaşılan sıkıntıların bazen dayanma sınırını aştığı, katlanılmaz bir hal aldığı, buna katılan hukukçularca bilinmektedir. Alman Yargıçlar Birliği'nin bu sorunlarla uğraşan komisyonunda görevli, deneyimli yargıçlar ve savcılar bu sıkıntılı durumlarda küçüklerin duruşmaya nasıl tepki gösterdiklerini şöyle anlatmaktadır: "Bu türdeki bazı davalarda, birçok küçük, duruşmada hazır bulunanların yüzüne karşı tek kelime söyleyemedi. Bazı küçüklerin ise duruşma salonundan dışarıya kucakta taşınmaları gerekti çünkü, yürüyecek durumda değillerdi. Diğer bazıları da, tüm bu sıkıntılı durum dolayısıyla öylesine şaşırılmışlardı ki, sorular karşısında sayısız cinsel tacizden, faillerin çokluğundan söz ettikten sonra, hatta savcılarının bile cinsel tacizde bulunduğunu iddia ettiler" (Schöch,1997, Çev. Centel, 1999).

2.5.3.1.Cinsel İstismarın Bildirimi, Tanı, Tedavi ve Yasal Süreçte Karşılaşılan Sorunlar

2.5.3.1.1.Bildirim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar

2.5.3.1.1.1.Ailenin Bildirim Yapmak İstememesi

Cinsel istismar olgularında aileler damgalanma, toplum tarafından dışlanma, çocuğun suç sonrası süreçte örselenmesi gibi nedenlerle sağlık kuruluşlarına bildirim yapmak istememektedir. Aile, çocuğu sağlık kuruluşuna getirse bile yaşanan olay hakkında doğru bilgi vermemektedir (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010). Yapılan bir araştırmada olay sonrasında çevreleri tarafından kendilerine karşı yapılan davranışlarda değişiklik olduğunu söyleyenlerin oranının %65 olduğu, "ayıplama" ve "arkadaşlığı kesme" gibi davranış değişikliklerinin mağdurların %34,2'si tarafından yaşandığı saptanmıştır (Barutçu, 1998).

Okulda öğretmen tarafından çocuğun istismar edildiği saptandığında, kolluk

kuvvetlerine, SHÇEK'e, sağlık kurumlarına ya da doğrudan Cumhuriyet Savcılığına bildirimde bulunma zorunluluğu vardır. Öğretmenlerin, Türk Ceza Kanunu'na göre istismar olgularını, okul idaresi dışında başka kurumlara bildirmesine ilişkin bir yasak olmamasına rağmen İlköğretimin 1. kademesinde sınıf öğretmeni, 2. kademesinde şube rehber öğretmenleri vaka bildirimlerini okul idaresine yapmak zorundadırlar. İdareyi atlayarak bir üst kuruma bildirememektedirler. Bu durumda da idarenin vakaları gerekli yerlere bildirmesi aşamasında gecikmeler veya ihmaller yaşanmaktadır.

Sağlık personelinin, kendi bölgesinde uzun zamandır takip ettiği vakalar ile arasında bir güven ilişkisi oluşmaktadır. Sağlık personeli böyle bir vakayı tespit ettiğinde bildirimde bulunmak konusunda zorluk yaşayabilmektedir. Bu zorluklar; güven kaybetme, çocuğu tekrar sağlık kuruluşuna getirmeme ve bildirim sonrası sağlık personelinin kendi can güvenliğinden endişe etmesi gibi sıralanabilir (TBMM Kayıp Çocuk -Türkiye Raporu, 2010; Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

2.5.3.1.1.2.Mağdurun Söyleyememesi

Çocuk yaşadığı ve kendisine karşı yapılan eylemlerden rahatsız da olsa, yaşadıklarının yanlışlığını bilemeyecek ve bunu ifade edemeyecek kadar küçük bir yaşta olabilir. Olayın mağdur çocuk tarafından ifade edilememesinin önemli bir nedeni, çocuğun kendisini suçlaması, bu durumun sadece kendisinin başına geldiğini sanması ve karşılaştığı bu sorun karşısında kendisini yalnız ve çaresiz hissetmesidir (Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

Saldırganların, mağdurları diğer yakınlarına özellikle de annelerine ve kardeşlerine zarar vermekle tehdit ettikleri görüşü aktarılmıştır. Saldırgan, mağdurun sessizliğini korumak için her yola başvurabilmektedir. Ancak fiziksel tehditlerin yanında olayın ortaya çıkmasının kendisi ve ailesi üzerinde oluşturacağı toplumsal baskı da çocukların sessiz kalmalarına neden olmaktadır. Saldırganların ailede sahip oldukları otorite enestinin uzun süre ortaya çıkmamasının nedenlerinden biridir (TBMM Kayıp Çocuk -Türkiye Raporu, 2010; Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

Çok sayıda mağdur, sayısız polis incelemesi ile mahkeme işlem ve sürecinden korktuğu, mahkemelerin medikal bulgulara dayandığını düşündüğü ve utanç duydukları için

saldırıyı bildirmekten çekinmektedir. Yapılan bir araştırmada sadece 10 kadından birinin tecavüzü bildirdiği saptanmıştır (Barutçu, 1998).

2.5.3.1.1.3.Ailenin Açıklamaması

Yaygın namus anlayışının kız ve erkek çocuklar ve aileleri üzerinde yarattığı baskı, bazı durumlarda aileler ensesti fark etseler de harekete geçmelerine engel olmaktadır. Cinsel istismarın kardeşler arasında olduğu durumlarda ebeveynler, hem mağdurun hem saldırganın kendi çocukları olması nedeniyle ikilem yaşayabilirler (Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

Sonuç olarak, çocuğun korku ve kaygıları, utanç ve suçluluk duygusu, günahından dolayı cezalandırılacağı ya da terk edileceğine dair hisler (Ovayolu ve Ark., 2007; Akduman ve Ark., 2005; Keskin ve Çam, 2005; Polat, 2007) ile ailenin bildirim sonrası süreçlerde karşılaşacağı güçlükler ile ilgili kaygıları (Kutchinsky, 1999) ve bazı toplumsal savunma mekanizmaları çocuk istismarı konusunda bildirimlerin yetersizliğinin temel nedenleridir. Cinsel istismar, çocuklar ve aileleri için oldukça özel, utanç verici, aşağılayıcı bir konu olarak algılanmakta ve bu durum öykülerini anlatmaktan kaçınmalarına yol açmaktadır (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

2.5.3.1.2.Sağlık Personeli Tarafından Tanı Konulamaması

Sağlık kurumlarında, istismara uğrayan çocuklarla ilgili diğer bir sorun; açıkça ifade edilemeyen istismar olgularının doğru tanı alamaması, olguların gözden kaçmasıdır (Agathonos-Georgopoulou, 1999). Farklı yakınmalarla sağlık merkezine getirilen çocukların istismar edilmiş olma olasılığı yeterince dikkate alınmadığı için, istismara uğrayan pek çok çocuk hiçbir şekilde yardım ve destek alamamaktadır. Sağlık ocağı ve hastanelerde adli tıp uzmanı olmayan hekimler tarafından yapılan muayene sonrası düzenlenen raporlar ile aynı olguların Adli Tıp tarafından değerlendirilmesi arasındaki uyumsuzluk oranı % 60'tır (Yavuz, 2000). Bu noktada temel sorun sağlık personelinin bilgi yetersizliği ve farkındalık düzeyindeki eksikliklerdir (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010; Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

2.5.3.1.3.Delillerin Alınması ve Yollanması Sırasında Yanlışlıklar Yapılması

Mağdurun ilk muayenesinin yapıldığı noktada delillerin toplanması konusunda sorunlar yaşanmaktadır. Çalışanların delillerin toplanması, muhafazası ve ivedilikle uygun şekilde kolluğa iletilmesi konularındaki bilgi eksikliği ve delil toplama kitlerinin teminindeki zorluk en önemli sorunlardır (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010). Ülkemizde cinsel saldırı ve istismar sonrası muayenede biyolojik materyalin alınması ve değerlendirilmesi, olguların ancak %1'inde yapılmaktadır (Yavuz, 2000).

2.5.3.1.4.Kolluk Kuvvetlerine Bildirim Sonrası Süreçte Karşılaşılan Sorunlar

Emniyet ve jandarma güçleri kendilerine doğrudan başvuran ya da diğer kurumlardan bildirilen olaylarla ilgili, öncelikle kayıtları tutarak durumu adli makamlara iletmektedir. Bu süreçte bazı yetersizlikler yaşanmaktadır. Kolluk birimlerinin özellikle mağdur çocuklarla ilgili işlemlerinin yapıldığı alanlarda fiziki koşullar ülkenin her yerinde istenen seviyede değildir. Bunun yanında sosyal çalışmacı ve alanında uzmanlaşmış personel sayısının yetersizliği de söz konusudur.

Emniyet birimlerinde çocuğun yüksek yararı gözetilerek ve çocuğun üniformalı kolluk görevlileri ile karşılaşmaması amacıyla mümkün olduğunca emniyet binalarından bağımsız, özerk ve tam donanımlı binalarda hizmet yürütülmektedir. Ancak, bu yapılanma ve donanım henüz ülke genelinde istenilen seviyede değildir. Jandarma çocuk merkezlerinin bulunduğu yerlerde çocukların yeme, içme, barınma ve diğer işlemlerin yürütülmesi ile ilgili herhangi bir fiziki problem bulunmamaktadır. Jandarma çocuk merkezlerinde özellikle mağdur çocuklarının ifadelerinin ses ve görüntülü olarak alınabilmesi ve çocuğun tekrar tekrar ifade vererek örselenmesinin önüne geçilmesi amacıyla hazırlanan ifade alma odaları henüz tamamlanamamıştır. Ayrıca, cinsel istismar olayına müdahale edecek kolluk personelinin yanında bulunması gereken diğer kurum personelinin (*psikolog ya da sosyal hizmet uzmanı*) sayılarının yetersiz olması nedeniyle ifade alma sürecinde destek mekanizmaları yeterince ve etkili şekilde işletilememektedir (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

2.5.3.1.5.Çocukla Görüşme ve İfadesini Alma Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar

İstismar mağduru çocukla yapılan görüşme kayıt altına alınır¹³. Buna rağmen çocuğun, görüşme ve ifadesini alma sürecinde örselenmesi devam etmektedir. Çocukla karşılaşan personelin eğitim ve bilgi eksikliği, çocuğun ifadesinin alındığı fiziki ortamların yetersizliği ve kurumlar arası işbirliği eksikliği çocuğun yaşadığı travmanın şiddetini artıracak bir etki oluşturabilir (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010; Yavuz, 2000; Barutçu, 1998).

Çocuktan ifade alma sürecinde yaşanan temel sorunlar;

- Çocuktan tekrar tekrar ifade alınması,
- Çocuktan ifade alanların alanında uzmanlaşmamış olması,
- Çocuktan ifade alınan mekan ve ortamın uygun koşullarda olmaması,
- Çocuktan ifade alma sürecinde destek mekanizmalarının yeterli olmaması ve etkili bir şekilde işlememesi,

şeklinde sıralanabilir (Yavuz, 2000; Ulukol, 2009; TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010; Çekin, 2010; Avcı ve Tahiroğlu, 2009; Çavlin-Bozbeyoğlu, 2009).

2.5.3.1.6.Mahkeme Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar

- **Daha önce alınan ifadelerin ve hazırlanan raporların yetersizliği nedeniyle çocuğun tekrar ifade vermesi ve mahkeme sürecine bizzat dahil edilmesi:** Çocuğun sağlık kurumlarında, üniversitelerin çocuk koruma birimlerinde veya merkezlerinde, kolluk kuvvetlerinde ya da savcılık makamında alınan ifadeleri mahkeme tarafından yeterli görülemeyebilmektedir. Oysa mağdur çocuk uğradığı saldırı ve istismar nedeniyle zaten ciddi bir travma yaşamıştır ve çocuğun doktor

13 **CMK Madde 52-** (1) Her tanık, ayrı ayrı ve sonraki tanıklar yanında bulunmaksızın dinlenir.

(2) Tanıklar, kovuşturma evresine kadar ancak gecikmesinde sakınca bulunan veya kimliğin belirlenmesine ilişkin hâllerde birbirleri ile ve şüpheli ile yüzleştirilebilirler.

(3) Tanıkların dinlenmesi sırasındaki görüntü veya sesler kayda alınabilir. Ancak;

a) Mağdur çocukların,

b) Duruşmaya getirilmesi mümkün olmayan ve tanıklığı maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunlu olan kişilerin,

Tanıklığında bu kayıt zorunludur.

(4) Üçüncü fıkra hükmünün uygulanması suretiyle elde edilen ses ve görüntü kayıtları, sadece ceza muhakemesinde kullanılır

muayenesi, karakolda veya adli merciler önünde ifade vermesi, adli tıp muayenesi ve duruşmada faili görmesi sırasında bu travma tekrar yaşatılmaktadır (Barutçu, 1998; TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

Çocuklardan alınan ifadeler Çocuk Koruma Kanunu'nda belirtildiği biçimde alınmaya çalışılsa da, alanında deneyimli ve yetkin personelin, ifade alınan mekanların, alt yapı ve ekipmanın (kayıt sistemleri) yetersizliği bu sorunun yaşanmasında en büyük etkindir. Tekrar ifadesine başvurulmak üzere adliyeye getirilen mağdur çocuk için adliye binalarında da uygun ifade alma odaları bulunmamaktadır.

- **Mahkeme tarafından Adli Tıp Kurumunun vereceği raporun beklenmesi ve bu süreçte yaşanan güçlükler:** Cinsel saldırı suçu mağduru çocuklarda, ruh sağlığının bozulup bozulmadığı konusundaki incelemeler, çocuğun daha fazla örselenmesine ve travmanın daha derin yaşanmasına neden olmaktadır. Yargıtay, üniversitelerin ilgili bölümlerinden, çocuk koruma birimi ya da merkezlerinden rapor alınmasına rağmen Adli Tıp Kurumundan rapor alınmamasını kararı bozma sebebi saymaktadır¹⁴. Oysa Adli Tıp Kurumu, sadece İstanbul'da bulunduğundan bir yıldan daha uzun bir süre sonraya randevu vermektedir. Soruşturma evresinde Adli Tıp Kurumuna gönderilen dava dosyalarının raporlanması ve sonuçlanması uzun zaman aldığı için olayın tüm

14 “Cinsel istismar eylemi neticesinde 5237 sayılı TCK'nın 103/6. maddesi anlamında mağdurenin ruh sağlığının bozulup bozulmadığı hususunda Adli Tıp Kurumu ilgili İhtisas Kurulu'ndan rapor alınıp, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Anabilim Dalı bölümünden alınan rapora dayanılarak hüküm kurulması” (5.CD'nin 17.09.2009 tarih ve 2009/5804-2009/10454 sayılı kararı)

“Mağdure hakkında düzenlenen 17.07.2008 günlü psikolog, 08.08.2008 tarihli Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi Sağlık Kurulu ve temyiz aşamasında sunulan 22.12.2008 günlü aynı hastanenin Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı raporlarında sırayla "yoğun suçluluk, pişmanlık duyguları, agresyon ve depresyon izlendiğinin", "ruh sağlığının geçici olarak bozulduğunun" ve "depresyon tanısı ile ayakta tedavisinin sürdüğünün" bildirilmesi karşısında, Adli Tıp Kurumu ilgili İhtisas Kurulu'ndan mütalaa alınarak suçun sonucundan mağdurenin beden veya ruh sağlığında bozulma olup olmadığı hususu kesin olarak saptandıktan sonra sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri yerine, noksan incelemeye dayanılarak yazılı biçimde hüküm kurulması” (5.CD'nin 15.06.2009 tarih ve 2009/5448-:2009/7297 sayılı kararı)

“Mağdurenin ruh sağlığının bozulup bozulmadığı hususunda, Adli Tıp Kurumu ilgili İhtisas Kurulu'ndan rapor alındıktan sonra, TCK'nın 103/6. maddesinin tatbiki yerine, Samsun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin raporu ile yetinilerek hüküm kurulması” (5.CD'nin 02.03.2009 tarih ve 2008/16384-2009/2527 sayılı kararı)

tarafları daha fazla mağduriyet yaşamaktadır.

- **Mahkemede mağdurların sosyal inceleme raporunun alınma zorunluluğunun olmaması, adalet sisteminde yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisinin olmaması¹⁵:** Çocuk Koruma Kanunu yürürlüğe girdikten sonra adalet sisteminde yer alan sosyal çalışma görevlilerinin sayısının hızla arttırılmasına rağmen henüz ihtiyacı karşılayacak sayıda ve özellikle personel bulunmamaktadır.
- **Çocuk mahkemelerinin yurt genelinde kuruluşu tamamlanmadığı için çocukların yetişkinlerin yargılandığı mahkemelerde (sulh ceza, ağır ceza ve asliye ceza) yargılanması**
- **Çocuk hukuku alanında yeterli uzmanlaşmanın olmaması:** Çocuk adalet sistemi içerisinde yer alan hakim, savcı, sosyal çalışmacı gibi yeterli düzeyde ve sayıda çocuk hukuku alanında uzmanlaşmış avukat da bulunmamaktadır. Çocuk Koruma Kanunu, Çocuk mahkemelerinde görev alan hakimlerin ve Çocuk bürosunda görevli savcılarının tercihen “çocuk hukuku” alanında uzmanlaşmış, çocuk psikolojisi ve sosyal hizmet alanlarında eğitim almış olan hakimler ve Cumhuriyet savcıları arasından atanmasını emretmişse de¹⁶, ülkemizde hakim-savcı sayısının azlığı ve uzmanlaşmanın yeterli düzeyde olmadığı neredeyse tüm uygulayıcılar tarafından sıklıkla dile getirilen ve eleştirilen bir durumdur (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

15 **ÇKK Madde 35-** (1) Bu Kanun kapsamındaki çocuklar hakkında mahkemeler, çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarınca gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren inceleme yaptırılır. Sosyal inceleme raporu, çocuğun, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mahkeme tarafından takdirinde göz önünde bulundurulur.
 (2) Derhâl tedbir alınmasını gerektiren durumlarda sosyal inceleme daha sonra da yaptırılabilir
 (3) Mahkeme veya çocuk hâkimi tarafından çocuk hakkında sosyal inceleme yaptırılmaması hâlinde, gerekçesi kararda gösterilir.

16 **ÇKK Madde 28-** (1) Mahkemelere, atanacakları bölgeye veya bir alt bölgeye hak kazanmış, adlî yargıda görevli, tercihan çocuk hukuku alanında uzmanlaşmış, çocuk psikolojisi ve sosyal hizmet alanlarında eğitim almış olan hâkimler ve Cumhuriyet savcıları arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır.
 (2) Atamalarda istekli olanlarla daha önce bu görevlerde bulunmuş olanlara öncelik tanınır.
 (3) Herhangi bir nedenle görevine gelemeyen hâkimin yerine bu hâkim görevine başlayıncaya veya Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yetkilendirme yapılıncaya kadar o yerdeki hâkimlerden hangisinin bakacağı, birinci fıkrada aranan nitelikler de gözetilerek adlî yargı adalet komisyonu başkanınca belirlenir.

Madde 29- (1) Cumhuriyet başsavcılıklarında bir çocuk bürosu kurulur. Cumhuriyet başsavcısınca 28 inci maddenin birinci fıkrasında öngörülen nitelikleri haiz olanlar arasından yeterli sayıda Cumhuriyet savcısı, bu büroda görevlendirilir

- **Mahkemede çocuk hakkında karar verinceye kadar, çocuğun korunma tedbirinin alınması sürecinde kurumlar arası koordinasyonda yaşanan güçlük:** Çocuk hakkında karar verinceye kadar kollukta veya adliyede görevli sosyal çalışma görevlisi çocuğun yüksek yararı gereği hazırlamış olduğu sosyal inceleme raporunu ilgili mercilere sunar. Çocuk hakkında koruma ve bakım tedbiri kararı verilmiş ise karar ile birlikte kolluk, çocuğu SHÇEK kuruluşuna teslim eder. SHÇEK, ilde uygun kuruluşu olmaması halinde de çocuğun kabulünü yapmakta ve en kısa sürede uygun kuruluş bulunan bir ile naklini gerçekleştirmektedir. SHÇEK'in mahkeme kararı dışında herhangi bir resmi yazı istemesi söz konusu olmasa da, personel ve alt yapı açısından yaşadığı yetersizlikler nedeniyle sorunlar yaşanabilmektedir. Özellikle mesai saatleri dışında kolluğun çocuğu tesliminde, ilgili kurumdan teslim alacak personel bulunamadığı, bu nedenle çocuğun kolluk birimlerinde gereğinden fazla süre kaldığına ilişkin tespitler bulunmaktadır (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

2.5.3.1.7. Mahkeme Sonrası Süreçte Karşılaşılan Sorunlar

Mahkeme sonucunda çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici (bakım, barınma, sağlık, eğitim ve danışmanlık) tedbir kararları verilebilir¹⁷. Çocuğun sağlığı ve esenliği için

17 **ÇKK Madde 5-** (1) Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir. Bunlardan;

- Danışmanlık tedbiri**, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye,
- Eğitim tedbiri**, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine,
- Bakım tedbiri**, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,
- Sağlık tedbiri**, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına,
- Barınma tedbiri**, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya, Yönelik tedbirdir.

verilen bu tedbirleri ilgili kurumların yerine getirmesi beklenmektedir. Ancak bu süreçte de çocuğun mağduriyetini devam ettirecek sorunlar vardır

- **Verilen tedbir kararlarının uygulanmasında ve izlenmesinde güçlükler:** Çocuk ile ilgili bazen bir bazen birkaç tedbir kararı verilmektedir. Birden çok tedbir kararı verildiğinde koordinasyon sosyal hizmetler il müdürlüklerince sağlanmakta, ancak uygulama gücü ortaya çıkmaktadır¹⁸. Bununla birlikte çocuk için örneğin sadece eğitim veya bir işe yerleştirilmesi ile ilgili bir karar verildiğinde çalışma bölge müdürlüklerinin veya milli eğitim müdürlüklerinin ne şekilde hareket edecekleri konularında yeterli bir açıklık yoktur.

Tedbir kararları uygulanırken kurum içi ve kurumlar arası yazışmalarda “Gizlilik” ilkesine zaman zaman uyulmamaktadır. Danışmanlık tedbiri kararlarını uygulayacak yeterli sayıda ve uzmanlıkta danışmanın eksikliğinin yanı sıra, eğitim tedbirinin uygulanmasında da yetersizlikler olabilmektedir.

Verilen tedbir kararlarının ivedilikle uygulanmasında aksaklıklar olmaktadır. Bazı vakalarda mahkeme kararı gecikmekte ve alınan karar kurumlara geç ulaşmaktadır. Ayrıca alınan tedbir kararlarının uygulanıp uygulanmadığının izlenmesi ve takibi yapılamadığı için verilen karar bazı durumlarda çocuğun yüksek yararına hizmet edememektedir.

(2) Hakkında, birinci fıkranın (e) bendinde tanımlanan barınma tedbiri uygulanan kimselerin, talepleri hâlinde kimlikleri ve adresleri gizli tutulur.

(3) Tehlike altında bulunmadığının tespiti ya da tehlike altında bulunmakla birlikte veli veya vasisinin ya da bakım ve gözetiminden sorumlu kimsenin desteklenmesi suretiyle tehlikenin bertaraf edileceğinin anlaşılması hâlinde; çocuk, bu kişilere teslim edilir. Bu fıkranın uygulanmasında, çocuk hakkında birinci fıkrada belirtilen tedbirlerden birisine de karar verilebilir.

18 **ÇKK Madde 6- (1)** Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bildirmekle yükümlüdür. Çocuk ile çocuğun bakımından sorumlu kimseler çocuğun korunma altına alınması amacıyla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna başvurabilir.

(2) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kendisine bildirilen olaylarla ilgili olarak gerekli araştırmayı derhâl yapar.

- **Sağlık tedbirinin uygulanmasında güçlükler:**

1. İstismar, şiddet, madde bağımlılığı gibi vakalarda verilen sağlık tedbiri kararında, özellik arz eden bu grubun tedavi ve rehabilite edileceği merkez sayısı (Çocuk psikiyatri servisleri, ÇEMATEM, AMATEM vb.) ve uzman personel yetersizdir.
2. Sağlık tedbiri kararının verildiği durumlarda resmi araç ve personel görevlendirme, refakat ve muayenin sağlanması ile il dışı sevklerde sıkıntı yaşanmaktadır.
3. Cinsel istismar ve benzeri olaylarda tedbir kararının aileye iletilmesi esnasında çocuk deşifre edilebilmekte, ailesi ve çevresi tarafından tehdit ve güvenlik sorunu yaşamaktadır. Bu vakalar genellikle adli olduğu için aileler deşifre ediliyor gerekçesi ile hastayı hastaneye getirmek istememektedir. Böylece mutlaka yardım alması gereken çocuklar bu yardıma ulaşamamaktadır.
4. Sağlık personelinin konu ile ilgili bilgi eksikliği (bildirim, aile ile görüşme teknikleri, tedavi ve rehabilitasyon) nedeniyle sağlık merkezine getirilen çocukların en uygun şekilde tedavisi, rehabilitasyonu ve izlenmesi mümkün olamamaktadır.

- **Ailenin yanında kalan ve istismara maruz kalan çocukların eğitim ve sağlık tedbirlerinin uygulanma güçlüğü:** Ailelerin sosyoekonomik ve kültürel düzeylerinin düşük olmasından ötürü çocuğun içinde bulunduğu duruma ilgisiz kalması, önemsememesi tedbir kararının uygulanmasını engellemektedir. Aileler de ilgili kurum tarafından yeterince bilgilendirilmediğinde olumsuzluğun boyutları daha da artmaktadır. Alınan tedbir kararlarının uygulanıp uygulanmadığının takibi de yapılamadığından eğer aile yeterince duyarlı ve bilinçli değilse eğitimin yanı sıra çocuğun tedavisi ve rehabilitasyonu da mümkün olamamaktadır.

Ailenin yanında kalan ve istismara uğrayan çocukların kolluğa bildirilmemesi nedeniyle çocuğun korunması alanında yeterince tedbir alınmamaktadır. Hakkında eğitim tedbiri kararı verilen ancak uygulanmayan çocuklarla ilgili İlköğretim Kanunu kapsamında görevi bulunanlar tarafından kolluk kuvvetlerine bildirilmesi veya kolluk kuvvetleri tarafından konunun tespit edilmesi durumunda aileye gerekli tebligat yapılmakta, tekrarı durumunda ise yasal işlem yerine getirilmektedir.

Çocukların uğradıkları cinsel saldırı yalnızca çocuk için değil, aynı zamanda aile için de çok ciddi bir travmadır. Çocuk yaşadığı saldırıya ek olarak ailenin yaşadığı travmadan da etkilenmektedir. Ancak mevcut sistemde mağdur çocuğun ailesine

yönelik olarak hiçbir tedbir ve girişim bulunmamaktadır. Bu eksiklik de çocuğun mağduriyetini artıran bir faktördür (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

2.5.3.1.8. Kayıtların Yetersizliği

Her kurum, çocuk hakkında verilen karar ya da yapılacak olan müdahaleye dair kendi bünyesinde sorumlular belirlemekte ve kendi kaydını tutmaktadır. Kolluk kuvvetlerine bildirimde bulunulan olgularla ilgili kurumsal kayıtlar tutuluyor olsa da istismar mağduru çocuklarla ilgili ulusal bir veri tabanı yoktur. Elektronik ortamda kayıt sistemi olmadığı için ulusal veri kaydı yapılamamakta, olgu yükü merkezden izlenememektedir. Bu durum, çocukla ilgili bilgilerin birçok farklı kurumda (adliye, SHÇEK, sağlık, eğitim vb) farklı kişi ya da ekipler tarafından kaydedilmesi gibi takibi zorlaştıran bir düzene neden olmaktadır. Öte yandan kişisel verilerin kaydı ve bunların paylaşılması ile ilgili yasal bir düzenlemenin olmaması da, kurumların elinde bulunan verilerin, çocuğun yüksek yararını koruma önceliğine uygun biçimde kullanılmasını engellemektedir (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

2.5.3.2.Cinsel İstismarın Bildirimi, Tanı, Tedavi ve Yasal Süreçte Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Alınması Gereken Önlem ve Koruma Tedbirleri

2.5.3.2.1.Bildirim Sırasında Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Öneriler

Aileler ne yapmaları gerektiğini bilmeyebilir, ya da istismarcının düşmanlığından korktuğu için bildirimden çekinebilir. Böyle durumlarda sağlık personelinin bildirim konusundaki net tavrı aileye yol gösteren hatta rahatlatan bir durumdur. Aileden ya da istismarcıdan zarar görme korkusu birçok sağlık çalışanı için de söz konusu olabilir. Bu nedenle istismarla ilgili bildirimlerin kişisel değil, kurumsal yapılması sağlık çalışanlarının kaygısını önleyebilir.

Ailelerin; cinsel istismar konularında meydana gelen olayları kapatmaya çalışmaması (*ilgisiz kalmaması*), çocuk ve ergen hastalar için bildirim tartışmasız koruyucu bir yaklaşım olduğu, yakın çevrede istismar edilen bir çocuğun ortamdan uzaklaştırılmasının tedaviden çok daha öncelikli olduğu ve adli bildirim tedaviye doğrudan katkısının olacağı yönünde

eğitilmesi önerilmektedir (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

Sistem içerisinde çalışanlar, bildirim yükümlülüğünü yerine getirmek konusunda teşvik edilmeli, bunun için de hem tıp deontolojisi ve hasta haklarına uygun, hem de çocuğu örselemeden müdahale edebilen bir ihbar mekanizması oluşturulmalıdır. İhbarı alan birim, çocuğa yardım edebilecek meslek elemanlarından oluşmalı ve adli mekanizmalar bu kişilerin harekete geçirmesi ile devreye girmelidir.

İstismar mağduru çocuğun sağlık kurumlarına farklı nedenlerle başvurması durumunda, sağlık personelinin istismara ilişkin ipuçlarını değerlendirebilmesi için bilgi düzeyi yükseltilmelidir. Çocuk istismarı ile ilgili birçok olgu gözükmesine karşın, medikal görevlilerin buna yeterli derecede bir tepkisi çoğu zaman olmamaktadır. Bunun başlıca sebepleri; klinisyenlerin problemin boyutlarını anlayamaması, cinsel istismar tanısı koymak için yeterli bilgi sahibi olmamaları, olguların tanısını koymak ve rapor hazırlamak için isteksizlik, yetersiz miktarda medikal kayıt ve prosedürün bulunmasıdır (Aksoy ve Ark., 1999).

Sağlık personeline, istismara uğrayan çocuklar için yasal sürecin ivedilikle başlatılmasına ilişkin tutum kazandırılmalıdır. Hekimin cinsel istismardan şüphelenmesini gerektiren faktörler şunlardır (Aksoy ve Ark., 1999);

- Kazaya bağlı travma şikayeti esas şikayet ise,
- Travmaya rağmen hekime başvurmakta geçikilmiş ise,
- İstismarcı olarak suçlanan birisi varsa,
- Anamnezde edinilen bilgiler fizik muayenedeki belirtilere uymuyor ise,

Sağlık personelinin delil toplama konusunda bilgi düzeyi artırılmalı, delil toplama kitlerine ulaşım kolaylaştırılmalıdır. İstismar mağduru çocuk, sağlık kurumunda konu ile ilişkili, alanında deneyimli, yetkin ve yeterli bir ekip tarafından kabul edilmeli, değerlendirilmesi ve bildirimi bu ekip kararı ile yapılmalıdır (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010; İnanıcı, 2011). Sağlık ocağı ve hastanelerde adli tıp uzmanı olmayan hekimler tarafından yapılan muayene sonrası düzenlenen raporlar ile aynı olguların Adli Tıp tarafından değerlendirilmesi arasındaki uyumsuzluk oranı %60'tır. Bunun yanında ülkemizde, cinsel

saldırı sonrası mağdurların karşı karşıya kaldıkları muayene sayısı 2 ile 7 arasında değişmekte ve ortalama muayene sayısı 3'ü geçmektedir (Yavuz, 2000).

Maruz kalınan cinsel saldırı sonrası oluşan fiziksel ve emosyonel hasarların fazlalığı nedeni ile, mağdurlar büyük bir travmaya maruz kalmakta ve bu travma polis soruşturması, savcılık ve mahkeme aşamalarında çeşitli derecelerde yenilenmekte, adeta artçı şoklar halinde sürmektedir. Bu nedenle, ilgili tüm disiplinlere düşen sorumluluk çerçevesinde, elde edilen bulguların tespiti ve değerlendirilmesini içeren tıbbi muayene işleminin en kısa sürede, etkin bir şekilde ve özellikle bir kerede tamamlanması gerekmektedir (Yavuz, 2000). Olgular değerlendirilirken multidisipliner değerlendirmenin yanı sıra mutlaka cinsel istismar olgusu her yönü ile ele alınmalıdır. Çocuk istismarı, uzmanlık gerektiren ve farklı disiplinlerin birlikte karar vermesini gerektiren bir klinik tablodur. Çocukların uygun olmayan şekilde ve gerekli donanıma sahip olmayan merkezlerde muayene edilmesi onların ruh sağlığını bozmaktadır. Çocuklar için bölgesel tam donanımlı çocuk koruma merkezleri kurulması ve tüm istismar olgularının en az travmatize olacakları şekilde multidisipliner olarak sadece bu merkezlerde değerlendirilmesi istismar sonrası yaşanan mağduriyeti ve artçı etkilerini en aza indirecektir (Çolak, 2011; Ulukol, 2009; Yavuz, 2000)

2.5.3.2.2.Çocukla Görüşme Ve İfadesini Alma Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Öneriler

Devlet hastaneleri ve üniversite hastaneleri bünyesinde, çok disiplinli bir çalışma sistemi oluşturulmalı, bu oluşumların, adli sistem ile işbirliği içinde çalışması ve böylece, özellikle istismar mağduru çocukların birden fazla kez dinlenmesi, adli ortamlar içinde örselenmesi önlenmelidir. Çocuğun ifadesinin bir kere alınmasını sağlamak için bu konuda bir kurumsal yapı oluşturulmalı ve video kaydı olanağı da bulunan kapalı devre yayın ile ayrı odalarda dinlemenin mümkün olduğu görüşme odaları düzenlenmelidir.

Özellikle mağdur çocukla görüşme yapan, ifade alan personel görüşme teknikleri ve ifade alma sürecinde yaşanabilecek güçlükler konusunda yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Çocuklarla yapılan görüşmede sorular "açık uçlu, yönlendirici olmayan ve serbest çağrışıma izin veren" özellikte olmalıdır. Kapalı uçlu, "evet-hayır" biçimindeki soruları görüşmenin başında kullanmak, ulaşılabilecek bilginin güvenilirliğini etkiler. Yanlış sorgulama yöntemlerinin

yanlış bilgi almak, daha kötüsü de bir şekilde "istismarcı olmak" anlamına geleceği unutulmamalıdır (Avcı ve Tahiroğlu, 2009)

Ülke genelindeki çocuklarla ilgili davalara bakan tüm mahkemelerde çocuktan ifade alma sürecinde, bu alanda bilgi ve deneyim sahibi psikolog, sosyal çalışmacı ya da çocuk gelişim uzmanı bulunmalıdır. Sayıca eksik ya da alanında yeterli birikime sahip personel açığı kapatılmalıdır. Tekrar ifadesine başvurulmak üzere adliyeye getirilen mağdur çocuk için adliye binalarında da uygun ifade alma odaları bulunmalıdır. Mağdur çocuk savcı ile görüşürken ya da duruşma sırasında sanıkla karşı karşıya getirilmemelidir (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

İmkanlar dahilinde büyük şehirlerde Adli Tıp Kurumunun cinsel suçlarla ilgili ihtisas dairesinin şubelerinin açılması Adli Tıp Kurumundan rapor beklenmesi ve dolayısıyla mağdurların uzayan süreç içinde örselenmesinin önlenmesine katkıda bulunabilir. Bunun yanında, üniversitelerin ilgili bölümlerinden, üniversitelerde kurulmuş olan çocuk koruma birimlerinden veya merkezlerinden, Sağlık Bakanlığına bağlı olarak kurulan veya kurulacak olan cinsel istismara uğrayan çocukların işlemlerinin yürütüldüğü merkezlerden verilen, bilimsel kriterler ölçüt alınarak, Adli Tıp Kurumunun verdiği rapor formatında ve eksiksiz hazırlanmış raporların mahkemeler ve Yargıtay tarafından kabul edilmesi sağlanmalıdır (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010). Yargıtay son dönemde verdiği kararlarda Üniversitelerin ve bağlı hastanelerin verdiği raporlarda, Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulunda yer alması gereken uzmanlık dallarında görevli uzmanlar arasından seçilecek ve içerisinde zorunlu olarak çocuk psikiyatrisi bulunan en az beş kişilik bir bilirkişi heyeti tarafından verilen raporun yeterli olacağını belirtmiştir¹⁹.

¹⁹ "2659 sayılı Yasanın 31. maddesinin açık hükmü karşısında somut olay değerlendirildiğinde; yerel mahkeme tarafından suç tarihinde 15 yaşından küçük olan cinsel istismar suçunun mağdurlarının suç sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığına ilişkin raporun Adli Tıp Kurumu yerine 2659 sayılı Yasanın 31. maddesi uyarınca Hacettepe Üniversitesi Hastanelerinden alınmasında bir isabetsizlik bulunmamakta ise de; anılan maddede Yükseköğretim Kurumları veya birimlerinin adli tıp mevzuatı çerçevesinde görev yapacağına açıkça düzenlenmiş olması karşısında, Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulunda yer alması gereken uzmanlık dallarında görevli uzmanlar arasından seçilecek ve içerisinde zorunlu olarak çocuk psikiyatrisi bulunan en az beş kişilik bir bilirkişi heyetinden rapor alınması gerekirken, üç kişilik bilirkişi kurulunca düzenlenmiş olan rapor esas alınarak hüküm kurulması isabetsizdir."(YCGK: 14.02.2012Tarih, 2011/5-341 Esas 2012/33 Karar sayılı kararı, UYAP)

2.5.3.2.3.Çocuk İstismarı İle İlgili Çalışanların Duyarlılıklarının Artırılmasına Yönelik Öneriler

Cinsel istismar mağduru çocukla ilgili tüm sektörlerde farkındalık eğitimlerinin yapılması ve bu konuda görev yapacak kişilerin ilgili ve gönüllü kişilerden seçilmesi gerekir. Sağlık personelinin ve eğitimcilerin farkındalığını artırmaya yönelik çalışmaların ulusal ölçekte ve sistematik olarak yapılması koruma ve önleme açısından oldukça önemlidir. Bunun yanında çocuk istismar ve ihmalinin bir sistem sorunu olduğu bunun da devletin sorumluluğunda bulunduğu bilinci ile istismarı önlemeye yönelik programlara öncelik verilmelidir (Ulukol, 2009).

Bu konuda, işe giriş imtihanlarında, sözlü mülakatlarda çocuk istismarında farkındalığı ve duyarlılığı artıracak sorular sorulmalı, ayrıca bu durumun adaylık sürecindeki eğitim ile diğer hizmet içi eğitimlerde tekrarlanması sağlanmalıdır. Ayrıca tayin ve terfilerde bu eğitimde duyarlılığı davranışlarına yansıyan personele öncelik verilmelidir. Çocuk yetiştirmede öğretmenin rolü, hak ve yetkileri konusunda eğitim çalışmaları yapılmalı, geleneksel eğitim ile çağdaş eğitim arasındaki olumlu-olumsuz sonuçlar sorgulanmalı, doğru tutumlar belirlenerek eğitim sistemine yerleştirilmelidir. Sivil toplum kuruluşları, belediyeler, vakıf ve dernekler bu konuda ağırlıklarını hissettirmelidir (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

2.5.3.2.4.İstismar Mağduru Çocuğun Süreç İçinde Daha Fazla İstismara Uğramaması İçin Çocuk Koruma Merkezi Modeli Geliştirilmesi

Cinsel istismar mağduru çocukların tanınması ve bildirim aşamaları ile adli süreçte yaşadığı travmalar mevcut mağduriyetini daha da ağırlaştırmaktadır. Sağlık merkezinde muayenesinden başlayarak, polis merkezi, adli merciler önünde ifade vermesi, Adli Tıp muayenesi ve duruşmada faille karşılaşması yaşadığı istismarı tekrar tekrar hatırlamasına ve istismarın oluşturduğu olumsuzlukların ve örselenmenin daha da şiddetlenmesine neden olmaktadır. Yaşanan istismarın şiddetini artıran bu sorunlar için köklü ve kapsamlı bir çözüm gerekir. Bu çözüm kapsamında İstismara Uğrayan Çocuklar için kurulmuş bir çocuk koruma merkezi modeli önerilmektedir (Ulukol, 2009; Çolak, 2011; TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

Çocuk Koruma Merkezi; içinde istismar mağduru çocuğun ifadesinin alınması, muayenesinin yapılması ve raporunun hazırlanması için gereken tüm personel (hekim, adli tıp uzmanı, hemşire, psikolog, sosyal çalışmacı vb.) ve ekipmanın bulunduğu, işlemlerin, her aşamasında çocuğun yüksek yararı gözetilecek şekilde yürütüldüğü bir sistemdir (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

Türkiye'nin kanayan yarası olan çocuk istismarı ve sonrasında yaşanan sancılı, örseleyici, mağduriyeti kartopu gibi büyüyen sürece karşı çözüm bulmak amacıyla Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı'nın çalışmaları sonucunda Üniversiteler ve Türkiye Barolar Birliği ile yapılan görüşmeler sonrası "Çocuk Koruma, Uygulama ve Araştırma Merkezleri" kurulmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda mağdur çocukların yeni travmalara maruz kalmasını önlemek amacıyla Marmara, Gazi, Hacettepe, Erciyes, Kocaeli, Mersin, Çukurova Üniversitesi Hastanelerinde "Çocuk Koruma Birimleri" açılmıştır (<http://www.egitimhaberim.com/rehberlik-psikoloji/magdur-cocugun-travma-turu-bitiyor-h3389.html>, E.T., 18.08.2012).

Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin amaç ve faaliyet alanları şu şekilde ifade edilmiştir:

Merkezin Amaçları:

a) ... Üniversitesi Tıp Fakültesi içinde ilgili anabilim dalları ve öncelikle çocuk sağlığı ve hastalıkları, çocuk cerrahisi, çocuk psikiyatrisi ve adli tıp anabilim dalları arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlayarak; korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların tanı, tedavi, korunma ve izlenmelerine dair uygulama ve araştırmaların yapılacağı ortamı sağlamak ve yapmak,

b) ... Üniversitesi Hastanesi'ne başvuran, korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların ihmal ve istismardan korunması için çalışmak, bu çocukları değerlendirmek, tanı, tedavi, korunma ve izlenmelerini gerçekleştirmek.

Merkezin Faaliyet alanları:

a) İhmal ve istismara uğrayan çocukların tanı, tedavi ve izlenmelerini gerçekleştirmek.

b) Suça sürüklenen çocuğun cezai sorumluluğunun belirlenmesi için gerekli olan inceleme ve değerlendirmeleri yapmak.

c) Çocukların kronolojik yaşını ortaya koymaya yönelik çalışmalar yapmak.

ç) Çocuğun soy bağının ortaya konması için danışmanlık yapmak ve ilgili laboratuvarlarla işbirliği içinde olmak.

d) Merkeze başvuran olgulara ait kayıtların standart bir şekilde ve tek elden tutulmasına yönelik çalışmalar yaparak veri tabanı oluşturmak ve bu konuda diğer çocuk koruma merkezleriyle iletişim içinde olmak.

e) Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocuklar ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapmak ve bu konuda diğer çocuk koruma merkezleri ile iletişim içinde olmak.

f) Üniversite içinde öğretim üyesi, öğrenci, hekim ve diğer sağlık çalışanlarına yönelik eğitim vermek; hizmet içi eğitim programları ve seminerler düzenlemek.

g) Eğitim programlarını yaygınlaştırarak, toplumsal duyarlılığın artırılması amacıyla topluma yönelik eğitim çalışmaları yapmak.

h) Program ve projeler geliştirmek, bilimsel araştırmaları teşvik etmek ve desteklemek.

ı) Danışmanlık hizmeti vermek.

i) Yurt içinde ve yurt dışında yapılan bilimsel araştırma, inceleme, kurs, seminer, konferans, kongre, eğitim ve öğretim programlarına katılmak, desteklemek ve bu konuda ulusal ya da uluslar arası düzeyde programlar düzenlemek.

j) Basılı, görsel ve elektronik yayınlar yapmak (Üniversiteler İçin Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri El Kitabı, 2010).

Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne bağlı üniversite hastaneleri bünyesinde çocuk istismarını önleme ve tedavi etmeye yönelik çalışan "çocuk koruma birimleri"nin çekirdek ekipleri çocuk sağlığı ve hastalıkları ve/veya çocuk cerrahisi, adli tıp ve çocuk ruh sağlığı uzmanlarından oluşmaktadır. Çekirdek ekibe, imkanlar ölçüsünde ve

gerektiğinde ortopedi, beyin cerrahisi, dermatoloji, göz, kulak burun boğaz, plastik cerrahi, kadın doğum, yetişkin psikiyatrisi ve diş hekimi gibi gerek duyulan bölümlerden hekimlerin katılımı da sağlanır. Hekimlere ek olarak ayrıca her ekipte bir sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve hemşire gereklidir. Birimde tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik çalışmalarından sorumlu en az bir personel görevlendirilir. Barolardan bir avukat ve/veya varsa üniversitenin hukuk fakültesinden görevlendirilecek bir öğretim üyesi de gerektiğinde ekibe davet edilerek olgularla ilgili hukuki danışmanlık yapabilir.

Çocuk Koruma Birimi; hastanenin içinde, mümkünse hastane kalabalığından uzak sakin bir bölgesinde, ayrı bir girişle ulaşılan ve hastane güvenliğinin de kolay ulaşılabileceği bir yerde olması, birimin tamamının çocuk dostu bir dekorasyon içermesi ve olanaklar ölçüsünde 5-6 odalı bir alanda yerleştirilmesi önerilmektedir. Önerilen bu odalar; bekleme odası, görüşme odası, toplantı odası, muayene odaları ve arşiv odasıdır (Üniversiteler için Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri El Kitabı, 2010).

Çocuk koruma Birimleri'nde görüşme odasının; sade ve rahatlatıcı olması, çocuğun dikkatini dağıtacak, görüşmeden uzaklaştıracak eşyalar bulunmaması, görüşme odasında rahatça oturulacak 2 koltuk ya da yer minderi, gerektiğinde kullanılacak küçük bir masa, kağıt/renkli kalemler ve yazı yazılacak bir tahta ve tahta kalemleri, okul öncesi çocuklarla görüşme yapılırken gerektiğinde kullanılacak oyuncak ve gerekli malzemelerin bulunmasının uygun olacağı belirtilmiştir. Görüşmeyi kayda almak için tavana bir video kamera monte edilmiş olması önerilir. Bu oda ile bağlantılı, arası aynalı camla ayrılmış bir yan odanın bulunması izleme görevi olan diğer kişiler için gerekli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca "Çocuk koruma Birimleri"nde; çocukların muayene edilecekleri yerin "çocuk dostu" muayene ortamı olacak şekilde hazırlanması, görüşmelerin yapıldığı odadan ayrı, tercihen o bölüm ile ilişkili ancak tek girişli bir muayene odası olması, odanın dışarıdan görünmeyecek konumda olması ve var olan pencerelerin uygun bir perde sistemi ile kapatılmasına özen gösterilmesi, muayene odasının iyi aydınlatılması, temiz bir hasta muayene yatağı ve çarşafı, soyunma için kullanılacak bir paravan, çıkarılacak giysilerin asılacağı bir askılık bulundurulması ve muayene masasının kapıdan girenin hemen göreceği bir yere konmaması önerilmektedir (Üniversiteler için Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri El Kitabı, 2010).

2.6.Cinsel İstismarın Hukuksal Boyutu

Bu bölümde; evrensel bildirimlerde ve diğer ülkelerin yasalarında yer alan çocuk istismarı ile hükümler ile karşılaştırma yapılarak "Türk Hukukunda" cinsel istismara ilişkin hükümler -çocukların cinsel istismarı suçu- incelenmektedir.

2.6.1.Evrensel Bildirimlerde Çocuk İstismarı

2.6.1.1.Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS)

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde benimsenmiş ve 2 Eylül 1990'da yürürlüğe girmiştir. Türkiye, bu sözleşmeyi 14.09.1990 tarihinde imzalamış, 4058 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş, Bakanlar Kurulu tarafından 23.12.1994 tarihinde 94/6423 sayılı kararla onaylanarak 27.01.1995 Tarih ve 22184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girmiştir.

Sözleşme, çocuğu tanımlamakla işe başlamaktadır. Böylece sözleşme yaptığı tanımla, kendi uygulama alanını da belirlemiş olmaktadır. Sözleşme, bu tanım çerçevesinde "çocuk" olarak kabul edilen bütün insan varlıklarının haklarını güvence altına almaktadır. Sözleşmeye göre; çocuğa uygulanacak hukuk, daha erken yaşta reşit olmayı öngörmüyorsa, 18 yaşından küçük herkes "çocuk"tur (md.1)

Akit devletler, sözleşmede belirtilen haklara saygı göstermek ve bu hakları kendi yetkileri altında bulunan çocuklara hiçbir ayırım gözetmeksizin tanımak yükümü altındadır (md.2/I). Ayrıca taraf devletler, çocuğun her türlü ayrımcılık ve yaptırıma uğratılmasına karşı etkin bir koruma sağlamak için her türlü önlemi alacaklardır (md.2/II). Esasen sözleşmenin bütününe hakim olan "çocuğun yüksek yararı" ilkesi, yasama organları, idari makamlar, mahkemeler, kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde göz önüne alınacak temel düşüncedir (md.3).

Sözleşme ile çocuklar, ekonomik sömürüye, uyuşturucu ve ruhsal etki yapan maddelere, cinsel sömürüye, kaçırılma, satılma ve fuhuşa ve diğer sömürü biçimlerine karşı korunmuştur (md.32-36).

Sözleşmede çocukların korunması ile ilgili en önemli vurgu 39. ve 40. maddelerde yapılmıştır.

"Taraflar devletler, her türlü ihmal, sömürü ya da suistimal, işkence ya da her türlü zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ya da ceza uygulanması ya da silahlı çatışma mağduru olan bir çocuğun bedensel ve ruhsal bakımdan sağlığına yeniden kavuşması ve yeniden toplumla bütünleşebilmesini temin için uygun olan tüm önlemleri alırlar. Bu tür sağlığa kavuşturma ve toplumla bütünleştirme, çocuğun sağlığını, özgüvenini ve saygınlığını geliştirici bir ortamda gerçekleştirilir".

"Taraflar devletler, hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlal ettiği kabul edilen her çocuğun; çocuğun yaşı ve yeniden topluma kazandırılmasının ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları gözönünde bulundurularak, taşıdığı saygınlık ve değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkını kabul ederler" (Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama Elkitabı, 2003; B.M. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi, İlgili Sözleşmeler, Yasalar, Tüzükler ve Yönetmelikler, 2005).

2.6.1.2.Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi

Bu sözleşme Avrupa Konseyi tarafından hazırlanmış ve 25.01.1996 tarihinde

Strazburg'da imzalanmıştır²⁰. Çocuklara, B.M Çocuk Hakları Sözleşmesi ile tanınan haklarının korunması için, yargı mercileri önünde usule ilişkin haklar tanıyan bu sözleşme, Türkiye 'de Aile Mahkemelerinin kuruluşu ile ilgili 4787 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesi, Aile Mahkemelerinin kurulması ve yine yapılan Anayasa değişikliği de dikkate alındığında çocukların yararına ilişkin ciddi bir önem taşımaktadır. Sözleşme, çocukların özellikle aile hukukuna ilişkin davalarda ebeveynleri tarafından istismar edilmelerini engellemekte, onlarla çatışan ve örtüşmeyen çıkarları söz konusu olduğunda küçüğe temsilci tayinine olanak vermektedir (Akarca, 2011).

Uluslararası hukukta çocuk haklarını doğrudan veya dolaylı şekilde ilgilendiren, onları korumaya yönelik çok sayıda iki taraflı ya da çok taraflı sözleşme yapılmıştır. Bu sözleşmelerin bazıları şunlardır:

- Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek Çocuk Satışı, Fahişeliği ve Çocuk Pornoğrafisi ile İlgili İhtiyari Protokol.²¹
- Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmamları ile İlgili İhtiyari Protokol.²²
- Küçüklerin Korunması Konusunda Uygulanacak Kanun'a Dair Sözleşme.²³
- Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuksal Yönlerine Dair Avrupa Sözleşmesi, Strazburg,1998.²⁴
- Çocukların Velayetine İlişkin Kararların Tanınması ve Tenfizi ile Çocukların Velayetinin Yeniden Tesisi Hakkında Avrupa Sözleşmesi, Lüksembourg, 20.05.1980.²⁵

20 Türkiye tarafından 18.01.2001 tarihinde onaylanmıştır. RG. 01.01.2001 - 24355

21 25.05.2000 tarih ve 54/263 sayılı BM kararı ile kabul edilmiştir. Türkiye Protokolü 09.05.2002 tarihli kanunla onaylamıştır. RG 28.06.2006 -24799

22 Türkiye tarafından 16.10.2003 Tarih ve 4991 Sayılı Kanun'la onaylanmıştır. RG. 18.03.2004-25406

23 Türkiye Sözleşmeyi 22.11.1998 Tarihinde onayladı

24 Türkiye Sözleşmeyi 03.11..1999 Tarihinde onayladı. RG.11.11.1999-23915

25 Türkiye Sözleşmeyi 04.08..1999 Tarihinde onayladı. RG.08.08.1999 Tenfiz, yabancı mahkeme kararınınTürkiye'de uygulanabileceğine dair Türk mahkemesi kararı

- Çocukların Evlat Edinilmesine Dair Avrupa Sözleşmesi, Strazbourg, 24.04.1967.²⁶
- Çocukların Korunması ve Ülkeler Arası Evlat Edinme Konusunda İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi,1993²⁷(Akyüz, 2010; Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı, 2003).

2.6.1.3. Birleşmiş Milletler Çocuk Adaletinin Yönetimi Hakkında Asgari Standart Kurallar ("Beijing Kuralları")

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 29 Kasım 1985'te 40/33 sayılı kararla kabul edilmiştir. Gençlerin, insani gelişme sürecinin erken aşamalarında bulunmaları nedeniyle, fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişme açısından özel bakıma ve yardıma; barış, özgürlük, değer ve güvenlik koşullarında yasal korumaya gereksinimleri olduğu kabul edilmiştir. Mevcut ulusal yasal düzenlemelerin, politikaların ve uygulamaların gözden geçirilmesi gerekebileceğini belirleyerek, mevcut sosyal, ekonomik, kültürel, siyasi ve hukuki koşullarda tamamen yerleştirilmesi güç de olsa en azından asgari sınırları belirleyecek bir sınırın belirlenmesi uygun görülmüştür.

Suçlu çocuğun yakalanmasından itibaren ilk inceleme ve sorgulama, yargılama ve hüküm ile kurum dışı infaz yolları hakkında asgari standart kuralları belirlemiştir.

Çocuk suçlulara ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi ve diğer görüşler, milli ve sosyal köken, varlık, doğum yeri vs. hiçbir ayırım gözetmeksizin uygulanacak olan kuralların temel ilkeleri şunlardır:

- Üye ülkeler, kendi temel çıkarları dairesinde, çocukların ve ailelerin daha iyiye yönlendirilmelerini sağlamalıdır.
- Üye ülkeler, çocukların doğru yoldan saptırılmaya müsait yaşlarda olmaları nedeniyle, bu dönemlerinde onlara toplum içinde yararlı bir yaşam sağlamak

26 Türkiye Sözleşmeyi 04.08..1999 Tarihinde onayladı. RG.02.11.1999

27 Türkiye Sözleşmeyi 14.01.2004 Tarihinde onayladı. RG.20.01.2004-25352

için çaba göstermeli ve suçtan ve kabahatlerden uzak bir yaşam için çocukların içinde buldukları koşulları iyileştirmelidirler.

- Çocukların refahını arttırmak amacı ile aile, gönüllüler ve öteki toplumsal gruplar yanında okullar ile diğer kurumlar da dahil olmak üzere her kaynağın harekete geçilerek elbirliği ile çalışmalarını sağlamak için gerekli özen gösterilmeli, böylece hukukun araya girmesi olabildiğince aza indirilmeli ve hukuka aykırı davranışta bulunan çocuklara etkili, hakkaniyetli ve insanca davranılması sağlanmalıdır.
- Gençliğin korunması ve toplumda barış düzenin sürdürülmesi amacı ile tüm çocuklara ayrıntılı bir sosyal adalet çerçevesi içinde uygulanacak adalet, her ülkenin ulusal kalkınma sürecinin bir parçası olarak görülmelidir.
- Bu kurallar bütününün her üye ülkede uygulama yöntemleri o ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel koşullarına bağlıdır.
- Çocuk ceza adaleti hizmetleri, hizmetteki personelin çalışma yöntemleri, yaklaşımları ve bilgileri de dahil olmak üzere sistematik olarak geliştirilmelidir. (Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı, 2003)

2.6.1.4.Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri ("Riyad İlkeleri")

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 14 Aralık 1990 Tarih ve 45/115 sayılı kararla kabul ve ilan edilmiştir. Gözaltında veya tutuklu bulunan çocuklarla ilgili olarak taraf devletlerin uyacağı kurallar belirlenmiştir.

Çocuk suçluluğunun önlenmesi için ulusal, bölgesel ve uluslararası nitelikte yaklaşımlara ve stratejilere gerek duyulduğunu belirleyerek, her çocuğun, ücretsiz eğitim başta olmak üzere temel insan haklarına sahip olduğunu teyit ederek, yasalarla herhangi bir sorun yaşasınlar ya da yaşamasınlar, kendi başına bırakılan, ihmale uğrayan, istismar edilen,

uyuşturucu kullanımına sürüklenen, marjinal koşullarda yaşayan ve genel olarak sosyal risklerle karşılaşan çok sayıda çocuk olduğunu bilerek, suçluluğun önlenmesi ve toplumun esenliği yönünde benimsenen ilerici politikaların sağladığı yararları dikkate alarak, 14 Aralık 1990 tarihinde Genel Kurulun kararıyla kabul edilmiştir. Yasal düzenlemeler ve çocuk ceza adalet sisteminin yönetiminde yapılması gerekenler şu şekilde belirlenmiştir:

- Hükümetler, tüm gençlerin haklarını ve esenliklerini geliştirmeyi ve korumayı hedefleyen yasalar ve yönetmelikler kabul etmeli ve uygulamalıdır.
- Gençlerin kötü muamele ve istismara maruz kalmalarını ve suç işlemede kullanılmalarını yasaklayacak yasal düzenlemeleri kabul etmeli ve uygulamalıdır.
- Hiçbir çocuk ya da genç, evde, okulda ya da başka yerlerde sert ve aşağılayıcı ceza ve ıslah tedbirlerinin konusu olmamalıdır.
- Çocukların ve gençlerin her tür silaha ulaşmasını kısıtlamayı ve denetim altına almayı öngören yasal metinlerin kabul ve uygulamasının öngörülmesi gerekir.
- Gençlerin daha sonradan suça, lekeli ve ezik bir yaşama itilmelerini önlemek için, bir yetişkin tarafından işlendiğinde suç niteliğinde kabul edilmeyen ya da ceza konusu olmayan fiiller, bir genç tarafından işlenirse yaptırıma bağlanmamasını öngören yasal metinler kabul edilmelidir.
- Gençlerin statüsünün, haklarının ve yararlarının korunup korunmadığını, ilgililerin özgüledikleri hizmetlere kusursuz olarak sevk edilip edilmediklerini denetleyecek bir aracı memuriyet ya da benzeri işlevlerle görevlendirilmiş bir organ oluşturulması öngörülmelidir.
- Atanmış olan aracı ya da başka bir organ aynı zamanda özgürlüğünden yoksun bırakılmış çocukların korunmasına ilişkin Yönlendirici Riyad İlkelerinin, Pekin Kuralları'nın uygulanmasını denetleyecektir. Aracı düzenli aralıklarla bu belgelerin uygulanma sürecinde elde edilen gelişmeler için, savaşı savunmakla görevli birimler kurulmalıdır.
- Görevli organların kadın-erkek tüm personeline, yasa ve diğer yetkili organlarına uyma ve saygı anlayışını, gençlerin özel gereksinimlerine yanıt vermeyi bilmeleri ve gençleri yargı sistemi dışına taşıyabilmeyi hedefleyen

olanak ve programları tanınmaları ve olabildiğince kullanmaları için gerekli formasyon verilmelidir.

- Çocukları ve gençleri uyuşturucu kullanımı ve alış verişine karşı korunmayı öngören yasal düzenlemelerin kesinlikle kabulü ve uygulanması gerekir. (Yücel-Akço, 2006; Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı, 2003).

2.6.1.5.Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları (“Havana kuralları”)

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1990 tarih ve 45/113 sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Gözaltında veya tutuklu bulunan çocuklarla ilgili olarak taraf devletlerin uyacağı kurallar belirlenmiştir.

Havana Kurallarına göre gözaltında olan veya muhakeme devam ederken tutuklu bulunan (yargılanmamış) çocuklar masum sayılır ve buna göre muamele görürler. Çocukları tutuklamaktan mümkün olduğu kadar kaçınılır ve istisnai hallerle sınırlı olarak tutuklama kararı verilir. Bu suretle alternatif tedbirlerin uygulanması için her türlü çaba gösterilir. Her nasılsa tutuklama kararı verilmiş ise, soruşturma organları ve çocuk mahkemeleri, tutuklama süresini mümkün olan en kısa süreye indirmek için, bu işlemlerin suratlle yapılmasına öncelik verirler. Tutuklu çocuklar, hükümlü çocuklardan ayrı yerlerde tutulur.

Havana Kuralları; özgürlüklerinden yoksun bırakılacak olan çocukların tutulacakları yere giriş, sınıflandırma ve yerleştirme, fiziksel çevre ve kalma yerleri, eğitim, mesleki öğrenim ve çalışma, eğlenme, din, sağlık bakımı, hastalığın, kazanın ve ölümün bildirilmesi, dış dünya ile ilişkiler, fiziksel kısıtlamanın ve zor kullanmanın sınırları, disiplin usulleri, toplum içine dönüş konularını içermektedir (Yücel-Akço, 2006)

2.6.2.Karşılaştırmalı Hukukta Cinsel İstismarı Düzenleyen Hükümler

1.ABD'deki Yasal Düzenleme

Diğer yasalarda olduğu gibi, çocuk cinsel suçlarına yönelik yasal uygulamalar eyaletten eyalete farklılık göstermektedir. 1990'lı yıllarda çocuk şiddet olaylarındaki artışla birlikte çocuk suçluluğu ile ilgili yasa maddeleri katılaşmaya, cezalar ağırlaştırılmaya başlamıştır. Eyaletler arası yoğun etkileşim nedeniyle herhangi bir eyalette uygulanan kanun maddesi çok kısa zamanda örnek alınarak diğer eyaletlerde de uygulanabilmektedir.

Çocuk şiddet olaylarındaki tırmanışla birlikte, çocuk suçlulara yönelik yaptırımların ağırlaşması sonucunda zaman içerisinde çocukların yetişkin mahkemelerinde, yetişkinlere uygulanan yasal kurallara göre yargılanmaları şeklinde bir yaklaşım benimsenmiştir.

ABD'de, cinsel suç faillerini tanıma ve bunları izleme amacıyla “ Kayıt Altına Alma Kanunu” 1990'ların başında itibaren yaşanan cinsel suçlardaki artışla birlikte uygulamaya geçmiş, şu an itibariyle bütün eyaletler bu kayıtları tutmakla yükümlü kılınmışlardır (Akcan ve Çekin, 2011).

ABD'de Federal Ceza Kanunu'nun 2241-2243 maddelerinde cinsel istismar faillerine verilen cezalar, mağdurların yaşına ve cinsel istismarın dokunma düzeyinde kalıp kalmamasına ve penetrasyon (vücuda organ veya sair cisim sokma) düzeyinde olup olmamasına göre farklı ağırlıkta müeyyideye bağlanmıştır. Örneğin, mağdur 12 yaşından küçük ve penetrasyon düzeyinde istismar söz konusu ise faile 30 yıl ve daha fazla hapis cezası ya da müebbet hapis cezası verilebilmektedir (Özkara ve Ark., 2011).

2.Kanada Mevzuatı

Kanada Ceza Kanunu'na göre 14 yaş ve yukarıdaki kişiler arasındaki cinsel ilişki, karşılıklı güven ve bağlılık ilişkisi ile rıza kapsamında olmuşsa suç sayılmamaktadır. Oniki yaş üzeri ve 14 yaş altı bir bireyle rızası dahilinde cinsel ilişkiye giren kişinin 16 yaş altında olması durumunda yine ceza öngörülmemektedir. Ancak bu durumların bir istisnası anal ilişki (livata) olup, 18 yaş altı evli olmayan bireylerin bu hususta rıza göstermeleri yasal olarak

kabul edilmemektedir. Cinsel suç işlediği iddia edilen kişilerin “14 yaş altında olması veya 16 yaş altında olsa bile şikâyetçiden 2 yıldan daha büyük olmaması” durumunda yine ceza öngörülmemesi dikkat çekmektedir (Akcan ve Çekin, 2011).

3.İngiliz Mevzuatı

İngiliz Ceza Yasası’nda, çocuk cinsel suçlu; cinsel suçlar başlığı altında 13 maddede “yasada cinsel suç olarak tanımlanmış suçları işleyen 18 yaş altındaki birey” olarak ifade edilmiş, ondört yaş altındaki erkekler cinsel açıdan aktif olmadığı için penetrasyon içeren suçları işlemeyeceği düşünülmüştür. Aynı maddede, basit cinsel suçları işleyen çocukların 6 ayı geçmemek üzere, bu kapsam dışında kalan cinsel suçları işleyen çocukların ise 5 yılı geçmemek koşulu ile hapis cezası ile cezalandırılacakları öngörülmektedir. Diğer birçok ülkeden farklı olarak İngiltere’de 13 yaş üzerindeki kızların bilinçli özgür iradeleri ve rızaları ile ilişkiye girebilmeleri ve bu konuda ceza uygulanmayacağı yasa ile teminat altına alınmıştır. Amerika ve Kanada’ya benzer olarak, İngiltere’de de 1997 ve 2003 yıllarında Cinsel Suçlar Kanunu’nda yapılan değişikliklerle bütün cinsel suçlu fişleme kayıtlarının poliste tutulması, tutulan kayıtlardan sadece bir kısmına halkın ulaşabilmesi öngörülmektedir (Akcan ve Çekin, 2011).

İngiltere’de 2003 Tarihli Cinsel Suçlar Kanunu’nun 5-6-7. maddelerine göre cinsel istismar faillerine verilen cezalar, mağdurların yaşına ve cinsel istismarın dokunma düzeyinde kalıp kalmamasına ve penetrasyon (vücuda organ veya sair cisim sokma) düzeyinde olup olmamasına göre farklı ağırlıkta müeyyideye bağlanmıştır. Örneğin, mağdurların 13 ve 16 yaşından küçük olmaları ve cinsel ilişkinin penetrasyon düzeyinde ya da dokunma şeklinde olmasına göre faile farklı ağırlıkta ceza verilmektedir. Cinsel saldırı olgularında jürili ve jürisiz yargılamalarda, dokunma düzeyinde olan istismarlarda verilen cezalar arasında çok büyük bir fark bulunmaktadır. Penetrasyon düzeyinde istismar söz konusu ise faile müebbet hapis cezası verilmektedir (Özkara ve Ark, 2010)

Almanya Mevzuatı

Alman ceza hukukunda sadece çocuğa karşı uygulanan cinsel istismar fiillerinde, fiili ve aktif olarak gerçekleştirilen eylemler dikakate alınmamıştır. Ayrıca çocuklar tarafından

kendilerine karşı uygulanan cinsel içerikli eylemlere müsaade eden kişi/kişilerin o çocuğu cinsel yönden istismar ettiği sonucuna ulaşmaktadır (Alman Ceza Kanunu md. 176) . Alman Ceza Kanunu'na göre, on dört yaşından küçük bir çocuğa yönelik cinsel nitelikli eylemlerde bulunan veya kendisine çocuk tarafından aynı tür eylemlerin gerçekleştirilmesine izin veren kişi altı aydan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Almanya ceza yasalarında yer alan “cinsel saldırının on sekiz yaşından küçük ve maruz kaldığı cinsel istismarın anlam ve sonuçlarını tam olarak idrak edemeyen kişinin durumundan faydalanmak suretiyle gerçekleştirilmesi“ ve “mağdurun zor durumundan yararlanma” maddelerinin ikisi de bizim ceza kanunumuzdaki “fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş” (TCK md. 103/1-a) ve “mağdurun beden ve ruh bakımından kendini savunamayacak durumda olması” (TCK md.102/3-a) maddesiyle aynı içeriktedir (Özkara ve Ark., 2011)

Cinsel suçlar konusundaki uygulama hemen her açıdan ülkeden ülkeye değişmektedir. Ülkelerin birçoğunda çocuk veya genç erişkinlerin işlediği iddia edilen cinsel suçları, yaklaşım yöntemlerini ve olası yaptırımları açık şekilde konu alan bir yasa olmadığı, yine birçok ülkede akran ilişkisi veya cinsel oyun kavramlarının tanımlanmadığı dikkat çekmektedir. Bulgaristan'da ondört yaşından küçük bireylerin ceza ehliyetinin olmadığı kabul edilmektedir. Bu yaş üzerindeki çocuk veya genç erişkinlerin işlediği iddia edilen cinsel suçlar nedeniyle çocuklara uygulanacak cezalarda koruyucu ve rehabilite edici tedbirlerin ağırlık kazandığı, ceza uygulanması durumunda ise fail hakkında önemli ölçüde indirim yapıldığı görülmektedir. Finlandiya Ceza Kanunu'na göre kendisinden küçük aile bireyleri ile ensest ilişkiye giren herkes en fazla iki yıl ceza alırken, kendisinden büyük aile bireyleri ile ensest ilişkiye giren 18 yaşından küçüklerin ensest nedeniyle cezalandırılmayacakları belirtilmektedir. Bosna Hersek Ceza Kanunu'nda da çocuk cinsel suçlulara uygulanacak ceza yaptırımı ile doğrudan ilgili bir madde olmamakla birlikte, diğer birçok ülkedeki gibi çocuk hakları sözleşmesi ile paralel olarak öncelikle eğitim ve diğer tedbirlerin alınması, ceza verilmesi sözkonusu olduğunda çocuğun yüksek yararının göz önünde bulundurularak minimum ceza uygulanması gerektiği açıkça ifade edilmektedir (Akcan ve Çekin, 2011).

2.6.3. Türk Hukukunda Çocukların Cinsel İstismarını Düzenleyen Hükümlerin İncelenmesi

Türkiye'de çocuk istismarı ve ihmali oldukça yaygın ve ciddi problem olmasına rağmen, çocuk istismarı konusunda farkındalığın yeterli düzeyde olmaması nedeniyle bu konuyu düzenleyen ayrı ve özel bir yasa henüz bulunmamaktadır; ancak bazı yasalarda çocukların istismar ve ihmali önlemeye yönelik hükümler yer almaktadır.

Suçta sürüklenen çocukları²⁸ veya korunma ihtiyacı olan çocukları²⁹ yani mağdur olan çocukları korumaya yönelik hükümlere yer veren bazı kanunlar şunlardır: Başta Anayasa olmak üzere, Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanunu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, İlköğretim Kanunu, Umumi Hıfzıssıha Kanunu.

2.6.3.1. Anayasa

Anayasamızın ikinci kısmı "Temel Haklar ve Ödevler" başlığını taşımakta olup; Anayasamızın 12. maddesine göre herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz (AY. md.17).

Anayasamızda bu hükümlerin yanı sıra çocuğu ve aileyi koruyucu hükümler de

28 **ÇKK Madde 3/1-a.2** "Suçta sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu"

29 **ÇKK Madde 3/1-a.1** "Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu"

bulunmaktadır. Anayasanın 41. maddesinde; "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır" denilmektedir. Bu hükümlerin dışında Anayasa'nın 42, 50, 56, 58, 61 ve 62. maddelerinde çocuk haklarını özel olarak koruyan hükümler bulunmaktadır. Bu maddelerdeki özel düzenlemeler dışında, Anayasa'nın kişi hakları ve ödevleri bölümünde yer alan haklardan çocuklar da yararlanırlar.

2.6.3.2.Ceza Hukuku Hükümlerinin İncelenmesi

765 Sayılı TCK'nın 2. Kitabının Cürümler kısmında Sekizinci Babta Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler başlığı altında 414 ile 447'nci maddesi arasında düzenlenen eylemlerin, 5237 Sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nda 2. Kitabın Özel Hükümler başlığının İkinci Kısmında, Kişilere Karşı Suçlar başlığı altında, Altıncı Bölümde Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar üst başlığının altında Cinsel saldırı, Çocukların cinsel istismarı, Reşit olmayanla cinsel ilişki ve Cinsel taciz alt başlıkları altında düzenlenmiş oldukları görülmektedir.

5237 sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu, kişilerin cinsel dokunulmazlığını ihlal eden fiilleri 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanu'nun aksine "genel ahlak ve aile nizamını"ilgilendiren ihlaller olarak değil, kişisel değerlere yönelik tecavüzler olarak değerlendirmiştir. Bu çerçevede, cinsel dokulmazlığı ihlal eden fiiller, Yeni Ceza Kanununun özel hükümlere ilişkin "İkinci Kitabının" "Kişilere Karşı Suçları" cezalandıran "İkinci Kısmının" "Altıncı Bölümünde" yaptırım altına alınmıştır.

Bu bölümde konumuzla ilgili olması bakımından ayrıntılı olarak "Çocukların cinsel istismarı suçu" ile "Reşit olmayanla cinsel ilişki" suçları incelenecektir.

2.6.3.2.1.Çocukların Cinsel İstismarı Suçu (TCK md.103)

2.6.3.2.1.1.Genel Olarak

Çocukların cinsel istismarı suçu; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun kişilere karşı suçlar kısmının cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar bölümünde 103. maddede düzenlenmiştir. Maddede;

"(1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismar deyiminden;

a) Onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır.

(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/12 md.) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvuru alan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması halinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(7) Suçun mağdurun bitkisel hayata girmesine veya ölümüne neden olması durumunda,

ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur."denilmektedir.

Kanun koyucu, yetişkinlere karşı gerçekleştirilen eylemler açısından "cinsel saldırı" terimini kullanmışken çocuklar için, "cinsel istismar" terimini kullanmıştır. Cinsel istismar teriminin tercih edilmesinin, uluslararası terminolojiye uygun olması bakımından isabetli olduğu ifade edilmektedir (Sevük, 2005). Çocuğun yaşı, deneyimsizliği, içinde bulunduğu durumu değerlendirme yeteneğinin gelişmemiş olması ya da az olması sebebiyle bu suçun tanımında cinsel saldırı yerine cinsel istismar teriminin kullanılması tercih edilmiştir (Baytemir, 2007). İstismar kelimesi sözlük anlamı olarak kötüye kullanma, sömürme ve yararlanma anlamına gelmektedir (Şafak, 2001).

2.6.3.2.1.2.Korunan Hukuksal Yarar

Çocukların cinsel istismarı suçu ile korunmakta olan hukuki yarar mağdur çocuğun yararı, cinsel özgürlüğü, beden ve ruh bütünlüğüdür (Artuk ve Ark., 2011; Tezcan ve Ark., 2012; Meran, 2005). Cinsel istismar suçunda mağdur çocuk hem dışarıya karşı hem de kendisine karşı korunmuş ve cinsel davranışlara muhatap olmaması için rızasına itibar edilmemiştir (Sevük, 2005). Bunun sonucu olarak da cinsel istismar suçunun yaptırımı, cinsel saldırı suçuna oranla daha fazla tespit edilmiştir (TCK md.102/1-2, 103/1-2).

2.6.3.2.1.3.Maddi Unsur

2.6.3.2.1.3.1.Fail

Cinsel istismar suçunun faili kadın ya da erkek herkes olabilir, cinsiyet önem taşımamaktadır. Çocukların cinsel istismarı hem farklı cinsler arasında hem de aynı cinsler arasında işlenebilen bir suçtur (Baytemir, 2009; Meran, 2005; Artuç, 2008; Tezcan ve Ark., 2012; Artuk ve Ark., 2011). Bir kadının da cinsel davranışlarla erkek ya da kız çocuğunu istismar etmesi mümkündür (Meran, 2005).

Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi hali, TCK'nın 103/3 maddesi uyarınca artırım nedeni sayılmıştır.

2.6.3.2.1.3.2. Mağdur

Bu suçun mağduru cinsiyetine bakılmaksızın yalnızca çocuktur. Çocuk, Türk Ceza Kanunu'nun 6. maddesinin b fıkrasında “18 yaşını tamamlamamış kişi” olarak tanımlanmıştır (TCK md. 6/1-b). 18 yaş mutlak yaştır, evlenme ile ya da mahkeme kararıyla reşit kılınmış olsa bile kişi 18 yaşından küçük ise cinsel istismar suçunun mağduru olabilmektedir (Malkoç, 2009; Tuğrul, 2010). Zira Çocuk Koruma Kanunu'nun (ÇKK) 3/1-a maddesine göre çocuk "*daha erken yaşta ergin olsa bile 18 yaşını doldurmamış kişi*" olarak tanımlanmaktadır.. Mağdur 18 yaşını tamamlamışsa bu durumda YTCK'nın 102. maddesinde tanımlanan cinsel saldırı suçu oluşur.

Cinsel istismar suçları ancak yaşayan insana karşı işlenebilir ve bu suç, farklı cinsten kişiye karşı işlenebileceği gibi, aynı cinsten kişiye karşı da işlenebilir. Bu suçu bir kadının bir erkeğe veya kadına, bir erkeğin de bir kadına veya bir erkeğe karşı işlemesi mümkündür (Artuç,2008). Ayrıca suçun mağdurunun evli veya bekar olması da fark etmez. Cinsel istismarda bulunulan kimsenin evli ya da bekar olmasına bakılmaksızın nüfustaki yaşının esas alınması ve buna göre uygulamaya gidilmesi gerekir (Toroslu, 2005).

Bu suçla korunan hukuki yarar, cinsel özgürlük olduğundan ve bir kişinin evlenmesiyle birlikte cinsel özgürlüğünü diğer eşe terketmiş olmayacağından, cinsel istismar suçları eşler arasında da işlenebilir. Hatta doktrinde, cinsel istismar suçunun TCK'nın 103/1 maddesinde belirlenen basit halinin dahi eşe karşı işlenebileceği ileri sürülmektedir (Tezcan ve Ark., 2012).

2.6.3.2.1.3.3.Suçun Konusu

Cinsel istismar suçunun konusu, üzerinde cinsel saldırı gerçekleştirilen mağdurun bedeni ve cinsel bütünlüğüdür (Meran, 2005; Artuç, 2008; Artuk ve Ark., 2011; Aydın, 2012).

2.6.3.2.1.3.4.Hareket-Netice

Cinsel istismar suçunun hareket ve netice ögesi, YTCK'da suçun basit ve nitelikli hali olarak ikiye ayrılarak düzenlenmiştir. TCK'nın 103/1 maddesinde cinsel istismar eyleminin basit hali düzenlenirken, eylemin vücuda organ ya da sair cisim sokmak suretiyle işlenmesi suçun nitelikli hali olarak düzenlenmiştir. Biz de bu iki hali ayrı bölümler halinde inceleyeceğiz.

2.6.3.2.1.3.4.1.Basit Cinsel İstismar Suçu

TCK'nın 103/1 maddesi incelendiğinde, çocukların cinsel istismarı suçunun basit şeklinin maddi unsurunu oluşturan fiilin, henüz 15 yaşını tamamlamamış veya 15 yaşını tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuksal anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen “*her türlü cinsel davranış*”; 15 yaşını tamamlamış ve fiilin hukuksal anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklara yönelik ise cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen “*cinsel davranışlar*” olduğu görülmektedir.

Cinsel istismar eylemi yalnızca, cinsel saldırı suçunda olduğu gibi fiziksel temasın gerekli olduğu, 765 sayılı TCK dönemindeki irza tasaddi ve vücuda temas suretiyle sarkıntılık sayılan eylemler midir, yoksa maddenin lafzında belirtildiği gibi “çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış” mıdır? Bu sorunun cevabı aynı zamanda cinsel taciz suçu için de önemlidir, çünkü eğer cinsel istismar çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü

cinsel davranışlar ise, cinsel taciz suçu yalnızca çocuk olmayanlara karşı işlenebilen suçlardan sayılacaktır (Yaşar ve Ark., 2010; Tuğrul, 2010). Bu husus doktrinde tartışmalıdır.

Öğretideki bir görüşe göre, basit cinsel istismar suçunun maddi unsuru, “çocuğun vücudu üzerinde, rızasına aykırı olarak veya rızasına aykırı sayılacak, cinsel arzuları tatmine yönelik olan, ancak cinsel ilişki boyutuna varmayan cinsel davranışlarda bulunmak” biçiminde tanımlanabilir. Bu görüştekilere göre, cinsel istismar kavramıyla anlatılmak istenen ile cinsel saldırı kavramı arasında fark yoktur. Hareketin mutlaka mağdurun bedeni üzerinde gerçekleştirilmiş olması gerekir. Cinsel istismar suçu, 765 Sayılı TCK’da düzenlenen ırza tasaddi ve elle sarkıntılık suçunun karşılığı olarak düzenlenmiştir. Burada tıp, psikoloji, antropoloji ve sosyoloji bilimlerinin verilerine uygun şekilde, objektif anlamda “erojen” yani cinsel hisleri uyandırıcı olarak nitelendirilebilen davranışlar “cinsel” sayılacak, failin normalin dışındaki özel cinsel duyarlılığının yansıması olan cinsel dürtü hareketleri ise bu kapsamda görülemeyecektir. Bu görüştekilere göre bir eylemin cinsel istismar suçunu oluşturabilmesi için, mutlaka mağdurun vücuduna bir temas gereklidir³⁰. Mağdurun vücuduna temas olmaksızın sözle yapılan davranışlar ve uzaktan uzağa dokunma olmaksızın yapılan hareketler, örneğin cinsel organı gösterme veya çocuğun göreceği şekilde onun gözü önünde kendi kendini tatmin etme eylemi cinsel istismar suçunu değil, cinsel taciz suçunu oluşturacaktır (Tezcan ve Ark., 2012). Aynı şekilde fail mağdurun cinsel organını açtırıp karşısında mastürbasyon yapması durumunda da bu suç oluşmayacaktır. Bu vücut teması, mağdurun tahrik edici bir yerini tutmak, tutturmak, kucağa oturtmak, cinsel organlarına sokma niyeti olmaksızın dokundurmak, okşamak, memelerini sıkmak, cinsel organını sürtmek, herhangi bir yerini öpmek, emmek, şehvet veren diğer yerlerini sıkmak, vs. şekillerde olabilir (Artuk ve Ark, 2011; Meran, 2005).

Diğer bir görüşe göre de, cinsel istismar suçunun oluşması için, cinsel saldırı suçundan farklı olarak çocuğa yönelik olarak “cinsel davranışın” gerçekleştirilmesi yeterlidir, bunun aynı zamanda vücut dokunulmazlığını ihlal etmiş olması gibi bir zorunluluk yoktur. TCK’nın 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçu bir çocuğa karşı gerçekleştirildiğinde, cinsel

30 Sanığın oluşu kabul edilen 15.03.2006 günü mağdurenin kalçasını sıkmak şeklinde gerçekleşen ve vücut temasını da içeren eyleminin, çocuğun basit cinsel istismarı vasfında bulunduğu ve TCK’nın 103/1. maddesi uyarınca cezalandırılması gerektiği gözetilmeyerek cinsel taciz olarak kabulü ile yazılı şekilde hüküm kurulması(5. Ceza Dairesi'nin 19.02.2009 tarih ve 2008/15019- 2009/1909 sayılı kararı)

istismar suçu oluşacaktır. Bedensel temas gerektirmeyen cinsel davranışlarda, cinsel istismar suçunu oluşturacaktır (Tezcan ve Ark, 2012).

Bu görüş taraftarlarının düşüncesi kabul olduğunda, vücuda temas içeren fiiller cinsel istismar kapsamında olduğu gibi, vücuda herhangi bir temas içermeyen fiiller de bu kapsamda değerlendirilecektir. Bu duruma göre, örneğin çocuğa cinsel organını gösterme veya çocuğun gözü önünde kendi kendini tatmin etme eylemi cinsel istismar suçunu oluşturacaktır. Aynı şekilde failin mağdurun cinsel organını açtırıp karşısında mastürbasyon yapması durumunda da cinsel istismar suçu oluşacaktır (Tezcan ve Ark, 2012).

Yaşar ve arkadaşları bu iki düşünüş şekline de katılmadıklarını, karma bir uygulama yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yaşar ve arkadaşlarına göre; *"YTCK'nın 103. maddesine göre, on beş yaşını doldurmuş, ancak anlam ve algılama yeteneği de gelişmiş olan çocuklara yönelik "cinsel davranışlar" cinsel istismar suçunu oluşturacağı belirtilirken, on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş çocuklara karşı gerçekleştirilen "her türlü cinsel davranış" tan söz edilmektedir. Yasa koyucu bu ayrımı bilerek yapmıştır. YTCK'nın 103. maddesi ile on beş yaşını tamamlamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş çocuklara karşı gerçekleştirilen eylemler, çocuğun rızasının geçerli olması ve ancak rızaya aykırı davranışın suç oluşturması nedeniyle tamamen YTCK'nın 102. maddesinde düzenlenen cinsel saldırı suçu ile aynı özellikleri taşımaktadır. Bu ayrımı Yasa koyucu da, aynı 102. maddedeki gibi "cinsel davranışlar"la bu suçun işleneceğini öngörerek ortaya koymuştur. O halde bir eylemin on beş yaşını tamamlamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş çocuklara karşı işlenmesi halinde cinsel istismar sayılması için, vücut dokunulmazlığını ihlal edilerek, cinsel davranışın mağdurun vücudu üzerinde gerçekleştirilmesi gerekir. Bu durumda bir eylemin on beş yaşını tamamlamamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş çocuklara karşı cinsel istismar suçunu oluşturabilmesi için, mutlaka mağdurun vücuduna bir temas gereklidir. Mağdurun vücuduna temas olmaksızın sözle yapılan davranışlar ve uzaktan uzağa, dokunma olmaksızın yapılan hareketler, örneğin cinsel organı gösterme veya onun gözü önünde kendi kendini tatmin etme eylemi cinsel istismar suçunu değil, cinsel taciz suçunu oluşturacaktır.*

Ancak on beş yaşını tamamlamamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş çocuklara karşı gerçekleştirilen “her türlü cinsel davranış” bu suçtu oluşturacaktır. Kanaatimizce bu durumda olan kimselere karşı gerçekleştirilen cinsel davranışların, cinsel istismar suçunu oluşturması için; vücut dokunulmazlığını ihlal etmiş olması gibi bir zorunluluğu yoktur. YTCK'nın 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçtu bile bu durumda olan çocuklara karşı gerçekleştirildiğinde, cinsel istismar suçtu oluşacaktır. Bu durumda bedensel temas gerektirmeyen cinsel davranışlar, cinsel istismar suçunu oluşturacaktır (Tezcan ve Ark., 2007). Bu sonuca yukarıda da söylediğimiz gibi kanun metnindeki “her türlü cinsel davranış” tabirinden gitmek olanaklı olduğu gibi, yasa koyucunun cinsel istismarı, cinsel saldırıdan tamamen ayrı şekilde düzenleyip, rızaya değer atfetmemesinden de ulaşmak mümkün diye düşünmekteyiz. Bu kabule göre, mağdurun vücuduna temas olmaksızın sözle yapılan davranışlar ve uzaktan uzağa dokunma olmaksızın yapılan cinsel hareketler, örneğin cinsel organı gösterme veya onun gözü önünde kendi kendini tatmin etme eylemi de cinsel istismar suçunu oluşturacaktır. Aynı şekilde fail mağdurun cinsel organını açtırıp karşısında masturbasyon yapması durumunda da bu suç oluşacaktır.

Bu düşünüş şekli benimsenince, cinsel taciz suçtu da yalnızca 18 yaşından büyük ve algılama yeteneği gelişmiş kimselere karşı işlenebilen bir suç olacaktır” (Yaşar ve Ark, 2010).

Temyiz inceleme mercii olan Yargıtay, birinci görüşü benimsemektedir. Yargıtay'ın ihtisas dairesi olan 5. CD'ne göre cinsel istismar suçtu, çocuklara karşı gerçekleştirilen cinsel saldırı suçtu gibidir. Cinsel istismar suçunun oluşması için de (mağdurun 15 veya 18 yaşından küçük olması arasında fark yoktur) mağdurun vücuduna temas şarttır³¹. Uzaktan uzağa yapılan hareketler bu suçtu oluşturmayacaktır³²

31 "Sanığın oluştu kabul edilen 15.03.2006 günü mağdurenin kalçasını sıkmak şeklinde gerçekleşen ve vücut temasını da içeren eyleminin, çocuğun basit cinsel istismarı vasfında bulunduğu ve TCK'nın 103/1. maddesi uyarınca cezalandırılması gerektiği gözetilmeyerek cinsel taciz olarak kabulü ile yazılı şekilde hüküm kurulması"(5. Ceza Dairesi'nin 19.02.2009 tarih ve 2008/15019-2009/1909 sayılı kararı)

32 "Sanığın olay günü apartmanın önünde oynayan mağdureleri yanına çağırıldığı, gelmemeleri üzerine kendisinin apartmana girip dışarıdaki mağdurelere yönelik olarak yalnız cinsel organını gösterdiği,bedensel temasın söz konusu olmadığı dikkate alındığında; eylemin birden fazla kişiye karşı tek bir fülle işlenmiş olması nedeniyle 5237 sayılı TCK.nun 105/1 ve 43/1-2.maddeleri uyarınca cezalandırılması gerekirkensuç niteliğinde yanılıya düşölerek çocuğun basit cinsel istismarı suçundan yazılı şekilde hükme varılması" (5. Ceza Dairesi'nin 06.05.2009 tarih ve 2008/5763- 2009/5363 sayılı kararı),

Bir eylemin cinsel istismar suçunu oluşturması için, mağdurla sanık arasındaki irtibatın cinsel arzuları tatmine yönelik olması gerekir. TCK'nın 102. maddesi gerekçesinde bu husus "kişinin vücudu üzerinde gerçekleştirilen bu davranışların cinsel arzuları tatmin amacına yönelik olması gerektiği" şeklinde vurgulanmıştır. Gerçekleştirilen bu hareketlerin objektif olarak şehvi nitelikte bulunmaları yeterlidir, failin şehvi arzularının fiilen tatmin edilmiş olması gerekmez (Madde gerekçesinden Yurtcan, 2004). Cinsel arzuları tatmin amacı olmayan ve cinsel istismar boyutuna varmayan, yalnızca otobüste cinsel organın, mağdurun poposuna yanlışlıkla sürülmesi, arkadaşını dostça öpme, yanlışlıkla kolun göğse değmesi, ayakkabı satın alırken tezgâhtarın kişinin ayağını tutması eylemleri bu suçu oluşturmayacaktır (Yaşar ve Ark., 2010; Toroslu, 2005; Artuç, 2008).

Eylemin basit cinsel istismar suçunu oluşturması için cinsel ilişki boyutuna ulaşmamış olması gerekir. Failin eylemi vücuda organ veya sair bir cisim sokmaya yönelikse veya böyle bir eylem gerçekleştirilmişse, artık basit cinsel istismar suçu değil, TCK'nın 103/2 maddesinde düzenlenen nitelikli cinsel istismar suçu oluşacaktır. Buradaki ayırım vücuda bir organ veya sair bir cismin girip girmediği noktasındadır. Örneğin bir çocuğun cinsel organını okşama eylemi, basit cinsel istismar suçunu oluştururken, cinsel organına parmağın sokulması ile nitelikli cinsel istismar suçu oluşacaktır. Burada failin kastının da hangi eyleme yönelik olduğunun belirlenmesi gerekir. Eğer failin kastı cinsel birleşme olmaksızın cinsel duyguların tatmini ise, basit cinsel istismar suçu oluşurken, failin kastı cinsel birleşme iken bu eylemi herhangi bir şekilde elinde olmayan nedenlerle gerçekleştirememesi durumunda, ikinci fıkraya teşebbüsten söz edilir (Yaşar ve Ark., 2010; Tuğrul, 2010).

2.6.3.2.1.3.4.2.Nitelikli Cinsel İstismar Suçu

TCK'nın 103. maddesinin ikinci fıkrasında cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi, bu suçun nitelikli hali olarak düzenlenmiştir. Suçun bu nitelikli hali için, vücuda vajinal, anal veya oral yoldan organ veya sair bir cismin ithal edilmesi gerekir. Bu bakımdan vücuda penis ithal edilebileceği gibi, vajinal veya anal yoldan cop gibi sair bir cisim de ithal edilebilir. Bu bakımdan söz konusu suçun temel şeklinin

aksine bu fıkarda tanımlanan nitelikli halinin oluşabilmesi için, gerçekleştirilen davranışın cinsel arzuların tatmini amacına yönelik olması şart değildir (TCK 102. md. gerekçesinden, Yurtcan, 2004).

TCK'nın 103. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen basit nitelikteki cinsel istismar suçunun oluşması için ağırlıktaki görüşe göre, vücuda bir temasın şart olduğu, ancak vücuda temas eden bu organ veya sair cismin vücuda girmemiş olması gerektiğine yukarıda değinildi. Aynı maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen cinsel istismar suçunun nitelikli halinde ise, vücuda temas ile birlikte vücuda bir organ veya sair cismin de sokulmuş olması gereklidir. Suç bu niteliği ile mülga 765 sayılı TCK'da düzenlenen "ırza geçme" suçuna benzemektedir. Ancak bu suçtan ayrı olarak vücuda erkeğin cinsel organı yanında başka bir organın, hatta organ olmayan bir cismin sokulması suretiyle de bu suç işlenebilecektir (Yaşar ve Ark., 2010; Tuğrul, 2010).

Bu maddeye göre vücuda organ veya cisim sokulan yer, vajina olabileceği gibi, anal veya oral bölgelerden birisi veya birkaçı da olabilir (Toroslu, 2005). Doktrinde cinsel duygu ve arzuların tatmini amacına yönelik olarak ve bunu gerçekleştirmeye elverişli olmayan parmak, cop ve sopanın ağıza sokulmasının bu nitelikli hali oluşturmayacağı ileri sürülmüştür (Parlar ve Hatipoğlu, 2010).

Vücuda sokulan şey, penis, parmak³³, dil gibi organlar olabileceği gibi, organ dışındaki diğer cisimler, örneğin yapay penis, muz, şişe gibi şeyler de olabilir (Yaşar ve Ark., 2010; Tuğrul, 2010). Temyiz inceleme mercii olan Yargıtay cinsel amaçla da olsa failin mağdurun ağızına parmaklarını sokması ve dilini okşaması şeklindeki eylemi basit cinsel saldırı olarak kabul etmiştir.

33 "Sanığın mağdurenin cinsel organına parmak sokmak suretiyle nitelikli cinsel saldırı suçunu işlediğinin iddia ve kabul olunması karşısında, mağdurenin anlatımlarında sanığın parmağını cinsel organına sokup sokmadığını tam olarak bilemediğini, ancak bir miktar kan geldiğini beyan ettiği, Adli Tıp Kurumu Denizli Şube Müdürlüğü'nce düzenlenen 11.11.2008 günlü raporda da yapılan genital muayenede hymenin anüler yapıda, açıklığının ise 0,8 cm olduğu ve halen bakire olduğunun bildirildiği gözetilerek, mağdurenin, Adli Tıp Kurumu ilgili İhtisas Kuruluna dosya ile birlikte şevki sağlanarak, hymenin yırtılmaksızın parmak sokmasına müsait olup olmadığı hususunda görüş alınmasından sonra iddia, savunma ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirilerek sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri yerine eksik araştırma ile yazılı şekilde hüküm kurulması (5. Ceza Dairesi'nin 25.11.2009 tarih ve 2009/11331- 2009/13203 sayılı kararı),

Fail kadının, mağdur erkeği organ sokturmaya zorlaması (örneğin kadının erkek çocuğun organını kendi vajinasına sokma konusunda zorlaması) durumunda dolaylı faillik yoluyla TCK'nın 103/2 maddesindeki suç oluşabilir (Tezcan ve Ark., 2012).

Vücudun cinsel obje olarak kullanılan bölümüne organ veya cismin girmesi yeterlidir. Ne kadar girdiği önemli değildir. Girip girmediği belli değilse, bu durumda ceza yargılamasının temel prensiplerinden olan “şüpheden sanık yararlanır” ilkesi gereği girmediği kabul edilmelidir. Kanun koyucu cinsel istismar eyleminde failin cinsel organı girdi mi girmedi mi tartışmalarının uzun sürmesini engellemek adeta adaleti santim adalete dönüştürmemek için, için TCK'nın 103/1 maddesindeki eylem için öngörülen cezanın üst sınırı ile aynı maddenin ikinci fıkrasındaki nitelikli hali için öngörülen cezanın alt sınırını aynı miktarda belirlemiştir (Yaşar ve Ark., 2010).

2.6.3.2.1.4.Suçun Manevi Unsuru

Çocukların cinsel istismarı suçu kasten işlenebilen bir suç olup, olası kastla da işlenebilir. Taksirle işlenme olanağı bulunmamaktadır (Sevük, 2005; Tezcan ve Ark., 2012). Faildeki kastın suç tipinin tüm unsurlarına (vücut temasına, cinsel davranışa, mağdurun rızasının olmamasına ve cinsel arzuların vücuda bir organ veya cisim sokmadan tatminine) yönelik olması aranır³⁴ (Tezcan ve Ark., 2012).

Bunun yanında, bu suçun basit şeklinin işlenmesi için, failin cinsel arzuları tatmin amacıyla da hareket etmesi gerekir. Failin cinsel arzularını tatmin etme amacı olmadan cinsel saldırı suçu teşkil eden eylemlerde bulunması halinde, örneğin kavga sırasında onu yaralamak için yanağını ısırması gibi, bu durumda cinsel istismar suçu değil yaralama suçu oluşacaktır

34 "Dosya içeriğine göre sanığın parmağını 6 yaşındaki mağdurenin cinsel organına sokmak suretiyle tasaddide bulunma olarak kabul edilen eyleminin vücuda organ sokma niteliğinde olması nedeniyle 5237 Sayılı yasanın 103/2 maddesinde düzenlenen nitelikli cinsel istismar suçunu oluşturan ve bu suçla ilgili yargılama ve uyarılama yapma görevinin Ağır ceza Mahkemesine ait olduğu nazara alınarak 5235 sayılı yasanın geçici 1. maddesi gereğince görevsizlik kararı verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi" (5. Ceza Dairesi'nin 27.10.2005 tarih ve 2005/15761-2005/21713 sayılı kararı)

(Tezcan ve Ark., 2012; Yaşar ve Ark., 2010). Öğretide bazı yazarlar ise aksi düşünce ile "davranışın objektif olarak cinsel nitelik taşımasını yeterli görüp, failin saikinin araştırılmasına gerek olmadığını" belirtmişlerdir (Parlar ve Hatipoğlu, 2010; Akçin, 2006; Tezcan ve Ark., 2012).

Cinsel istismar suçunun vücuda organ veya sair bir cisim sokmak suretiyle işlenen nitelikli halinde ise, failin kastının vücuda organ veya sair cisim sokmaya yönelik olması gerekir. Bu eylemin cinsel arzuların tatmini amacına yönelik olması şart değildir (Yaşar ve Ark., 2010; Tuğrul, 2010).

5237 sayılı TCK'nın 102. madde gerekçesinde, söz konusu suçun temel şeklinin aksine bu fıkra tanımlanan nitelikli halinin oluşabilmesi için, gerçekleştirilen davranışın cinsel arzuların tatmini amacına yönelik olmasının şart olmadığı belirtilmiş ise de; bu husus öğretide "bir suçun nitelikli şeklinde, basit şeklinin varlığı için gerekli olan bütün unsurların var olmasının zorunlu olduğu, bu nedenle vücuda organ veya başkaca bir cisim sokulmasının cinsel duyguları tatmine yönelik olması gerektiği" gerekçesiyle eleştirilmiştir (Toroslu, 2005). Doktrinde diğer bir görüşte, failin TCK'nın 103/2 maddesinden sorumluluğu için organın vücuda anal, vajinal ya da oral yoldan sokulmasında cinsel arzuları tatmin amacı aranmayacağı, aynı durum yine sair bir cismin anal yoldan veya vajinal yoldan vücuda sokulması hususunda da aranmayacağı, ancak bir cismin oral yoldan sokulmasında maddenin tümü değerlendirilerek cinsel amaçlı olması hususunun aranması gerektiği ileri sürülmüştür (Sevük, 2005).

2.6.3.2.1.5.Hukuka Aykırılık Unsuru

Cinsel istismar suçuna özgü bir hukuka uygunluk nedeni yasa koyucu tarafından öngörülmemiştir. TCK'nın 103/1-a maddesinde konu edilen cinsel istismar bakımından mefruz cebirin varlığı kabul edildiğinden onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte failin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocukların cinsel istismar konusu fiillere rıza göstermeleri kabul edilmemiştir. Ancak, mağdur çocuk onbeş yaşını tamamlamış ve henüz onsekiz yaşını tamamlamamış olmakla birlikte

maruz kalınan fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş bir çocuk ise rızasının varlığı halinde, failin cinsel ilişki boyutuna gelmeyen davranışları hukuka uygun sayılır ve TCK'nın 103/1. fıkrasına uyan cinsel istismar suçunu oluşturmaz. Cinsel ilişkinin gerçekleşmesi halinde ise şikayet koşuluyla TCK'nın 104/1 maddesinde tanımlanan “reşit olmayanla cinsel ilişki” suçu oluşur (Parlar ve Hatipoğlu, 2010).

2.6.3.2.1.6.Suçun Özel Görünüş Şekilleri

2.6.3.2.1.6.1.Teşebbüs

Hem basit cinsel istismar suçuna hem de nitelikli cinsel istismar suçuna teşebbüs mümkündür. Suçun basit hali cinsel davranışın gerçekleştirildiği, nitelikli hali vücuda organ ya da sair bir cismin sokulduğu anda tamamlanmaktadır (Artuk ve Ark., 2011; Tezcan ve Ark, 2012; Parlar ve Hatipoğlu, 2010).

Failin kasten gerçekleştirmek istediği eylemlerini elinde olmayan nedenlerden dolayı (engel bir nedenle) tamamlayamamışsa cinsel istismar suçuna teşebbüsten söz edilir. Cinsel istismar suçuna teşebbüs halinde TCK'nın 35. maddesine göre cezada yapılacak indirim, cinsel istismar failinin o ana kadar yapmış olduğu eylemlerin suçun konusu üzerinde meydana getirdiği zarar ve tehlikenin ağırlığına göre belirlenir (Tezcan ve Ark., 2012).

Fail icra hareketlerine başladıktan sonra eylemine devam etmekten gönüllü olarak vazgeçmişse ya da kendi çabasıyla suçun sonuçlarını engellemeye çalışmışsa, bu suçta teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; ancak o ana kadar işlemiş olduğu eylem başka bir suç oluşturuyorsa yalnızca o suçtan dolayı cezalandırılma yoluna gidilir (Tezcan ve Ark., 2012). Örneğin fail mağdura, bıçak çekip tehdit ederek pantolonunu indir, cinsel organını öpeceğim demiş ve mağdur pantolonunu indirirken fail vazgeçip bırakıp gitmişse bu durumda failin o ana kadar yapmış olduğu tamamlanan eylemleri cinsel taciz suçunu ve tehdit suçu oluşturabilecektir (Yaşar ve Ark., 2010).

Nitelikli cinsel istismar suçu, vücuda organ veya sair bir cismin sokulması halinde tamamlanmış olacağından, failin eylemin icrasına bu amaçla başlayıp elinde olmayan nedenlerle, mağdurun vücuduna organ veya sair bir cisim sokmadan eylemine son verirse nitelikli cinsel istismar suçuna teşebbüsten söz edilir (Şen, 2006). Failin cinsel doyumuna ulaşması bu suçun tamamlanması için gerekli bir hal değildir (Tezcan ve Ark., 2012; Meran, 2005).

Burada failin amacının basit cinsel saldırıya mı (istismara) yada nitelikli cinsel saldırıya mı (istismara) yönelik olduğu, failin eylem öncesi ve eylem sırasında söylediği sözlere ve olay öncesi davranışları ile olayın geçtiği mekan irdelenerek belirlenir. Örneğin failin mağdura “benim olacaksın”, “seni halledeceğim”, “kendini bana ver”, “seninle yatmak istiyorum” gibi sözlerinden veya ıssız bir yere götürüp külotunu çıkarmaya çalışmasından³⁵, failin soyunarak mağdurun yanına yatmasından, failin nitelikli cinsel saldırı amacıyla hareket ettiği anlaşılabilir (Bakıcı, 1994). Bu şekilde bir sonuca ulaşılamazsa “şüpheden sanık yararlanır” prensibi uyarınca şüphe sanık lehine değerlendirilerek, failin basit cinsel istismar amacıyla hareket ettiği kabul olunmalıdır (Akcin, 2006).

Fail icra hareketlerine başlamış, ancak herhangi bir engel neden olmadan bu hareketlerden vazgeçmişse, o ana kadar işlemiş olduğu eylemi başka bir suçun, örneğin basit cinsel istismar suçunu oluşturmuşsa, bu suçtan cezalandırılacaktır. Örneğin, sanık mağdura, bıçağı çekip pantolonunu indir, seni yapacağım demiş ve mağdur pantolonunu indirip fail

35 "Sanığın olay tarihinde tarlada tek başına çalışmakta olan mağdurenin yanına çilek almak bahanesiyle gittiği, mağdureye “seninle öpüşelim, sevişelim, bana teslim ol, teslim olmazsan seni burada dinlenip dinlenip döveceğim” dediği, mağdurenin direncini kırmak için taşla ve bıçakla vurmak suretiyle 10 gün iş ve güçten kalacak şekilde yaraladığı, mağdureyi öpmeye ve şalvarını çıkarmaya çalıştığı, göğüslerini okşadığı, mağdurenin kendini koruyamayacak hale gelmesi nedeniyle bu defa pantolonunu çıkartarak eylemine devam ettiği, bu esnada taktak tabir edilen motorun sesini duyması ve mağdurenin “kocam Celalettin geliyor” demesi üzerine pantolonunu çekerek mağdurenin yanından ayrıldığı, sanığın engel neden ile eylemine son verdiği anlaşılmalıdır; eyleminin ırza geçmeye teşebbüs suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm kurulması”(**14. Ceza Dairesi'nin 17.01.2012 tarih ve 2011/1202-2012/3395.sayılı kararı**)

"Mağdurenin kovuşturma aşamasında oluşa ve dosya içeriğine uygun görülmeyen anlatımı, soruşturma aşamasındaki özellikle Cumhuriyet Savcılığındaki oluşa ilişkin samimi beyanı, sanığın yine Cumhuriyet Savcılığındaki mağdurenin beyanı ile uyumlu ikrarı ve tüm dosya içeriğinden sanığın diğer sanık Hüseyin'in evinde mağdurenin ırzına geçmek üzere penisi ile anüsüne baskı yaptığı esnada inzal olmak suretiyle livata eylemini tamamlayamadığı, bilahare ormana gittiklerinde yine sanığın mağdurenin anüsüne çıplak olarak sürtmek ve sokmaya çalışmak suretiyle seviştiği, bu suretle eylemin 765 sayılı TCK.nun 61, 80. maddelerinde öngörülen müteselsil şekilde ırza geçmeye eksik teşebbüs suçunu oluşturduğu gözetilmeyerek, suç vasfında yanılığa düşülerek eylemin müteselsil tasaddi kabulü ile uygulama yapılması suretiyle eksik ceza tayini"(**14. Ceza Dairesi'nin 27.09.2011 tarih ve 2011/181-2011/354 sayılı kararı**)

penisini mağdurun vajinasına sürtmüş ancak daha sonra fail vazgeçerek bırakıp gitmişse, o ana kadar ki tamamlanan eylem basit cinsel istismar suçunu oluşturacaktır.

2.6.3.2.1.6.2.İştirak

Cinsel istismar suçuyla ilgili özel iştirak hükümleri öngörülmemiştir. Bu suça iştirak hususunda genel hükümler uygulanır (Artuk ve Ark., 2011). Suç tipinde öngörülen fiili gerçekleştiren kişi bu suçun faili olarak sorumlu olur. Eğer suçu birden fazla kişi gerçekleştirmişse bunların her biri ortak fail sayılmaktadır (Savaşçı, 2012). Cinsel istismar suçunda, mağduru tutan, onun direncini kıran ile cinsel saldırı suçunu bizzat gerçekleştiren kimse ile suçu işlemeye azmettiren veya bu suçun işlenmesinde yardım eden kimseler bu suça iştirak etmiş sayılır (Yaşar ve Ark., 2010; Artuç, 2008).

2.6.3.2.1.6.3.İçtima

Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda zincirleme suç hükümleri uygulanır.³⁶Zincirleme suç; bir suç işleme kararı ile değişik zamanlarda aynı kişiye karşı kanunun aynı hükmünün birden fazla ihlal edilmesidir. Şayet aynı kişiye karşı işlenen birden fazla cinsel istismar suçu, aynı suç işleme kararına bağlanabiliyorsa, zincirleme suç kuralları uygulanabilir. Zincirleme suç kurallarının tatbik edilebilmesi için birden fazla suçun aynı kişiye karşı değişik zamanlarda işlenmesi şart olduğundan, farklı kişilere karşı işlenen cinsel istismar suçu, aynı suç işleme kararına bağlı olsa bile, zincirleme suç kuralları uygulanmaz (Tezcan ve Ark., 2012). Cinsel saldırı suçunun aynı anda birden fazla mağdura karşı işlenemeyeceğinden, farklı mağdurlara karşı cinsel istismarda bulunulması durumunda, her bir mağdur yönünden ayrı suç oluşur (Artuk ve Ark., 2011; Tuğrul, 2010).

36 **TCK Madde 43** (1) Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. (Ek cümle: 29/6/2005 – 5377/6 md.) Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır.

(2) Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz.

Ancak, bir mağdura karşı cinsel istismar eyleminin birden fazla gerçekleştirilmesi halinde, bu eylem belli aralıklarla işlenirse zincirleme cinsel istismar suçu oluşacağı, ancak aralık vermeden birden fazla defa işlenirse tek suç olacağı doktrinde savunulmuştur. Yargıtay önceki kararlarında bir mağdura karşı hem anal hem de normal yoldan aynı zamanda cinsel istismar suçunun işlenmesi halinde, zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiği görüşünde iken³⁷; daha sonraki kararlarında³⁸ve halen zincirleme suç hükümlerinin uygulanmayacağını belirtmektedir.

Mağdura karşı aynı suç işlemem kararı kapsamında olarak fail, önce cinsel istismar suçunun basit halini, belli bir zaman sonra da nitelikli şeklini işlerse, yine cinsel saldırı suçunun nitelikli hali zincirleme olarak işlenmiş olacaktır.

2.6.3.2.1.7.Cinsel İstismar Suçunda Cezayı Artıran Nitelikli Haller

TCK'nın 103. maddesinin üç ve devamı fıkrasında, bu suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri tanımlanmıştır. Buna göre, suçun a) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hımsı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi, b) Cinsel istismarın 15 yaşını doldurmuş ve fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş kişilere karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi, nitelikli hal olarak sayılmıştır.

37 "Oluşa göre sanığın nitelikli cinsel istismar eylemini zorla ve hem anal hem de oral yoldan gerçekleştirildiği halde hakkında 5237 sayılı Yasanın 103/4 ve 43. maddelerinin uygulanmaması, karşı temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır" (5. Ceza Dairesi'nin 23.02.2006 tarih ve 2005/19512-2006/1058 sayılı kararı)

38 "Oluşa ve dosya içeriğine göre,sanığın aynı zaman dilimi içinde mağdurun vücuduna vajinal ve anal yoldan organ sokmak suretiyle gerçekleştirdiği kabul edilen eyleminde,TCK'nın 43 maddesinde düzenlenen zincirleme suçun değişik zamanlarda işlenmesi koşulu bulunmadığı gözetilmeksizin teselsül hükümleri uygulanmak suretiyle sanığa fazla ceza tayin edilmesi" (5. Ceza Dairesi'nin 18.02.2010 tarih ve 2009/13331-2010/1240 sayılı kararı,UYAP)

2.6.3.2.1.7.1.Cinsel İstismar Suçunun Çocukla Aralarında Akrabalık İlişkisi Bulunan Kimseler Tarafından İşlenmesi

TCK'nın 103/3 maddesinde düzenlenen ilk ağırlaştırıcı hal cinsel istismar mağduru çocukla fail arasındaki akrabalık ilişkisidir. Bu maddeye göre çocuğa karşı cinsel istismar eylemi, çocuğun anne-babası, dedesi ve büyük annesi gibi üst soyu, kardeş gibi ikinci derece kan hısımlı, dayı, amca, teyze, yeğen gibi üçüncü derece kan hısımlı, üvey baba, evlat edinen tarafından işlenirse bu durum artırım nedenidir.³⁹ Kanun koyucu tarafından üvey babanın cezada artırım nedeni sayılıp üvey annenin sayılmaması hali, doktrinde üvey annenin çocukla olan bu yakınlığını kötüye kullanmak suretiyle daha kolay cinsel istismar suçunu işleyebilecek olması ihtimali nedeniyle eleştirilmiştir (Sevük, 2005; Tezcan ve Ark., 2012).

Akrabalık durumu ve hısımlığın tespiti ile bu nitelikli halin uygulanabilmesi bakımından nüfus kayıtlarının esas alınması gerekir. Kanun koyucu, akrabalık ilişkisinin yarattığı güvenin, mağdurun direncini azaltacağı ve fiilin işlenmesinde faile kolaylık sağlayacağını, yakın akrabalar tarafından çocuğa yönelik işlenen suçun toplumda yaratacağı infiali gözeterek bu nitelikli hali kabul etmiştir (Parlar ve Hatipoğlu, 2010).

Cinsel istismar eyleminin evlat edinen tarafından işlenmesi durumunda da bu nitelikli hal uygulanacaktır. Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 305 vd. maddeleri gereğince mahkeme tarafından evlat edinme kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi ile evlatlık ilişkisi başlayacaktır. Bu artırım nedeninin uygulanması için, fiilin işlendiği zaman evlat edinme kararının kesinleşmiş olması gerekir (Parlar ve Hatipoğlu, 2010).

39 "Sanığın, mağdurenin amcası olduğuna dair beyanlar karşısında, 5237 sayılı TCK'nın 103/3. maddesinin uygulanabilirliği açısından buna ilişkin nüfus aile kayıt tablosunun getirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi", (5. Ceza Dairesi'nin 01.02.2006 tarih ve 2006/32-2006/427 sayılı kararı, Yaşar ve Ark., 2010'dan naklen)

2.6.3.2.1.7.2.Cinsel İstismar Suçunun Vasi, Eğitici, Öğretici, Bakıcı, Sağlık Hizmetleri Veren veya Koruma ve Gözetim Yükümlülüğü Bulunan Diğer Kişiler Tarafından İşlenmesi

Vasi, TMK'nın 413 vd. Maddelerine göre velayet altında bulunmayan küçüklerin ve mahcurların hak ve menfaatlerini korumak için Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından verilen kararlarla atanan kimsedir. Vasi ile vesayet altındaki çocuk arasındaki hukuki ilişki ve yakınlığın suçun işlenmesinde sağladığı kolaylık nedeniyle suçun vasi tarafından işlenmesi, suçu ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilmiştir (Önder, 1994). Vesayet altına alınmaya dair kararın TMK'nın 421. maddesine göre vasiye tebliğiyle vasi atanmış sayılır. Vasiliğe atanan kimse aynı kanununun 423. maddesine göre bu karara itiraz etmiş olsa bile, yenisi atanıncaya kadar görevine devam edeceğinden - yerine başkası atanıncaya kadar- atama kararının tebliği ile vasiliğe atama işlemi tamamlanmış olur. Vasinin vasiliğe atanma kararı kendisine tebliğ edildikten sonra ve vasiliği sona ermeden önce vesayeti altında bulunan aleyhine işlediği cinsel istismar suçundan dolayı YTCK'nın 103/3 maddesiyle artırımı yapılacaktır. Suç işlendikten sonra vasilik sıfatının kalkması, artırıcı nedenin uygulanmasına engel değildir (Bakıcı, 1994).

TMK'nın 426. maddesi uyarınca atanan ve sınırlı ve geçici bir vesayet hizmeti gören "kayıym", vasi terimine dahil olmadığından, bu kişiler tarafından işlenen cinsel istismar suçunda bu nitelikli hal uygulanmaz (Parlar ve Hatipoğlu (2010)'dan naklen Erem,1993).

Eğitici, çocuğun terbiye ve eğitimi ile ilgilenen kişidir. Bu kişinin ücretli veya ücretsiz çalışmasının önemi yoktur (Bakıcı, 1994). Eğitici, daha çok dersler dışında bir şeyleri öğreten, örneğin satranç, basketbol, futbol, kick-boks, güreş, drama, bale gibi spor, sanat gibi sosyal aktivite konularını öğreten kimseler için kullanılmaktadır (Yaşar ve Ark., 2010). Eğitici tarafından çocuğa yönelik cinsel istismar suçunun işlenmesi hali de cezayı artırıcı bir unsurdur.

Öğretici ise daha çok derslerle ilgili bir şeyler öğreten kişidir. Okulda, üniversiteye hazırlık kursunda, Kur'an kursunda ya da dil öğrenme kurslarında bir kimseye bir şeyler

öğreten kişi için bu ifade kullanılır. Failin öğretmen olmakla birlikte mağdurla eğitim-öğretim bağının olması, suçun görevin icra edildiği esnada işlenmesi gerekir. Suçun okul saatinde işlenmesi halinde fail görevli sayılacaktır (Bakıcı, 1994). Mağdurla fail arasında eğitim-öğretim ilişkisinin varlığı cezanın artırılması için yeterli olsa da Yargıtay nitelikli halin uygulanması için suçun işlendiği sırada bu ilişkinin fiilen devam etmesi gerektiğini aramaktadır.⁴⁰

Eğitim öğretim işiyle uğraşan kimselerin, statülerinden faydalanarak mağdur üzerinde baskı oluşturmaları ve istismar suçunu işlemelerinin kolaylığı nedeniyle böyle bir artırım nedeni öngörülmüştür. Bu nedenle, cinsel istismar suçunun işlendiği sırada mağdurla fail arasındaki eğitim-öğretim, ilişkisinin varlığı bu nitelikli halin fail yönünden tatbik edilmesi için yeterlidir (Artuk ve Ark., 2011).

Bakıcı, bir çocuğa bakılmak üzere çocuğun kendisine bırakıldığı kimseyi ifade etmek için kullanılmıştır. Bakıcının yaptığı iş karşılığında herhangi bir ücret ya da bedel alıp almamasının veya, belirli bir süreyle ya da süre olmaksızın çocuğa bakmasının bir önemi bulunmamaktadır (Yaşar ve Ark., 2010).

Sağlık hizmeti veren kimse kavramı ile; çocuklarla ilgili olarak sağlık hizmeti veren, tedavi uygulayan, muayene eden doktor, ebe, hemşire gibi kimseler anlatılmak istenmiştir. Sağlık kuruluşunun özel veya resmi olmasının hatta bunların bir sağlık kuruluşunda bulunmasının bir önemi yoktur. Önemli olan, sağlık hizmeti verirken kendisine karşı duyulan güvenin kötüye kullanılarak bu suçun işlenmesidir (Yaşar ve Ark., 2010).

Cinsel istismar suçunun bir artırım nedeni de, hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzun kötüye kullanılmasıdır. Burada aradaki ilişkinin İş Kanunu anlamında iş akti veya hizmet akti olması aranmamaktadır. Memurlar arasındaki bir hiyerarşinin, hizmet ilişkisinin kötüye kullanılması da bu kapsamda değerlendirilmelidir. Bu nitelikli halin uygulanabilmesi için

40 "Okul paydosundan sonra öğrencisine karşı tasaddi suçunu işleyen öğretmen hakkında (765 sayılı TCK)417'nci madde uygulan(a)maz" (5. Ceza Dairesi'nin 16.11.1981 tarih ve 1981/3805-1981/3916,sayılı kararı, Malkoç,dan naklen)

hizmet ilişkisinin faile bir nüfuz sağlaması ve o nüfuzun da kötüye kullanılması gerekir⁴¹. Nüfuz bir kimse veya topluluk üzerinde etkili olma, ona söz geçirme olarak tanımlanmakla birlikte, burada nüfuzun kaynağı sınırlanmış, hizmet ilişkisi olarak belirlenmiştir. Bu artırım nedeninin uygulanması için bu nüfuzun kötüye kullanılması da gerekir.⁴² Nüfuzun varlığına karşın, bu nüfuz kullanılmadan cinsel istismar eylemi gerçekleştirilmişse bu artırım nedeni uygulanmayacaktır.

Koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından cinsel istismar suçunun işlenmesi ise, çocuk üzerinde koruma ve gözetim yükümü altında bulunan ancak diğer şıklarda sayılanlar dışında kalan kimseler tarafından bu suçun işlenmesini ifade etmektedir. Bu durum, mağdurun geçici olarak bir kuruma (çocuk bakımevi, kreş, yaz okulu, kamp gibi...) veya şahsa bırakılması halinde, bu güvenin kötüye kullanılarak suçun işlenmesini ifade etmektedir. Suç, bir yere götürme, gezdirme, oynama gibi amaçlarla komşuluk, akrabalık, gelenek ve görenek çerçevesinde kendisine teslim edilen çocuk üzerinde işlenmelidir (Bakıcı, 1994).

Yargıtay, failin aynı evde gayri resmi birlikte yaşadığı kişinin çocuğu⁴³ üzerinde, annesinin izniyle kendisine teslim⁴⁴ edilen çocuğun üzerinde, misafir⁴⁵ olan akraba çocuk

41 "Özel şirkette temizlik işçisi olarak çalışan sanığın hizmet ilişkisinin sağladığı bir nüfuzun söz konusu olamayacağı gözetilmeyerek 103/1 maddesiyle tayin olunan cezanın 103/3 maddesiyle artırılması"(5. Ceza Dairesi'nin 15.09.2008 tarih ve 2008/8023- 2008/7751,sayılı kararı, Tuğrul,2010)

42 "Sanığın, dükkanında 4 gün çırak olarak çalıştıktan sonra işten ayrılan mağdura takriben bir ay sonra nitelikli cinsel istismarda bulunması eyleminde, suç tarihi itibarıyla hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz'u kötüye kullanma unsuru bulunmadığından tebliğnamede bu hususta bozma isteyen düşünceye iştirak edilmemiştir (5. Ceza Dairesi'nin 20.09.2007 tarih ve 2007/7481-2007/6548sayılı kararı, Tuğrul,2010)

43 "Sanığın, annesinin gayri resmi eşi olduğunu ve hep birlikte aynı çatı altında yaşadıklarını beyan eden mağdurenin anlatımlarının, tanıklar Dilek Erdoğan, Sezer Erdoğan, Abdullah Öğüt, Zeynep Öğüt ve Şengül Ünal tarafından da doğrulanması, sanığın C.Savcılığı ve sorgudaki savunmalarında mağdurenin annesi Dilek Erdoğan ile 4 yıldır gayri resmi olarak birlikte yaşadığını, 2006 yılı Haziran ayından itibaren mağdure Cemile'nin de kendileriyle birlikte kalmaya başladığını ifade etmesi karşısında; **aynı yerde birlikte yaşadığı mağdureyi koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan** sanık hakkında TCK'nun 103/3. maddesinin uygulanmaması"(5.CD'nin 01.04.2010 tarih ve 2010/1-2010/2654 sayılı kararı, Tuğrul,2010)

"Dosya kapsamı ve delillere nazaran sanığın eylemini; aynı yerde gayri resmi birlikte yaşadığı müşteki Nurcan'ın kızı olan bu itibarla **koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan mağdureye karşı cebir ve tehdit ile gerçekleştirdiği** gözetilip tayin olunan cezanın 103/3 ve 103/4 maddeler ile artırılması"(5. CD'nin 28.09.2009 tarih ve 2009/7792-2009/10477 sayılı kararı)

44 "Sanığın, annesinin izniyle kendisine teslim edilen ve bu nedenle nezaret ve muhafazası altına bırakılan mağdureye karşı bu suçu işlemiş olması nedeniyle hakkında 765 sayılı Kanun'un 417. maddesinin uygulanmaması karşı temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır"(5.CD'nin 10.06.2008 tarih ve 2005/16093-2008/6128 sayılı kararı, Tuğrul,2010)

üzerinde cinsel saldırı suçunu gerçekleştirmesi halinde koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunduğunu kabul etmiş, buna karşılık akrabalık nedeniyle eve gelip giden mağdura karşı eylemin gerçekleştirilmesi halinde sırf akrabalık bağının koruma ve .gözetim yükümlülüğü yüklenmediğine işaret etmiştir (Tuğrul, 2010).

2.6.3.2.1.7.3.Cinsel İstismar Suçunun Birden Fazla Kimse Tarafından Birlikte İşlenmesi

TCK'nın 103. maddesinin ilk halinde, cinsel istismar suçunun birden fazla kimse tarafından birlikte işlenmesi hali ağırlatıcı neden olarak öngörülmemiştir. Bu artırım nedeni 08.07.2005 tarihinde 5377 sayılı yasayla maddede yapılan değişiklikle maddeye eklenmiştir. Bu nedenle 08.07.2005 tarihinden önce işlenen suçlarda suçun birden fazla kimse tarafından birlikte işlenmesi halinde TCK'nın 103/3 maddesi uyarınca bir artırım yapılamayacaktır. Ancak 08.07.2005 tarihinden sonra işlenen suçlar için, cinsel istismar suçunun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hali artırım nedeni olarak uygulanacaktır.

Faillerin birden fazla olması durumunda suçun daha kolay işlenebilmesi ve mağdurun direncinin kolayca kırılabilmesi bu halin yasa koyucu tarafından ağırlatıcı sebep olarak kabul edilmesinde etkili olmuştur.

“Birden fazla kimse” tabirinden iki veya daha çok kişinin anlaşılacağı hususunda tereddüt bulunmamaktadır (Bakıcı, 1994; Malkoç, 2009; Parlar ve Hatipoğlu, 2010; Artuk ve Ark., 2011; Tezcan ve Ark., 2012; Meran, 2005). Suçun birden fazla kimse tarafından birlikte işlenmesinden, suçun icra hareketlerinin müşterek fail⁴⁶ olarak sorumluluğu gerektirecek

45 "Sanığın, evinde misafir olarak kalan ve bu sebeple koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan karısının yeğeni olan mağdureye karşı işlediği nitelikli cinsel istismar eyleminden dolayı hakkında 5237 Sayılı TCK'nun 103/3. maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi(5.CD'nin 18.09.2007 tarih ve 2007/5306-2007/6361 sayılı kararı,Tuğrul,2010)

46 TCK Madde 37- (1) Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.
(2) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır

şekilde gerçekleştirilmiş olması anlaşılır. Bu ağırlaştırıcı nedenin oluşması için birden fazla kişinin birlikte hareket etmek yönünde anlaşmış olması gerekmez, suçu işlerken birlikte hareket etmeleri yeterlidir (Artuk ve Ark., 2011). Ayrıca birden ziyade fail koşulunun bulunması için tüm faillerin cezai ehliyetinin tam olması zorunlu değildir. Suçun işlenmesine katılan bir kısım faillerin yaşı küçük olabileceği gibi, bir kısmı da akıl hastalığı nedeniyle cezai sorumluluk sahibi olmayabilir. Burada birden ziyade kimselerin aynı cinsiyette olmaları da şart değildir. Asıl fail erkek iken birlikte suç işleyenler kadın olabilir (Yaşar ve Ark., 2010; Artuk ve Ark., 2011). Diğer yandan, bu ağırlaştırıcı nedenin uygulanması için suçun tamamlanmış olması da gerekmez. Suç, teşebbüs aşamasında kalsa dahi bu ağırlaştırıcı neden uygulanacaktır (Yenidünya, 2005; Artuk ve Ark., 2011). Cinsel istismarın birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi, bu suçun icra hareketlerinin müşterek fail olarak sorumluluğu gerektirecek şekilde gerçekleştirilmesini ifade etmektedir. Bu bakımdan, söz konusu suçun örneğin bir başkası tarafından azmettiren veya yardım eden sıfatıyla iştirak ederek işlenmesi halinde, sadece bu nedenle (d) bendi hükmüne istinaden cezada artırım yapılamayacaktır (Yaşar ve Ark., 2010)

Cinsel istismar suçunda, birden fazla kimse aynı mağdura yönelik müşterek fail olarak eylemde bulunmuşlarsa bu nitelikli hal uygulanacaktır. Şayet mağdurlar ve failler birden fazla ise ve her bir fail diğer bir mağdura cinsel istismarıda bulunmuşsa nitelikli unsur uygulanmaz. Failler aynı yer ve zamanda mağdura cinsel saldırıda bulunmuşlarsa, ayrıca birbirlerinin eylemlerine yardım etmiş olmaları aranmaksızın cezaları artırılır (Artuk ve Ark., 2011).

2.6.3.2.1.7.4.Cinsel İstismar Suçunun Onbeş Yaşından Küçüklere veya Onbeş Yaşından Büyük Olmakla Beraber Fiilin Hukuki Anlam ve Sonuçlarını Algılama Yeteneği Gelişmemiş Olan Çocuklara Karşı Cebir veya Tehdit Kullanmak Suretiyle İşlenmesi

TCK'nın 103. maddesinin dördüncü fıkrasında, cinsel istismarın, onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte maruz kaldığı fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan kişilere karşı cebir veya tehdit kullanmak

suretiyle gerçekleştirilmesi, cezanın artırılmasını gerektiren bir nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Ancak bunun için, uygulanan cebrin en fazla kasten yaralama suçunun temel şeklini oluşturacak boyutta olması gerekir. Bu bakımdan beşinci fıkraya göre cinsel istismar için başvuru cebr ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması halinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanacaktır (TCK 103.md. Gerekçesi, Yurtcan, 2004)

Cebir, kişiye karşı fiziki güç kullanmak yoluyla onun ya da bir başka kişinin iradesi ve davranışları üzerinde zorlayıcı bir etki meydana getirilmesidir. Cebir halinde kişi, maruz kalınan cebrin etkisi ile acı hissetmekte ve bu acının tesiri ile belli bir davranışı gerçekleştirmeye zorlanmaktadır. Buna karşın tehditte kişi, bir tecavüzün, kötülüğün ileride meydana getirileceği bildirilerek korkutulmaktadır. Cebrin tehditten farkı, cebrin maddi zorlama, fiziken güç kullanılması biçiminde gerçekleştirilmesidir⁴⁷ (Meran, 2005). Cebrin eylemin devamı süresince uygulanması gerekmeyip, mağdurun başlangıçtaki direncini kırmaya elverişli olarak kullanılmış olması yeterlidir. Tehdidin ise suçun işlendiği sırada, cinsel davranışı gerçekleştirmek amacıyla kullanılmış olması gerekir (Tezcan ve Ark., 2012).

2.6.3.2.1.8.Cinsel İstismar Suçunun Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Halleri

2.6.3.2.1.8.1.Cinsel İstismar Suçunun Sonucunda Mağdurun Beden veya Ruh Sağlığının Bozulması

Cinsel istismar eylemi sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması, suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali olarak düzenlenmiştir. 765 Sayılı TCK'nın 418/2 maddesindeki "eğer bu fiil ve hareketler bir marazın sirayetini veya mağdurun sıhhatine sair büyük bir nakisa irasını veya maluliyet veya mayubiyetini müstelzim olursa" ibarelerinin yerine 5237 Sayılı YTCK ile "mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması" terimi

47 5237 sayılı TCK'nın 103/1a. Maddesinde mefruz cebrin unsur olarak yer almasına ve aynı yasanın 103/4 maddesinin ise maddi cebiri ifade etmesine göre; mağdurların tehdit iddiasının da bulunmadığı olayda maddi cebrin gerçekleşip gerçekleşmediğinin karar yerinde gösterilip tartışılmadan TCK'nın 103/4 maddesiyle artırım yapılması (5. Ceza Dairesi'nin 20.09.2006 tarih ve 2006/5838- 2006/7129sayılı kararı, Yaşar ve Ark.,2010)

kullanılmıştır (Tezcan ve Ark., 2012; Yaşar ve Ark., 2010)

Cinsel istismar eylemi sonucunda failin, mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulmasından sorumlu tutulabilmesi için neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç kuralları gereği(TCK md.23), bu neticeye (mağdurun beden ve ruh sağlığının bozulmasına) failin failinin sebebiyet vermesi ve failin bu ağır neticeler bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir.

Failin gerçekleştirdiği cinsel istismar eylemi sonucu, mağdurun aids, hepatit ya da frengi hastası olması veya hoyratça yapılan cinsel saldırı eylemi sonucu çocuk yapma kabiliyetini yitirmesi gibi beden sağlığının bozulması (Parlar ve Hatipoğlu, 2010) veya ruh sağlığının kalıcı bir şekilde bozulması (Artuk ve Ark., 2011) durumunda bu artırım nedeni uygulanabilir. Bu nitelikli halin uygulanabilmesi için beden veya ruh sağlığının bozulması durumu ile cinsel istismar eylemi arasında uygun illiyet bağı bulunmalıdır. Başka bir ifade ile beden veya ruh sağlığının bozulması, doğrudan cinsel istismar suçunun sonucu olmalıdır. Mağdurun failden kurtulmak için balkondan atlaması sonucu vücudunda kırık meydana gelmesi, cinsel saldırı sonrası intihar etmesi gibi durumlar bu kapsamda değerlendirilmez (Yaşar ve Ark., 2010).

Bir nitelikli hal incelenirken cinsel istismar suçunun işlenmesi sonucu mağdurun kızlığının bozulması haline de değinmekte fayda vardır. Kızlık zararının bozulması durumu 5237 Sayılı TCK ile beden sağlığını bozan bir husus olarak öngörülmemiştir. Ancak kızlığın bozulması, kızığa toplumun verdiği önem, mağdurun bu şekilde yetiştirilmiş olması, mağdurenin sosyal çevrede hoş karşılanmayacak olmasının yarattığı travma birlikte değerlendirildiğinde mağdurun ruh sağlığını bozan bir neden olarak düşünülebilir⁴⁸ (Meran, 2005).

48 "Dosya içeriği, mağdurenin alınan raporunda kızlığının bozulduğunun iddia edilmesi, olayın üzerinden uzun zaman geçmiş olması nedeniyle suçun mağdure üzerindeki bedensel ve ruhsal etkilerinin kaybolma olasılığı ve şimdi elde edilecek bulgularla olay arasında illiyet kurmadaki zorluk göz önünde bulundurularak, dosyada bulunan doktor raporu Adli Tıp Kurumu ilgili İhtisas Kuruluna gönderilip kızlığın bozulmasından dolayı beden veya ruh sağlığında bozulma olup olmadığı hususunda mütalaa alınması,sonucuna göre lehe yasanın belirlenmesi gerekirken, noksan soruşturma ile hüküm kurulması"(Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 04.03.2010 tarih ve 2006/2024- 2010/1838 sayılı kararı,Tuğrul,2010)

Adli Tıp Kurumu emsal uygulamalarına göre, TCK'nın 102/5 ve 103/6 maddeleri kapsamında mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulup bozulmadığına ilişkin kesin rapor verilebilmesi için olayın üzerinden en az altı aylık bir sürenin geçmesi koşulu aranmakta (Tuğrul, 2010) ve TCK'nın 103/6 maddesinde düzenlenen suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin fail açısından uygulanabilmesi için, suçun işlenmesi sonucunda mağdurdaki ruh sağlığı bozulmalarının sürekli ve kalıcı olması gerekir.⁴⁹

Yüksek Mahkeme'nin (Yargıtay) mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulup bozulmadığı konularında nereden rapor alınması konusundaki görüşüne gelince;

-Yüksek Mahkemenin kabulüne göre, mağdur için alınan uzman hekim raporunda, mağdurun eylem nedeniyle beden veya ruh sağlığının bozulmadığı bildirilmiş ve hakim bu konuda dosyaya yansıyan bir tespiti veya bu yönde herhangi bir iddia da bulunmamakta ise, bu durumda artık Adli Tıp Kurumu'ndan rapor almaya gerek yoktur. Mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulmadığı kabul olunarak karar verilmelidir.

-Eğer alınan uzman hekim raporunda mağdurun eylem sonucu beden veya ruh sağlığının bozulduğu bildirilmiş ise veya bu yönde hakim bir tespiti bulunmakta ise veya aynı yönde bir iddia bulunmakta ise, Yüksek Mahkeme'nin en son kabulüne göre mutlaka Adli Tıp Kurumu'ndan mağdurun eylem sonucu beden veya ruh sağlığının bozulup bozulmadığı konusunda rapor aldırılması gerekir. Yüksek Mahkeme, adli tıp uzmanından, tam teşekküllü devlet hastanesinden veya üniversite hastanesinden alınan raporların hiçbirini kabul etmemekte, mutlaka Adli Tıp Kurumu 'dan da rapor alınması gerektiği yönünde bozmalar yapmakta iken (Yaşar ve Ark., 2010; Tuğrul, 2010); en son kabul ve uygulamasına

49 "Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulu'nun 25.06.2006 tarihli raporunda mağdurede travma sonrası stres bozukluğu denilen 'ağır nöroz bozukluğu' tespit edildiği ve mağduresi bulunduğu olayda durumunun 5237 sayılı TCK'nın 103/6 maddesine mümas bulunduğu bildirildiği, 05.12.2007 ve 23.03.2008 tarihli muayenelerinde daha önce tespit edilen post travmatik stres bozukluğu bulgularının zail olduğunun saptandığı, Adli Tıp Genel Kurulu'nun 08.05.2008 tarihli raporunda ise post travmatik stres bozukluğunun düzelmesi mümkün olabilecek bozukluklardan olduğunun tıbben bilinmekle sonraki muayenesinde görülmesinin beklenir bir durum olduğunun açıklandığı, buna karşılık **TCK'nın 103/6. maddesinde düzenlenen atılı suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin uygulanabilmesi için suçun sonucunda oluşan ruh sağlığı bozulmalarının sürekli ve kalıcı olması gerektiğinin kurumdan daha önce verilen benzer raporlardan bilindiği nazara alınıp kuşku bir durumun sanık lehine yorumlanarak TCK'nın 103. maddesinin 6. bendinin uygulanamayacağına gözetilmemesi"**(Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 23.03.2009 tarih ve 2009/1618- 2009/351 sayılı kararı, Tuğrul, 2010)

göre, Üniversitelerin ve bağlı hastanelerin verdiği raporlarda, Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulunda yer alması gereken uzmanlık dallarında görevli uzmanlar arasından seçilecek ve içerisinde zorunlu olarak çocuk psikiyatrisi bulunan en az beş kişilik bir bilirkişi heyeti tarafından verilen raporun yeterli olacağını belirtmiştir.⁵⁰

⁵⁰ "Yerel mahkeme tarafından suç tarihinde 18 yaşından küçük olan cinsel istismar suçunun mağdurunun suç sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığına ilişkin raporun Adli Tıp Kurumu yerine 2659 sayılı Yasanın 31. maddesi uyarınca Hacettepe Üniversitesi Hastanelerinden alınmasında bir isabetsizlik bulunmamakta ise de; anılan maddede Yükseköğretim Kurumları veya birimlerinin adli tıp mevzuatı çerçevesinde görev yapacağını açıkça düzenlenmiş olması karşısında, **Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulunda yer alması gereken uzmanlık dallarında görevli uzmanlar arasından seçilecek ve içerisinde zorunlu olarak çocuk psikiyatrisi bulunan en az beş kişilik bir bilirkişi heyetinden rapor alınması gerekirken,** tek kişilik çocuk ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanınca düzenlenmiş olan rapor esas alınarak hüküm kurulması isabetsizdir.

Kaldı ki, 18 yaşından küçük olan cinsel istismar suçunun mağdurunun suç sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığına ilişkin rapor Adli Tıp Kurumundan alınmış olması halinde 6. İhtisas Kurulu Başkanı ile içerisinde zorunlu olarak çocuk psikiyatrisi de bulunan en az dört üyenin katılımı ile oluşacak beş kişilik bir kurul tarafından raporun düzenlenmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

Bu itibarla yerel mahkemece, yasaya aykırı olarak düzenlenmiş bir raporun hükme esas alınması suretiyle sanık hakkında suç nitelmesi yapılarak mahkûmiyetine karar verilmesi isabetsiz olup, usul ve yasaya aykırı olan direnme hükmünün bozulmasına karar verilmelidir."(YCGK 03.05.2011 tarih ve 2011/5-56 esas, 2011/76 karar sayılı kararı, UYAP)

"Olay tarihinde 6 yaş içerisinde olup, ruh sağlığının bozulup bozulmadığı yönünde soruşturma aşamasında **Cumhuriyet Başsavcılığınca rapor alınması gerekli görülen mağdure hakkında,** bir adli tıp uzmanı tarafından ruh sağlığının bozulmadığına ilişkin verilen rapor mevcut ise de; mağdure ve annesi kovuşturma aşamasında dinlenmediklerinden bu konuda bilgi ve gözleme dayalı bir belirlemenin bulunmadığı da gözetilerek, bu konuda Adli Tıp Kurumu Kanununun 7 ve 23. maddeleri gereği usulüne uygun teşekkül edecek İhtisas Kurulundan mağdurenin olay nedeniyle beden ve ruh sağlığının bozulup bozulmadığı konusunda rapor alınıp, 5237 sayılı TCK.nun 103/6. maddesinin uygulama alanı bulup bulmayacağından sonra uygulama yapılması gerekirken, bu husus yerine getirilmeden yazılı şekilde karar verilmesi"(Yargıtay 14. Ceza Dairesi'nin 21.09.2011 tarih, 2011/364 Esas, 2011/297 Karar sayılı kararı, UYAP).

"Ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun Dairemizce de benimsenen 05.04.2011 gün ve 2011/56 Esas, 2011/76 sayılı kararında açıklandığı üzere; mağdurenin olay nedeniyle ruh sağlığının bozulup bozulmadığına ilişkin raporun, Adli Tıp Kurumu ilgili ihtisas kurulundan veya Adli Tıp Kurumu Kanununun 7, 23/B ve 31. maddeleri gereğince Yükseköğretim Kurumları veya birimlerinde Adli Tıp Kurumu ilgili ihtisas kurulu ölçütlerine göre oluşturulmuş bir heyet tarafından düzenlenebileceğinin bilinmesi, **mağdurenin ruh sağlığının bozulduğuna ilişkin bir iddia ve tespit bulunmaması ve mevcut raporu tanzim eden Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı sağlık heyetinin usulüne uygun teşekkül ettiğinin anlaşılması karşısında** bu hususta tebliğnamede yer alan eleştiriye iştirak edilmemiştir." (Yargıtay 14. Ceza Dairesi'nin 21.09.2011 tarih 2011/364 Esas, 2011/297 Karar sayılı kararı, UYAP).

"Kayıp Çocuklar Başta Olmak Üzere Çocukların Mağdur Olduğu Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan" Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (Temmuz-2010) çalışması kapsamında, Komisyon çalışmaları sırasında Yargıtay Birinci Başkanlığından alınan yazılı bilgide TCK 102/5 ve 103/6 maddesi kapsamında Adli Tıp Kurumu raporlarının mutlaka istenme nedeni Yargıtay Birinci Başkanlığı'nca şu şekilde ifade edilmiştir:

“Cinsel saldırı ve çocuğun cinsel istismarı suçlarının mağdurunun eylem sonucunda beden veya ruh sağlığında bozulma olup olmadığı hususu tıbbi bir sorun olup bunun doktor raporu ile saptanması gerekmektedir.

Cinsel saldırı veya çocuğun cinsel istismarı suçunun işlenmesinden sonra teşekküllü yerel sağlık kuruluşlarında muayene olan mağdurun beden veya ruh sağlığında bozulma olmadığı yolunda uzman doktor tarafından rapor düzenlenmesi halinde, bu rapora tarafların itiraz etmemesi veyahut mahkeme heyetinin bu raporla örtüşmeyen bir gözleminin bulunmaması halinde mağdurun Adli Tıp Kurumuna sevkine gerek kalmadan bu rapor esas alınarak hüküm kurulması mümkündür.

Mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulduğu yönünde uzman doktor raporu tanzimi halinde ise;

a. 102/5. maddedeki cezanın asgari haddinin 10 yıldan ve 103/6. maddedeki cezanın asgari haddinin ise 15 yıldan başlaması bir başka ifade ile cezanın ağırlığını,

b. Sağlık Bakanlığına bağlı mahalli sağlık kuruluşları, üniversitelerin Adli Tıp Anabilim Dalları, Adli Tıp Grup Başkanlıkları ve Adli Tıp Şube Müdürlükleri ile Adli Tıp İhtisas Kurulları raporları arasında önemli farklılıkların mevcudiyetini (Adli Tıp İhtisas Kurulları, Amerikan Psikiyatri Cemiyeti ve Dünya Sağlık Teşkilatının bilimsel kriterlerini ölçüt olarak alıp suç tarihinden itibaren en az 6 ay bekleyip semptomların kronik hal alıp almadığını belirleyip arazın hastalığın kalıcı olması hâlinde ruh sağlığının bozulduğu teşhisi koyarken diğer sağlık kuruluşları herhangi bir ölçüt koymadan ve çoğu iyileşebilen bozuklukların bu gelişimini takip etmeden olaydan birkaç gün gibi kısa bir süre sonra ve bazen de birkaç dakikalık muayene sonucu kolayca beden veya ruh sağlığının bozulduğu teşhisini koymalarından doğan ve bozukluğun kalıcı mı geçici mi olduğunu vurgulamayan esasa müessir yöntem farklılıkları) gözönünde tutan Daire (Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi), bu raporlara itibar etmenin ağır sonuçlarını da değerlendirerek beden ve ruh sağlığının

bozulduğuna ilişkin raporların Adli Tıp Kurumu ilgili ihtisas dairesinden alınmasına özen göstererek uygulamaya istikrar kazandırmış ve bu hususu bozma nedeni kabul etmiştir.

Diğer sağlık kuruluşlarının mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulmadığına ilişkin dosya içeriği ile örtüşen raporlarına istinaden verilmiş onlarca onama kararı mevcut iken, Adli Tıp Kurumu ilgili ihtisas kurulundan rapor alınmadan mağdurun beden ve ruh sağlığının bozulduğuna ilişkin diğer sağlık kuruluşlarından alınan raporlara dayanılarak Dairece verilmiş onama kararı yoktur.” (TBMM Kayıp Çocuk Türkiye Raporu, 2010).

2.6.3.2.1.8.2.Cinsel İstismar Suçunun Sonucunda Mağdurun Bitkisel Hayata Girmesi veya Ölmesi

YTCK'nın 103/7 maddesinde cinsel istismar sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölmesi suçun netice sebebiyle ağırlaşmış hali olarak öngörülmüştür.

Bu halin uygulanabilmesi için failin, mağdurun bitkisel hayata girmesini veya ölmesini kastetmemesi ancak failin yaptığı hareketin bu sonucu doğurması gerekir. Fail, adam öldürme kastıyla hareket etmişse artık bu hal uygulanmaz (Yaşar ve Ark., 2010, Tuğrul, 2010; Akçin, 2006).

Bitkisel hayat kavramı (vegetative life) “beyin fonksiyonlarının yitirildiği, solunum ve dolaşım sisteminin dış destekle görev yaptığı, tam bilinçsizliğin bulunduğu klinik yaşam türü” olarak tanımlanmaktadır (Çöloğlu, 1993). Beyin ölümü ise bitkisel hayattan farklıdır. Bitkisel hayatta beyin sapı sağlam olduğu ve beyin henüz işlevini tam olarak kaybetmediği için kişinin tekrar yaşama dönme ihtimali az da olsa bulunmaktadır; geri dönüşü olmayan koma hali olarak tanımlanan beyin ölümünde ise, işlevini tamamen kaybeden beyin fonksiyonları geri dönmekte ve kısa süre sonra kalbin durması ile kişi hayatını kaybetmektedir (Savaşçı, 2012).

Yüksek Sağlık Şurası'nın 24/11/1969 tarihinde verdiği bir kararda “ölüm, bugünkü telakkilerin en kuvvetlisi ve hakim durumunda olan beyin fonksiyonunun tamamıyla durması halinin tesbiti şeklinde kabul olunmuştur” denilerek ölüm olgusunun tespitinde beyin ölümü

anlayışı benimsenmiştir (Artuç, 2008).

Bu maddede de neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç söz konusu olduğundan bu sonuçtan failin cezalandırılması için, sonucun meydana gelmesinde (cinsel istismar eylemi sonucunda bitkisel hayata girme ya da ölüm neticesi) en azından taksir derecesinde kusurunun bulunması gerekir. Failin bu ağır neticelerin ortaya çıkacağını öngördüğü durumlarda ise, meydana gelen ağır netice açısından fail, olası kastla hareket etmiş olması durumunda, hem cinsel istismar hem de insan öldürme suçlarından dolayı cezalandırılır (Tezcan ve Ark., 2012).

Bu ağır neticeden failin sorumlu tutulabilmesi için doğrudan illiyet bağı aranır; dolayısıyla illiyet yeterli değildir. Ölüm veya bitkisel hayata girme durumunun, cinsel davranış sonucu oluşmuş olması gerekir. Fail cinsel istismar sonrası, suçun ortaya çıkmaması için mağduru öldürmüştü, hem cinsel istismar suçu, hem de nitelikli adam öldürme suçu söz konusu olacaktır, ancak bu hal uygulanmayacaktır (Yaşar ve Ark., 2010; Tezcan ve Ark., 2012).

2.6.3.2.2.Reşit Olmayanla Cinsel İlişki

TCK Madde 104- (1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikayet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) (Anayasa Mahkemesi'nin 23.11.2005 gün ve 2005/103 esas, 2005/89 sayılı kararı ile iptal)⁵¹

2.6.3.2.2.1.Genel Olarak

TCK'nın 104 maddesiyle reşit olmayanla cinsel ilişki suçu düzenlenmiştir. Bu düzenleme, mülga 765 sayılı TCK'nun 416/son maddesinin karşılığı olarak düzenlenmiştir.

51 İptal edilen 2.fıkra: "Fail mağdurdan beş yaştan daha büyük ise, şikayet koşulu aranmaksızın, cezası iki kat artırılır."(AYM Kararı, 25.02.2006 tarih ve 26091 sayılı RG'de yayımlanmıştır)

Eski madde metnindeki "reşit olmayan" ibaresi yerine "onbeş yaşını bitirmiş çocuk", "rızasıyla" ibaresinin yerine de "cebir, tehdit ve hile olmaksızın" ibareleri kullanılmıştır.

2.6.3.2.2.2.Korunan Hukuksal Yarar

765 sayılı TCK ile "Adabı Umumiye ve Nizami Aile Aleyhinde Cürümler" babında düzenlenerek, korunan hukuki değer olarak genel ahlak ve aile düzeni korunmuşken(Centel,1997), 5237 sayılı TCK ile bu suçlar "kişilere karşı işlenen suçlar" kısmında ve altıncı bölüm içerisinde "cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar" başlığı altında düzenlenmiş ve böylece korunan hukuksal yararın, çocuğun cinsel dokunulmazlığı ve gelişimi olduğu belirlenmiştir (Yaşar ve Ark., 2010).

2.6.3.2.2.3.Maddi Unsur

2.6.3.2.2.3.1.Fail

Bu suçun faili, kadın veya erkek herkes olabilir. 5237 sayılı TCK ile 765 sayılı TCK'dan farklı olarak bu suçun failinin erkek yanında kadınların da olabileceği kabul olunmuştur. Bu suç, ayrı cinsler arasında işlenebileceği gibi, aynı cinsler arasında da işlenebilir. Bir kadın da bu suçu bir erkeğe karşı işleyebilecektir (Yaşar ve Ark., 2010; Parlar ve Hatipoğlu, 2010). Buna karşın bu suçun bir kadın tarafından diğer bir kadına karşı işlenmesi mümkün değildir (Tezcan ve Ark., 2012).

Bu suçun 18 yaşından küçük çocuklar arasında işlenmesi halinde tarafalardan hangisinin fail hangisinin mağdur olacağı konusunda tereddütler bulunmaktadır. Ancak bu durumda her iki tarafın da mağdur sanık (suça sürüklenen çocuk) olacağı açıktır (Yaşar ve Ark., 2010). Ancak öğretilerde cinsel ilişkiye giren kişilerin her ikisinin de reşit olmaması durumunda, bu suçun failinin kim olacağı dolayısıyla şikayet hakkını kimin kullanacağı hususunun yanıtızsız kaldığı, bu nedenle cinsel ilişkinin her iki tarafının da reşit olmaması durumunda bu suçun oluşmayacağı ileri sürülmüştür (Tezcan ve Ark., 2012)

2.6.3.2.2.3.2. Mağdur

Bu suçun mağduru 15 yaşını bitirmiş ancak 18 yaşını tamamlamamış çocuklar olabilir. Bu suçun mağdurunun aynı zamanda algılama yeteneği gelişmiş kişi olması gerekir; zira algılama yeteneği gelişmemiş kimseye karşı bu suçun işlenmesi halinde TCK'nın 103. maddesinde düzenlenen çocuğun cinsel istismarı suçu gündeme gelecektir (Parlar ve Hatipoğlu, 2010).

Suçun mağduru konusunda madde metninde, "onbeş yaşını bitirmiş çocuk"tan söz edilirken, madde başlığında "reşit olmayan kimse"den sözedilir. Bu durumda hangisi seçilerek suçun mağduru belirlenecektir. Adalet Alt Komisyonu Raporuna göre, madde başlıkları ve madde gerekçesi madde metninin ayrılmaz birer parçasıdır. Bu nedenle kanun koyucu, bir dikkatsizlik ve özensizlik sonucu madde başlığı ile içeriği konusunda çelişkiye düşmüş ve Türk Medeni Kanunu'nda (TMK) "reşit" tabiri yerine "ergin" terimi kullanmış iken; YTC' da "reşit" ifadesini kullanmaya devam ederek aynı çelişkiyi sürdürmüştür. Bu durumda bu suçun mağdurunun aynı zamanda reşit olmamasını da aramak gerekmektedir (Yaşar ve Ark., 2010).

TMK'nun 11. maddesine göre "Erginlik 18 yaşın doldurulmasıyla başlar. Evlenme kişiyi ergin kılar." Aynı yasanın 12. maddesine göre de "Onbeş yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabilir". Bu durumda kural olarak Medeni Kanuna göre 18 yaşını dolduran kimseler ergindir. Ancak bir kimse bu yaştan önce evlenmiş olsa veya mahkeme kararı ile ergin kılınsa, bu durumda yine ergin olacaktır. Bu şekilde evlenerek ergin olan veya mahkeme kararıyla ergin kılınan kimseler bu suçun mağduru olamayacaklardır (Yaşar ve Ark., 2010; Tezcan ve Ark., 2012).

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda mağdur, onbeş yaşını tamamlamış, algılama yeteneği gelişmiş ve aynı zamanda ergin olmamış kişidir. Bu nedenle bu suç, evli kadına veya evli erkeğe karşı işlenemez. Yine evliliği herhangi bir nedenle sona eren kadın veya erkek de bu suçun mağduru olamaz. Zira, erkek veya kadın, evlenmekle kazandığı erginliği evliliğin sona ermesiyle yitirmeyeceğinden evliliği sona eren ve suç tarihinde onsekiz yaşını tamamlayan bir kimse ile rızasıyla cinsel ilişkiye giren failin eylemi TCK'nun 104. maddesinde düzenlenen suçu oluşturmayacaktır (Yaşar ve Ark., 2010).

2.6.3.2.2.3.3.Suçun Konusu

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun konusu, üzerinde cinsel ilişki gerçekleştirilen çocuğun vücudu ve cinsel bütünlüğüdür (Meran, 2005)

2.6.3.2.2.3.4.Hareket – Netice

Reşit olmayanla cinsel ilişki, mağdura yönelik cebir, şiddet, tehdit ve hile olmaksızın onun rızasıyla gerçekleştirilmiş cinsel ilişkidir. Eğer cinsel ilişki mağdurun iradesini sakatlayan herhangi bir unsur ve eylem kullanılarak yapılmışsa, bu durumda “reşit olmayanla cinsel ilişki suçu” değil TCK'nın 103. maddesinde düzenlenen çocukların cinsel istismarı suçu oluşacaktır.

Reşit olmayanla cinsel ilişkide bulunma suçunun maddi unsurunu oluşturan hareket, "cinsel ilişkide bulunmak" olarak maddede belirtilmiştir. Cinsel ilişkinin vajinal yoldan yada anal yoldan yapılması açısından herhangi bir ayrıma gidilmemiştir. Bununla birlikte cinsel ilişki boyutuna varmayan ve sadece vücuda dokunma aşamasında kalan eylemler ile vücuda cinsel organ dışında herhangi bir organ veya başkaca bir cisim sokmakta bu suçu oluşturmayacaktır (Tezcan ve Ark., 2012; Yaşar ve Ark., 2010).

2.6.3.2.2.3.5.Manevi Unsur

Bu suç ancak kasten işlenebilen bir suçtur. Kastın hem cinsel ilişkiye hem de mağdurun yaşına yönelik olması gerekir. Kişinin 15 yaşını doldurmuş ve ergin olmayan kişiyle cinsel ilişkide bulunduğunu bilerek ve bu ilişkiyi isteyerek gerçekleştirilmesi suçun oluşumu için yeterlidir (Tezcan ve Ark., 2012; Yaşar ve Ark., 2010).

2.6.3.2.2.3.6.Hukuka Aykırılık Unsuru

Bu suçun 18 yaşından küçük ve 15 yaşından büyük olup algılama yeteneği gelişmiş kimselere karşı işlendiğinde kişinin rızası bu suçun oluşumunu sağlayan etkidir. Ancak buradaki rıza sakatlanmamış, hile ile edinilmemiş bir rıza olmalıdır. Mağdurun, suçun

işlenmesine rızası varsa unsurları oluşacaktır. Usulüne uygun bir rıza yoksa, o durumda 103. maddede düzenlenen çocukların cinsel istismarı suçu oluşacaktır⁵²(Yaşar ve Ark., 2010; Tuğrul, 2010).

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda rızanın bulunması, suçun unsurudur. Mağdur cinsel ilişkinin gerçekleşme anında ilişkiye rıza gösterecek, ancak suç oluşuktan sonra (cinsel ilişki gerçekleştikten sonra) kendisiyle cinsel ilişkiye giren kimseden şikayetçi olacaktır. Rıza gösteren kimse ile şikayette bulunan kimsenin aynı kimseler olması, bir çelişki oluşturmaktadır (Yaşar ve Ark., 2010; Tuğrul, 2010).

2.6.3.2.2.3.7.Suçun Özel Görünüş Biçimleri

2.6.3.2.2.3.7.1.Teşebbüs

Bu suça teşebbüs mümkündür. Failin eyleminin kısımlara bölünebildiği oranda, teşebbüse elverişli hale gelecektir. Cinsel ilişkiye yönelik olarak icra hareketlerine başlanıp da, elde olmayan nedenlerle, ilişkinin gerçekleşmemesi halinde teşebbüsten söz edilir. Failin cinsel ilişkinin icra hareketlerinden gönüllü olarak vazgeçmesi durumunda, o ana kadar yapmış olduğu hareketler ayrı bir suç oluşturmuyorsa cezalandırılmaz (Tezcan ve Ark., 2012; Parlar ve Hatipoğlu, 2010; Yaşar ve Ark., 2010).

2.6.3.2.2.3.7.2.İştirak

Reşit olmayan kimseyle cinsel ilişki suçuyla ilgili özel iştirak hükümleri öngörülmemiştir. Bu suça iştirakin her hali (TCK 37-39.md) mümkündür (Parlar ve

52 "Dosya içeriği, sanığın aşamalarda eylemin rızayla gerçekleştiği yolundaki istikrarlı ve samimi savunması, mağdurenin olaydan sonra savcılıktaki ilk beyanında rızasıyla sanıkla gittiğini, cinsel ilişkide bulduklarını ve şikayetçi olmadığını bildirdikten sonra olayın gerçekleşme biçimi, iştirak eden kişiler ve ilişki sayısı gibi hususlarda çelişkili anlatımlarda bulunması, yaklaşık bir ay süreyle yerleşim birimlerinde sanıkta birlikte kaldığı ve toplu taşıma araçlarıyla seyahat ettikleri halde hiçbir yardım isteme veya kaçma girişiminin olmaması, yaşına nazaran doktor raporunda mukavemet gösterdiğine ya da sanığın zor kullandığına delalet edecek bulgunun olmaması, tanık Rabia'nın olayı müteakip alınan beyanı karşısında, kaçırma ve ırza geçmenin zorla gerçekleştirildiğini kabule elverişli yasal, kuşkudan uzak, tarafsız ve somut kanıtın bulunmadığı, mağdurenin yaşına göre 5237 sayılı yasanın 26. maddesi gereğince rızasının kaçırma fiilini hukuka uygun hale getirdiği, reşit olmayanla rızayla cinsel ilişkide bulunma eyleminin ise aynı Yasanın 104. maddesine temas ettiği ve koşuşturmasının şikayete bağlı bulunduğu gözetilmeden, oluşa uygun düşmeyen gerekçelerle yazılı biçimde hüküm kurulması" (5.CD'nin 16.02.2006 tarih ve 2005/19126-2006/877 sayılı kararı, Tuğrul, 2010)

Hatipoğlu, 2010). Bu suçta azmettirme veya yardım etme mümkündür (Tezcan ve Ark., 2012).

2.6.3.2.2.3.7.3.İçtima

Bu suçun, aynı mağdura karşı değişik zamanlarda, aynı suç işleme kararı kapsamında birden fazla işlenmesi halinde zincirleme suç (TCK md.43) hükümleri uygulanır. Özel bir içtima kuralı getirilmediğinden, içtima hususunda genel hükümler uygulanır (Parlar ve Hatipoğlu, 2010). Yüksek Yargıtay bir mağdura karşı hem anal hem de normal yoldan aynı zamanda cinsel ilişki eyleminin işlenmesi halinde, zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiği görüşündedir (Yaşar ve Ark., 2010).

2.6.3.3.Özel Hukuk Hükümlerinin İncelenmesi

Birçok özel kanunda istismara ilişkin hüküm bulunmaktadır. Bu bölümde, Türk Medeni Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Sosyal Hizmetler Kanunu'nun konumuzu ilgilendiren hükümlerine kısaca değinilecektir

2.6.3.3.1.Türk Medeni Kanunu

Türk Medeni Kanunu'na göre, çocuğa bakmak, geçimini sağlamak, onu yetiştirmek, olanakları ölçüsünde eğitmek, bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve toplumsal gelişimini sağlamak ve korumak ana – babanın görevleri arasındadır (TMK md.339-340).

Türk Medeni Kanunu'nda çocuğun korunması için alınacak bütün önlemlerin ölçüsü ve temel koşulu çocuğun yüksek yararının tehlikeye düşmesidir. Çocuğun yüksek yararının ne olduğu konusu kanunda tanımlanmamış olup; kanun koyucu, çocuğun yararından ne anlaşılması gerektiği konusunu, uygulamadaki somut koşullara ve bilimsel verilere göre hakimnin takdirine bırakmıştır. Bu ilke hukuk literatüründe "çocuğun güvenliği" kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Akyüz, 2010).

Velayeti kendisinde bulunmayan veya bırakılmayan ana ve babadan her biri, çocuk ile uygun bir kişisel ilişki kurulmasını isteme hakkına sahiptir; ancak ana ve babalar, diğerinin çocukla kişisel ilişkisini zedelemekten, çocuğun eğitilmesi ve yetiştirilmesini engellemekten kaçınmakla yükümlüdürler. Kişisel ilişki sebebiyle çocuğun huzurunun tehlikeye girmesi veya ana babanın bu hakları çocuğun yetiştirilmesi, eğitilmesini engeller tarzda kullanmaları durumunda ya da çocukla ciddi olarak ilgilenmemeleri halinde kişisel ilişki kurma hakkı engellenebilir (TMK md.323-324).

Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana – babanın meydana gelen duruma çare bulamamaları veya buna güçlerinin yetmemesi durumunda (TMK md.346) hakim, çocuğun korunması için uygun önlemleri almakla yükümlüdür. Hakim bu yükümlülüğünü Medeni Kanun ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu gereklerine göre yerine getirecektir. Madde emredici hüküm içermektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun 347'nci maddesine göre, çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunur veya çocuk manen terkedilmiş halde kalırsa, hakim çocuğu ana ve babadan alarak bir aileye veya bir kuruma yerleştirebilir (TMK md. 347/1). Bu tedbirlerin gerektirdiği giderler, ana baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa devletçe karşılanır (TMK md. 347/3).

Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, özürülü olması, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biriyle velâyet görevini gereği gibi yerine getirememesi, çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklaması halinde hâkim, ana veya babadan ya da her ikisinden velâyetin kaldırılmasına karar verebilir (TMK md.348).

2.6.3.3.2.Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usûllerine Dair Kanun

Çocuklar hakkında uygulanacak koruma tedbirleri konusunda 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usûllerine Dair Kanunda da hüküm

bulunmaktadır.

4787 sayılı Kanununun 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre hakim küçükler hakkında; bakım ve gözetime yönelik nafaka yükümlülüğü konusunda gerekli önlemleri almaya, bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunan veya manen terkedilmiş halde kalan küçüğü, ana ve babadan alarak bir aile yanına veya resmi ya da özel sağlık kurumuna veya eğitimi güç çocuklara mahsus kuruma yerleştirmeye, çocuk mallarının yönetimi, ve korunmasına ilişkin önlemleri almaya, genel ve katma bütçeli daireler, mahalli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bankalar tarafından kurulmuş teşekkül, müessese veya işletmelere veya benzeri iş yerlerine yahut meslek sahibi birinin yanına yerleştirmeye karar verebilir (Balo, 2005).

2.6.3.3.3.Çocuk Koruma Kanunu

Hukuk sistemleri suçun aktif sujesini çocuklar ve yetişkinler olmak üzere ikiye ayırarak, yetişkinleri ve çocukları farklı ceza, yargılama ve infaz sistemine tabi tutmuştur (Balo, 2005).

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanununun genel gerekçesinde vurgulandığı gibi; uluslararası belgelerde, suça sürüklenen çocukların yetişkinler gibi yargılanmaları ve cezalandırılmalarının, onları suç ve benzeri risklerden koruyamadığı gibi, daha fazla riske açık hale getirdiği gerçeğinden hareketle, çocuklara özgü kanun, usul ve makamların oluşturulması gerektiği bildirilmektedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile, çocuklara özgü kanun, usul ve makamlar oluşturma gerekliliği tüm taraf devletler için bir yükümlülük haline gelmiştir (Uğur, 2010).

07.11.1979 tarih ve 2253 Sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunu yürürlükten kaldıran 03.07.2005 tarih ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa göre bu kanunun amacı, korunma ihtiyacı olan (bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocukları) veya suça sürüklenen çocukların korunması, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasıdır. Kanununun 2. maddesinde ise kanunun kapsamı,

korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında alınacak tedbirler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinin usul ve esaslarına, çocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin hükümler olarak belirtilmiştir (ÇKK md.2-3).

5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 6 ve 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu 3.maddesine göre çocuk; daha erken yaşta ergin olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış kişiyi ifade eder. Bu kapsamda Çocuk Koruma Kanunu'nda (ÇKK) çocuklar, korunma ihtiyacı olan çocuk ve suça sürüklenen çocuk olarak aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlâkî, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmâl veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu(ÇKK md.3/a-1),

Suçta sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu, ifade eder(ÇKK md.3/a-2).

Çocuklar Hakkında Yapılan Soruşturma İşlemlerindeki Bazı Özellikler:

1. Soruşturma ve kovuşturma sürecinde, çocuğun durumuna uygun özel ihtimam gösterilir (ÇKK md.4/1-g):
2. Çocuklarla ilgili işlemler mümkün olduğu ölçüde sivil kıyafetli görevliler tarafından yerine getirilir (Yakalama Yönetmeliği 19/9).
3. 12–15 yaş grubu açısından, "işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin" veya "davranışlarını yönlendirme yeteneğinin" bulunup bulunmadığının araştırılması ve çocuklara özgü bir araştırma biçimi olan "sosyal inceleme raporu" (ÇKK md.35) ile "denetim planı ve denetim raporu" (ÇKK md.39) hazırlanır.
4. Suça sürüklenen çocuk hakkındaki araştırma ve soruşturma, çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılır (ÇKK md.15/1).
5. Çocuk bir yetişkinle birlikte suç işlemişse, çocuk hakkındaki soruşturma ve

kovuşturma ayrı yürütülür (ÇKK md.17/1).

6. Çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilebilir, gerekirse çocuk hakkındaki kovuşturmada durma kararı (CMK md.223) verilir (ÇKK md. 17/2).
7. Davaların birleştirilerek görülmesi “zorunlu” ise ve her iki mahkeme de uygun görürse, yargılamanın her aşamasında birleştirme kararı verilebilir. Birleştirilen davalar “genel mahkemede” görülür (ÇKK md. 17/3).

Çocuklara Özgü Güvenlik Tedbirleri:

5395 sayılı ÇKK, sadece çocukları koruyucu hükümler içermektedir. Bu amacı gerçekleştirmek için de 5’ inci maddede koruyucu ve destekleyici tedbirler getirilmiştir. .Koruyucu ve destekleyici tedbirlerin amacı isminden de anlaşılacağı gibi çocukları korumak ve desteklemektir.

ÇKK’nin 11’ inci maddesinde bu kanunda düzenlenen koruyucu ve destekleyici tedbirlerin suça sürüklenen ve ceza sorumluluğu olmayan çocuklar bakımından çocuklara özgü güvenlik tedbiri olarak anlaşılacağı belirtilmiştir.

ÇKK’nin 11’ inci maddesinin atfı gereğince ÇKK’nin 5’ inci maddesinde belirtilen "koruyucu ve destekleyici bu tedbirler", çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir.

- Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye,
- Eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine,
- Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da

- koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,
- Sağlık tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbi bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına,
 - Barınma tedbiri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya, yönelik tedbirdir.

2.6.3.3.4.Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

14.01.1998 tarih ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunu yürürlükten kaldıran 08.03.2012 tarih ve 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un" amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

6284 sayılı Kanun, esas itibariyle 4320 sayılı Kanunda düzenlenmiş olan koruma tedbirlerini içermektedir. Ancak, yeni yasa gerek şiddet mağdurlarının kapsamı açısından, gerek şiddetin önlenmesi, koruma kararı verilmesi ve kurumlar arası koordinasyon kurulması açılarından ve mağdura geçici maddi yardım desteği sağlanması bakımından daha kapsamlı düzenlemeler içermektedir.

6284 sayılı yasada yer alan aşağıdaki hükümler şiddetle mücadelede, şiddetin ve istismarın önlenmesinde önemli adımlar atılmasını sağlayacak niteliktedir.

- Şiddete uğrayan ve şiddete uğrama tehlikesi bulunan, herhangi bir ayırım yapılmaksızın tüm kadınların, çocukların ve aile bireylerinin korunması, (md. 1/f. 1)
- Kanunun uygulanmasında Anayasa, uluslar arası sözleşmeler ve özellikle İstanbul Sözleşmesinin esas alınacak olması, (md. 1/f. 2 a)

- Şiddet mağduruna temel insan haklarına ve kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli destek ve hizmet verilmesi, (md. 1/f. 2 b)
- Tedbir kararının insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilmesi,(md. 1/f. 2 c)
- Kadına yönelik şiddetin, cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ve kadının insan haklarını ihlal eden bir tutum olarak tanımlanmış olması, (md. 2/f. 1 c)
- Şiddet, ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddetin ayrıntılı olarak tanımlanması,(md. 2/f. 1 d)
- 7 gün 24 saat esasına göre çalışacak şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulacak olması; (md. 2 /f. 2 f)
- Koruyucu tedbirlere ilişkin kararın Aile Mahkemesi hakimi tarafından verilmesi yanında, mülki amire de bazı tedbirlerin alınması görevinin verilmesi ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde barınma yeri sağlanması ve hukuki, sosyal, psikolojik açıdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermek üzere kolluk amirine de tedbir alma yetkisi verilmiş olması, (md. 3; md. 4)
- Gecikmesinde sakınca olan durumlarda kolluk kuvveti veya mülki amirin kararı ile koruma kararı verilmesi, mağdura barınma yeri temin edilecek olması, geçici koruma altına alınabilmesi, (md. 3 / f. 2)
- Korunan kişinin talebi üzerine TMK. 194. maddenin koşullarının varlığı halinde tapu kütüğüne “*aile konutu*” şerhi konulması, (md.4/f. 1c)
- Korunan kişinin çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere 4 aylık kreş imkanı sağlanması ve giderinin Bakanlık bütçesinden ödenmesi, mağdurun çalışması halinde 2 aylık kreş imkanı verilmesi, (md. 3/f. 1d)
- Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde şiddeti önleyici tedbirlerin aile mahkemesi hakimince verilmesinin yanında kolluk amirine yasa dışı yazılı tedbirleri alma yetkisinin verilmiş olması, (md. 5/2),
- Hayati tehlikesi olması halinde, ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanarak Tanık Koruma Kanunu çerçevesinde kimlik ve belgelerinin değiştirilmesi, (md. 4/f. 1c)
- Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkesin bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilmesi,(md. 7)

- Koruyucu tedbir kararı verilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaması, (md. 8/f. 3)
- Kolluk kuvveti tarafından yapılacak uygulamaların çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş sayıda personel tarafından yerine getirilecek olması, (md. 11)
- Tedbir kararlarının uygulanmasında hakim kararı ile teknik araç ve yöntemlerin kullanılabilmesi, (ancak, kişilerin ses ve görüntüleri dinlenemeyecek, izlenemeyecek ve kayda alınamayacak) (md. 12)
- Tedbir kararını ihlal eden hakkında, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine göre hakim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsi verilmesi, (zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez) (md. 13)
- Şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması,(md.14)
- Şiddet mağduruna ve şiddet uygulayana verilecek destek hizmetlerinin ayrıntılı olarak düzenlenmiş olması, (md. 15)
- Kanunun uygulanmasında ilgili kurum ve kuruluşların koordinasyonunun Bakanlık bünyesinde olması, (md.16)
- Şiddetin önlenmesi amacıyla yapılacak bilgilendirme programlarının, TV’lerde çocukların da izleyebileceği saatlerde RTÜK denetiminde yayınlanacak olması, (md. 16/3)
- İlköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulacak olması, (md. 16/ 6)
- Korunan kişiye Bakanlık bütçesinden geçici maddi yardım yapılabilmesi,(md. 17)
- Korunan kişi için nafakaya hükmedilecek ve sağlık giderlerinin karşılanacak olması, (md. 18; md. 19)
- Bu kanun kapsamında başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaması, (md. 20)
- Bu kanun kapsamında açılacak davalara Bakanlığın müdahil olabilmesi,(md. 20/2)
- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi için

Yönetmelik hazırlık aşamasında, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlıklarının görüşlerinin alınması, (md. 22)

- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 4320 sayılı Kanun hükümlerine göre verilen kararların uygulanmasına devam olunması, (md. 23/3)

6284 sayılı yasa ile getirilen şiddet ve istismarı önlemeye yönelik olumlu gelişmelerdir (Moroğlu, 2012).

2.6.3.3.5.Sosyal Hizmetler Kanunu⁵³

2828 sayılı Kanunun amacı; korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, özür, yaşlı ve diğer kişilere götürülen sosyal hizmetlere ve bu hizmetleri yürütmek üzere kurulan teşkilatın kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklar ile faaliyet ve gelirlerine ait esas ve usulleri düzenlemektir (md.1).

Kanun, "Korunmaya Muhtaç Çocuk" tanımını; beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup;

1. Ana veya babasız; ana ve babasız,
2. Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
3. Ana ve babası veya her ikisi tarafından terkedilen,

4. Ana veya babası tarafından ihmal edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen, çocuk olarak tarif yapmıştır.

Bu yasa ile kurulan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, kanun ve yönetmelikte belirtilen ilke ve esaslar çerçevesinde korunmaya muhtaç çocukları saptar, koruma kararı alarak çocukları kendi kuruluşlarına bağlı yerlere yerleştirmek suretiyle çocuk reşit oluncaya kadar, bazen de iş ve meslek sahibi oluncaya kadar bakar, korur, gözetir (Aydemir, 1994).

Kanunda belirtilen sosyal hizmet kuruluşları; bu kanunun amacına ve belirtilen

⁵³ Bu kanunun adı "*Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu*" iken 03.06.20011 tarihli ve 633 sayılı KHK'nin 35'nci maddesiyle başlıktaki şekilde değiştirilmiştir

esaslara uygun faaliyette bulunan kuruluşlar olup, bu kuruluşlar şunlardır (md.3/f):

"Çocuk Yuvaları"; 0 – 12 yaş arası korunmaya muhtaç çocuklarla, gerektiğinde 12 yaşını dolduran kız çocuklarının, bedensel, eğitsel, psikososyal gelişimlerini, sağlıklı bir kişilik veya iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Yetiştirme Yurtları"; 13 - 18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak ve bir iş veya meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı kişiler olarak yetişmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Kreş ve Gündüz Bakımevleri"; 0 - 6 yaş grubundaki çocukların bakımlarını gerçekleştirmek, bedensel ve ruhsal sağlıklarını korumak ve geliştirmek ve bu çocuklara temel değer ve alışkanlıkları kazandırmak amacıyla kurulan ve yatılı olmayan sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Huzurevleri"; muhtaç yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak ve bakmak, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri"; bedensel, zihinsel ve ruhsal özürleri nedeniyle normal yaşamın gereklerine uymama durumunda olan kişilerin, fonksiyon kayıplarını gidermek ve toplum içinde kendi kendilerine yeterli olmasını sağlayan beceriler kazandırmak veya bu becerileri kazanamayanlara devamlı bakmak üzere kurulan sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Çocuk ve Gençlik Merkezleri"; eşler arası anlaşmazlık, ihmal, hastalık, kötü alışkanlık, yoksulluk, terk ve benzeri nedenlerle sokağa düşerek sosyal tehlike ile karşı karşıya kalan veya sokakta çalışan çocuk ve gençlerin geçici süre ile rehabilitasyonlarını ve topluma yeniden kazandırılmalarını sağlamak amacıyla kurulan yatılı ve gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Kadın veya Erkek Konukevleri"; fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik istismara

uğrayan kadın veya erkeklerin psiko-sosyal ve ekonomik problemlerinin çözümlenmesi sırasında varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geçici bir süre kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Toplum veya Aile Danışma Merkezleri"; toplumun ve ailenin gelişmesi için; bireyin katılımcı, üretken ve kendine yeterli hale gelmesi amacıyla koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici işlevlerini, gerekirse diğer kuruluşlar ve gönüllülerle işbirliği içerisinde sunmakla görevli bulunan gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Aile Danışma ve Rehabilitasyon Merkezleri"; özürlü çocukları kendi kendine yeterli düzeye getirmek, okul eğitimine hazırlamak ve aile içi uyumu sağlamak amacıyla özürlü çocuklara ve ailelerine hizmet sunan gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Çok Amaçlı Sosyal Hizmet Kuruluşları"; aynı yerleşkede ve/veya binada, birden çok sosyal hizmet kuruluşunun tek yönetim ve denetim altında kurulmasına ve çalışmasına imkan tanıyan sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Çocuk evleri"; 0-18 yaşlar arasındaki korunmaya muhtaç çocukların kaldığı ev birimlerini,

"Yaşlı Hizmet Merkezi"; Yaşlı bireylerin yaşam kalitesinin artırılması amacıyla gündüzlü bakım ve evde bakım hizmeti sunmak üzere açılan ve faaliyet gösteren yaşlı hizmet merkezini,

"Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi"; Suça yöneldikleri tespit edilen çocukların davranış bozukluklarını gidermek amacıyla rehabilitasyon süreci tamamlanıncaya kadar geçici süre bakım ve korunmalarının sağlandığı, bu süre içerisinde aile, yakın çevre ve toplum ile ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmaların yürütüldüğü, 7-18 yaş kız ve erkek çocuklara yönelik ayrı ayrı yapılandırılan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,

"Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi"; Duygusal, cinsel ve/veya fiziksel istismara uğramış çocukların olumsuz yaşam deneyimlerinden kaynaklanan travma ve/veya davranış bozukluklarını giderme amacıyla rehabilitasyon süreci tamamlanıncaya kadar geçici

süre bakım ve korunmalarının sağlandığı, bu süre içerisinde aile, yakın çevre ve toplum ile ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmaların yürütüldüğü kız ve erkek çocuklara yönelik ayrı ayrı yapılandırılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,

“Sosyal Hizmet Merkezi”; İhtiyaç sahiplerinin tespit edilerek sosyal hizmet müdahalesinin ve takibinin gerçekleştirilmesi, çocuk, genç, kadın, erkek, özürlü, yaşlı bireylere ve ailelerine koruyucu, önleyici, destekleyici, geliştirici hizmetler ile rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin bir arada ve en kolay ulaşılabilir biçimde, gerektiğinde kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler ile işbirliği içinde sunulmasından ve bu hizmetlerin koordinasyonundan sorumlu, gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarını,

“Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi”; Çocuk evlerinin illerde planlanması, açılış ve işleyişine ilişkin her türlü işlemler ile harcamaların yapılması, takibi, denetlenmesi ve çocuk evleri arasındaki koordinasyonun sağlanması amacıyla oluşturulan merkezleridir.

2.6.3.3.6. Diğer Mevzuat

Yukarıda incelenen kanunlar dışında başkaca bir çok özel kanunda çocukları istismardan korumaya yönelik hükümler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları, Polis Vazife ve Selahiyat Kanunu, Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, İlköğretim ve Eğitim Kanunu'dur.

2.7. İstismara Maruz Kalan Çocukların Korunması

Çocuğun kötü muameleye karşı korunması, çoğu zaman tespiti kolay olmayan bu durumun ortaya çıkarılması ile başlayacak uzun bir süreçtir. Bu çerçevede, çocukların korunması, refahlarının sağlanması ve haklarının güvence altına alınması, tıbbi ve psikolojik tedavi sürecinin yanında yasal düzenlemelerin yapılmasını da gerektirmektedir.

Türkiye tarafından 1990 tarihinde imzalanan BM Çocuk Hakları Sözleşmesi 'nin amacına uygun olarak gerçekleştirilen ceza adaleti reformu kapsamında; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile çocukların cinsel istismarının önlenmesine ilişkin önemli düzenlemeler getirilmiştir. Ulusal

düzeide kalan ve farklı kanunlar kapsamında yer alan söz konusu yasal düzenlemelerin bir kısmı, taraf olunan *"Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi"* ile bir çatı altında toplanarak uluslararası platforma taşınmıştır.

2.7.1.Çocukların İhmal, İstismar ve Şiddet Suçlarına Karşı Ceza Hukukunda Korunması

Çocuğa karşı suç işlenerek ihmal ve istismar edildiği yani çocuğun suçun mağduru olduğu durumlar, Türk Ceza Kanunu'nun çeşitli maddelerinde düzenlenmiştir. Bunlar; çocuğun yaşamını, bedensel bütünlüğünü, özgürlüğünü ihlal eden suçlar, çocukların cinsel istismarı, terk, kötü muamele, ticari sömürü gibi suçlardır. Bu suçların bir kısmında mağdur sadece çocuktur, bir kısmında ise, çocukluk cezayı ağırlaştırıcı sebep sayılmaktadır.

Aşağıda çocukların ihmal, istismar ve şiddet suçlarına karşı korunmalarına ilişkin TCK'daki hükümlere kısaca değinilecektir.

2.7.1.1.Çocuğun Yaşam Hakkı ve Vücut Dokunulmazlığının Korunması

Yaşam hakkı diğer bütün hakların kaynağını oluşturur. Bu nedenle "insan öldürme" suçu TCK'da kişilere karşı işlenen en ağır suç olarak kabul edilmektedir (Erem ve Toroslu, 1994; Dönmezer, 1995).

Türk Ceza Kanunu'nda insan öldürme suçu "kasten öldürme"(TCK md.81) ve "taksirle öldürme" (TCK md.85) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Çocuk istismarının en ileri boyutu olan yaşam hakkının ortadan kaldırılması halini düzenleyen kasten öldürme suçu, çocuklara karşı işlendiğinde ceza ağırlaştırılmaktadır (TCK md.82). İnsan öldürme suçunun alt soydan birine (çocuk, torun) karşı işlenmesi veya çocuğa yada beden ve ruh bakımından kendisini savunamayacak birine karşı işlenmesi durumunda "kasten öldürme" suçunun nitelikli hali işlenmiş olur ve ceza artırılır (TCK md.82/1-d,e).

Türk Ceza Kanunu'nun 86'ncı maddesinde, kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişinin cezalandırılacağı belirtilmiş olup (TCK md.86/1); suçun, üstsoy, altsoy, eş ve kardeşe karşı işlenmesi ya da

beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olan kişiye karşı işlenmesi halinde "kasten yaralama" suçunun cezasının artırılacağı belirtilmiştir (TCK md.86/3-a,b). Kasten öldürme suçunun çocuğa karşı işlenmesi (TCK md.82/1-e) nitelikli hal sayıldığı halde, kasten yaralama suçunun mağdurunun çocuk olması başlı başına nitelikli hal olarak kabul edilmemiş; çocuğun beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olduğu kabul edilebiliyorsa, bu durumda faile verilecek cezanın TCK'nın 86/3-b bendi uyarınca artırılacağı belirtilmiştir (Parlar ve Hatipoğlu, 2010).

Çocukların istismarı işkence ve eziyet şeklinde de olabilir. İşkence suçu (TCK md.94) özgü bir suç olup, yalnızca kamu görevlisi olan bir fail tarafından işlenebilir(Sokullu,2008). İşkence yapan, bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisine verilecek ceza, işkencenin çocuğa karşı yapılması durumunda ağırlaşmaktadır (TCK md.94/2-a). TCK nun 94/1. maddesinde; işkence suçunun failinin üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenlendikten sonra, aynı maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde bu suçun çocuğa karşı işlenmesi halinde failin sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı bildirilmiştir. Eziyet suçu ise TCK'nın 96. maddesinde tanımlanmış olup; bu suç herkes tarafından işlenebilir ve bir çocuğa karşı işlenmesi durumunda suçun cezası ağırlaşır (TCK md.96/2-a).

2.7.1.2.Çocuğun Cinsel Dokunulmazlığının Korunması

Türk Ceza Kanunu'nda cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar; cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki ve cinsel taciz olmak üzere dört ana suç tipi şeklinde düzenlenmiştir. Çocukların cinsel dokunulmazlığını koruyan "çocukların cinsel istismarı suçu" ve "reşit olmayanla cinsel ilişki" suçları yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığından (Bölüm 2.6.3.2.1; 2.6.3.2.2) bu bölümde başka açıklama yapılmamıştır.

2.7.1.3.Çocuğun Kötü Muameleye ve Disiplin Yetkisinin Kötüye Kullanılmasına Karşı Korunması

Türk Ceza Kanunu'nun 232. maddesinde⁵⁴, kötü muamele başlığı altında, birinci fıkra da aynı konutta birlikte yaşayanlardan birinin diğerine karşı kötü muamelede bulunması eylemi; ikinci fıkra da ise, bir kimsenin idaresi altında olan başka birisi üzerinde sahip olduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisinin kötüye kullanılması eylemi suç olarak düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun 233. maddesinde⁵⁵ "Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali" başlığı altında, yeni bir suç tipine yer verilmiştir. Maddenin birinci fıkrasında, aile hukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmemek eylemi; ikinci fıkrasında hamile eşini veya birlikte yaşadığı hamile kadını bu durumunu bilerek çaresiz durumda terk etme eylemi; üçüncü fıkra da ise sarhoşluk, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılması, ya da onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu çocuklarının ahlak, güvenlik ve sağlığının tehlikeye sokulması eylemi suç olarak düzenlenmiştir. Birinci fıkra da daha genel yükümlülüklerin ihlali, ikinci ve üçüncü fıkralarda ise, birinci fıkraya göre daha özel yükümlülüklerin ihlali suç haline getirilmiştir (Yaşar ve Ark., 2010).

2.7.1.4.Çocuğun Kaçırılma ve Alıkonulma Suçuna Karşı Korunması

Türk Ceza Kanunu'nun 234. maddesiyle⁵⁶ çocuğun kaçırılması ve alıkonulması suç

54 **TCK Madde 232** - (1) Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.(2) İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir.

55 **TCK Madde 233-** (1) Aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişi, şikayet üzerine, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Hamile olduğunu bildiği eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış bulunduğunu bildiği evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimseye, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Velayet hakları kaldırılmış olsa da, itiyadi sarhoşluk, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılması ya da onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu maddi ve manevi özen noksanlığı nedeniyle çocuklarının ahlak, güvenlik ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye sokan ana veya baba, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

56 **TCK Madde 234-** (1) Velayet yetkisi elinden alınmış olan ana veya babanın ya da üçüncü derece dahil kan

olarak düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasıyla, velayete sahip olmayan ana, baba veya üçüncü derece dahil kan hısımlarının, onaltı yaşını doldurmamış bir çocuğu kaçırmaması veya alıkoymasını eylemi suç olarak düzenlenmiş, ikinci fıkrada bu suçun 12 yaşından küçüğe karşı işlenmesi ile cebir veya tehdit kullanılarak işlenmesi durumu nitelikli hal olarak sayılmış, üçüncü fıkrada ise kanuni temsilcinin rızası dışında evi terk eden çocuğu, ailesine durumu haber vermeden yanında tutmak eylemi suç olarak düzenlenmiştir.

2.7.1.5.Çocukların Cinsel Sömürü Suçlarına Karşı Korunması

Çocukların cinsel açıdan sömürülmesi çocuk haklarının en ciddi ihlal şekillerinden biridir. Çocukların ticari amaçlı cinsel sömürüsü büyük paraların döndüğü bir yer altı sektörüdür. Yasadışı ve kabul edilemez olması dolayısıyla, bu alanda sömürülen ve kullanılan çocuk sayısı ile ilgili güvenilir veriler bulunmamaktadır. Ancak, çok sayıda kız ve erkek çocuğun cinsel sömürü ve istismara maruz kaldığı belirtilmektedir (Akyüz,2010).

Cinsel sömürü türleri çocuk fuhşu, çocuk pornografisi, çocuklarla cinsellik amaçlı turizm ve çocukların fuhuş ve pornografide kullanılmak üzere kaçırılması şeklinde dört başlık altında toplanabilir.

2.7.1.5.1.Çocuk Fuhşu

Çocuk fuhşu, bir çocuğun zevk veya başka sebeplerle, çoğu zaman para kazanmak amacıyla cinsel aktivitelerde kullanılmak amacıyla yetişkinlere satılmasıdır. Hem kız hem de erkek çocuklar fuhuşta kullanılmaktadır. Fuhuşta kullanılanların çoğunu evden kaçmış çocuklar oluşturmaktadır (Polat, 2007)

Çocukların fuhuşta kullanılması, TCK'nın 103. maddesindeki "çocukların cinsel

hısmının, onaltı yaşını bitirmemiş bir çocuğu veli, vasi veya bakım ve gözetimi altında bulunan kimsenin yanından cebir veya tehdit kullanmaksızın kaçırmaması veya alıkoymasını halinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Fiil cebir veya tehdit kullanılarak işlenmiş ya da çocuk henüz oniki yaşını bitirmemiş ise ceza bir katı oranında artırılır.

(3) (Ek: 6/12/2006 – 5560/10 md.) Kanunî temsilcisinin bilgisi veya rızası dışında evi terk eden çocuğu, rızasıyla da olsa, ailesini veya yetkili makamları durumdan haberdar etmeksizin yanında tutan kişi, şikâyet üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

istismarı suçu" kapsamına dahi edilmemiş, TCK'nın 227. maddesinde ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. TCK'nun 227/1.maddesinde; çocuğu fuhşa teşvik eden, bunu kolaylaştıran, bu maksatla çocuk tedarik eden veya barındıran ya da çocuk fuhşuna aracılık eden kişinin dört yıldan on yıla kadar hapis ve adli para cezasıyla cezalandırılacağı yaptırım altına alınmıştır. Suçun eş, üstsoy, kayın üstsoy, kardeş, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da kamu görevi veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır (TCK md.227/5).

2.7.1.5.2.Çocuk Pornografisi

Çocuk pornografisi, çocukları görüntülemeyi kapsayan eylemlerdir (Polat, 2007). Çocuğun açık -saçık görüntüleriyle fotoğraflarda, slaytlarda, dergi, sinema ve video kayıtlarında teşhir edilmesidir. Çocuk pornografisi hızla artan bir oranda internet ortamına aktarılmaktadır. Bu şekilde görüntülerin gizli ve yaygın olarak hızlı bir şekilde yayılması sağlanmaktadır (Akyüz, 2010)

Türk Ceza Kanunu, çocuk pornofrafisini "müstehcenlik" başlığı altında 226. maddesinde düzenlemiştir. Bu maddenin 3.fikrasında, müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları kullanan ve bu ürünleri ülkeye sokan, çoğaltan, satışı arz eden, satan, nakleden, depolayan, ihraç eden, bulunduran ya da başkalarının kullanımına sunan kişinin; 5. fıkrasında da bu ürünlerin içeriğini basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlanmasına aracılık eden ya da çocukların görmesini, dinlemesini veya okumasını sağlayan kişinin cezalandırılacağı belirtilmiştir.

2.7.1.5.3.Çocuğun Fuhuş ve Pornografide Kullanılmak Amacıyla Kaçırılması

Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına Ek Protokol'ün 3/c maddesinde, onsekiz yaşından küçük çocuğun istismar amaçlı sağlanması, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması insan ticareti olarak kabul edilmiştir (Akyüz, 2010).

İnsan ticareti ile ilgili yukarıda belirtilen Ek Protokole paralel düzenleme Türk Ceza Kanunu'nun "insan ticareti" başlıklı 80. maddesinde yapılmıştır. Bu maddenin 3.fıkrasında; “Onsekiz yaşını doldurmamış olanların zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hallerinde suçun oluşması için tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek gibi fiillerden hiçbirine başvurulmamış olsa bile failin sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı” belirtilmiştir (TCK md.80).

2.7.2.Çocukların Yargılanması Bakımından Özel Usuller (Çocuk Mahkemelerinin Varlığı) Nedeniyle Çocukların Korunması

Çocuk mahkemelerinin varlığı, tek başına farklı bir usulün varlığına işaret etmektedir. Suça sürüklenen çocuk söz konusu olduğunda, gerek soruşturma ve gerekse kovuşturma aşamasında bir takım usul hükümleri ile, çocuk korunmaya çalışılmıştır.

Çocuk mahkemeleri çocukların cezalandırılması amacını güden mahkemeler değildir. Bu mahkemeler, çocukların ve ailelerinin desteklenerek çocuğun yeniden suç işlemesini önlemeyi amaçlamaktadır (Akarca, 2012). Bu mahkemeler, suça sürüklenen veya suç mağduru olan çocukların korunmasına ilişkin koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alabilir (ÇKK md.7/1). Çocuk mahkemeleri, korunma ihtiyacı olan çocuk hakkında, koruyucu ve destekleyici tedbir kararı yanında 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre velayet, vesayet, kayyım atanması, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar vermeye yetkilidir (ÇKK md.7/7).

Çocuk Koruma Kanunu uyarınca verilen koruyucu ve destekleyici tedbirlerin yerine getirilmesini çocuk mahkemeleri kendisi takip eder ve denetler (ÇKK md.8/2). Bu takip sırasında, verilen tedbir dışında bir tedbir kararı vermek gerektiği veya verilen tedbirin çocuğun durumuna uygun olmadığı, yani değiştirilmesi gerektiğinin anlaşılması durumunda çocuk mahkemesi yeni bir tedbir kararı verebilir veya önceki kararını değiştirebilir (ÇKK md.8/3). Bu bakımdan çocuk mahkemeleri diğer mahkemelerden farklı bir usul takip eder.

Halen yürürlükte olan kanun hükümlerine göre, bir çocuk ile bir yetişkin birlikte suç işlediğinde bu davalar ayrı görülmekte (ÇKK md.17/1), davaların birlikte görülmesi gerektiğinin anlaşılması halinde ise davalar genel yetkili mahkemelerde, yani yetişkinleri yargılayan mahkemelerde birleştirilmektedir (ÇKK md.17/3). Yine bir yetişkinin bir çocuğa yönelik suç işlemesi halinde de davaya yetişkinleri yargılayan mahkeme bakmaktadır. Bu düzenlemeler eleştirilmekte; davaların birlikte görülmesi ve çocuklara yönelik suç işleyen yetişkinlerin yargılamasının da çocuk mahkemelerinde yapılması önerilmekte, böylece gerek suça sürüklenen çocukların, gerekse suç mağduru olan çocukların korunmasında daha etkin bir uygulama yapılmış olacağı belirtilmektedir (Akarca, 2012).

2.7.3.Çocukların Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Yer Alan Düzenlemeler Nedeniyle Korunması

Ceza adalet sistemi içinde suç şüphesinin öğrenilmesinden itibaren, mağdurun olay hakkındaki bildiklerini hem soruşturma evresinde hem de kovuşturma evresinde defalarca anlatmak zorunda kalması onu oldukça hırpalamakta, yaşadığı kötü tecrübeyi tekrar tekrar yaşamak zorunda kalmaktadır. Hukukumuzda mağdurun duruşmaları izlemesi zorunluluğu bulunmamasına rağmen, sık sık bilgisine başvurulduğu bilinmektedir (Sokullu-Akıncı, 2008).

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren ceza adalet sistemi içerisinde, mağdurun korunmasına ilişkin ceza hukuku kurumlarının yanı sıra, mağdur haklarını düzenleyen, mağdura, kendisine ait hukuki menfaati ihlal eden veya tehlikeye düşüren faile karşı yürütülen ceza yargılamasına katılma hakkı tanıyan usul hükümleri bulunmaktadır. Mağdur hakları Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 234. maddesinde, soruşturma ve kovuşturma aşamasında sahip olunan haklar olmak üzere iki farklı şekilde düzenlenmiştir.

Mağdur soruşturma aşamasında (evresinde), başka bir anlatımla suç şüphesinin yetkili makamlarca öğrenilmesinden, savcı tarafından hazırlanan iddianamenin mahkeme tarafından kabulüne kadar geçen devrede (CMK md. 2-e);

1. Delillerin toplanmasını isteme,
2. Soruşturmanın gizlilik ve amacını bozmamak koşuluyla Cumhuriyet savcısından belge örneği isteme,

3. (Değişik: 24/7/2008-5793/40 md.) Vekili bulunmaması halinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme,
4. 153 üncü maddeye uygun olmak koşuluyla vekili aracılığı ile soruşturma belgelerini ve elkonulan ve muhafazaya alınan eşyayı inceletme,
5. Cumhuriyet savcısının, kovuşturmayaya yer olmadığı yönündeki kararına kanunda yazılı usule göre itiraz hakkını kullanma haklarına sahiptir.

Mağdur, kovuşturma evresinde yani iddianamenin kabulü ile başlayan ve hükmün kesinleşmesine kadar geçen evrede ise (CMK md.2-f);

1. Duruşmadan haberdar edilme,
2. Kamu davasına katılma,
3. Tutanak ve belgelerden (...) (1) örnek isteme,
4. Tanıkların davetini isteme,
5. (Değişik: 24/07/2008- 5793/40 md.)Vekili bulunmaması halinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme,
6. Davaya katılmış olma koşuluyla davayı sonuçlandıran kararlara karşı kanun yollarına başvurma hakkına sahiptir.

Bunun dışında mağdur, onsekiz yaşını doldurmamış, sağır veya dilsiz ya da meramını ifade edemeyecek derecede malül olur ve bir vekili de bulunmazsa, istemi aranmaksızın bir vekil görevlendirilir (CMK md.234/2).

Bu haklar, suçun mağdurları ile şikâyetçiye anlatılıp açıklanır ve bu husus tutanağa yazılır (CMK md.234/3).

2.7.3.1.Mağdurun Haklarının Öğretilmesi

Sanık haklarında olduğu gibi, mağdur ve şikâyetçiye de hakları anlatılacak ve bu husus tutanağa yazılacaktır (CMK md.234/3). 5271 sayılı CMK son derece olumlu düzenlemeler getirmiş olmakla beraber soruşturma başında bilgilendirilme hakkı yeterince açık düzenlenmemiştir (Bacanlı, 2007).

Suçun işlenmesinden hemen sonra mağdura, onunla ilk defa temasa geçecek görevli tarafından, ceza ve ceza muhakemesi hukukuna ait olan haklarının öğretilmesi emredici şekilde düzenlenmiştir. Bu hakların neler olduğu (CMK md.234) yukarıda sayılmıştır. Mağdur ve şikayetçiye hakları anlatılacak ve bu husus tutanağa yazılacaktır; ancak mevcut CMK düzenlemesi ile aydınlatma yükümlülüğü sadece Cumhuriyet savcısı ve mahkeme veya hakim için getirilmiş gibi görünmektedir. Bu yükümlülüğün kolluk için de geçerli olması gerekir.

2.7.3.2.Mağdurun Dinlenmesi

Mağdur ile şikâyetçinin dinlenmesi 5271 sayılı CMK'nun 236. maddesiyle düzenlenmiştir. Bu madde de "Mağdurun tanık olarak dinlenmesi halinde, yemin hariç, tanıklığa ilişkin hükümlerin uygulanacağı, işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk veya mağdurun, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebileceği, maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden hallerin saklı olduğu" belirtilmiştir (CMK md.236/2). Yine maddenin son fıkrası ile "Mağdur çocukların veya işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan diğer mağdurun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulacağı ve bunlar hakkında bilirkişilere ilişkin hükümlerin uygulanacağı" belirtilmiştir (CMK md.236/3). Buna göre, mağdur ve şikayetçiler tanık sıfatıyla dinlenebilecekler, ancak yemin verdirilmeyecektir.

Mağdurların korunması amacı ile, suç mağdurlarının, özellikle de çocukların ceza muhakemesi aşamalarında, tanık olarak dinlenmesi sırasında tekrar mağdur olmaması için gerekli tedbirlere yer verilmiştir. Kanunda, "işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk veya mağdur, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebilir" denmiş, ancak maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden hallerin saklı olacağı açıkça belirtilmiştir. Böylece kanun koyucu, çocuğun olay nedeniye birden fazla dinlenerek, ifadesinin alınmasının çocukta yaratacağı olumsuz etkiyi gidermek için kural olarak çocukların bir kez dinlenmesini kabul etmiştir. Bununla birlikte Ceza yargılamasının yüze karşılık ilkesinin sağladığı teminatlara da önem veren kanun (Akarca, 2012), bu kapsamda dinlenen mağdur çocuğun ifadesinin görüntülü ve sesli ortamda kaydedilmesini bir zorunluluk olarak kabul etmiştir (CMK 52/3-a).

Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki bu düzenlemelere göre; mağdur çocuk muhakemede kural olarak bir kere dinlenebilecek, yanında bir uzman bulunacak ve bu dinleme kayda alınacaktır. Bu durumda gerekirse yapılan kayıt mahkeme tarafından tekrar dinlenecek ve çocuk (mağdur) psikolojik olarak tekrar tekrar yıpratılmayacaktır. Bunu temin için CMK madde 52/3 uyarınca tanıklık sırasında görüntü ve sesin kayda alınması, CMK madde 236/3 uyarınca uzman kişilerin bulundurulması kabul edilmiştir. Bu amaçla, kanunla mağdur çocukların veya işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan diğer mağdurun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulması zorunlu hale getirilmiştir. Yargıtay'ın bazı Ceza Dairelerince bu zorunluluğa aykırı olarak yapılan dinlemeler hukuka aykırı bulunmuştur.⁵⁷ CMK. nun 236/3. maddesinin açık hükmü nedeniyle mağdur çocukların tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişinin bulundurulması ve bu kişinin mağdurun beyanlarına ilişkin görüşü de alınarak sonuca varılması gerekli ise de; aynı maddenin 2. fıkrasında, her dinlemede psikolojisi daha da bozulacağından zorunluluk arzeden haller hariç mağdur çocukların, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebileceğinin öngörülmesi nedeniyle mağdur çocuğun beyanının, tek başına hükme esas alınmaması hallerinde bu husus tek başına bozma sebebi sayılmamaktadır (Akarca, 2012).

57 “Katılan M.D'nun 18 yaşından küçük olduğuna ve vekili de bulunmadığına göre, 5271 sayılı CMK. nun 234/2 ve 239/2 maddeleri uyarınca istemi aranmaksızın bir vekil görevlendirilmesi ve mağdurun dinlenmesi sırasında da aynı Yasanın 236/3 maddesi uyarınca, psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişinin bulundurulması gerektiğinin gözetilmemesi”(Y. 2. CD. 26/01/2010, 766 – 1218 sayılı kararı),

“mağdur çocuk duruşmada psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulmadan dinlenerek 5271 sayılı CMK'nun 236/3.maddesine aykırı davranılması”(Y. 2. CD. 01/07/2010, 2364 – 21248 sayılı kararı),

“mağdurenin dinlenmesi sırasında psikoloji uzmanı bulundurulmayarak CYY'nın 236/3. maddesine aykırı davranılması” (Y. 4. CD. 15/04/2009, 10002 – 7538 sayılı kararı)(Akarca,2012)

3.MATERYAL ve METOD

Çanakkale Adliyesi Asliye Ceza ve Ağır Ceza Mahkemelerinin çocukların basit cinsel istismarı ve nitelikli cinsel istismarı suçu ile reşit olmayanla cinsel ilişki suçu nedeniyle 2006-2010 yılları arasında karara çıkan tüm dava dosyaları incelenmiş, bu dava dosyalarında; cinsel istismar faillerinin profili, mağdur profili, maruz kalınan cinsel istismar eyleminin niteliği, mağdurların muayene (rapor) ve ifade süreçleri (her bir dosyada kaç kez ifadelerinin alındığı) ile karşılaştıkları problemler, beden veya ruh sağlığının bozulması olgusu tüm yönleriyle incelenmeye çalışılmıştır.

Ceza Adalet Reformu kapsamında; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile çocukların cinsel istismarının önlenmesine ilişkin önemli düzenlemeler getirilmiştir. Bu kanunların 1 Haziran 2005 ve hemen sonrası tarihte yürürlüğe girmesi nedeniyle, özellikle kanunların yürürlük tarihi sonrası karara çıkan dava dosyalarının tespiti ile incelenmesine çalışılmış, Asliye Ceza Mahkemelerinde karara çıkan dava dosyalarının 18 tanesinin, Ağır Ceza Mahkemesinde karara çıkan dava dosyalarından ise 51 tanesinin suç tarihlerinin 1 Haziran 2005 öncesi olduğu ve dosyaların bir kısmının 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Ceza Kanunu açısından lehe-aleyhe kanun değerlendirmesi (uyarlama yargılaması) yapılması amacıyla ele alınan ya da Yargıtay tarafından yeni yasanın yürürlüğe girmesi nedeniyle bozularak gelen dava dosyaları olduğu görülmüştür.

Çanakkale Adliyesinde 2 tane Asliye Ceza Mahkemesi ve 1 tane de Ağır Ceza Mahkemesi olması nedeniyle bu 3 mahkemedeki 2006- 2010 yılları arasında karara çıkan tüm dava dosyaları karar kartonları ve karar defterleri incelenmek suretiyle tespit edilmiş, tespit edilen dava dosyalarından mahkeme arşivinde bulunan dosyaların tamamı incelenmiş; ancak dosyaların önemli bir kısmının temyiz incelemesi için Yargıtaya gönderildiği görülmüş(Ağır Ceza Mahkemesinde toplam 67 dosya, Asliye Ceza mahkemelerinde ise toplam 15 dosya), bu dosyaların fiziki olarak bütün içeriği itibariyle incelenememesi nedeniyle Yargıtaya gönderilen dosyalar yönünden sağlıklı verilere ulaşılamamıştır. Temyiz incelemesi için gönderilen veya sair nedenlerle (birleştirme, görevsizlik kararı verilmesi gibi) fiziki olarak incelenemeyen dava dosyalarının karar suretleri ve UYAP veri tabanına kayıtlı

bilgiler incelenmek suretiyle cinsel istismarın türü, failin yaşı, mağdurun yaşı, ifade aşamaları, muayene süreci vs. bilgiler tespit edilmiştir.

Çalışmamızda çocukların cinsel istismarı suçu nedeniyle açılan ve karara çıkan dava dosyalarının incelenmesi belirtilmişse de, 18 yaşından küçük çocukla gerçekleştirilen ve “reşit olmayanla cinsel ilişki” başlığını taşıyan TCK’nın 104 maddesi kapsamında kalan suç nedeniyle açılan ve karara çıkan dava dosyaları da mağdurun yaşı nedeniyle “çocuk cinsel istismarı” olarak değerlendirildiğinden bu dava dosyaları da inceleme kapsamına alınmıştır.

Çocukların cinsel istismarı insanlık tarihi boyunca bilindiği halde, yaygınlığı konusunda kesin veriler bulunmamaktadır. Çocuk istismarının bir sorun olarak algılanması ile birlikte bu alandaki çalışmalar son dönemde önemli bir ivme kazanmış, buna paralel olarak çocuk istismarını önlemeye yönelik önemli yasal değişiklik ve düzenlemeler yapılmıştır. Çocuk istismarını önlemeye yönelik düzenlemelerin hayata geçirilmesini temin edecek en önemli grubu oluşturan ceza adalet sistemi içerisinde yer alan hakim – savcı, sosyal çalışmacı ve diğer adalet sùjelerinden oluşan toplam 200 kişiyle anket yapılmış, 33 sorudan oluşan anket çalışması ile yasaların uygulanmasında aktif rol alan, esas itibariyle yasaları hayata geçiren uygulayıcıların “çocukların cinsel istismarı” konusundaki farkındalığı, istismarı değerlendirilme şekilleri, yasaların uygulanma ve hayata geçirilme şekli, ikincil mağduriyet sayılabilecek eylemlerin tespitine çalışılmıştır.

Yapılan anket çalışmasında; ülkemizin değişik bölgelerinde çalışan, il ve ilçe merkezlerinde görev yapan hakim – savcı, sosyal çalışmacı ve diğer adalet sùjelerine gönüllülük esasına dayalı olarak anket uygulanmış, toplam 400 anket dağıtılmasına rağmen bunlardan 200 kişi anket formunu doldurarak ankete cevap vermiştir

Türkiye genelinde 2006-2010 yılları arasında “çocukların cinsel istismarı suçu” nedeniyle karara çıkan dava dosyalarına ilişkin bilgiler Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi’nden talep edilmiş, UYAP veri tabanından çıkarılarak gönderilen bilgiler tablo halinde değerlendirilmiştir.

4.BULGULAR

Çanakkale Asliye Ceza Mahkemeleri ve Ağır Ceza Mahkemesinde 2006-2010 yılları arasında çocukların cinsel istismarı suçu nedeniyle açılan ve karara çıkan (Asliye Ceza Mahkemelerinde toplam 38, Ağır Ceza Mahkemesi'nde ise toplam 111 dosyada) dava dosyalarında mağdurların büyük çoğunluğunun kadın (kız çocuk), faillerin ise tamamının erkek olduğu, her yaş grubundan faile (saniğa) rastlanmakta olduğu görülmektedir. Ayrıca Ağır Ceza Mahkemesinde karara çıkan dava dosyalarında çoğunlukla çocukların nitelikli cinsel istismarı suçunun işlendiği, Asliye Ceza Mahkemelerinde ise çoğunlukla reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun işlendiği ve bu suçlarda fail – mağdur yaş grubunun birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir.

Ceza adalet sistemi içerisinde görev yapan hakim - savcı, sosyal çalışmacılarla yapılan anket çalışmasında ise (toplam 400 anket formu dağıtılmasına rağmen 200 kişi ankete katılıp formu doldurarak cevap vermiştir); ankete katılan kişilerden 82 kişinin hakim, 98 kişinin Cumhuriyet savcısı, diğer 20 kişilik grup içerisinde ise 1 kişinin adli tıp uzmanı, kalan 19 kişinin ise psikolog ve sosyal hizmet uzmanı olduğu görülmektedir. Ankete katılanlardan büyük çoğunluğun evli, erkek ve çocuklu kişilerden oluştuğu, çoğunlukla oldukça genç sayılabilecek grubun ankete katıldığı anlaşılmaktadır.

4.1.ANKET ÇALIŞMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 1: Anket Çalışmasına Katılan Kişilerin Yaş Grubu

Yaş	Sayı	%
20-25	7	3,5
26-30	53	26,5
31-35	45	22,5
36-40	47	23,5
41 ve üstü	48	24
Toplam	200	100

Anket formunu yanıtlayanların her yaş grubundan olduğu görülmüştür.

Tablo 2: Anket Çalışmasına Katılan Kişilerin Cinsiyeti

Cinsiyet	Sayı	%
Erkek	166	83
Kadın	34	17
Toplam	200	100

Ankete katılanların % 83'ünün erkek, %17'sinin ise kadın olduğu görülmüştür.

Tablo 3: Anket Çalışmasına Katılanların Öğrenim Durumu

Öğrenim durumu	Sayı	%
Üniversite	157	78,5
Y. Lisans	40	20
Doktora	3	1,5
Toplam	200	100

Ankete katılanların % 78,5'inin üniversite mezunu olduğu, katılımcılardan %20'sinin ise yüksek lisans yatığı görülmektedir.

Tablo 4: Anket Çalışmasına Katılanların Meslekleri

Mesleği	Sayı	%
Hâkim	82	41
C.Savcısı	98	49
Diğer	20	10
Toplam	200	100

Anket çalışmasına katılanların % 49'unun Cumhuriyet Savcısı, %41'inin Hakim, % 10'unun ise diğer adalet çalışanları (psikolog, sosyal çalışmacı ve adli tıp uzmanı) olduğu, bu gruptan 1 kişinin adli tıp uzmanı, diğer 19 kişinin de psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarından oluştuğu görülmektedir.

Tablo 5-6-7: Anket Çalışmasına Katılanların Medeni Durumları, Çocukları Olup Olmadığı ve Meslekte Geçirdikleri Süre

Medeni Durum			Çocukları Olup Olmadığı		
Medeni Durum	Sayı	%	Verilen cevap	Sayı	%
Evli	159	79,5	Çocuğu olan	128	64
Bekar	38	19	Çocuğu olmayan	72	36
Boşanmış	3	1,5	Toplam	200	100
Toplam	200	100			

Meslekte Geçirilen Süre

Meslekte Geçen Süre		
Yıl	Sayı	%
0–5 Yıl	71	35,5
6–10 Yıl	48	24
11–15 Yıl	44	22
16–20 Yıl	19	9,5
21 Yıl ve üstü	18	9
Toplam	200	100

Ankete katılanların % 79,5'inin evli, %19'unun bekar olduğu , %64'ünün çocuğu olan kişilerden oluştuğu ve katılımcıların büyük çoğunluğunun (%35,5) meslekte 0–5 yıl aralığında kişilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo -8 (Anket Sorusu 8): Çocukların Cinsel İstismarı, Çocuğa Karşı Yapılan Cinsel Amaçlı Her Türlü Eylemdir

Verilen cevap	Sayı	%
Evet biraz doğru	16	8
Evet doğru	178	89
Hayır doğru değil	6	3
Toplam	200	100

Ankete katılan uygulayıcıların %89'u çocukların cinsel istismarının (yasadaki tanıma uygun şekilde) çocuğa karşı yapılan cinsel amaçlı her türlü eylem olduğunu belirtmişlerdir,

Tablo -9 (Anket Sorusu 9): Size Göre Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocukların Muayenelerinde Gerekli Dikkat Ve Özen Gösteriliyor Mu?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet yeterince gösteriliyor	27	13,6
Evet biraz gösteriliyor	92	46,4
Hayır gösterilmiyor	79	39,8
Toplam	198	100

Ankete katılan uygulayıcıların %46,4'ü cinsel istismara maruz kalan çocukların muayenelerinde gerekli dikkat ve özenin biraz gösterildiğini, %39,8'i ise muayenelerde gerekli dikkat ve özenin gösterilmediğini belirtmişlerdir.

Tablo-10 (Anket Sorusu 10) : Size Göre İstismara Maruz Kalan (Mağdur) Çocukların İfade Alma Sırasında Uzman Yardımından (Psikoloji, Psikiyatri, Tıp Veya Eğitim Alanında Uzman Bir Kişi) Yararlanılıyor Mu?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet her zaman	89	44,9
Evet bazen	99	50
Hayır hiçbir zaman	10	5,05
Toplam	198	100

Tablo 10’da ankete katılanların %44,9’u mağdur çocukların ifade alımı sırasında her zaman bir uzman yardımında yararlandığını, %50’si ise bazen uzman yardımından yararlandığını belirtmişlerdir.

Tablo- 11 (Anket Sorusu 11) : Size Göre Cinsel Suç Mağduru Çocuklarla İletişim Ve Bu Çocuklara Yaklaşım Konusunda Eğitim Eksikliği İkincil Mağduriyete (Travmanın Tekrar Yaşanmasına) Neden Olmakta Mıdır?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	110	55
Evet kısmen	86	43
Hayır	4	2
Toplam	200	100

Tablo 11’de ankete katılanların büyük bir çoğunluğu(%55), cinsel istismar mağduru çocuklara yaklaşım kobusundaki eğitim eksikliğinin ikincil mağduriyete neden olacağını belirtmişlerdir.

Tablo -12 (Anket Sorusu 12) : Size Göre Mağdur Çocukların İfadelerinin Alınması Sırasında Uzman Bulundurulması Doğru Olmuş Mudur?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	161	80,5
Evet biraz	29	14,5
Hayır hiçbir şekilde	10	5
Toplam	200	100

Ankete katılanların %80,5'i mağdur çocukların ifadelerinin alınması sırasında uzman bulundurulmasını oldukça doğru bulmuştur.

Tablo -13 (Anket Sorusu 13) : Size Göre Cinsel Suç Mağduru Çocukların Suç Sonrası En Az Kaç Kez İfadesi Alınmaktadır? (Karakol/Savcılık Ve Mahkeme Aşamasında)

Verilen cevap	Sayı	%
1 kez	10	5,05
2 kez	79	39,8
3 kez	90	45,4
4 kez	15	7,5
5 ve daha fazla	4	2,02
Toplam	198	100

Ankete katılanların % 39,8'i mağdurların suç sonrası süreçte en az iki kez, % 45,4'ü ise en az üç kez ifadelerinin alındığını belirtmişlerdir.

Tablo -14 (Anket Sorusu 14) : Size Göre Cinsel Suç Mağduru Çocuklar Soruşturma Ve Kovuşturma Sürecinde En Az Kaç Kez Muayene Edilmektedir? (Sağlık Ocağı/Hastane/Adli Tıp Şube Müdürlüğü/Adli Tıp Kurumu)

Verilen cevap	Sayı	%
1 Kez	20	10,03
2 Kez	112	57,7
3 Kez	46	23,7
4 Kez	10	5,15
5 ve daha fazla	6	3,09
Toplam	194	100

Tablo 14'deki soruyu yanıtlayan uygulayıcılardan %57,7'si suç sonrası süreçte mağdurların en az iki kez, % 23,7'si ise mağdurların en az 3 kez muayene edildiğini belirtmişler, uygulayıcılardan %10,03'ü ise mağdurların 1 kez muayene edildiğini bildirmişlerdir.

Tablo - 15 (Anket Sorusu 15) : Soruşturma Ve Kovuşturma Aşamasında Suç Mağduru Çocukların İfade Alımı Sırasında Görüntü Veya Sesler Kayda Alınmaktamıdır?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet her zaman	54	27
Evet ara sıra	101	50,5
Hayır	45	22,5
Toplam	200	100

Tablo – 15'deki soruyu cevaplayan uygulayıcılardan %27'si ifade alımı sırasında her zaman kayıt yapıldığını, % 50,5'i ise (yarısı) ara sıra kayıt yapıldığını belirtmişler, % 22,5'i ise kayıt yapılmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo-16 (Anket Sorusu 16) : Yukarıdaki Soruya Cevabınız Hayır İse; Size Göre Ceza Muhakemesinin Emredici Hükümlerine Rağmen Cinsel Suç Mağduru Çocukların İfadelerinin Alınması Sırasında Kayıt Yapılmamasının Sebebi Nedir? (Birden Çok Seçenek İşaretlenebilir)

Verilen cevaplar	Sayı	%
Çok zaman alması	20	11,04
Teknik imkansızlık (kamera olmaması)	60	33,1
Personel eksikliği	47	25,9
Kayıt yapılmasının rahatsız edici olması	23	12,7
Gözetleme baskısı ve rahatsız edilme durumu	29	16,02
Diğer	2	1,1
Toplam	181	100

Tablo -15'deki soruya hayır cevabı veren kişilerden % 33,1'i kayıt yapılmama nedeni olarak teknik imkansızlık (kamera bulunmaması) nedenini, % 25,9'u ise personel eksikliğini, % 16,02'si ise gözetleme baskısı ve rahatsız edilme durumu seçeneğini işaretlemişlerdir. Bunun dışında "diğer" seçeneğini işaretleyenler, öncelikle bu iş için elaman ve araç olmadığı gibi özellikle bu işe büyükşehirlerde ayıracak vakit bulunmadığını, bazen aynı gün 5-6 istismar olayı gelmekte olduğunu, gelen diğer olayları da eklediklerinde süre konusunun ön plana çıktığını, ayrıca kameranın varlığının çocukları rahatsız edebildiğini belirtmişlerdir.

Tablo-17 (Anket Sorusu 17) : Size Göre Suç Mağduru Çocukların İfadelerinin Kayıt Altına Alınması, Yaşanılan Mağduriyeti Azaltır Mı?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	28	14
Evet kısmen	68	34
Hayır	104	52
Toplam	200	100

Tablo-17'deki soruyu cevaplayan uygulayıcılardan %52'si mağdurların ifadelerinin kayıt altına alınmasının yaşanılan mağduriyeti azaltmayacağını, %34'ü ise kısmen azaltacağını, uygulayıcılardan daha azınlıkta kalan %14'ü ise kayıt yapılmasının yaşanılan mağduriyeti oldukça azaltacağını belirtmişlerdir.

Tablo-18 (Anket Sorusu 18) : Size Göre Soruşturma Ve Kovuşturma Aşamasında Cinsel Suç Mağduru Çocukların Birden Fazla İfadesinin Alınması (Karakol/ Savcılık/ Mahkemeler) Çocukların Mağduriyetini Arttırır mı?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	104	52
Evet kısmen	87	43,5
Hayır	9	4,5
Toplam	200	100

Tablo-18'deki soruyu cevaplayan uygulayıcılardan %52'si soruşturma ve kovuşturma aşamasında mağdur çocukların ifadelerinin birden fazla alınmasının yaşanılan mağduriyeti arttıracığını, %43,5'i kısmen arttıracığını, ankete katılanlardan %4,5'i ise birden fazla ifade alınmasının mağduriyeti arttırmayacağını belirtmişlerdir.

Tablo-19 (Anket Sorusu 19) : Size Göre Mağdurları Korumaya Yönelik Kanunlar Yeterli Midir?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	8	4
Evet kısmen	78	39
Hayır	114	57
Toplam	200	100

Tablo -19'daki soruyu cevaplayan uygulayıcılardan %57'si mağdurları korumaya yönelik kanunların yeterli olmadığını, % 39'u kanunların kısmen yeterli olduğunu, ankete katılanlardan %4'ü ise kanunların oldukça yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo-20 (Anket Sorusu 20) : Size Göre Suç Mağdurlarının Korunmasında Devletin İlgili Birimleri Arasındaki Koordinasyon Yeterli Midir?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	2	1
Evet kısmen	72	36
Hayır	126	63
Toplam	200	100

Tablo -20'deki soruyu cevaplayan uygulayıcılardan %63'ü mağdurların korunmasında devletin ilgili birimleri arasındaki koordinasyonun yeterli olmadığını, %36'sı ise kısmen yeterli belirtmişlerdir

Tablo-21 (Anket Sorusu 21) : Size Göre Suç Mağdurlarının Korunmasında SHÇEK Yeterli Hizmeti Verebilmekte Midir?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	2	1,01
Evet kısmen	76	38,5
Hayır	119	60,4
Toplam	197	100

Tablo- 21'deki soruya cevap veren kişilerden %60,4'ü SHÇEK'in mağdurların korunmasında yeterli hizmeti veremediğini belirtmişlerdir. Bu kişilerin “cevabınız hayır ise sizce neler yapılmalıdır?” sorusuna verdikleri cevapların bir kısmı ise şu şekildedir:

- SHÇEK'in aksine aile ortamı sağlanacak imkanlar olmalıdır.
- Etkin önlemler aksaklığa yol açmayacak bir koordinasyon ile alınıp uygulanmalıdır.
- Kurumlar arası koordinasyon ve SHÇEK'te psikoloji ve kadın doğum uzmanının 24 saat esasına göre çalışmasının temini sağlanmalıdır.
- Uzmanların, mağdurun tespit edilmesinden itibaren tüm soruşturma ve kovuşturma işlemlerine dahil olmaları sağlanmalıdır.
- SHÇEK'in maddi imkanları ve eğitimli personel sayısı artırılmalı ve denetimler sık ve etkin bir şekilde yaptırılmalıdır.
- Öncelikle her ilçede SHÇEK'e bağlı çocukların anında korunup barınabileceği imkanlar yaratılmalıdır. Teknik ve idari açıdan iyi bir yapılanma oluşturulmalıdır.
- SHÇEK'in yapısının ve zihniyetinin değiştirilmesi, sadece maaş için çalışan değil, yaptıkları işin toplumsal boyutlarını düşünen, yetişmiş, eğitimli, işin önemini bilen personelin istihdam edileceği bir yapı oluşturulması gerekir.
- Küçüklerin (yaş sınırlaması olmadan) suçtan mağdur olmalarından itibaren uzman kişilerle temasının sağlanması ve yargılamasının bu surette yürütülmesi gerekir,
- Rehabilitasyon amaçlı merkezlerdeki artışın sağlanması gerekir.
- Çocuk esirgeme kurumlarının sayısının ve niteliklerinin artırılması, çalışanların daha nitelikli kişilerden oluşması sağlanmalıdır,
- Yasal düzenleme ile birlikte yeterli uzman ve personelin bulunduğu il ve ilçe bazında

teşkilatı olan kurumların oluşturulması

- Çocukla iletişim kurabilen uzman personelin sürece aktif katılımı sağlanmalıdır.
- SHÇEK ile yargı organları arasındaki bağlantı, koordinasyon ve yardımlaşma artırılmalıdır.
- Yeni bir yasa çıkarılmalı ve bu çocuklara hizmet verilecek barınma imkanı da olan yerler yapılmalıdır.

Tablo–22 (Anket Sorusu 22) : Size Göre Cinsel Suç Mağdurlarının Karşılaştıkları En Önemli Sorunlar Nelerdir? (Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir)

Size göre cinsel suç mağdurlarının karşılaştıkları en önemli sorunlar nelerdir	Sayı	%
Yeterli yetişmiş uzman hekimin olmaması	126	63
Yeterli teknik donanımın bulunmaması	75	37,5
Toplum ve çevrenin ayıplaması	167	83,5
Mağdurun ailesinin aşırı tepki ve suçlaması	123	61,5
Mağdurun yakınlarının arkadaş ve akraba çevresinin ayıplama ve kızmaları	124	62
Mağdur çevresini mağdura kirlenmiş muamelesi yapması	144	72
Kolluk görevlilerinin yaklaşımları	50	25
Polis ve güvenlik görevlilerinin mağduru ayıplama eylemi	29	14,5
Ailede karşılaşılan problemler	55	27,5
Diğer	4	2
Toplam (Ankete katılan kişi sayısı)	200	-

Ankete katılanlardan 167 kişi (%83,5) cinsel suç mağdurlarının karşılaştıkları en önemli sorun olarak, “toplum ve çevrenin ayıplamasını”, 144 kişi (%72) “mağdurun çevresinin mağdura kirlenmiş muamelesi yapmasını”, 126 kişi (%63) ise “yeterli sayıda yetişmiş uzman hekimin olmamasını” belirtmişlerdir. Bunların dışında aynı soruya “diğer” seçeneğini işaretleyenler ise, mağdurların karşılaştıkları sorunlar olarak;

- Mağdurun, zarar gördüğü suçun ortaya çıkarılması için yapılan işlemler nedeniyle tekrar mağdur edilmesi,
- Bazı adliyelerde sosyal çalışmacıların olmaması, Adli Tıp Kurumu’nun işlerinin fazla olması,

- Suç mağdurlarının topluma kazandırılmasını sağlayacak psikolojik desteğin, mağdura sağlanamaması,
- TCK'nın 103/6 maddesindeki düzenleme nedeniyle mağdura rapor alınması yönünde ısrarcı davranılması sonucunda mağdurun daha çok mağdur olmasını belirtmişlerdir.

Tablo-23 (Anket Sorusu 23) : Size Göre Mağdur Çocukların Aynı Olay Nedeniyle Birden Fazla Muayene Edilmesi (Sağlık Ocağı/Hastane/Adli Tıp Şube Müdürlüğü/Adli Tıp Kurumu) İkincil Mağduriyet (Mükerrer) Oluşturur Mu?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	105	52,5
Evet kısmen	86	43
Hayır	9	4,5
Toplam	200	100

Tablo-23'deki soruya cevap veren uygulayıcılardan %52,5'i mağdur çocukların aynı olay nedeniyle aşamalarda birden fazla muayene edilmesinin oldukça ikincil mağduriyet oluşturacağını, %43'ü ise kısmen ikincil mağduriyet oluşturacağını belirtmişlerdir.

Tablo-24 (Anket Sorusu 24) : Size Göre Cinsel Suç Mağduru Çocuklara Yaklaşım Konusunda Ceza Adalet Sisteminde Görev Alan Kolluk Görevlileri, Savcı Ve Hakimler Yeterli Eğitime Sahip Midir?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	8	4
Evet kısmen	81	40,5
Hayır	111	55,5
Toplam	200	100

Tablo-24’de ankete katılan uygulayıcılardan %55,5’i cinsel suç mağduru çocuklara yaklaşım konusunda Ceza Adalet Sisteminde görev alan kolluk görevlileri, hakim ve savcıların yeterli eğitime sahip olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo-25 (Anket Sorusu 25) : Yukarıdaki Soruya (24.Soru) Cevabınız Hayır İse Size Neler Yapılmalıdır?

Verilen cevaplar	Sayı
Cumhuriyet savcıları ve ceza hakimleri meslek içi eğitim almalıdır.	86
Ceza mahkemesi hakimleri özel eğitim almalıdır	54
Cinsel suçlar soruşturma savcıları özel eğitim almalıdır	74
Suçta sürüklenen çocuklar ve mağdur çocuklara ilişkin davalara gönüllü olanlar bakmalıdır	16
Diğer	4

Tablo-25’de, tablo-24’deki cinsel suç mağduru çocuklara yaklaşım konusunda ceza adalet sisteminde görev alan kolluk görevlileri ile, hakim ve Cumhuriyet savcılarının yeterli eğitime sahip olup olmadığı sorusuna “hayır” cevabını veren kişilerden 86 kişi Cumhuriyet savcıları ile hakimlerin meslek içi eğitim almaları, 74 kişi ise cinsel suçlar soruşturma savcılarının özel eğitim alması gerektiğini, 54 kişi ise ceza mahkemesi hakimlerinin özel eğitim alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo-26 (Anket Sorusu 26) : Size Göre İkincil Mağduriyet Oluşturmayan Cinsel İstismar Olabilir Mi?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet	24	12
Evet kısmen	53	26,5
Hayır	123	61,5
Toplam	200	100

Tablo-26'daki soruya ankete katılanların %61,5'i ikincil mağduriyet oluşturmayan cinsel istismar olmayacağı seçeneğini işaretleyerek cevap vermiştir.

Tablo-27 (Anket Sorusu 27): Size Göre Türkiye'de Suçla Mücadelede Ve Suç Sonrası Soruşturma Ve Kovuşturma Aşamasında Görev Alan Adli Tıp Uzmanı Ve Sosyal Çalışmacı Yeterli Midir?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	1	0,5
Evet kısmen	38	19
Hayır	161	80,5
Toplam	200	100

Tablo-27'deki soruya cevap veren kişilerin %80,5'i soruşturma ve kovuşturma sürecinde görev alan adli tıp uzmanı ve sosyal çalışmacı sayısının yeterli olmadığını, %19'u ise kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo-28 (Anket Sorusu 28): Size Göre Suç Mağduru Çocuklara Yaklaşım Konusunda Sağlık Çalışanları (Doktor Ve Diğer Çalışanlar) Yeterli Eğitim Ve Bilgiye Sahip Midir?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	3	1,5
Evet kısmen	85	42,5
Hayır	112	56
Toplam	200	100

Tablo-28'deki soruya cevap veren uygulayıcılardan %56'sı, sağlık çalışanlarının mağdur çocuklara yaklaşım konusunda yeterli eğitime sahip olmadığını, %42,5'i ise kısmen yeterli bilgiye sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo-29 (Anket Sorusu 29): Size Göre Cinsel Suç Mağduru Çocukların Muayenesi Ve Materyal Alımı Konusunda Yeterli Personel Ve Donanım Var Mıdır?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	2	1
Evet kısmen	94	47
Hayır	104	52
Toplam	200	100

Tablo -29'da, ankete katılanların %52'si suç mağduru çocukların muayenesi ve materyal alımı konusunda yeterli personel ve donanım olmadığını, %47'si kısmen yeterli personel ve donanım bulunduğunu belirtmişlerdir.

Tablo-30 (Anket Sorusu 30) : Size Göre Suç Mağduru Çocukların Muayenesi Konusunda Hastanelerde Yeterli Yetişmiş Uzman Ve Uygun Mekan Var Mıdır?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	2	1
Evet kısmen	90	45
Hayır	108	54
Toplam	200	100

Tablo-30'daki soruya cevap veren uygulayıcılardan %54'ü suç mağduru çocukların muayenesi konusunda hastanelerde yeterli yetişmiş uzmanın bulunmadığını belirtmişlerdir. Bu kişilerin “cevabınız hayır ise size neler yapılabilir?” sorusuna vermiş olukları cevaplardan bazıları ise aşağıdaki gibidir:

- Bu suç mağduru çocukların, bu konuda özel olarak yetişmiş uzmanlar tarafından ve hastanelerde konu ile ilgili oluşturulmuş ayrı bir birimde muayene edilmeleri uygun olur.
- Üniversitelerde ilgili bölümler artırılarak yetişmiş uzman personel temini sağlanabilir. Bu suçlara dair gerekli muayene ve tedavi için özel ayrı alanlar olmalıdır.
- Her ilde mutlaka çocuk muayene merkezleri bulunmalı, adli tıp uzmanı ve çocuk psikiyatristi görevlendirilmelidir.
- Adli tıp uzmanı sayısı artırılmalı ve iyileştirilmelidir.
- Uzman sayısı ve yeterliliği artırılmalı, hastanelerde özel muayene odaları olmalı,
- Alt yapı yatırımları, muayene koşulları düzeltilmeli, bu suçla ilgili bölümler hastanelerde ayrı bir birim olarak örgütlenmelidir.
- Öncelikle muayene kriterleri net olarak belirlenmeli ve yetişmiş uzman ve uygun mekan sayısı artırılmalıdır.
- Mağdurlar için özel hastaneler açılmalıdır.
- Sağlık personeli bu konuda hizmet içi eğitim almalıdır.
- Devlet hastanelerindeki uzman sayısı artırılmalı, özel hastanelerde bulunan uzmanların bilirkşi sıfatıyla adliyede kullanılmaları teşvik edilmelidir.

Tablo-31 (Anket Sorusu 31) : Size Göre Ülkemizde Suç Sonrası Aşamada Görev Alan Yetişmiş Uzman Sayısı Yeterli Midir?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	0	0
Evet kısmen	43	22,05
Hayır	152	77,9
Toplam	195	100

Ankete katılanlardan %77,9'u suç işlenmesi sonrasında görev alan uzman sayısının yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo- 32 (Anket Sorusu 32) :Size Göre Ülkemizde Adli Süreç (İhbar/ Soruşturma/ Kovuşturma) Yeterince Hızlı Yapılmakta Mıdır?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	4	2
Evet kısmen	80	40
Hayır	116	58
Toplam	200	100

Ankete katılan uygulayıcılardan %58'i ülkemizde suç işlenmesi sonrası ihbar, soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin yeterince hızlı yapılmadığını, %40'ı ise bu işlemlerin kısmen hızlı yapıldığını belirtmişlerdir.

Tablo-33 (Anket Sorusu 33) : Size Göre 01 Haziran 2005 Tarihinde Yürürlüğe Giren Yeni Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu Ve Çocuk Koruma Kanunu'nda Düzenlenen Mağduriyeti Gidermeye Yönelik Tedbirler Yeterli Midir?

Verilen cevap	Sayı	%
Evet oldukça	6	3,07
Evet kısmen	127	65,1
Hayır	62	31,7
Toplam	195	100

Tablo-33'deki soruya cevap veren katılımcıların %65,1'i, 01 Haziran 2005 Tarihinde yürürlüğe giren ceza reformuna ilişkin düzenlemelerin çocuk mağduriyetini giderme konusunda kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Aynı soruda “cevabınız hayır ise sizce neler yapılabilir?” sorusuna “hayır” cevabı veren katılımcıların nasıl bir düzenleme yapılması gerektiğine ilişkin önerilerinden bazıları şunlardır:

- Özellikle rapor aldırma süreci kısaltılmalı, altyapısı güçlü kurumlar oluşturulmalıdır.
- Psikolojik destek verilmelidir.
- Mağdurların isteğine bağlı olarak kayıt yapılması düzenlemesi getirilmeli, işlem öncesinde mağdur ve ailesi uzman personelin de yardımı ile yargılamayı yapacak hakim tarafından detaylı şekilde bilgilendirilmelidir. Kayıt yapıldığının farkında olan suç mağdurlarının kayıt yapılmayan ortama göre daha rahatsız ve samimiyetten uzak bir koşulda ifade vereceği, kendisini gerektiği gibi anlatamayacağı değerlendirilmeli, şekle değil, esasa etkili düzenlemeler getirilmelidir.
- Eski yasadaki sarkıntılık ve tasaddi suçları yürürlükteki yasaya yeniden eklenmelidir. Aksi halde her türlü temas cinsel saldırı sayılmakta ve mağdurun ruh sağlığı bozulmuşsa sanığa çok fazla (15 yıl) ceza verilmektedir. Yeni yasada cinsel saldırı sayılan birçok eylem eski TCK'da sarkıntılık ya da tasaddi olarak düzenlendiğinden haksız uygulamalar ortaya çıkabilmektedir.
- Özel ekip, özel savcı, özel mahkemeler kurulmalıdır.
- Mağdurun ruh sağlığının bozulması durumunun cezayı ağırlaştırıcı hal olarak düzenlenmesine ilişkin hüküm kaldırılmalıdır.

4.2.ÇANAKKALE ADLİYESİ ASLİYE CEZA MAHKEMELERİ ve AĞIR CEZA MAHKEMESİNDEKİ DOSYA İNCELEME SONUÇLARI

4.2.1.ASLİYE CEZA MAHKEMELERİNE İLİŞKİN SONUÇLAR

Tablo-1: 2006-2010 Yılları Arasında Karara Çıkan Dosya Sayısına İlişkin Bilgiler

Karara çıkan dosya sayısı	Sayı	%
Görevsizlik	1	2,6
Düşme	12	31,5
Beraat	9	23,6
Mahkumiyet	15	39,4
Diğer	1	2,6
Toplam	38	100

Çanakkale Adliyesi Asliye Ceza mahkemelerinde (1 ve 2 numaralı) 2006-2010 yılları arasında toplam 38 dosyanın karara çıktığı, bunlardan 15'inin mahkumiyetle sonuçlandığı, 9 dosyada beraat kararı verildiği, 12 dosyada ise düşme kararı verildiği görülmüştür. Karara çıkan dosyalardan toplam 10 tanesinin 765 sayılı TCK'nın 434 maddesi uyarınca ertelen dosyaların boşanma nedeniyle ele alınması sonucu verilen kararlara ilişkin olduğu görülmüştür.

Tablo-2: Karara Çıkan Dosyalardaki Fail Ve Mağdurun Cinsiyetine İlişkin Bilgiler

İstismar faili ve mağdurunun cinsiyeti	Sayı	%
Mağdur erkek	2	5,2
Mağdur kadın	36	94,7
Fail erkek	38	100
Fail kadın	0	0

Karara çıkan dava dosyalarında suç mağdurların % 94,7'sinin kadın (kız), % 5,2'sinin erkek olduğu; failin ise tüm dosyalarda erkek olduğu görülmektedir. İncelen 2 dosyada ise failin baba, mağdurun ise kızı olduğu görülmüştür.

Tablo-3: Mağdurların Yaş Grubu

Mağdurun yaş gurubu	Sayı	%
10 yaş ve altı	6	15,7
11-15 yaş	10	26,3
16-18 yaş	22	57,8
Toplam	38	100

Tablo 3'te Asliye Ceza mahkemelerinde karara çıkan dava dosyalarında mağdurların %57,8'inin 16-18 yaş grubunda olduğu, %26,3'ünün ise 11-15 yaş grubunda olduğu, mağdurların %15,7'sinin ise 10 yaş ve altında olduğu görülmektedir.

Tablo-4: Failin Yaş Grubu

Failin yaş grubu	Sayı	%
12-15 yaş	2	5,2
16-18 yaş	2	5,2
19-25 yaş	14	36,8
25 yaş ve üstü	20	52,6
Toplam	38	100

Karara çıkan dosyalarda ceza sorumluluğu olan her yaş grubundan failin olduğu, büyük çoğunluğun (%52,6'sı) 25 yaş ve üstü grupta yer aldığı, 18 yaşından küçük 4 failin olduğu görülmüştür.

Tablo-5: Suç Tarihleri

Suç tarihi	Sayı	%
01.06.2005 Öncesi	18	47,3
01.06.2005 Sonrası	20	52,6
Toplam	38	100

Karara çıkan dosyalardan %52,6'sının suç tarihinin 01 Haziran 2005 ve sonrası, %47,3'ünün ise suç tarihinin 01 Haziran 2005 öncesi olduğu görülmüştür.

Tablo-6: Maruz Kalınan İstismar Türü

Maruz kalınan istismar türü	Sayı	%
TCK' nın 103/1 (Basit cinsel istismar) ⁵⁸	23	60,5
TCK' nın 103/2 (Nitelikli cinsel istismar)	0	0
TCK' nın 104 (Reşit olmayanla cinsel ilişki)	15	39,4
Toplam	38	100

Karara çıkan dosyalarda mağdurların %60,5'inin basit cinsel istismara maruz kaldığı, %39,4'üne yönelik ise reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun işlendiği görülmüştür.

Tablo-7:Mağdurların İfadelerinin Kaç Kez Alındığı⁵⁹

Mağdurun ifadesinin kaç kez alındığı	Sayı	%
1 kez	7	20,5
2 kez	19	55,8
3 kez	5	14,7
4 kez	3	8,8
5 kez ve daha fazla	0	0
Toplam	34	100

İfadeleri tespit edilebilen (fiziki dosyanın tespiti ile bütün olarak incelenebilen) dosyalarda mağdurların %55,8'inin 2 kez ifadesinin alındığı, %14,7'sinde ise mağdurların 3

⁵⁸ 765 sayılı TCK'nun yürürlükte olduğu dönemde işlenen ve 1 Haziran 2005 Tarihi sonrasında karara çıkan dosyalarda "ırza tasaddi" olarak nitelendirilen eylemler 1 Haziran 2005 sonrası dönemde "basit cinsel istismar" olarak değerlendirilmiştir

⁵⁹ Karara çıkan inceleme konusu dosyaların tamamının fiziki olarak tespiti ile incelenmesi mümkün olmadığından (temyiz incelemesi nedeniyle Yargıtay'a, görevsizlik veya yetkisizlik kararıyla başka mahkemeye gönderildiğinden veya 765 sayılı TCK'nun 434. maddesi uyarınca erteli dosyanın ihbar nedeniyle ele alınmış olması gibi sebepler nedeniyle) tespit edilebilen dosyalardaki ifade sayıları ile fiziken tespiti mümkün olmayan dava dosyalarının karar örnekleri ve UYAP veri tabanı bilgileri (tespit edilebildiği kadarıyla) değerlendirilmiştir

kez ifadelerinin alındığı, 4 kez ifadeleri alınan ise %8,8 olduğu görülmüştür.

Tablo-8:Mağdurların Kaç Kez Muayene Edildiği⁶⁰

Mağdurların kaç kez muayene edildiği	Sayı	%
1 Kez	25	71,4
2 Kez	8	22,8
3 Kez	2	5,7
4 ve daha fazla	-	0
Toplam	35	100

Karara çıkan ve tespit edilebilen dosyalarda mağdurların %71,4'ünün 1 kez muayene edildiği, % 22,8'inin ise 2 kez muayene edildiği görülmüştür.

Tablo-9:Mağdurun İfadesinin Uzman, Avukat Yardımı İle Alınıp Alınmadığı, İfadesinin Kaydedilip Edilmediği

Mağdurun ifadesinin uzman ve avukat yardımı ile alınıp alınmadığı, kaydedilip edilmediği	Sayı
İfade sırasında uzman bulunan	1
İfade sırasında avukat bulunan	5
İfade sırasında uzman ve avukat bulunan	13
Kayıt yapılan ifade	5

Karara çıkan ve tespit edilebilen dosyalarda toplam 18 dosyada mağdurun avukatının olduğu, bu dosyalardan 13 tanesinde ifade sırasında avukat yanında CMK 236/3 maddesinde belirtildiği şekilde uzman bulunduğu ve bu ifadelerden 5 tanesinde kayıt yapıldığı

⁶⁰ Karara çıkan inceleme konusu dosyaların tamamının fiziki olarak tespiti ile incelenmesi mümkün olmadığından (temyiz incelemesi nedeniyle Yargıtay'a, görevsizlik veya yetkisizlik kararıyla başka mahkemeye gönderildiğinden veya 765 sayılı TCK'nun 434. maddesi uyarınca erteli dosyanın ihbar nedeniyle ele alınmış olması gibi sebepler nedeniyle) bu nevi dosyaların soruşturma ve kovuşturma aşamasına ilişkin evrakların tamamı incelenemediğinden, tespit edilebilen dosyalardaki (tespit edilebildiği kadarıyla) muayene ve rapor bulguları değerlendirilmiştir.

görülmüştür.

4.2.2.AĞIR CEZA MAHKESİNE İLİŞKİN SONUÇLAR

Tablo–1–2: 2006–2010 Yılları Arasında Karara Çıkan Dosya Sayısına İlişkin Bilgiler

Tablo–1: Karara Çıkan Dosya Sayısı

Karara çıkan dosya sayısı	Sayı
2006 yılı	33
2007 yılı	29
2008 yılı	25
2009 yılı	24
Toplam	111

Tablo–2: Karar Türleri

Karar türleri	Beraat	Mahkumiyet	Düşme	Görevsizlik	Diğer
2006	1	24	2	0	6
2007	5	10	2	3	9
2008	2	16	2	2	3
2009	5	17	1	0	1
Toplam	13	67	7	5	19

2006–2010 yılları arasında toplam 111 dosyanın karara çıktığı, bunlardan 67 tanesinin mahkûmiyetle sonuçlandığı, 13 tanesinin beraatle neticelendiği, 7 dosyada düşme kararı verildiği, 19 dosyada diğer karar türünün olduğu, bunlardan 9 tanesinin birleştirme kararı olduğu, 10 tanesinin ise 765 sayılı TCK'nın 434 maddesi uyarınca verilen erteleme kararı olduğu görülmüştür.

Tablo-3: Karara Çıkan Dosyalardaki Fail Ve Mağdurun Cinsiyetine İlişkin Bilgiler

İstismar faili ve mağdurunun cinsiyeti	Sayı	%
Mağdur erkek	22	19,6
Mağdur kadın (kız)	90	80,3
Fail erkek	115	100
Fail kadın (kız)	0	0

Karara çıkan dava dosyalarında suç mağdurların % 80,3'ünün kadın (kız), % 19,6'sının erkek olduğu ve tüm dosyalarda failin erkek olduğu görülmektedir. İncelenen dosyalardan 1 tanesinde ise fail ve mağdurun yaşı nedeniyle her ikisinin de mağdur – sanık olarak değerlendirildiği görülmüştür.

Tablo-4: Mağdurların Yaş Grubu

Mağdurun yaş gurubu	Sayı	%
10 yaş ve altı	17	15,3
11-15 yaş	71	63,9
16-18 yaş	23	20,7
Toplam	111	100

Karara çıkan dava dosyalarında mağdurların % 63,9'unun 11-15 yaş grubunda, %20,7'sinin 16-18 yaş aralığında, %15,3'ünün ise 10 yaş ve altı grupta olduğu görülmüştür.

Tablo-5: Mağdur Erkeklerin Yaş Grubu

Mağdur erkeklerin yaş grubu	Sayı	%
0-5 yaş	1	5
6-10 yaş	9	45
11-15 yaş	8	40
16-18 yaş	2	10
Toplam	20	100

Mağdurun erkek olduğu olaylarda mağdurların yarısının (10 kişi, %50'si) 10 yaş ve altında olduğu, 8 mağdurun (%40) 11-15 yaş grubunda olduğu görülmüştür.

Tablo-6: Failin Yaş Grubu

Failin yaş grubu	Sayı	%
12-15	17	14,04
16-18	18	14,8
19-25	46	38,01
26-35	18	14,8
36-45	16	13,2
46-55	3	2,4
56-65	1	0,8
66 ve üstü	2	1,65
Toplam	121	100

Karara çıkan dosyalarda ceza sorumluluğu olan her yaş grubundan failin olduğu, büyük çoğunluğun (%71,16'sı) 25 yaş ve üstü grupta yer aldığı, 18 yaşından küçük 35 failin(%28,8) olduğu görülmüştür.

Tablo-7: Suç Tarihleri

Suç tarihi	Sayı	%
01.06.2005 Öncesi	51	45,9
01.06.2005 Sonrası	60	54,05
Toplam	111	100

Karara çıkan dosyalardan %54,05'inin suç tarihi 01 Haziran 2005 sonrası, %45,9'unun ise suç tarihinin 01 Haziran 2005 öncesi olduğu görülmüştür.

Tablo-8: Maruz Kalınan İstismar Türü

Maruz kalınan istismar türü	Sayı	%
T.C.K.' nun 103/1 (Basit cinsel istismar) ⁶¹	25	25,5
T.C.K.' nun 103/2 (Nitelikli cinsel istismar) ⁶²	70	63,06
T.C.K.' nun 104 (Reşit olmayanla cinsel ilişki)	16	14,4
Toplam	111	100

Karara çıkan dosyalarda mağdurların %25,5'inin basit cinsel istismara maruz kaldığı, %63,06'sının nitelikli cinsel istismara maruz kaldığı, %14,4'üne yönelik ise reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun işlendiği görülmüş, karara çıkan 1 dosyada ise mağdurun "ruh sağlığının" bozulduğunun tespiti ile sanık hakkında TCK'nın 103/6 maddesinin tatbik edildiği görülmüştür.

⁶¹ 765 sayılı TCK'nun yürürlükte olduğu dönemde işlenen ve 1 Haziran 2005 Tarihi sonrasında karara çıkan dosyalarda "ırza tasaddi" olarak nitelendirilen eylemler (1 haziran 2005 sonrası dönemde) "basit cinsel istismar" olarak değerlendirilmiştir.

⁶² 765 sayılı TCK'da "ırza geçme" olarak nitelendirilen eylemler 5237 sayılı TCK kapsamında "nitelikli cinsel istismar" olarak değerlendirilmiştir.

Tablo-9:Mağdurların İfadelerinin Kaç Kez Alındığı⁶³

Mağdurun ifadesinin kaç kez alındığı	Sayı	%
1 kez	19	28,7
2 kez	31	46,9
3 kez	13	19,6
4 kez	2	3,03
5 ve daha fazla	1	1,5
Toplam	66	100

İfadeleri tespit edilebilen dosyalarda mağdurların %46,9'unun 2 kez ifadesinin alındığı, %19,6'sında ise mağdurların 3 kez ifadelerinin alındığı, 4 kez ifadeleri alınmanın ise %3,03 olduğu, 5 ve daha fazla ifadesi alınan mağdurun 1 kişi (%1,5) olduğu görülmüştür.

Tablo-10:Mağdurların Kaç Kez Muayene Edildiği⁶⁴

Mağdurun kaç kez muayene edildiği	Sayı	%
1 kez	28	40
2 kez	23	32,8
3 kez	14	20
4 ve daha fazla	5	7,1
Toplam	70	100

⁶³ Karara çıkan inceleme konusu dosyaların tamamının fiziki olarak tespiti ile incelenmesi mümkün olmadığından (temyiz incelemesi nedeniyle Yargıtay'a, görevsizlik veya yetkisizlik kararıyla başka mahkemeye gönderildiğinden veya 765 sayılı TCK'nun 434. maddesi uyarınca erteli dosyanın ihbar nedeniyle ele alınmış olması gibi sebepler nedeniyle) bu nevi dosyaların soruşturma ve kovuşturma aşamasına ilişkin evrakların tamamı incelenemediğinden, tespit edilebilen dosyalardaki ifade sayıları ile fiziken tespiti mümkün olmayan dava dosyaların karar örnekleri ve UYAP veri tabanı bilgileri (tespit edilebildiği kadarıyla) değerlendirilmiştir

⁶⁴ Karara çıkan inceleme konusu dosyaların tamamının fiziki olarak tespiti ile incelenmesi mümkün olmadığından (temyiz incelemesi nedeniyle Yargıtay'a, görevsizlik veya yetkisizlik kararıyla başka mahkemeye gönderildiğinden veya 765 sayılı TCK'nun 434. maddesi uyarınca erteli dosyanın ihbar nedeniyle ele alınmış olması gibi sebepler nedeniyle) bu nevi dosyaların soruşturma ve kovuşturma aşamasına ilişkin evrakların tamamı incelenemediğinden, tespit edilebilen dosyalardaki (tespit edilebildiği kadarıyla) muayene ve rapor bulguları değerlendirilmiştir

Karara çıkan ve tespit edilebilen dosyalarda mağdurların %40'ının 1 kez muayene edildiği, % 32,8'inin ise 2 kez muayene edildiği, %20'sinin 3 kez muayene edildiği görülmüştür.

Tablo-11:Mağdurun İfadesinin Uzman Ve Avukat Yardımı İle Alınıp Alınmadığı, İfadesinin Kayda Alınıp Alınmadığı⁶⁵

Mağdurun ifadesinin uzman ve avukat yardımı ile alınıp alınmadığı, kayda alınıp alınmadığı	Sayı
İfade sırasında uzman bulunan	0
İfade sırasında avukat bulunan	27
İfade sırasında uzman ve avukat bulunan	48
Kayıt yapılan ifade	7

Karara çıkan ve tespit edilebilen (Ağır Ceza Mahkemesi'ne ait) dosyalarda (dosyaların tamamı fiziken tespit edilemediğinden, bu dosyalardan karar kartonları ve UYAP veri tabanı bilgilerinden tespit edilebilenler değerlendirilmiştir); toplam 75 dosyada mağdurun avukatının olduğu, bu dosyalardan 48 tanesinde ifade sırasında avukat yanında CMK 236/3 maddesinde belirtildiği şekilde uzman bulunduğu ve bu ifadelerden 7 tanesinde kayıt yapıldığı görülmüştür.

⁶⁵ 765 sayılı TCK'nun yürürlükte olduğu 1 Haziran 2005 Tarihi öncesinde ve aynı zamanda yürürlükte olan 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda mağdurların ifasının alınması sırasında avukat ve uzman bir kişi bulunması ile ifadelerin kayıt altına alınması zorunluluğuna ilişkin hüküm bulunmamaktaydı.

4.3.TÜRKİYE GENELİNDE ÇOCUK İSTİSMARI SUÇUNA İLİŞKİN KARARA ÇIKAN DOSYALARA AİT BİLGİLER (UYAP VERİTABANI BİLGİLERİ)

Tablo-1: Türkiye Genelinde 2006–2010 Yılları Arasında Çocukların Cinsel İstismarı Suçu Nedeniyle Verilen Kararların Niteliği

Türkiye Genelinde 2006-2010 Yılları Arasında Çocukların Cinsel İstismar Suçu (TCK 103) Nedeniyle Açılan Davalarda Verilen Kararların Niteliği							<i>Belirtilen suçlardan açılan dosyalardan karar çıkmış olanlardaki, karar bilgileri çıkartılırken, dosyada suça verilen kararlar sayılmıştır. Dosyada bir sanık üzerindeki suça, birden fazla hüküm kurulmuş ise verilen bu kararlar ayrı ayrı sayılmıştır.</i>
Beraat	Mahkumiyet		Düşme	HAGB	Diğer		
	Hapis	Para					
2006	790	1389	26	371	106	89	
2007	1385	2128	43	791	189	285	
2008	1643	2324	33	937	330	136	
2009	2026	2831	29	1297	315	220	
2010	2401	2642	17	1622	386	583	

Türkiye genelinde 2006- 2010 yılları arasında çocuk istismarı suçu nedeniyle karara çıkan davaların çoğunda mahkumiyet (toplam 8672 hapis cezası) kararı verildiği görülmüştür.

Tablo-2: Türkiye Genelinde Çocuk İstismarı Suçu Nedeniye Karara Çıkan Dosyalarda Maruz Kalınan İstismar Türü

Türkiye Genelinde 2006-2010 Yılları Arasında Çocukların Cinsel İstismarı Suçu (TCK 103) Nedeniyle Açılan ve Karara Çıkan Davalarda Uygulanan Kanun Maddeleri						
Yıl	103/1.a	103/1.b	103/2	103/5	103/6	103/7
2006	1116	468	1633	13	115	1
2007	1798	811	2922	50	250	2
2008	2355	1059	3590	37	367	0
2009	3040	1306	4900	25	685	1
2010	3728	1473	6336	46	1065	4

TCK'nın 103/1 maddesi "çocukların basit cinsel istismarı" suçunu, TCK'nın 103/2 maddesi ise "çocukların nitelikli cinsel istismarı" suçunu düzenlemekte olup, Türkiye genelinde belirtilen yıllarda karara çıkan dosyalarda basit ve nitelikli cinsel istismar eylemlerinin birbirine yakın olduğu, yıllar itibariyle karara çıkan dosyalarda önemli bir artış olduğu ve 2006–2010 yılları arasında toplam 1417 dosyada mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması nedeniyle TCK'nın 103/6 maddesinin tatbikine karar verildiği görülmüştür.

5.TARTIŞMA

Çocukların cinsel istismarı, uzun yıllardır bilindiği halde, son yıllarda önemli bir sorun olarak algılanması ile birlikte çocuk istismarının önlenmesi, tedavi yollarının geliştirilmesi, suç sonrası süreçte yaşanan mağduriyetin giderilmesi ya da en aza indirilmesi için “Ceza Adalet Reformu” kapsamında ülkemizde 01 Haziran 2005 tarihinde ve hemen sonrasında eş zamanlı olarak yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile çocukların cinsel istismarının önlenmesine ilişkin önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Ceza Adalet Reformu kapsamında yapılan bu düzenlemelerin uygulamasının görülmesi; suç sonrası süreçte, gerek soruşturma aşamasında gerekse kovuşturma aşamasında mağdurların karşılaştıkları problemlerin tespit edilmesi, onların duygusal olarak örselenmelerine neden olan, adeta yaşanan travmanın artçı şoklar halinde devam etmesine yol açan ve böylece “ikincil mağduriyet” oluşturan durumların belirlenmesi, uygulayıcıların (ceza adalet çalışanlarının) yeni yasal düzenlemeler ile ilgili uygulamalar konusunda görüş, düşünce ve önerileri ile cinsel suç mağdurlarının ceza yargılaması sürecinde karşılaştıkları temel sorunlara ilişkin çözümlerin saptanması böylece mağdurların yargılama aşamasında daha fazla mağdur edilmelerinin önlenmesi, “ikincil mağduriyet” oluşturan fiillerin sona erdirilmesi amaçlanmış olup; bu kapsamda alınan izin doğrultusunda Çanakkale Adliyesi Asliye Ceza ve Ağır Ceza Mahkemelerinin “çocukların basit cinsel istismarı” ve “nitelikli cinsel istismarı” suçu ile “reşit olmayanla cinsel ilişki” suçu nedeniyle 2006-2010 yılları arasında karara çıkan tüm dava dosyaları incelenmiş, Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı’ndan “çocukların cinsel istismarı suçu” nedeniyle karara çıkan dava dosya bilgileri talep edilmiş, yine ceza adalet çalışanları ile (hakim, savcı, psikolog ve sosyal çalışmacılar ile adli tıp uzmanları) anket çalışması yapılmıştır.

Araştırmamıza konu teşkil eden, adalet çalışanları ile yapılan anket çalışması sonuçları incelendiğinde; ankete katılanların %83’ünün erkek, %17’lik kesimin ise kadın (kız) olduğu (Bölüm 4.1, Tablo 2), %79,5’inin evli, %19’unun bekar olduğu ve %64’ünün çocuğu olduğu görülmektedir(Bölüm 4.1, Tablo 5-6). Ankete katılanların büyük çoğunluğunu (%49) Cumhuriyet Savcıları, ikinci olarak ise %41 oranında hakimler oluşturmaktadır. Diğer adalet çalışanları - adli tıp uzmanı, sosyal hizmet uzmanı ve psikologlar- ise %10’luk bir oranı

oluşturmaktadır (Bölüm 4.1 Tablo 4). Ankete katılımın çalışan sayıları ile kısmen orantılı olduğu düşünülmektedir.

Ankete katılan uygulayıcıların çok büyük bir çoğunluğu (%89) çocuk istismarının yasadaki tanımına uygun şekilde (TCK md. 103/1-a), cinsel istismarın çocuğa yönelik yapılan cinsel amaçlı her türlü eylem olduğunu (Bölüm 4.1 Tablo 8), istismara maruz kalan çocukların muayenelerinde gerekli dikkat ve özenin biraz gösterildiğini (%46,1) (Bölüm 4.1 Tablo 9), mağdur çocukların ifadesinin alınması sırasında çok büyük oranda CMK md. 236/3'te belirtilen bir uzman yardımından yararlanıldığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan sadece %5,05'lik kesim ifade alınması sırasında bir uzman yardımından yararlanılmadığını belirtmişlerdir (Bölüm 4.1, Tablo 10). Çanakkale Adliyesindeki dosya inceleme sonuçlarındaki tespitlerin genel olarak uygulayıcıların görüşüne paralel olduğu görülmüştür. Zira Asliye Ceza Mahkemelerindeki ifadelerin yaklaşık yarısında, ifade alınması sırasında bir uzman ve avukat yardımından yararlanıldığı (Bölüm 4.2.1 Tablo 9), Ağır Ceza Mahkemesindeki tespit edilen ifadelerde ise ifade alınması sırasında bir uzman katılımının daha yüksek oranda olduğu (Bölüm 4.2.2 Tablo 11) görülmüştür. İncelen dosyalarda suç tarihlerinin 01 Haziran 2005 öncesi olan dosya oranının Asliye Ceza Mahkemelerinde (18 adet) %47,3 (Bölüm 4.2.1 Tablo 5), Ağır Ceza Mahkemesinde ise (51adet) %45,9 (Bölüm4.2.2 Tablo 7) olduğu görülmüş olup; mağdurun ifadesinin alınması sırasında “uzman ve avukat” bulunması zorunluluğuna ilişkin Ceza Muhakemesi Kanununun yürürlük tarihinin 01 Haziran 2005 olması nedeniyle ifade alımı sırasında bir uzmandan yararlanılmasının kanununun yürürlük tarihine paralellik arzietmekte (mülga 1412 sayılı Ceza Muhakemesi Usulü Kanununda bu yönde bir emredici düzenleme bulunmamakta olup, ifade alınması sırasında uzman ve avukat bulundurulmasına ilişkin düzenleme 01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi kanunu ile emredici hüküm olarak düzenlenmiştir), esasen kanunun yürürlük tarihi sonrası dosyaların tamamına yakınında cinsel istismar mağduru çocuğun ifade sinin alınması sırasında bir uzmanın bulunduğu görülmektedir.

Cinsel istismara maruz kalmış çocukların soruşturma ve kovuşturma aşamasında kaç kez ifadelerinin alındığı araştırıldığında; anket çalışmasına katılan adalet çalışanlarının %39,8'i mağdurun en az 2 kez ifadesinin alındığını, %45,4'ü ise en az 3 kez ifadesinin alındığını belirtmişlerdir (Bölüm 4.1, Tablo 13). İncelenen dava dosyalarının yarıya yakınının

fiziki olarak tespit edilerek ayrıntılı olarak incelenememesi nedeniyle, (dosyaların çoğunluğunun temyiz incelemesi için Yargıtay'a gönderilmesi, birleştirme ve görevsizlik kararı verilmiş olması nedeniyle) kesin sonuçlara ulaşılamamışsa da; Asliye Ceza Mahkemesinde tespit edilebilen dosyalarda mağdurların %20,5'inin 1 kez, %55,8'inin 2 kez, %14,7'sinin 3 kez ifadesinin alındığı (Bölüm 4.2.1 Tablo 7), Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki dosyalarda ise mağdurların %28,7'sinin 1 kez, %46,9'unun 2 kez, %19,6'sının ise 3 kez ifadesinin alındığı (Bölüm 4.2.2 Tablo 9) görülmüştür. Anket sonuçlarıyla dosya incelemesine ilişkin sonuçların karşılaştırılmasında, mağdurların kaç kez ifadelerinin alındığına dair veriler tam olarak örtüşmüyorsa da, 2 ve 2'den fazla ifade alındığı konusunda sonuçların paralellik arzettiği görülmüş, aradaki farkın fiziki dosyaların tam olarak incelenememesi nedeniyle gerçek sonuca ulaşılamamasından kaynaklandığı değerlendirilmiştir. Barutçu'nun (1998) çalışmasında da mağdurların %58,3'ünün 2-3 kez, %24,2'sinin 4 ve daha fazla kez ifadesine başvurulduğu tespit edilmiştir. Barutçu'nun çalışmasındaki mağdurların kaç kez ifadelerinin alındığına dair tespitlerinin, özü itibariyle bizim çalışmamızın sonuçlarıyla paralellik arzettiği görülmektedir.

Cinsel istismara maruz kalmış çocukların soruşturma ve kovuşturma aşamasında kaç kez muayene edildikleri (sağlık ocağı, hastane, adli tıp şb. müdürlüğü, Adli Tıp Kurumu) araştırıldığında; ankete katılanların %57,7'si, suç sonrası, mağdurların en az 2 kez, %23,7'si ise en az 3 kez muayene edildiklerini (Bölüm 4.1, Tablo 14) belirtmişlerdir. Fiziki dosyaların tamamına ulaşılamamışsa da; Asliye Ceza mahkemelerindeki dosyalarda mağdurların %71,4'ünün 1 kez, %22,8'inin 2 kez, %5,7'sinin ise 3 kez muayene edildikleri (Bölüm 4.2.1 Tablo 8), Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki dosyalarda ise mağdurların %40'ının 1 kez, %32,8'inin 2 kez ve %20'sinin ise 3 kez muayene edildikleri (Bölüm 4.2.2 Tablo 10) görülmüştür. Barutçu'nun (1998) çalışmasında da, cinsel saldırıya maruz kalmış mağdurların %34,2'sinin 3 kez, %30'unun 2 kez, %20'sinin 4 kez muayene edildiği, bunları 5-6-7 kez gerçekleştirilen muayenelerin izlediği tespit edilmiştir. Barutçu'nun çalışmasındaki, mağdurların kaç kez muayene edildiklerine ilişkin tespit, 2 ve 3 kez muayeneye ilişkin sonuçlar yönünden Ağır Ceza mahkemesi'ndeki tespitlerimizle örtüştüğü, yine esas itibariyle anket sonuçlarıyla paralellik arzettiği görülmektedir. Genel olarak ülkemizde, cinsel saldırı sonrası mağdurların karşı karşıya kaldığı muayene sayısının 2 ile 7 arasında değişmekte olduğu, ortalama muayene sayısının 3'ü geçmekte olduğu belirtilmiştir (Yavuz,2000)

Soruşturma ve kovuşturma aşamasında suç mağduru çocukların ifadesinin alınması sırasında görüntü ve seslerin kayda alınıp alınmadığına ilişkin anket sonuçlarına göre, ankete katılanların %50,5'i ara sıra kayıt yapıldığını, %22,5'ise hiç kayıt yapılmadığını ifade etmişlerdir (Bölüm 4.1 Tablo 15). Çanakkale Adliyesi'ndeki dosya inceleme sonuçlarına bakıldığında; 01 Haziran 2005 sonrası süreçte Asliye Ceza Mahkemelerinde toplam 5 (Bölüm 4.2.1 Tablo 9) ve Ağır Ceza Mahkemesi'nde toplam 7 dosyada (Bölüm 4.2.2. Tablo 11) mağdurların ifadesinin kayıt altına alındığı görülmüştür. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun emredici hükmüne rağmen mağdurların görüntü ve seslerinin neden kayıt yapılmadığına ilişkin soruya ise, uygulayıcıların %33,1'i teknik imkansızlığı (kamera olmaması), %25,9'u personel eksikliğini (kayıt yapacak kimsenin olmayışı), %12,7'si ise kayıt yapılmasının rahatsız edici olmasını gerekçe göstererek cevap vermiştir (Bölüm 4.1 Tablo 16).

Ankete katılan ceza adalet çalışanları hakim, savcı ve diğer kişilerin %52'si mağdurların ifadelerinin kayıt altına alınmasının yaşanan mağduriyeti azaltmayacağını (Bölüm 4.1 Tablo 17), yine %52'si soruşturma ve kovuşturma aşamasında mağdurların ifadesinin birden fazla kez alınmasının yaşanan mağduriyeti oldukça artıracığını, %43,5'lik bir kesimi de birden fazla kez ifade alınmasının yaşanan mağduriyeti kısmen artıracığını belirtmiş (Bölüm 4.1. Tablo 18); katılımcıların %61,5'i ise ikincil mağduriyet oluşturmeyen cinsel istismar olmayacağını ifade etmişlerdir (Bölüm 4.1. Tablo 26).

Tablo 28–29 (Bölüm 4.1)'da ceza adalet çalışanlarına cinsel suç mağduru çocukların muayenesi ve materyal alımı konusunda yeterli personel ve donanım olup olmadığı, çocukların muayenesi konusunda hastanelerde yetişmiş uzman ve uygun mekan olup olmadığı sorulmuş; ankete katılanların %52'si çocukların muayenesi ve materyal alımı konusunda yeterli personel ve donanım olmadığını, %54'ü ise çocukların muayenesi konusunda hastanelerde yeterli yetişmiş uzman ve uygun mekanın bulunmadığını belirtmişlerdir. Cinsel saldırı mağdurlarının muayene oldukları ortamın önemi birçok yazar tarafından vurgulanmakta ve bu ortamın çok uygun şartlar taşıması gerektiği belirtilmektedir (Barutçu,1998; Yavuz,2000; İnanıcı,2011; Çolak,2011; Şahin,2007;Özdemir ve Celbis,2012). Barutçu'nun (1998) çalışmasında da mağdurların azımsanmayacak bir bölümü muayene oldukları ortamın kirli (%26,1) ve korktucu (%4,5) olduğunu belirtmişler, aynı çalışmada mağdurların büyük bir oranı muayene oldukları ortamın uygun olmadığını düşündüklerini belirtmişler bunlardan, olguların %67,5'i “ayrı bir bölümün olmaması”, %62,5'i de “ortamın

kalabalık olması” nedeniyle muayene oldukları ortamın uygun olmadığını ifade etmişlerdir.

Cinsel suç mağdurlarının muayenesi ve ifade alınmasında uygun mekan ve ortam sorununa çare olmak ve çocuklara yönelik cinsel istismar ile mücadele kapsamında Sağlık, Adalet, İçişleri, Milli Eğitim Bakanlıkları ile Adli Tıp Kurumu, SHÇEK ve üniversitelerin çocuk birimlerinin yürüttüğü eş güdümlü çalışmaların sonucunda, çeşitli bakanlıkların imzaladığı protokol çerçevesinde pilot il olarak Ankara’da “Çocuk İzleme Merkezi” (ÇİM) kurulmuştur. 2010 yılı mayıs ayından itibaren Sağlık Bakanlığı’na bağlı hastanelerde kurulmaya başlanan ve halen yaygınlaştırma çalışmaları devam Çocuk İzleme Merkezlerinin amacı “İstismar mağduru çocuğun aynı olayları tekrar yaşamasını, hatırlamasını ve psikolojisinin bozulmasını, daha fazla incinmesini önlemek için ifadesinin bir defa alınmasıyla yetinilmesini sağlamaya çalışmaktır” şeklinde ifade edilmektedir. ÇİM’lerin (Çocuk İzleme Merkezlerinin) işleyişi ise; “Cinsel istismara uğramış çocukların ikincil örselenmesini asgariye indirmek amacıyla bütün adli ve tıbbi işlemlerin bu alanda eğitilmiş ve sertifikalı kişiler tarafından tek merkezde ve tek seferde yapılmasını temin etmek ve istismarı önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamaktır”. “Hayata geçirilecek yeni sistem ile cinsel istismar mağduru çocuğun ifadesi psikolog, sosyal hizmet uzmanı, adli tıp uzmanı, Cumhuriyet savcısı ve avukatın bulunduğu, çocuklar için özel hazırlanmış görüşme-aynallı odada, ayrıntılı sesli ve görüntülü olarak kaydedilecek, görüşmeye katılan psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarına CMK’ya göre yemin verdirilecek, alınan ifadenin ses ve görüntü kayıtları CD ortamında, ifadeye katılan uzmanların raporları ile birlikte evraka eklenecek, çocuk aynı zamanda adli tıp uzmanı tarafından gerek görülürse muayene odasında muayene edilerek adli tıp raporu hazırlanacak, çocuk büyük bir zorunluluk yoksa mahkemeye çıkartılmayacaktır” şeklinde belirtilmektedir (Özdemir ve Celbis, 2012; ÇİM-www.duslerforum.org, E.T., 18.08.2012; Çocuk İzleme Merkezi-www.dch.gov.tr, 18.08.2012; Sağlık Bakanlığı Ulusal Ruh Sağlığı Eylem Planı, 2011-2023; Çocuk İzleme Merkezi (ÇİM) Konulu 2012/20 Sayılı Başbakanlık Genelgesi, Resmi Gazete 04.10.2012 Tarih Sayı:28431).

Yine bu kapsamda Üniversite hastanelerinde 'Çocuk Koruma, Uygulama ve Araştırma Merkezleri' kurulmasına karar verilmiştir. Sağlık Bakanlığı tarafından Marmara, Gazi, Hacettepe, Erciyes, Kocaeli, Mersin, Çukurova Üniversitesi hastanelerinde 'Çocuk Koruma Birimleri' açılmıştır. Mağdur çocukların yeni travmalara maruz kalmasını önlemek amacıyla kurulan bu birimlerde, adli tıp uzmanı, çocuk psikiyatrisi, pedagog, sosyal hizmet uzmanı ve

hemşire görev yapmakta olup; cinsel ve fiziksel şiddet mağduru çocukların suç sonrası süreçte işlemlerinin hepsi bu bina içinde yapılmakta, işlemleri bitene kadar istismar mağduru çocuk hastanede kalmakta, bundan sonra mağdurun tekrar tekrar karakol veya adliyeye gitmesine gerek kalmamaktadır. Bu birimde, muayene bittikten sonra birimin en önemli yeri olan aynalı odaya geçilerek yanında sadece çocuk psikiyatristi bulunduğu halde mağdurun ifadesi alınmaktadır. Bir adli tıp uzmanı, savcı, polis, pedagog ve sosyal hizmet uzmanı aynalı odanın diğer bölümünde bulunurlar ve mağdur çocuk bu kişileri görmemektedir. Savcı ve polis buldukları yerden çocuğun hareketlerini inceleyebilmekte, psikiyatristin kulağında bulunan kulaklık vasıtasıyla sorulacak soruları ona sorarak, o da çocuğun anlayabileceği bir dilden soruları çocuğa yöneltmekte, yapılan bu görüşme CD'ye kopyalanarak bir kopyası çocuk koruma biriminde diğeri ise adliyeye gönderilmektedir. Böylece istismara uğrayan çocuklar artık savcı, polise ve doktora olayı ayrı ayrı anlatmak zorunda kalmamaktadır (<http://www.egitimhaberim.com/rehberlik-psikoloji/magdur-cocugun-travma-turu-bitiyor-h3389.html>, E.T. 18.08.2012; Üniversiteler için Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri El Kitabı, 2010).

Alan çalışması kapsamında Çanakkale Adliyesi'nde 2006-2010 yılları arasında "çocukların cinsel istismarı suçu" nedeniyle karara çıkan dava dosyalarında; Asliye Ceza mahkemelerindeki toplam 38 dosyanın tamamında failin erkek olduğu, mağdurlardan ise 2 kişinin (%5,2) erkek olduğu, mağdurların %94,7'sinin ise kadın (kız) olduğu (Bölüm 4.2.1 Tablo 2), mağdurların %57,8'inin 16-18 yaş grubunda olduğu, 10 yaş ve altında 6 mağdurun (%15,7) olduğu, 11-15 yaş grubunda ise 10 kişinin (%26,3) olduğu (Bölüm 4.2.1 Tablo 3) görülmüş, aynı dosyalarda ceza sorumluluğu olan her yaş grubundan failin olduğu; ancak faillerin büyük çoğunluğunun (%52,6) 25 ve üstü yaş grubunda olduğu, %36,8'inin ise 19-25 yaş aralığında yer aldığı (Bölüm 4.2.1 Tablo 4) görülmüştür. Ağır Ceza mahkemesi'ndeki karara çıkan dava dosyalarında ise; mağdurların %19,6'sı erkek, %80,3'ünün kadın (kız) olduğu, faillerin ise tamamının (115 kişi) erkek olduğu (Bölüm 4.2.2 Tablo 3), mağdurlarının yaşının ise dikkat çekici olduğu, mağdurlardan %15,3'ünün (17 kişi) 10 yaş ve altında olduğu, mağdurların büyük bir çoğunluğunun ise (%63,9) 11-15 yaş grubunda olduğu, 16-18 yaş grubundaki mağdurların ise 23 kişi (%20,7) olduğu (Bölüm 4.2.2 Tablo 4) görülmüştür. Cinsel istismara maruz kalan erkek mağdurların yaş dağılımında ise, mağdur erkeklerin %5'inin 0-5 yaş grubunda, %45'inin 6-10 yaş grubunda, %40'ının 11-15 yaş grubunda, %10'unun ise 16-18 yaş grubunda olduğu (Bölüm 4.2.2 Tablo 5) görülmüştür. Aynı

dosyalarda ceza sorumluluğu olan her yaş grubundan failin olduğu; ancak failerin büyük çoğunluğunun (%38,1) 19-25 yaş grubunda, 35 failin (%28,8) 12-18 yaş grubunda olduğu, 66 yaşından büyük 2 failin olduğu (Bölüm 4.2.2 Tablo 6) görülmüştür. Demirci ve Arkadaşlarının (2008) Konya Adli Tıp Şube Müdürlüğü'ne cinsel istismar iddiasıyla muayeneye gönderilen 18 yaşını doldurmamış toplam 275 çocukla ilgili raporların değerlendirildiği çalışmada olguların %22,2'sinin erkek, %77,8'inin kız olduğu ve mağdurların ortalama yaşınının 14,05 olduğu, en fazla olgunun ise 12-15 yaş grubunda (%45,8), en az olgunun (%3,6) ise 4-7 yaş grubunda olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada ve diğer bazı araştırmacıların yapmış olduğu çalışmalarda (Öztop ve Özcan, 2010; Zoroğlu ve Ark,2001; Arslan ve Ark., 2007; Gölge, 2007; Gölge ve Ark., 2006); tespit edilen mağdurların yaş ortalaması ve cinsiyetine ilişkin sonuçlar, bizim incelemiş olduğumuz dosyalarda tespit edilen sonuçlarla paralellik arz etmektedir.

İncelenen dava dosyalarında maruz kalınan cinsel istismarın türü yönünden yapılan değerlendirmede; Asliye Ceza Mahkemelerindeki karara çıkan dosyaların %60,5'inde mağdurun basit nitelikte cinsel istismara maruz kaldığı, %39,4'ünde ise "reşit olmayanla cinsel ilişki" suçunun işlendiği (Bölüm 4.2.1 Tablo 6), Ağır Ceza Mahkemesi'nde karara çıkan dosyalarda ise; mağdurların %25,5'inin basit nitelikte cinsel istismara, %63,06'sının nitelikli cinsel istismara (vücuda organ veya sair bir cisim sokulması yoluyla) maruz kaldığı, %14,4'ünde ise reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun gerçekleştiği (Bölüm 4.2.2 Tablo 8) görülmüştür. İncelenen dava dosyalarındaki mağdurların tamamının çocuk oluşu ve maruz kalınan cinsel istismarın niteliği dikkate alındığında, yine Türkiye genelinde karara çıkan dava dosyalarında (2006–2010 yılları arasında) toplam 1417 mağdurun beden ve ruh sağlığının bozulması nedeniyle (Bölüm 4.3 Tablo 2) mağdurların psikolojik durumları ve vücut bütünlüklerine yönelik saldırının meydana getirdiği hasarın ürkütücü boyutlarda olduğu düşünülmektedir.

6.SONUÇ

Çocukların cinsel istismarı tarih boyunca bilindiği ve son zamanlarda üzerinde sıkça durulduğu halde, çeşitli nedenlerle gizli kalan önemli bir halk sağlığı sorunudur. Bütün toplumlarda seyrek olmadığına, hatta oldukça yaygın olduğuna dair tespit ve inanış bulunmasına rağmen istismarın gerçek boyutları bilinmemektedir.

Cinsel istismarın sonuçları bedensel ve/veya psikolojik olabilmektedir. Cinsel suç mağduru çocuğun bedensel zararlarının, yaralarının iz bırakmadan iyileşmesi olası ise de; çocuğun anlamını, hatta varlığını dahi bilmediği cinsel eylemlerin konusu haline gelmesi durumunda ruhsal olarak etkilenmemesi, örselenmemesi söz konusu değildir (Türk Tabipler Birliği Çocukların Cinsel İstismarı Konusunda Bilirkişilik ve Adli Tıp Kurumu Raporu, 2008)

Çocukların cinsel istismarı; çocukların hastalanmasına, onların yaralanmasına, incinmelerine, bedensel ve/veya ruhsal olarak zarar görmelerine neden olan fiiller olarak değerlendirildiğinde ve maruz kalınan söz konusu fiillerin aynı zamanda hukukun yasakladığı ve suç saydığı eylemler olması nedeniyle bu durum, hem tıbbi hem de adaleti ilgilendiren bir durumdur. Konu yargıya intikal ettiğinde çocuğun soruşturma ve kovuşturma aşamalarında yaşadıklarının da “travmatik” olduğu gözden kaçırılmaktadır. Yasal gerekler tam olarak yerine getirilmediği için bu süreç çocuğu travmatize ederek yaşananların ortaya çıkarılmasını engelleyici bir sonuca da varmaktadır. İstismara maruz kalan çocuğun suç sonrası hukuk sürecinde genellikle emniyet, savcılık, adli tıp ve mahkeme aşamaları izlenmektedir. Bu aşamaların her birinde çocuk, istismarı defalarca anlatmaya zorlanmakta, ayrıntılı (defalarca) fiziksel, genital muayeneden geçmektedir. Suçtan dolayı mağdur duruma düşen kişilerin bir de suç sonrası yapılan müdahalelerde haksızlığa uğraması, kötü muamele görmesi, gereksiz yere meşgul edilmesi veya yeterince ilgilenilmemesi gibi nedenlerden dolayı tekrar mağdur olmaları, diğer bir ifadeyle ikincil mağduriyet yaşamaları söz konusudur (Türk Tabipler Birliği Çocukların Cinsel İstismarı Konusunda Bilirkişilik ve Adli Tıp Kurumu Raporu, 2008; Avcı ve Tahiroğlu, 2009; Sokullu, 2008).

Ceza yargılamasının ihmal edilen, yıllarca adeta unutilan ve görmezden gelinen tarafı olan “mağdurların”; ceza yargılaması sürecinde daha fazla yıpratılmaması, örselenmemesi

için “Ceza Adalet Reformu” kapsamında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile çocukların cinsel istismarının önlenmesine ilişkin önemli düzenlemeler getirilmiştir. Söz konusu düzenlemeler, tezimizin önceki bölümlerinde ayrıntılı olarak anlatılan Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 234 ve devamı maddelerindeki düzenlemeler olup; bu kapsamda vekili bulunmayan cinsel suç mağduru çocuğa istemi olmaksızın bir vekil görevlendirilmesi (CMK 234/2), ifadesinin alınması sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişinin yardımından yararlanılması (CMK 236/3), işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk veya mağdurun, maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden haller saklı olmak üzere bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak ancak bir defa dinlenebilecek olması (CMK 236/2) ve şüphesiz en önemli düzenlemelerden olan mağdur çocukların dinlenmesi sırasında görüntü veya seslerin kayda alınmasına ilişkin (CMK 52/3) emredici düzenlemelerdir.

Ceza adalet sisteminin en önemli grubunu oluşturan ve yasaların hayata geçirilmesini, uygulanmasını sağlayan ceza adalet çalışanları hakim ve Cumhuriyet Savcıları ve diğer adalet çalışanları ile yapılan anket sonuçlarında, mağdur çocukların ifadesinin alınması sırasında çok büyük oranda uzman yardımından yararlandığı (Bölüm 4.1 Tablo-10), yargılama aşamasında büyük bir çoğunlukla mağdurların avukat ile temsil edildiği ve avukat desteğinin olduğu (Bölüm 4.2.2 Tablo-11); ancak mağdurların soruşturma ve kovuşturma aşamasında birden fazla kez ifadesinin alınması ile birden fazla muayene edilmesine devam edildiği (Bölüm 4.1 tablo-13,14; Bölüm 4.2.2 tablo-9,10) görülmüştür. Yapılan anketlerin sonuçlarına göre ceza adalet çalışanlarının çok büyük bir çoğunluğu, soruşturma ve kovuşturma aşamasında suç mağduru çocukların ifadesinin alınması sırasında görüntü ve seslerin kayıt altına alındığını (Bölüm 4.1 Tablo–15) belirtmişse de, incelenen dava dosyalarında mağdurların oldukça az bir kısmının ifadesinin alınması sırasında kayıt yapıldığı (Bölüm 4.2.1 Tablo-9, Bölüm 4.2.2 Tablo-11) görülmüştür. Bu durum oldukça dikkat çekicidir. Bu durumun, karara çıkan dosyaların yarısına yakınınının suç tarihinin 1 Haziran 2005 öncesi olması ve bu tarihten önce kayıt yapılmasına ilişkin bir düzenleme bulunmaması, yine bir kısım dosyaların da uyarılama yargılamasına konu olmasından kaynaklandığı değerlendirilmiştir. Zira özellikle Ağır Ceza Mahkemesi’nde incelenen dava dosyalarında (01 haziran 2005 tarihinden sonra dava açılan ve karara çıkan) duruşma hazırlığı aşamasında tensip ara kararlarıyla mağdur çocuklar için avukat görevlendirilmesi amacıyla baroya; uzman görevlendirilmesi amacı ile Denetimli

Serbestlik Şube Müdürlüğüne müzekkere yazıldığı ve kayıt yapılması için, adliyede görevli personelin hazır olması hususunda işlem ve hazırlık yapıldığı, bu hususta kararlı bir uygulamanın olduğu görülmüş; söz konusu uygulamanın, yasaların etkin bir şekilde uygulanması ve böylece çocukların ikincil mağduriyetlerinin önlenmesi konusunda ümit vaad ettiği değerlendirilmiştir.

“Çocuk mağdurların, daha özelinde ise cinsel istismar mağduru çocukların, suç sonrası süreçte daha fazla travmatize edilmemeleri için getirilen, ifadelerin kayıt altına alınmasına ilişkin düzenleme ve çocukların mağduriyetlerini gidermeye yönelik tedbirler yeterli değilse neler yapılmalıdır?” sorusuna ceza adalet çalışanları ile yapmış olduğumuz anket çalışmasında katılımcılardan bir kısmının verdiği “Mağdurların isteğine bağlı olarak kayıt yapılması düzenlemesi getirilmeli, işlem öncesinde mağdur ve ailesi uzman personelin de yardımı ile, yargılamayı yapacak hakim tarafından detaylı şekilde bilgilendirilmelidir. Kayıt yapıldığının farkında olan suç mağdurlarının kayıt yapılmayan ortama göre daha rahatsız ve samimiyetten uzak bir koşulda ifade vereceği, kendisini gerektiği gibi anlatamayacağı değerlendirilmeli, şekle değil, esasa etkili düzenlemeler getirilmelidir” cevap ve önerisinin mutlaka değerlendirilmesi gereken bir hususa işaret ettiğini düşünüyoruz. Zira ankete katılanların azımsanmayacak bir bölümü kayıt yapılmasının rahatsız edici olduğunu ifade etmişlerdir (Bölüm 4.1 tablo–16). Bu nedenle ifade alınmadan önce cinsel suç mağduru çocuk ve ailesinin ifade alınması ve kayıt yapılması hususunda yeterli bir şekilde aydınlatılarak, gerekli bilgiler verildikten sonra ve rızaya dayalı olarak kayıt yapılması hususunun bir çözüm olabileceği değerlendirilmelidir. Kayıt yapılan durumlarda da mağdurun ifade verdiği ortam, mağdurun rahatsız etmeyecek bir şekilde düzenlenmeli ve kayıt yapılması işlemi, mağdurun görmeyeceği şekilde profesyonelce yapılmalıdır. 2010 yılından itibaren kurulmaya başlayan ÇİM’lerde (Çocuk İzleme Merkezlerinde) ve bir çok üniversite hastanesinde kurulup çalışmaya başlayan “çocuk koruma birimleri”nde ifade alma ve kayıt işlemleri bu eleştirileri ortadan kaldıracak şekilde yapılmaktadır (<http://www.egitimhaberim.com/rehberlik-psikoloji/magdur-cocugun-travma-turu-bitiyor-h3389.html>, E.T., 18.08.2012; ÇİM-www.duslerforum.org.,E.T.,18.08.2012; Çocuk İzleme Merkezi-www.dch.gov.tr. 18.08.2012).

Ceza adalet çalışanları ile yapmış olduğumuz anket çalışması sonucuna göre (Bölüm 4.1 Tablo – 24,25), ankete katılanların çok büyük bir kısmı, ceza adalet sisteminde görev alan kolluk görevlileri, hakim ve Cumhuriyet savcılarının mağdur çocuklara yaklaşım konusunda

yeterli eğitime sahip olmadıklarını belirtmişler ve yine katılımcıların büyük bir bölümü, hakim ve savcıların mağdur çocuğa yaklaşım konusunda meslek içi veya özel eğitim almaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Aşağılayıcı –suçlayıcı bir yaklaşım, mağdurların soruşturma makamlarına başvurusunu engellemekte, başvuran mağdurları tavatize etmekte, tekrarlanan muayene ve sorgulamalar mağduru bir kez daha mağdur etmektedir. Mahkeme ortamında, herkesin huzurunda olayı anlatmanın Post Travmatik Stres Bozukluğu (PTSB) belirtilerini artırdığı vurgulanmaktadır (Çekin,2009) . Bu nedenle sadece adli kolluk görevi yapan kişilerin değil, soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcılarını ile yargılama faaliyetini yürüten hakimlerin tamamının çocuk mağdurlara yaklaşım ve ifadelerinin alınması konusunda ciddi bir eğitimden geçirilmelerinde “çocukların yüksek yararı” gereği büyük fayda olduğu kanaatindeyiz.

Bunun yanında 2010 yılında Ankara’da ilk defa pilot uygulama olarak kurulan, zaman içerisinde bir kaç ilde açılan ve halen diğer birçok ilde yaygınlaştırma çalışması devam Çocuk İzleme Merkezleri (ÇİM)’nin tüm illeri kapsayacak şekilde kurulması ve etkin şekilde çalışması halinde; ayrıca Üniversite hastaneleri bünyesinde kurulmaya başlayan ve halen Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Anabilim Dalı, Marmara Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı ve Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı gibi bir çok yerde kurulup hizmet vermeye başlayan “çocuk koruma birimleri ve merkezleri”nin tüm üniversite hastaneleri ve eğitim hastanelerinde kurulup çalışmaya başlaması ve tüm yurttaki yaygınlaşması durumunda; çocukların soruşturma ve kovuşturma aşamasında defalarca ifadesinin alınması, bu süreçte defalarca doktor muayenesinden geçirilerek meydana getirilen örselenme ve ikincil mağduriyeti bütünüyle ortadan kaldırmaya da önemli ölçüde azaltacağı düşüncesindeyiz.

Bu kapsamda, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun “Üniversitelerin çocuk koruma birimleri ve merkezleri” konulu 11.02.2012 Tarihli tüm Cumhuriyet Başsavcılıkları ve mahkemelere gönderdiği yazı ve bu yazının atıf yaptığı Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun “Soruşturma usul ve esasları” konulu (10) No’lu genelgesindeki esaslar ile (HSYK Genelgeler, 2012; <http://www.hsyk.gov.tr/Mevzuat/Duyurular/universiteleri-cocuk-koruma-birimleri-ve-merkezleri.pdf>), 04.10.2012 Tarihli Resmi Gazete’nin 28431 sayısında

yayınlanan “Çocuk İzlem merkezi (ÇİM)” konulu 2012/20 sayılı Başbakanlık Genelgesi’nde belirtilen usullere uyulması konusunda gösterilecek özen ve kararlılık; çocuk mağdurların kolluk kuvvetleri, adli merciler ve sağlık kurumları tarafından ayrı ayrı değerlendirilmesi ve bu süreçte yaşadıklarını defalarca dile getirmek zorunda bırakılması ve tekrarlanan muayeneler nedeniyle meydana getirilen örselenme ve ikincil mağduriyeti gidermek konusunda ümit vaad ettiğini düşünmekteyiz

Bu çalışma ile, çocukların cinsel istismarının tanımlanmasının kolaylaştırılması, çocukların cinsel istismarı suçunun tüm yönleriyle anlatılması, mağdurların korunmasına yönelik yapılan düzenlemelerin açıklanması, uygulamadaki sorunların tespiti suretiyle çocukların ikincil mağduriyetinin önlenmesine ve çocuk istismarı konusunda farkındalığın artırılmasına katkı sağlanması hedeflenmiştir. Çocukların istismar edilmediği, herhangi bir suçun süjesi haline getirilmediği bir dünya ve ülke dileği ile çalışmamızın faydalı olmasını umut ediyoruz.

7.ÖZET

Bu çalışma; cinsel istismar mağduru çocukların suç sonrasında, soruşturma ve kovuşturma aşamalarındaki karşılaştıkları problemleri, maruz kaldıkları durum ve tutumları tespit etmek, ceza adalet çalışanlarının mağdur çocuklarla ilgili düşünce ve önerilerini belirlemek ve Ceza Adalet Reformu kapsamında yapılan yasal değişikliklerin uygulamasını görmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla ceza adalet çalışanlarına anket uygulanmış, ayrıca Çanakkale Adliyesi'ne "çocukların cinsel istismarı" suçu nedeniyle açılan dava dosyaları incelenmiş, sonuçlar çeşitli yönlerden değerlendirilmiştir.

Ankete katılan ceza adalet çalışanlarının %49'u Cumhuriyet savcısı, %41'i hakim ve %10'u ise diğer adalet çalışanlarıdır. Katılımcıların %39,8'i cinsel suç mağduru çocukların soruşturma ve kovuşturma aşamasında en az iki kez, %45,4'ü ise en az üç kez ifadelerinin alındığını; %57,7'si mağdurların bu süreçte en az iki kez doktor muayenesinden geçtiğini, %23,7'si en az üç kez muayene edildiğini belirtmişlerdir.

İncelenen Ağır Ceza Mahkemesi dava dosyalarında; mağdurların %80,3'ünün kız,%19,6'sının erkek olduğu, %63,9'unun 11-15 yaş grubunda,%20,7'sinin 16-18 yaş grubunda, %15,3'ünün 10 yaş ve altında olduğu, bu dosyaların %63,6'sında mağdurların nitelikli cinsel istismara, %25,5'inin basit cinsel istismara maruz kaldığı, %14,4'ünde ise reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun işlendiği görülmüştür. Aynı mahkemede ki karara çıkan dosyalarda mağdurların %46,9'unun 2 kez, %19,6'sının 3 kez ifadesinin alındığı, yine bu dosyalarda mağdurların %32,8'inin 2 kez, %20'sinin 3 kez, %7,1'inin ise 4 ve daha fazla kez muayene edildiği tespit edilmiştir. Belirtilen mahkemede 01 Haziran 2005 sonrası cinsel suç mağduru çocukların tamamının avukatının olduğu, tamamına yakının ifadelerinin alınması sırasında uzman bir kişinin bulunduğu görülmüştür.

SUMMARY

This study examines problems child victims of sexual exploitation encounter during the investigation and prosecution of the crime, identifies issues they face, detects opinions and attitudes of the criminal justice professionals, and studies the implementation of the Criminal Justice Reform. Toward this end, the criminal justice professionals are surveyed, the “Child Sexual Abuse” cases filed at the Court of Canakkale are examined, and the findings are evaluated.

The sample includes public prosecutors (49 percent), judges (41 percent), and other criminal justice professionals (10 percent). Of the participants, 39.8 percent mentioned that they have taken statements from the child victims of sexual crime at least twice and 45.4 percent of those who participated into this survey stated that the statements were taken at least three times. 57.7 percent of the participants stated that the victims were examined by a doctor at least twice and 23.7 percent of the surveyed professionals stated that the victims were seen by a doctor at least three times.

The analysis of Heavy Penal Court case files reveals that 80.3 percent of the victims are female and 19.6 percent are male. Of the victims 63.9 percent are between the ages of 11 and 15, 20.7 percent are between the ages of 16 and 18, and 15.3 percent are 10 years old or younger. In 63.3 percent of the cases that were examined the victims were exposed to qualified sexual abuse, in 25.5 percent of the cases the victims were exposed to simple sexual abuse, and in 14.4 percent of the cases the offense was committed against a minor. The analysis of the same data indicates that 46.9 percent of the victims gave statements twice, and 19.6 percent of them gave statements three times. Similarly, of the victims 32.8 percent were examined by a doctor twice, 20 percent 3 times, and 7.1 percent of the victims were examined 4 times or more. The analysis of the same court files also shows that as of June 1, 2005, all the child victims of sexual abuse had an attorney, and in nearly all cases an expert was present when the statement was taken.

8.KAYNAKÇA

AÇIKGÖZOĞLU, M. (2000) Ceza Hukuku Açısından Teori ve Uygulamada Mağdur Kavramı, s.12-13,Adil Yayınevi, Ankara

AGATHONOS-GEORGOPOULOU, H. (1999) “Çocuklarını İstismar Eden Anababalarla Çalışma”, İçinde, Esin Konanç vd. (Der.), Çocuk İstismarı ve İhmali, Pelin Ofset, Ankara, s.291-300

AKARCA, M.,(2011) “Çocukların Ceza Hukukundaki Yeri ve Korunması”,<http://www.yargitay.gov.tr/abproje/belge/sunum/rt4/Akarca.pdf>, E.T. 01.04.2012

AKCAN, R.,ÇEKİN, N. (2011) Cinsel Suçlu (!) Olarak Çocuk, *Adli Tıp Dergisi*, 2011; **25(1)**: 49-70

AKÇİN, İ (2006); “*Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*”, Yargıtay Dergisi, Ocak-Nisan 2006, Sayı : 1-2, s. 99-104

AKDOĞAN, H.(2005) Çocuğun Cinsel İstismarı ve Türkiye’de Çocuk Cinsel İstismarını Önlemeye Yönelik Çalışmalar, *Polis Bilimleri Dergisi*,2005; **7(1)**:1-15

AKDUMAN, G.G. ve CANTÜRK, G. (2010) Cinsel İstismara Uğrayan Çocuklara Karşı Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, , *Adli Tıp Dergisi*, 2010; **24(2)**: 22-29

AKDUMAN, G.G., RUBAN, C., AKDUMAN, B., KORKUSUZ, İ. (2005) Çocuk ve Cinsel İstismar, *Adli Psikiyatri Dergisi*, Ocak 2005 Cilt:3 Sayı:1 Sayfa: 99-14

AKSEL, Ş., - YILMAZ IRMAK, T.,(2005) “Review of Child Abuse And Neglect Literature in Turkey”, Xth ISPCAN European Regional Conference on Child Abuse and Neglect, 11-14 September 2005, Berlin, Germany.

AKSOY, E., İNANICI, M.A., POLAT, O. SÖZEN, M.Ş., YAVUZ, F. (1999) “Çocuk İstismarı ve İhmali”, Birinci Basamak İçin Adli Tıp El Kitabı, s.135-146, Türk Tabipler Birliği Yayını, Ankara

AKSOY, E., ÇETİN, G., İNANICI, M.A., POLAT, O., SÖZEN, Ş., YAVUZ, F. (1999) “Çocuk istismarı ve İhmali”, Birinci Basamak İçin Adli Tıp El Kitabı,s.135-146, türk Tabipleri Birliği Yayını, Ankara

AKTEPE, E. (2009) Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2009; 1: 95-119

AKYÜZ, E., (2010) Çocuk Hukuku,s.2-14,35-77, Pegem Akademi, Ankara

AKYÜZ, E., (2000) Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması, s.65, MEB Yayınları, Ankara

ALTIPARMAK, S. (2008) Çocuk İstismar ve İhmalinin Çocuk Bedeni Üzerindeki Etkileri, *Çocuk Dergisi*, 8(1):9-13

APAK, S. (1984) Gelişim Nörolojisi, Sanal Matbaacılık, İstanbul, s.3-15

ARSLAN, M.M., TOPRAK, S., ÇEKİN, N.,SAYLAK, E. (2007 Hatay Ağır Ceza Mahkemesin’de 2007 Yılında Karara Bağlanan Bireye Yönelik İşlenmiş Suçların Değerlendirilmesi, *Adli Tıp Dergisi*, 2007; 21(3): 25-30

ARTUÇ, M.(2008), Kişilere Karşı Suçlar,s.640-667,Adalet Yayınevi, Ankara

ARTUK, M.E., GÖKCEN, A., YENİDÜNYA, A.C. (2011) Ceza Hukuku Özel Hükümler, 11.Baskı, s.164-201, Turhan Kitabevi, Ankara

ARTUK, M.E., GÖKCEN, A., YENİDÜNYA, A.C. (2009) Ceza Hukuku Genel Hükümler ,4.Bası, s.308, Turhan Kitabevi, Ankara

AVCI, A., TAHİROĞLU, AY., Çocuk Ergen Psikiyatrisi ve Adli Tıbbi Yaklaşım/Değerlendirme. 2009 [01.08.2011]; Available from:http://www.mafs2009.org/pdf/6_5.pdf

AVCI, A. TAHİROĞLU, A.Y.(2007) “Cinsel İstismar” Aysav, A. ve Taner, Y.I. (editörler), Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, 1.Baskı, s721-736,. Golden Print, İstanbul, 2007

AYDEMİR, T. (1994) Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocukların Adli Tıp Açısından İncelenmesi ve Korunması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.74-113, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul

AYDIN,M.(2012),Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu, s.18,Seçkin Yayınevi,Ankara,2012

BACANLI, M.R. (2007) Ceza Muhakemesinde Mağdurun Korunması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,s.100-117, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

BAHAR, G., SAVAŞ, H.A., BAHAR,A., (), “Çocuk İstismarı ve İhmali: Bir Gözden Geçirme”, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2009;Cilt:4, Sayı:12,51-65

BAHÇECİK, N. (1995) “Toplumumuzda Çocuk İstismarı ve İhmali”, İstanbul Barosu Çocuk Hakları Günleri 17-18 Kasım 1995, s.55-56, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul

BAKICI, S. (1994), Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Cürümler,s.174-175, Adalet Yayınevi,Ankara

BAKTIR, S. (2000), Velayet Hukuku, s.97-103, Yetkin Yayınları, Ankara

BALO, Y.S. (2005) Teori ve Uygulamada Çocuk Ceza Hukuku, 2.Bası, s.7-20, Adalet Yayınevi, Ankara

BALO, Y.S. (2005) Uluslararası İlkeler Işığında Çocuk Koruma Kanunu ve

Uygulaması, s.112, Seçkin Yayınları, Ağustos 2005, Ankara

BARUTÇU, N. (1998) Cinsel Saldırı Mağdurlarının Karşılaştığı Sorunların Değerlendirilmesi, s.27-75, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul

BAŞKAN, M.T. (1995) İstismar ve İhmalin Hukuksal Boyutu, *İBD*, **69 (1-2-3)**: 84-85

BAYTEMİR, E. (2009), Cinsel Dokunulmazlığa, Kişi Hürriyetine ve Genel Ahlak Karşı Suçlar, 2.baskı, s:186, Adalet Yayınevi, Ankara

B.M. ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞMESİ, İLGİLİ SÖZLEŞMELER, YASALAR, TÜZÜKLER VE YÖNETMELİKLER, (2005), İkinci Basım, Unicef, Ankara, 2005

CANBAZ, S., TURLA, A., AKER, S., PEKŞEN, Y. (2005) Samsun Merkez Sağlık Ocağında Görev Yapan Pratisyen Hekimlerin Çocuk İstismarı ve İhmali Konusunda Bilgi ve Tutumları, *Sted*, 2005; Cilt:14, Sayı:11, sayfa:241-246

ÇAVLİN BOZBEYOĞLU, A. (Hazırlayan) (2009) Türkiye’de Ensest Sorununu Anlamak (Özet Rapor), Damla Matbaacılık, Reklamcılık ve Yayıncılık Tic. Ltd. Şti, Ankara, s.13-35

ÇAVUŞOĞLU, H., ALGIER, L. (1992) “Çocuk İstismarı, İhmali ve Hemşirenin Sorumlulukları”, III. Hemşirelik Kongresi, Sivas 1992, s.204-211

CENTEL, N. (1997) “Cinsel Suç Mağduru Kadının Korunması”, Prof. Dr. Kenan Tunçomağ’a Armağan, s.59-69, İ.Ü.H.F. Eğitim – Öğretim ve Yardımlaşma Vakfı Yayını, İstanbul

ÇEKİN, N. “Çocuk İhmal ve İstismarına Adli Tıp Yaklaşımı”,<http://tpk.turkpediatri.org.tr/kongre2009/pdf/23.pdf>- Alıntı Tarihi Aralık 2009

ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞME UYGULAMA EL KİTABI(2003),
2.Baskı, s.669-753, Unicef

ÇOCUK İZLEME MERKEZİ, [http://www.dch.gov.tr/detay.php?cid=132 & id=481](http://www.dch.gov.tr/detay.php?cid=132&id=481) E.T.
18.08.2012

ÇOCUK İZLEME MERKEZİ (ÇİM), <http://www.duslerforum.org/cocuk-izlem-merkezi-cim-t356247.html?s=305a362e602542b6d99ae6ce035682f3&id=481>; E.T. 18.08.2012

ÇOLAK, B. (2011), “Adli Tıbbi Muayene Süreci”, Çocuk İstismarını Önleme Sempozyumu - 18/19 Kasım 2011
http://www.iem.gov.tr/iem/dosyalar/pdf/cocuk_istismarini_onleme_raporu.pdf E T
13.08.2012

ÇÖLOĞLU, S.(1993),Adli Tıp Sözlüğü, s.47, Temel Matbaacılık, İstanbul

DEĞİRMENCİ, O. (2008) Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdur Hakları, *TBB Dergisi*, 2008; 77 :33-86

DEMİRTAŞ, T. (2001) Kriminoloji, s.302,Seçkin Yayınevi, Ankara

DEMİRCİ, Ş., DOĞAN, K.H., ERKOL, Z.,DENİZ, İ. (2008) Konya’da Cinsel İstismar Yönünden Muayenesi Yapılan Çocuk Olguların Değerlendirilmesi, *Türkiye Klinikleri*, 2008; 5: 43-49

DİNLER, V. (2006) “Mağduriyet Kavramına Çok Yönlü Yaklaşım”, Suç Mağdurları, Bahar, H.İ. (editör), s.49-70, Adalet Yayınevi, Ankara

DÖNMEZER, S. (1983), Ceza Hukuku Özel Kısım Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Cürümler, Beşinci Bası, :8-40,Filiz Kitabevi, İstanbul,1983

DÖNMEZER, S. (1994), Kriminoloji, Gözden Geçirilmiş 8. Bası, s:34, Beta Yayınları, İstanbul

DÖNMEZER, S. (1995), *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, Ondördüncü Bası, s.7-9, Beta Yayınevi, İstanbul, 1995

DÖNMEZER, S., ERMAN, S. (1999) *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*, 2.Cilt, 12. Baskı, s.426-435, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.

EGEMEN, A. (1993) Türkiye’de Çocuklarda Cinsel İstismar Olgusuna Yasal ve Sosyal Yaklaşım, *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, **36 (3)**: 285-288

EREM, F. (1993), *Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler*, s:1865, C:II, Seçkin Yayınevi, Ankara

EREM, F., TOROSLU, N. (1994), *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s.330, Savaş Yayınevi, Ankara, 1994

ERKMEN, F. (1995) Çocukta Duygusal İstismar ve İhmal, *İBD*, **69 (1-2-3)** : 80-83

FİNKELHOR, D. (1984) *Child Sexual Abuse, New Theory and Research* New York, Free Pres, pp:8-18

FİNKELHOR, D.(1994) “The International Epidemiology Of Child Sexual Abuse. Child Abuse& Neglect”, 1994; **18(5)**:409-417

FİNKELHOR, D. and BROWNE, A. (1985) The Traumatic Impact Of Child Sexual Abuse: A Conceptualization, *American Journal of Orthopsychiatry*, October 1985; **55(4)**:530–541,

GÖKER, Z., AKTEPE, E., HESAPÇIOĞLU, S.T., TANRIÖVER KANDİL, S. (2009) Cinsel İstismar Suçlusu Olarak Çocuk ve Ergenler: Olgu Serisi, *Klinik Psikiyatri*, 2009; **12**: 141-146

GÖKER, Z., AKTEPE, E., HESAPÇIOĞLU, S.T., TANRIÖVER KANDİL, S. (2010)

“Cinsel İstismar Mağduru Olan Çocukların Başvuru Şekilleri, Klinik ve Sosyo Demografik Özellikleri”, S.D.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi, 2010; **17(4)**: 15-21

GÖKLER, R. (2006) Eğitimde Çocuk İstismarı ve İhmaline Genel Bir Bakış, *TSA*, Yıl:10, S:3:47-76

GÖLGE, Z.B., YAVUZ. M.F., YÜKSEL, Ş. (2006) Cinsel Saldırgan Profili, *Adli Tıp Dergisi*, 2006; **20(1)**: 1-17

GÖLGE, Z.B., (2007) Cinsel Saldırı Olgularının Suç Motivasyonuna Göre Sınıflandırılması, *Adli Tıp Dergisi*, 2007; **21(2)**: 11-19

GÖRAK, G. ,BAHÇECİK, N., YILDIZ, S., GÜLÇİÇEK, S. (1995) Cinsel İstismarlar I: Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Dönemlerinde Karşılaştıkları Çeşitli Cinsel İstismarlar, *İBD*, **69 (10-11-12)**:

GÖRAK, G. ,BAHÇECİK, N., YILDIZ, S., GÜLÇİÇEK, S. (1995) Cinsel İstismarlar II: Üniversite Öğrencilerinin Karşılaştıkları Cinsel İstismar Türlerinin Aile Yapısıyla İlişkisi, *İBD*, **69 (10-11-12)**: 517-595

GÜNÇE, G. (1999) “Çocuğun Cinsel İstismarı”, İçinde, Esin Konanç vd. (Der.), Çocuk İstismarı ve İhmali, Pelin Ofset, Ankara, s.89-100

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genelgeler (2012), Ankara Açık Ceza İnfaz Kurumu Matbbası, Ankara, s.234-252

<http://www.hsyk.gov.tr/Mevzuat/Duyurular/universiteleri-cocuk-koruma-birimleri-ve-merkezleri.pdf>, E.T. 18.08.012

<http://www.egitimhaberim.com/rehberlik-psikoloji/magdur-cocugun-travma-turu-bitiyor-h3389.html>, E.T., 18.08.2012

IŞIKTAÇ, Y. (1995) “Ensest ve Hukuka Yansıması”, İstanbul Barosu Çocuk Hakları Günleri 17-18 Kasım 1995, s.94-107, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul

İNANICI, M.A. (2011), “Çocuk Koruma Birimleri” ,Çocuk İstismarını Önleme Sempozyumu - 18/19 Kasım 2011, http://www.iem.gov.tr/iem/dosyalar/pdf/cocuk_istismarini_onleme_raporu.pdf E T 13.08.2012

KARA, B., BİÇER, Ü., GÖKALP, A.S. (2004), “Çocuk İstismarı”, *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 2004; **47**: 140-151

KARS, Ö. (1995) “Çocuk İstismarı ve İhmalinin Nedenleri ve Okul Başarısına Etkisi”, İstanbul Barosu Çocuk Hakları Günleri 17-18 Kasım 1995, s.108-133, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul

KAZEZ, A. (2010) Çocuklarda Travma, *Türk Ped. Arş.*, 2010; **45 Özel Sayı**: 12-16

KESKİN, G., ÇAM, O. (2005) Çocuk Cinsel İstismarına Psikodinamik Hemşirelik Yaklaşımı, *Yeni Sempozyum*, 2005; **43(3)**: 118-125

KORKUSUZ, İ., AKDUMAN, G.G., AYTAÇ, Ö., AKİF, M. (2006) Çocuk İhmali-İstismarı ve Polis, *Adli Psikiyatri Dergisi*, Temmuz-Ekim 2006, **Sayı.3-4**,

KÖK, N.A.(2006); “Çocuğun Cinsel İstismarında Adli Tıp Uygulamaları”, *EÜHFD*, Cilt X, Sayı: 3-4, Erzincan, s. 3

KOZCU, Ş. (1991) “Çocuk İstismar ve İhmali”, Aile Yazıları Bilim Serisi 5/3, Derleyen: Dikeçligil, B., Çiğdem. A., s.379-389, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ankara

KUNTER, N., YENİSEY, F., NUHOĞLU, A. (2008). *Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*, (16.bs.), s.462, Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ, İstanbul

KUTCHİNSKY, B. (1999) “Çocuk Cinsel İstismarı: Yaygınlık, Müdahale ve Önleme Genel Bir Bakış”, İçinde, Esin Konanç vd. (Der.), Çocuk İstismarı ve İhmali, Pelin Ofset, Ankara, s.163-176

LYNCH, M. (1999), “Çocuk İstismarı ve İhmali”, İçinde, Esin Konanç vd. (Der.), Çocuk İstismarı ve İhmali, Pelin Ofset, Ankara, s.1-8

LYNCH, M. (1999) “Çocuk İstismarı ve İhmalinin Önlenmesi”, İçinde, Esin Konanç vd. (Der.), Çocuk İstismarı ve İhmali, Pelin Ofset, Ankara, s.251-254

MALKOÇ, İ.(2009); *Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar*, s:166,Malkoç Kitabevi, Ankara

MERAN, N. (2005), *Kişilere Karşı Suçlar*, s:252-274, Seçkin Yay., Ankara

MOROĞLU, N. (2012) Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi, http://portal.ubap.org.tr/App_Themes/Dergi/2012-99-1169.pdf E.T. 25.07.2012

OATES, K., (1999), “Çocukların Cinsel İstismarının Kalıcı Etkileri”, çev., Hakan Ersever, içinde, Esin Konanç vd. (Der.), Çocuk İstismarı ve İhmali, Ankara: Pelin Ofset, s. 101-110.

OVAYOLU, N., UÇAN, Ö., SERİNDAG, S. (2007) Çocuklarda Cinsel İstismar ve Etkileri, *Fırat Sağlık Dergisi*, 2007; **2(4)**:13-22

ÖNDER, A.(1994). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 4. Bası, s:472-475,İstanbul 1994

ÖZDEMİR, B. ve CELBİS,O. (2012), Çocukta Cinsel Saldırının Muayene Zamanlaması & Cinsel Saldırıya Uğramış Çocukta Erken ve Geç Muayene Bulgularının Değerlendirilmesi, *Medicine Science*, **2012;1(1)**:55-64

ÖZDEMİR, U. (1992) “Çocuk İhmal ve İstismarına Hekimlerin Bakışı ve Önleme”, Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı Dergisi, Ocak 1992; 2,1:10-13

ÖZEK, Ç. (1984) Suç Mağdurlarının Korunması ile İlgili Bazı Sorunlar, *İ.H.F.M.*, İstanbul 1984; C:L, S: **1-4**: 13-67

ÖZEN, N.E., ŞENER, Ş. (1997) Çocuk ve Ergenlerde Cinsel İstismar, *Ege Psikiyatri Sürekli Yayınları*, 1997; **2**: 473-491

ÖZGENÇ, İ. (2006). *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi*, 3.Bası, s.218-219, Adalet Bakanlığı, Ankara

ÖZKARA, E., KAVAKLI, U., CAN, İ.Ö., TEPE, İ., ÖZBEK, V.Ö. (2011) Çocuklara Yönelik Cinsel İstismarın Yasal Boyutunun Türkiye ve Diğer Ülkeler ile Karşılaştırılması, *Adli Tıp Dergisi*, 2011; **25(1)**: 11-24

ÖZTOP, D.B. ve ÖZCAN, Ö.Ö. (2010) Cinsel İstismar Vak’alarının Sosyodemografik ve Klinik Özelliklerinin Değerlendirilmesi, *Yeni Symposium Journal*, Ekim 2010, Cilt:48, Sayı:4, 270-276

ÖZTÜRK-KILIÇ, E. (1993) Çocuk Cinsel İstismarının Psikiyatrik Yönleri, *Nöropsiyatri Arşivi*, **30 (4)**: 453-458

PARLAR, A., HATİPOĞLU, M. (2010), *5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu*, 3. Baskı, C.3, s:1655-1668, 1714-1717, Seçkin Yay., Ankara 2010

POLAT, O. (2000) Adli Tıp, “Cinsel İstismar”, s.207-232, Der Yayınları, İstanbul,2000

POLAT, O. (2001) “Çocuk ve Şiddet” s.9-76, Der Yayınları, İstanbul

POLAT, O.(2007), Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-1, Tanımlar, s:99-110,141-151,Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007

POLAT, O.(2007), Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-2, Önleme ve Rehabilitasyon, “İstismarcı”, s:77-104, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007

POLAT, O. (1995) “ Çocuk İstismarı”, *İBD*, 1995; **69(4-5-6)**: 267-282.

SAĞLIK BAKANLIĞI ULUSAL RUH SAĞLIĞI EYLEM PLANI (2011-2023)
Ankara, <http://www.saglik.gov.tr/TR/dosya/1-73168/h/ulusal-ruh-sagligi-eylem-planı.pdf>
E.T. 18.08.2012

SAFRAN, N. (1998) Irza Geçme Mağdurlarına Toplumun Bakış Açısı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.33-106, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul

SAVAŞCI, B.(2012), Çocukların Cinsel İstismarı Suçu, s:56-117, Legal Yayıncılık, İstanbul

SCHÖCH.H (1999) Ceza Muhakemesinde Cinsel Suç Mağduru Küçüklerin Korunması, Çeviren: Centel, N., *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, **3(1)**:3-14

SEROZAN, R. (2000) Çocuk Hukuku, s.3, Beta Basım Yayım A.Ş., İstanbul

SEVÜK, H.Y. (1998) Uluslararası Sözleşmelerdeki İlkeler Açısından Çocuk Suçluluğu İle Mücadelede Kuramsal Yaklaşım, s.1-3-25-27-58, Beta Yayınevi, İstanbul

SEVÜK, H.Y. (2005), “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçları”, *Hukuk ve Adalet Dergisi*, Nisan 2005, Yıl: 2, S. 5, s: 280-302.

SEVÜK, H.Y. (2005), “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı ve Cinsel

Taciz Suçları”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Mart-Nisan 2005, S. 57, s: 243–282

SEZGİN, U. (1995) “Çocuğun Cinsel İstismarı ve Bunun Sonuçları”, İstanbul Barosu Çocuk Hakları Günleri 17-18 Kasım 1995, s.172-175, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul

SOKULLU-AKINCI, F. (2008) *Viktimoloji*, 2.Bası, s.8-358, Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ., İstanbul

SOKULLU-AKINCI, F. (2011) *Kriminoloji*, 8.Bası, s.72-92, Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ., İstanbul

SOKULLU-AKINCI, F. (2011) *Kriminoloji ve Hukuk Açısından Çocuk İhmali ve İstismarı*, I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı, Cilt:2, s.121-133, İstanbul,2011

SÖZEN, Ş. ve AKSOY, E. (2009) “Cinsel Saldırılarda Hekim Sorumluluğu, Tıbbi ve Hukuki Yaklaşım, I. Basamakta Adli Tıp, 2. Baskı, Editörler : Koç, S. ve Can, M., , s.202-216, İstanbul Tabip Odası, İstanbul

SWERDLIN, A., BERKOWITZ, C., CROFT, N. (2007) DTM&H “Çocuk İstismarının Deri Bulguları” (Çeviren: Serap Karadoğan), *JAAD Türkçe Baskı*, 2007; **4(3)**

ŞAFAK.A. (2002), *Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü*,4.Baskı, s,230, Selim Yayınevi, Ankara

ŞAHİN, F. (2007) “Çocuk İstismarı Olgularının Multi disiplinler izlenimi”, (içinde) Polat, O., *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-2*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s:329-338

ŞEN, E. (2006), *Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu, C.1*, s:383 Vedat Yay., İstanbul,2006.

TAHİROĞLU, AY., AVCI, A., ÇEKİN, N. (2008), *Çocuk İstismarı, Ruh Sağlığı ve Adli Bildirim Zorunluluğu. Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2008; **9(1)**:1-7.

- TANER, Y. VE GÖKLER, B. (2004), “Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri”, *Hacettepe Tıp Dergisi*; 2004; 35, 82–86.
- TEEGEN, F. (1991) Çocukların Cinsel İstismarı, İnkaya, M. (çeviren), *Nöropsikiyatri Arşivi*, **30(2-4)**:66-72
- TEZCAN, D., ERDEM, M.R., ÖNOK, M. (2012); “Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku”, Seçkin Yayınları, 8. Baskı, S.301-347, Ankara 2007
- TIRAŞÇI, Y. ve GÖREN, S. (2007) “Çocuk İstismar ve İhmali”, *Dicle Tıp Dergisi*, 2007; **34(1)**:70-74
- TOROSLU, N.,(2005), *Ceza Hukuku Özel Kısım*, s.57-60, Savaş Yay., Ankara
- TOPBAŞ, M. (2004) İnsanlığın Büyük Ayıbı: Çocuk İstismarı, *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 2004; **3(4)**: 76-80
- TUĞRUL, A.C., (2010), Cinsel Dokunulmazlığa karşı Suçlar & Ensest İlişkiler, s.265-509, Cantekin Matbaacılık, Ankara
- TURHAN, E., SEZGİN, Ö., İNANDI, T. (2006) Birinci Basamakta Çocuk İstismarı ve Önlenmesi, *JAAD Türkçe Baskı*, 2006; **15(9)**: 153-157
- TDK (Türk Dil Kurumu) Büyük Türkçe Sözlük, <http://tdkterim.gov.tr/bts/> E.T. 01.08.2011
- TÜRKBAY, T., SÖHMEN, G., SÖHMEN, T. (2012) Çocuk ve Ergenlerde Cinsel Kötüye Kullanım Klinik Bulguları, Olası Sonuçları ve Önleme, <http://tr.scribd.com/doc/96556347/COCUK-VE-ERGENLERDE-C%C4%B0NSEL-KOTUYE-KULLANIM>, E.T.01.08.2012
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi

Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu, **“Türkiye’de Ortaöğrenime Devam Eden Öğrencilerde ve Ceza ve İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlü Çocuklarda Şiddet ve Bunu Etkileyen Etkenlerin Saptanması Araştırma Raporu”**, Ankara, 2007.
http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1413_Ek_Arastirma_Raporu.pdf E.T.
 01.08.2011

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kayıp Çocuklar Başta Olmak Üzere Çocukların Mağdur Olduğu Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (Temmuz 2010), www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss589.pdf. E.T 01.08.2011

Türk Tabipler Birliği Çocukların Cinsel İstismari Konusundaki Bilirkişilik Ve Adli Tıp Kurumu Raporu (2008), Türkiye Psikiyatri Derneği Bülteni, Cilt:11, Sayı:3

UĞUR, H. (2010) Suça Sürüklenen ve Suç Mağduru Çocuklarda Uzlaştırma, Terazi Hukuk Dergisi, Y:5, S:43, Mart 2010, 123-144

ULUKOL, B.(2009), Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Kongresi Sonuç Bildirgesi (30 Eylül 2009 Ankara), 23 Ekim 2009 tarihli Cumhuriyet Gazetesi Bilim Teknoloji

ÜNAL, F. (2008) Ailede Çocuk İstismar ve İhmali, *TSA*, 2008; **12(1)**: 9-18

Üniversiteler İçin Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri El Kitabı (2010), Yayın Hazırlayanlar: Dağlı, T. ve İnanıcı, M.A., Ankara

YAŞAR, O.,GÖKCAN, H.T., ARTUÇ,M.(2010) Türk Ceza Kanunu, 3.Cilt,s:3321-3421, Adalet Yayınevi,Ankara

YAVUZ, M.F. (1996) Cinsel Saldırı Olgularının Değerlendirilmesinde Yeni Bir Yaklaşım, *Adli Tıp Dergisi*, 1996; **12**: 155-160

YAVUZ, M.F. (2000) Cinsel İstismara Uğramış Çocuğa Yaklaşım Muayene Delillerin Toplanması ve Adli Rapor Düzenlenmesi, www.tcdd.org.tr/egitim/kitaplık/ceşitli/cinsel-istismar.html E.T 01.08.2011

YARSUVAT, D.(1964) Mukayeseli Hukukta Cinsel Suçlar, *İ.Ü.H.F.M.*, **30(1-2)**: 115-138

YENİDÜNYA, A.C.(2005), “5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar”, *Legal Hukuk Dergisi*, Eylül 2005, Sayı:33, s. 3284-3316

YILDIZ, A.K. (2008). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdur Suçtan Zarar Gören Şikayetçi*, s.28, Seçkin Yayınevi, Ankara

YILDIZ, Y. (2001) Hukuki Açından Aile İçi Şiddet Olgusu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.19-20, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul

YURTCAN,E. (2004), Yeni Türk Ceza Kanunu, s: ,İstanbul Barosu Yayınları.2004

YÜCEL H., AKÇO S. (2006) Çocuk Koruma Kanunu [T.C. Anayasası, İlgili Sözleşmeler ve Kanunlar], 3. Baskı, İstanbul Barosu Yayını, İstanbul, s:43, 431-466, 468-483

YÜKSEL, Ş. (1993) İnestin Tanınması ve Değerlendirilmesi, *Nöropsiyatri Arşivi*, **30 (2)**: 352-357

ZEYTİNOĞLU, S. (1999) “Sağlık. Sosyal Hizmet, Hukuk ve Eğitim Alanlarında Çalışan Türkiye’de Çocuk İstismarı ve İhmali ile İlgili Görüşleri”, İçinde, Esin Konaç vd. (Der.), Çocuk İstismarı ve İhmali, Pelin Ofset, Ankara, s.111-125

ZİYALAR, N.(1998),Çocukların Cinsel İstismardan Korunması Bir Eğitim Modeli Önerisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s. 9-40, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul

ZİYALAR-KESİM, N. (1993) Çocukta Fiziksel İstismar ve Bunun Adli Tıp Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, s.17-18, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul

ZOROĞLU, S.S., TÜZÜN, Ü., ŞAR, V., ÖZTÜRK, M., EROLCAN KORA, M., ALYANAK, B. (2001) Çocukluk Dönemi İstismar ve İhmalin Olası Sonuçları, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2001; **2(2)** : 69-78

EKİ: ANKET FORMU:**AÇIKLAMA**

Bu anket formu, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Doktora çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Anket formuna hiçbir şekilde adınız, soyadınız, adresiniz gibi bilgileri yazmamamızı rica ediyoruz. Katılım isteğe bağlıdır. Sonuçlar genel olarak değerlendirilecek ve doktora tezinde kullanılacaktır.

Bu çalışmada, Çocukların cinsel istismarı ve Ceza Adalet sisteminde suç sonrası süreçte, suç mağdurlarının yaşadığı travmaya ilişkin sorular verilmiştir. Her ifadeyi okuyun ve size en uygun ifadeyi işaretleyin. İfadelerin doğru veya yanlış cevabı yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarfetmeksizin, genel olarak nasıl düşündüğünüzü gösteren cevabı işaretleyin.

Çalışmayla ilgili olabilecek sorularınızı yakupyildiz29@hotmail.com adresi aracılığıyla cevaplamaktan büyük bir mutluluk duyacağım. Katınızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

*İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü
Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi
Yakup YILDIZ
(Ezine Hakimi)*

-
- 1.Yaşınız (Lütfen yazınız)
- 2.Cinsiyetiniz () Kadın () Erkek
- 3.Medeni Durumunuz () Bekar () Evli () Boşanmış () Dul
- 4.Eğitim Durumunuz () Lise () Üniversite () Y.Lisans () Doktora
- 5.Mesleğiniz (Lütfen yazınız)
- 6.Meslekte geçirdiğiniz süre (Lütfen yazınız)
- 7.Çocuğunuz var mı? () Evet () Hayır
8. Çocukların cinsel istismarı, çocuğa karşı yapılan cinsel amaçlı her türlü eylemdir.
()Evet Biraz Doğru ()Evet Doğru ()Hayır Doğru Değil
9. Size göre cinsel istismara maruz kalan çocukların muayenelerinde gerekli dikkat ve özen gösteriliyor mu?
() Evet Yeterince Gösteriliyor. () Evet biraz gösteriliyor. () Hayır gösterilmiyor
10. Size göre istismara maruz kalan (mağdur) çocukların ifade alma sırasında uzman yardımından (psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi) yararlanılıyor mu?
() Evet her zaman () Evet bazen () Hayır hiçbir zaman
11. Size göre cinsel suç mağduru çocuklarla iletişim ve bu çocuklara yaklaşım konusunda eğitim eksikliği ikincil mağduriyete (travmanın tekrar yaşanmasına) neden olmaktadır?
() Evet oldukça () Evet kısmen () Hayır
12. Size göre mağdur çocukların ifadelerinin alınması sırasında uzman bulundurulması doğru olmuş mudur?
() Evet oldukça () Evet biraz () Hayır hiçbir şekilde

13. Size göre cinsel suç mağduru çocukların suç sonrası en az kaç kez ifadesi alınmaktadır? (Karakol/Savcılık ve Mahkeme aşamasında)

Bir kez İki kez Üç kez Dört kez Beş ve daha fazla

14. Size göre cinsel suç mağduru çocuklar soruşturma ve kovuşturma sürecinde en az kaç kez muayene edilmektedir? (Sağlık Ocağı/Hastane/Adli Tıp Şube Müdürlüğü/Adli Tıp Kurumu)

Bir kez İki kez Üç kez Dört kez Beş ve daha fazla

15. Soruşturma ve kovuşturma aşamasında suç mağduru çocukların ifade alımı sırasında görüntü veya sesler kayda alınmaktadır?

Evet her zaman Evet ara sıra Hayır

16. Yukarıdaki soruya cevabınız hayır ise; size göre Ceza Muhakemesi'nin emredici hükümlerine rağmen cinsel suç mağduru çocukların ifadelerinin alınması sırasında kayıt yapılmamasının sebebi nedir? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

Çok zaman alması

Teknik imkansızlık (kamera olmaması)

Personel eksikliği (Kayıt yapacak kimsenin olmaması)

Kayıt yapılmasının rahatsız edici olması

Gözetleme baskısı ve rahat hissedilmeme durumu

Diğer.....

Lütfen yazınız

17. Size göre suç mağduru çocukların ifadelerinin kayıt altına alınması, yaşanan mağduriyeti azaltır mı?

Evet oldukça Evet kısmen Hayır

18. Size göre soruşturma ve kovuşturma aşamasında cinsel suç mağduru çocukların birden fazla ifadesinin alınması (Karakol/Savcılık/Mahkemeler) çocukların mağduriyetini artırır mı?

Evet oldukça Evet kısmen Hayır

19. Size göre mağdurları korumaya yönelik Kanunlar yeterli midir?

Evet oldukça Evet kısmen Hayır

20. Size göre suç mağdurlarının korunmasında devletin ilgili birimleri arasındaki koordinasyon yeterli midir?

Evet oldukça Evet kısmen Hayır

21. Size göre suç mağdurlarının korunmasında SHÇEK yeterli hizmeti verebilmekte midir?

Evet oldukça Evet kısmen Hayır

Cevabınız hayırsa sizce neler yapılmalıdır?

22. Size göre cinsel suç mağdurlarının karşılaştıkları en önemli sorunlar nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

Yeterli yetişmiş uzman hekimin olmaması

Yeterli teknik donanımın bulunmaması

Toplum ve çevrenin ayıplaması

Mağdurun ailesinin aşırı tepki ve suçlaması

Mağdurun yakınlarının arkadaş ve akraba çevresini ayıplama ve kızmaları

Mağdur çevresinin mağdura kirlenmiş muamelesi yapması

Kolluk görevlilerinin yaklaşımları

Polis ve güvenlik görevlilerinin mağduru ayıplama eğilimi

Adliyede karşılaşılan problemler

Diğer

(lütfen yazınız)

23. Size göre mağdur çocukların aynı olay nedeniyle birden fazla muayene edilmesi (Sağlık Ocağı/Hastane/Adli Tıp Şube Müdürlüğü/Adli Tıp Kurumu) ikincil mağduriyet (mükerrer) oluşturur mu?

() Evet oldukça () Evet kısmen () Hayır

24. Size göre cinsel suç mağduru çocuklara yaklaşım konusunda Ceza Adalet sisteminde görev alan Kolluk görevlileri, Savcı ve Hakimler yeterli eğitime sahip midir?

() Evet oldukça () Evet kısmen () Hayır

25. Yukarıdaki soruya cevabınız hayır ise sizce neler yapılmalıdır?

() C.Savcılar ve Ceza Hakimleri meslek içi eğitim almalıdır

() Ceza Mahkemesi hakimleri özel eğitim almalıdır

() Cinsel Suçlar soruşturma savcılarını özel eğitim almalıdır

() Suça Sürüklenen Çocuklar ve Mağdur çocuklara ilişkin davalara gönüllü olanlar bakmalıdır

() Diğer..... (lütfen yazınız)

26. Size göre ikincil mağduriyet oluşturmeyen cinsel istismar olabilir mi?

() Evet () Evet kısmen () Hayır

27. Size göre Türkiye'de suçla mücadelede ve suç sonrası soruşturma ve kovuşturma aşamasında görev alan Adli Tıp Uzmanı ve Sosyal Çalışmacı yeterli midir?

() Evet oldukça () Evet kısmen () Hayır

28. Size göre suç mağduru çocuklara yaklaşım konusunda sağlık çalışanları (doktor ve diğer çalışanlar) yeterli eğitim ve bilgiye sahip midir?

() Evet oldukça () Evet kısmen () Hayır

29. Size göre cinsel suç mağduru çocukların muayenesi ve materyal alımı konusunda yeterli personel ve donanım var mıdır?

() Evet oldukça () Evet kısmen () Hayır

30. Size göre suç mağduru çocukların muayenesi konusunda hastanelerde yeterli yetişmiş uzman ve uygun mekan var mıdır?

() Evet oldukça () Evet kısmen () Hayır

Cevabınız hayırsa sizce neler yapılabilir? (lütfen yazınız)

31. Size göre ülkemizde suç sonrası aşamada görev alan yetişmiş uzman sayısı yeterli midir?

() Evet oldukça () Evet kısmen () Hayır

32. Size göre ülkemizde adli süreç (ihbar/soruşturma/kovuşturma) yeterince hızlı yapılmakta mıdır?

() Evet oldukça () Evet kısmen () Hayır

33. Size göre 01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Çocuk Koruma Kanunu'nda düzenlenen mağduriyeti gidermeye yönelik tedbirler yeterli midir?

() Evet oldukça () Evet kısmen () Hayır

Yukarıdaki soruya cevabınız hayır ise sizce nasıl bir düzenleme yapılmalıdır?

.....(lütfen yazınız)